

Дана БАЛА

№4 (36), 2023

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

www.irrd.kz

Дана БАЛА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

№ 4 (36), 2023

www.irrd.kz

Республикалық ғылыми-ақпараттық, әдістемелік журнал құрылтайшысы:
Қазақстан Республикасы оқу-ағарту министрлігі
«Балаларды ерте дамыту институты» республикалық мемлекеттік мекемесі, Астана қаласы

Бас редактор *Адамова Манара Елекенқызы*

ҚР оқу-ағарту Министрлігі «Балаларды ерте дамыту институты» РММ директоры

Атқарушы редактор *Ерманова Мария Наятовна*

Балаларды ерте дамыту институты директорының орынбасары

Редакция алқасы *Рысбаева Назкен Рыстыбаевна,*
Сағалиева Жанар Каукербековна

«Ғылыми педагогикалық зерттеулер және мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту сапасының мониторингі» орталығының мамандары

Мукушева Гулнара Омарбековна,
Хаменова Мария Олжабаевна,
Сарсембина Бақытқұл Қуандықовна

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын қамтамасыз ету орталығының мамандары

Техникалық редакторлар *Тюлебаева Гульмира Кайратовна,*
Полатов Берик Байдуллаевич,
Кенжеахметов Олжас Сеитович

«Ақпараттық талдау» орталығының мамандары

ДАНА БАЛА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

Қазақстан Республикасы
Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігі
Ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз басылымын,
ақпарат агенттігін және желілік басылымды қайта есепке қою туралы куәлігі.
Алғашқы есепке алу кезіндегі нөмірі мен мерзімі: 21.07.2014, 14471-Ж

МАЗМҰНЫ

Содержание

ӨЗЕКТІ АҚПАРАТ

АКТУАЛЬНАЯ ИНФОРМАЦИЯ

Мектепке дейінгі ұйымдарда Қазақстан Республикасының тәуелсіздігі күніне арналған «Менің отаным – Қазақстан» тақырыптық ұйымдастырылған іс-әрекетті өткізу бойынша ұсынымдар	6
Рекомендации по проведению в дошкольных организациях тематической организованной деятельности «моя родина – казахстан», посвященного дню независимости Республики Казахстан	7
Внедрение критериев оценки качества дошкольного воспитания и обучения	8
Адамова М.Е.	8
Жыл қорытындысы: балаларды сапалы мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту	11
Ерманова М.Н.	11
Развитие экологической культуры детей дошкольного возраста	14
Ахаева Н.В.	14
Деятельность мобильных групп: результаты и перспективы	18
Габдуллина Б.М.	18
Мектепке дейінгі ұйымдарды мемлекеттік аттестаттау	20
Дәулетова Ф.Н.	20

ПЕДАГОГТЕР СІЗДЕР ҮШІН ДЛЯ ВАС, ПЕДАГОГИ

Балабақша педагогтерін әдістемелік қолдауды жетілдіру - сапалы қызмет негізі	23
Дихамбаева Г.Б.	23
Тәрбиешілердің педагогикалық шеберліктерін жетілдіру жолдары	26
Капакова Р.С.	26
Заттық-дамытушы ортада балалар іс-әрекетін бақылау сапасын арттыру - МДҰ сапасын жақсартудың кепілі	28
Ауезова А.А.	28

МАМАНДАР КЕҢЕС БЕРЕДІ СПЕЦИАЛИСТЫ СОВЕТУЮТ

Мектеп жасына дейінгі жастағы тілі шықпай тұрып есту қабілетінен айырылған кохлеарлы импланты бар балалардың естіп сөйлеуін оңалту	32
Ахметова А.Ж.	32
Логопедиялық түзету-дамыту жұмыстарында әдіс-тәсілдерді қолдану	36
Төлегенова Г.Е.	36

АТА-АНАЛАРМЕН СЕРІКТЕСТІК СОТРУДНИЧЕСТВО С РОДИТЕЛЯМИ

Әлеуметтік отбасы институтының бала тәрбиесіндегі рөлі	38
Сағалиева Ж.К.	38
Бала психикасын дамытудағы отбасының ықпалы	42
Жубандықова А.М.	42
Ұрпақ тәрбиесіндегі ата-аналар қауымдастығының жаңаша үлгісі	45
Нуркабылова А.Ж.	45

Мектепке дейінгі ұйымда ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру	48
Сасенова Н.А.	48
Роль семьи и детского сада в формировании готовности ребенка к школьному обучению	51
Плакидова Т.А.	51
Акция как интерактивная форма работы с родителями	54
Троеглазова М.В.	54
Социализация ребенка в обществе	58
Баядилова В.В.	58

БІЗДІҢ БАЛАБАҚША: БІЗ ҰСЫНАМЫЗ НАШ ДЕТСКИЙ САД: МЫ ПРЕДЛАГАЕМ

Балабақшадағы дамытушы орта	60
Жумагулова О.Ю.	60
Балабақшада ойын арқылы іс-әрекетті ұйымдастыру	63
Демеуова Н.С.	63
Балабақшадағы дизайн сабағы	65
Матиева Ж.У.	65
Особенности логопедической работы с детьми младшего дошкольного возраста с задержкой речевого развития	69
Хоменко О.Ю.	69
Мектепке дейінгі жастағы балаларға қазақ тілін оқытудың негіздері	71
Оспанова Г.С.	71
Балабақша қызметіндегі басым бағыт - әр баланың жан-жақты дамуын қамтамасыз ету	74
Жолбарысова М.А.	74
Балабақшадағы театр әрекеті	78
Оразова Ұ.А.	78
Нейрогимнастика как средство комплексного развития детей	81
Байгаширова Б.С.	81
Использование метода проектов в экологическом воспитании дошкольников	83
Болтаева С.Е.	83
Ретроинновации. Хобби-хорсинг как способ физического развития детей дошкольного возраста	86
Брицько Н.В.	86
Игровые технологии в физкультурно-оздоровительной работе с дошкольниками	90
Гуляренко Т.В.	90
Дидактические игры и упражнения в обучении детей подготовительной группы основам математики	94
Кузнецова С.В.	94
«Бусоград или волшебные игры феи бусинки» для развития детей дошкольного возраста	97
Редиккульцева Ю.В., Бекмухамбетова Ж.К.	97
Технология «сторисек» или «как потрогать сказку» в работе с детьми дошкольного возраста	101
Федорова Н.Н.	101
Формирование экологического воспитания дошкольника через внедрение инновационного практического материала в систему дошкольного образования	104
Чибирева О.В.	104
Мектепке дейінгі ұйымдарда дарынды балаларды дамыту жолдары	107
Бексеитова Б.Ж.	107

ДАНА БАЛА

ИННОВАЦИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ ИННОВАЦИЯ И ОПЫТ

<i>Педагогикалық қызметтің мазмұны мен кәсіптік міндеттері</i> <i>Рысбаева Н.Р.</i>	109
<i>Мектеп жасына дейінгі балаларды аспазшылыққа баулу арқылы шығармашылық белсенділік пен дербестікке тәрбиелеу</i> <i>Дәулетияр Ә.С.</i>	113
<i>Тоғызқұмалақ ойыны арқылы, мектепке дейінгі жастағы балалардың логикалық ойлау қабілетін дамыту</i> <i>Жолтай Е.М.</i>	115
<i>Модельдеу әдісінің бірі - зйлер шеңберлері көмегімен балалардың тілін дамыту</i> <i>Мамбеткулова И.А.</i>	119
<i>Мнемотехника – балаларға қазақ тілін үйретудегі байланыстырып сөйлеу дағдыларын қалыптастыру құралы</i> <i>Сайдалинова Д.А.</i>	123
<i>Дошкольный возраст: выявление одаренности</i> <i>Касенова А.М.</i>	126
<i>Использование нейропсихологической технологии в коррекционной работе с детьми с особыми образовательными потребностями</i> <i>Королёва Н.В.</i>	130
<i>STEM-образование детей дошкольного возраста</i> <i>Федоренко В.В.</i>	133
<i>Исследовательская деятельность дошкольников</i> <i>Дулелина О.Н.</i>	136
<i>Мектеп жасына дейінгі балалардың физикалық дағдыларын қалыптастыру</i> <i>Билибаева Ф.А.</i>	139
<i>Формирование грамматического строя речи дошкольников через использование дидактических игр</i> <i>Байболова В.Е.</i>	143
<i>Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделін іске асыру жағдайындағы педагогтің инновациялық қызметі</i> <i>Мирманова М.Е.</i>	146

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

<i>Асық ойынының тәрбиелік мәні</i> <i>Мухамеджанова А.Б.</i>	148
<i>Ұлттық құндылықтарды ұрпақ санасына сіңіру ұлы іс</i> <i>Сұлтамұрат Ж.А.</i>	151

БАЛАЛАР ӘЛЕМІ МИР ДЕТСТВА

<i>Волшебный мир детства</i> <i>Жанұзакова Ж.К.</i>	154
<i>Менің елім – Қазақстан» патриоттық әндер байқауының қорытындысы</i>	156
<i>«Шаңырақ» бейнероликтер байқауының қорытындысы</i>	164
<i>«Әкем - асқар тауым» байқауының қорытындысы</i>	170

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы бойынша озық идеялар мен тәжірибелерді тарату, педагогтар мен ата-ана қауымына ақпарат түрінде әдістемелік көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение передовых идей и опыта в области дошкольного воспитания и обучения, оказание методической помощи педагогической и родительской обществу в виде информационного материала

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ТӘУЕЛСІЗДІГІ КҮНІНЕ АРНАЛҒАН «МЕНИҢ ОТАНЫМ – ҚАЗАҚСТАН» ТАҚЫРЫПТЫҚ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ІС-ӘРЕКЕТТІ ӨТКІЗУ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ТӘУЕЛСІЗДІК КҮНІ ТАРИХЫ

1991 жылы 16 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесі «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тәуелсіздігі туралы» Конституциялық заң қабылдады. Қазақстан тұңғыш рет әлем қауымдастығы мойындаған, заң тұрғысынан ресімделген тәуелсіз және демократиялық мемлекет мәртебесін алды. Қазақстандықтар үшін бұл күн ел тарихындағы мүлде жаңа дәуірдің басталуының нышаны.

Тәуелсіздік күнін мерекелеудің әрбір қазақстандық үшін ерекше мәні мен мағынасы бар. Осыған байланысты мерекенің нысаны мен идеологиялық мазмұны Тәуелсіздік тарихына, оның табыстары мен жетістіктерін құрметтеуге, Отанына адалдық, патриоттық рух қалыптастыруға бағытталуы тиіс.

ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ІС-ӘРЕКЕТТІҢ МАҚСАТЫ:

мектеп жасына дейінгі балаларда азаматтық негіздері мен патриотизмді қалыптастыру, туған өлке, ел, Отан, мемлекеттік рәміздер туралы білімдерін кеңейту.

ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ІС-ӘРЕКЕТТІҢ МІНДЕТТЕРІ:

- өздері тұратын қала мен ауыл, еліміздің астанасы туралы білімдерін жетілдіру;
- балаларды айналасындағы ересектердің жақсы көретінін, оған әрқашан қамқорлық танытатынын білдіре отырып, өзінің туған жеріне, Отанына деген сүйіспеншілік сезімін ояту;
- еліміздің жетістіктеріне мақтаныш сезімін, мемлекеттік рәміздерге (ту, елтаңба, әнұран) құрметпен қарауға тәрбиелеу.

ҰЙЫМДАСТЫРУ РЕСУРСТАРЫ

Балалардың жас ерекшелігіне сәйкес ұйымдастырылған іс-әрекет ортаңғы топтан бастап, ересек топтарда, мектепалды топтарда/сыныптарда ұйымдастыру ұсынылады.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің негізгі идеялық желісі келесіні қамтиды:

Отанға, еліне, туған жеріне деген құрмет пен сүйіспеншілік;

Ұлттық құндылықтарды сақтау, ұлттық рухты нығайту.

Тәуелсіздік пен егемендік идеяларын насихаттау мақсатында балаларға Отан, туған жер туралы түсініктерін кеңейтіп, Отанның тарихы мен мәдениетін білу және оған құрметпен қарауды қалыптастыру қажет.

ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ІС-ӘРЕКЕТТІҢ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

1. Педагоггерге балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, тақырыптық ұйымдастырылған іс-әрекетті ортаңғы топтан бастап, ересек топтарда, мектепалды топтарда/сыныптарда топ бөлмесінде ата-аналарды қатыстырмай тек балалармен ұйымдастыру ұсынылады.

2. Ұсынылатын тақырып: «Менің Отаным-Қазақстан».

3. Тақырыптық ұйымдастырылған іс-әрекет барысында берілген тақырып бойынша балалармен әңгімелесу, балалардың тақырыпқа сәйкес тақпақтары мен әндерін айтқызу, ұжымдық бейнелеу әрекетін ұйымдастыру (сурет салу, жапсыру, құрастыру) ұсынылады.

4. Тақырыптық ұйымдастырылған іс-әрекет барысында балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, қатыгездік пен зорлық-зомбылық көріністері бар сахналық қойылымдарды көрсетуге қатаң тыйым салынады.

Кіріктірілген тақырыптық ұйымдастырылған іс-әрекет келесіні қамтиды:

- 1) бейнелеу әрекеті;
- 2) патриоттық өлең, тақпақтар жарысы;
- 3) балабақшаның мемлекеттік рәміздер бұрышында еліміздің елдік нышандары туралы әңгімелеу.

Мектепке дейінгі ұйымдарда Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігі күніне арналған «Менің Отаным – Қазақстан» тақырыптық ұйымдастырылған іс-әрекетті өткізу бойынша ұсынымдарының толық нұсқасын келесі сілтеме арқылы жүктеп аласыз:

http://irrd.kz/sites/irrd.kz/uploads/docs/metodicheskie_razrabotki/2023/12/recs_0412.pdf

РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ПРОВЕДЕНИЮ В ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ ТЕМАТИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ «МОЯ РОДИНА – КАЗАХСТАН», ПОСВЯЩЕННОГО ДНЮ НЕЗАВИСИМОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ИСТОРИЯ ДНЯ НЕЗАВИСИМОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

16 декабря 1991 года Верховным Советом Республики Казахстан был принят Конституционный Закон «О государственной независимости Республики Казахстан». Впервые Казахстан приобрел юридической оформленный статус независимого и демократического государства, признанного мировым сообществом. Для казахстанцев этот день символизирует начало совершенно новой эпохи в истории страны.

Празднование Дня Независимости имеет особое значение для каждого казахстанца. В этой связи форма и идеологическое содержание праздника должны быть направлены на уважение истории Независимости, ее успехов и достижений, формирование верности Родине, патриотического духа.

ЦЕЛЬ ОРГАНИЗОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ:

формирование у детей дошкольного возраста основ гражданственности и патриотизма, расширение знаний о родном крае, стране, родине, государственных символах.

ЗАДАЧИ ОРГАНИЗОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ:

- совершенствовать знания о городе и селе, в которых они проживают, столице страны;
- прививать детям чувство любви к родному краю, Родине, выражая любовь окружающих их взрослых и заботу о них;
- воспитывать чувство гордости за достижения нашей страны, уважительное отношение к государственным символам (флагу, гербу, гимну).

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ РЕСУРСЫ

Проводить организованную деятельность рекомендуется в соответствии с возрастными особенностями детей, начиная со средней группы, старшей группы и дошкольной группы/класса.

Основная идейная линия организованной деятельности включает в себя:

- любовь и уважение к родине, стране, родному краю;
- сохранение национальных ценностей, укрепление национального духа;
- в целях пропаганды идей независимости и суверенитета детям необходимо расширять представления о Родине, родной земле, формировать знания и уважительное отношение к истории и культуре Родины.

РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ОРГАНИЗАЦИИ И ПРОВЕДЕНИЮ ОРГАНИЗОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

1. Педагогам рекомендуется организовывать тематическую организованную деятельность с учетом возрастных особенностей детей, начиная со средней группы, в старшей группе, дошкольной группе/классе в групповой/классной комнате только с детьми без участия родителей.

2. Предлагаемая тема «Моя Родина-Казахстан».

3. В ходе проведения тематической организованной деятельности предлагается проводить беседы с детьми, петь с ними песни и рассказывать стихотворения в соответствии с темой, организовать коллективную изобразительную деятельность (рисование, лепка, конструирование).

4. В ходе тематической организованной деятельности с учетом возрастных особенностей детей категорически запрещается показывать сценические постановки со сценами жестокости и насилия.

Интегрированная тематическая организованная деятельность включает:

- 1) изобразительная деятельность;
- 2) конкурс патриотических песен и стихотворений;
- 3) беседа о национальных символах нашей страны в уголке государственных символов детского сада.

Полную версию рекомендации по проведению в дошкольных организациях тематической организованной деятельности «Моя Родина – Казахстан», посвященного дню Независимости Республики Казахстан на 2023-2024 учебный год можете скачать по ссылке:

http://irrd.kz/sites/irrd.kz/uploads/docs/metodicheskie_razrabotki/2023/12/recs_0412.pdf

Адамова Манара Елекеновна,
директор Института раннего развития детей
Министерства просвещения Республики Казахстан

ВНЕДРЕНИЕ КРИТЕРИЕВ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ

Вопросы качества дво. Для определения качества дошкольного образования в 2017 году впервые в Казахстане внедрена Система индикаторов развития навыков и умений дошкольников (мониторинг). По результатам этого мониторинга определяется динамика доли сформированности навыков у детей 5-6 лет (82% в 2020 году и 62,5% в 2017 году). Полевые исследования и изучение научных трудов по проблеме показывают недостаточность используемых инструментов для определения качества дошкольного обучения, так как остаются без учета следующие критерии: уровень организации развивающей среды, качество взаимодействия педагога с ребенком, оценка педагогического процесса и др. Между тем используемые сегодня показатели остаются лишь индикатором рейтингового качества вместо того, чтобы служить рабочим инструментом в руках педагога для отслеживания за прогрессом в развитии ребенка. Поэтому в ходе констатирующего этапа исследования для наблюдения и анализа текущей ситуации в Казахстане была использована международная шкала оценки качества ECERS-3. Наблюдения, проведенные методом рандомного выбора, позволили получить необходимую информацию, касающуюся состояния и организации окружающей среды ребенка. Результаты анализа данных, полученных в ходе проведения наблюдения, послужили основой для определения компонентов и параметров вновь разрабатываемых критериев оценки качества дошкольного

воспитания и обучения. В ходе контроля средний балл показателей по шкале ECERS-3 по республике составил 2,3 % (самый высокий балл по шкале – 7). В дошкольных организациях отмечены недостаточная роль игры в реализации программы, отсутствие механизма комплексной оценки качества образовательных услуг и неэффективная организация пространства с точки зрения безопасности, охраны здоровья и комфортности предметно-пространственной среды в дошкольных организациях. Эксперты, работающие в рамках нашего исследования, выявили недостаточную методическую поддержку практики педагогов дошкольных организаций со стороны методистов, наличие контроля лишь при наблюдении за организованной учебной деятельностью. Часто наблюдается копирование школьной методики, не учитываются возрастные и индивидуальные особенности детей, особенности организации воспитательного процесса в детских садах.

На фоне многочисленных подходов к проблеме качества образования, ключевыми интегральными критериями определены следующие параметры (приказ №292 МОН РК от 23.06.23 года):

- соблюдение норм и требований согласно действующим нормативным актам;
- качественная реализация задач учебной программы;
- высокий уровень компетентности педагогов;
- доступность и соответствие среды условиям развивающей предметно-

пространственной среды;

- материально-техническая оснащенность дошкольной организации;

- обеспечение безопасности детей;

- вовлеченность родителей в процесс воспитания и обучения.

Критерии оценки качества были апробированы в 2022 году в пилотных ДО. Учтены предложения и рекомендации дошкольных организации, принимавшие участие в пилоте по апробированию критериев оценки качества для дошкольной организации (2022).

Также в данном документе («Руководство по обеспечению качества образования», приказ №292) стандарты по обеспечению качества дошкольного воспитания и обучения поддерживающее организацию системы обеспечения качества, направленной на удовлетворение потребности семьи и ребенка в качественных услугах дошкольной организации образования:

Стандарт 1. Политика в области обеспечения качества

Стандарт 2. Безопасность и здоровье детей

Стандарт 3. Разработка и утверждение общеобразовательных учебных программ дошкольного воспитания и обучения

Стандарт 4. Воспитание, обучение и оценка прогресса в развитии ребенка

Стандарт 5. Педагогический состав и персонал

Стандарт 6. Взаимодействие: педагог, воспитатель, родитель и ребенок

Стандарт 7. Развивающая среда

Стандарт 8. Информирование общественности

Стандарт 9. Периодическое внешнее обеспечение качества

Политика в области обеспечения качества направлена на непрерывное совершенствование обеспечения качества деятельности дошкольной организации на основе создания и развития качественной образовательной среды и эффективной организации образовательной деятельности. В целях исключения возможных рисков и угроз при реализации задач

дошкольного воспитания и обучения детей, дошкольная организация проводит самооценку деятельности для обеспечения качества оказания образовательных услуг, включающую в себя критерии как внутреннего, так и внешнего контроля. До внешнего контроля, каждая дошкольная организация проводит самооценку деятельности. Механизм обеспечения качества дошкольного воспитания и обучения с помощью проведения самооценки позволяют дошкольным организациям самостоятельно выявлять точечные проблемы, причины трудностей в организации процесса и запланировать действенные меры по устранению недостатков через следующие пошаговые действия:

1. Самооценка

2. Анализ

3. Решение

4. План

5. Действие

6. Мониторинг

7. Развитие

Целями внутреннего обеспечения качества дошкольного воспитания и обучения являются:

- создание условий для безопасного пребывания ребенка в дошкольной организации;

- полноценное развитие детей.

Дошкольной организацией 3 раза в год проводится внутренняя оценка качества реализации программы дошкольного воспитания и обучения через мониторинг (начальный, промежуточный, итоговый). Мониторинг включает следующие этапы: наблюдение за развитием детей дошкольного возраста; оценку сформированности навыков и умений у детей в соответствии с возрастными особенностями; внесение педагогом корректирующих действий в план работы.

Условия для безопасного пребывания ребенка в дошкольной организации осуществляется в соответствии с нормативными требованиями, санитарными Правилами и противопожарными нормами,

полноценным развитием, обеспечением доступности развивающей среды, обеспечением квалифицированными кадрами, наличием системы видеонаблюдения, что учитывается в критериях оценки качества.

Кроме этого, полноценное развитие детей обеспечивается созданием доступной развивающей предметно-пространственной среды и организацией качественного взаимодействия педагогов с воспитанниками.

Определение удовлетворенности родителей качеством оказания образовательных услуг осуществляется через проведение опроса, по динамике индикатора удовлетворенности родителей качеством образовательных услуг.

Согласно Плана реализации Концепции развития образования на 2023-2029 годы, к 2026 году будет внедрена независимая национальная оценка качества дошкольного воспитания и обучения.

Аккредитация и уведомительный порядок. Внешняя оценка дошкольной организации в будущем предусматривает осуществление ее институциональной аккредитации. Аккредитация дошкольных организаций будет проводиться на принципах добровольности, независимости и платности. Аккредитация дошкольных организаций может быть проведен признанными национальными или международными аккредитационными органами по стандартам и регламентам, разработанным ими самостоятельно.

На сегодняшний день согласно Закону РК «О разрешениях и уведомлениях» определен уведомительный порядок для физических или юридических лиц, обязывающий до начала осуществления деятельности или действий уведомить государственный орган, осуществляющий прием уведомлений, об этом в порядке, установленном законодательством.

При этом само уведомление содержит

общие сведения и не отражает специфики деятельности, которые предъявляются к организациям, осуществляющим деятельность с продолжительным пребывание детей дошкольного возраста, к ним относятся санитарно-эпидемиологические требования, требования по антитеррористической и пожарной безопасности. В то время как в соответствии с пунктом 4 статьи 46 Закона «О разрешениях и уведомлениях» заявитель может начать или прекратить осуществление деятельности или определенных действий сразу после направления соответствующего уведомления, В связи с тем, что частные дошкольные организации, как субъекты бизнеса, имеют иммунитет в части проверок и контроля считаем своевременное включение в приказ Министра национальной экономики Республики Казахстан от 6 января 2015 года № 4 «Об утверждении форм уведомлений и Правил приема уведомлений государственными органами, а также об определении государственных органов, осуществляющих прием уведомлений» уведомление о начале или прекращении деятельности в сфере дошкольного воспитания и обучения с учетом заключений на соответствие санитарно-эпидемиологическим требованиям, требованиям пожарной безопасности и антитеррористической безопасности в соответствии с законодательством РК. Такая практика распространяется на уведомительный порядок для отдельных сфер деятельности, в частности о начале строительно-монтажных работ, по искусственному разведению животных, торговле табачными изделиями и т.д. при этом их деятельность косвенно сопряжена с жизнью и здоровьем людей, что касается дошкольных организаций, то здесь прямое действие направлено на обеспечение безопасных, комфортных условий для пребывания детей с раннего возраста в дошкольной организации.

Ерманова Мария Наятовна,
Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің
«Балаларды ерте дамыту институты»
директорының орынбасары

ЖЫЛ ҚОРЫТЫНДЫСЫ: БАЛАЛАРДЫ САПАЛЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕЛЕУ ЖӘНЕ ОҚЫТУ

«Балаларды ерте дамыту институтымен» 2023 жылы Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделін іске асыру аясында мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын жетілдіру бойынша бойынша ауқымды жұмыстар атқарылды.

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік бағдарламасына нұсқаулық әзірленді. Нұсқаулықта балалардың жеке және жас ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, оларды жан-жақты үйлесімді дамыту мен әлеуетін ашуда педагогтің атқаратын міндеттері, заттық-дамытушы ортаны құру оны қызығушылық орталықтарына бөлу, тәрбиелеу-білім беру процесін, күн тәртібін, ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар мен педагогке қажетті мынадай материалдар:

- заттық-дамытушы ортаны ұйымдастыру бойынша бейнероликтер сілтемелері;
- ұйымдастырылған іс-әрекеттерді өткізу бойынша педагогтердің озат тәжірибелері;
- балалардың түрлі әрекеттерін ұйымдастыру бойынша бейнероликтер сілтемелері;
- ұлттық, қимылды ойындар;
- балаларға оқып беруге шығармалар және аудио ертегілер;
- Тәуелсіздіктің 30 жылдығы мен балалар әдебиеті жылына арнайы ұйымдастырылған «Балапаным биік ұш» мүшайра материалдары;
- балалардың театрландырылған әрекетін ұйымдастыру бойынша бейнероликтер топтамасы;
- мектепке дейінгі ұйымда мобильді кітапхананы құруға аудио жазбасын

жылдам жауап беру кодымен (QR) қажетті материалдар;

- мектепке дейінгі ұйым музыканттарымен әзірлеген балалар әндері ноталарымен, музыкалық сүйемелдеуімен аудиоматериалдар сілтемелері берілді.

2. Мектепке дейінгі білім сапасын бақылайтын басты құрал – Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнын игеру бойынша мониторинг болып табылады, осы мониторингті жүргізудің критерийлері мен индикаторлары, әдістері мен тәсілдері және есептеу әдістемесі қамтылған әдістемелік ұсынымдар әзірленді.

Жаңартылған мониторинг форматы мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту бағдарламасының күтілетін нәтижесіне қол жеткізу деңгейін кеңінен талдауға мүмкіндік берді. Мониторингтің қорытынды кезеңімен мектепалды топтардың/сыныптардың 349 мың баласын қоса алғанда, миллионнан астам тәрбиеленуші қамтылды.

3. Институтпен жыл басынан бастап мектепке дейінгі ұйымдар мен мектепалды сыныптары педагогтері, әдіскерлері және басшыларына арналған:

- «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделін іске асыру шеңберінде мектепке дейінгі білім беру педагогі»;
- «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру»;
- «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделін іске асыру шеңберінде мектепке дейінгі білім берудегі басқару және менеджмент» білім беру бағдарламалары бойынша офлайн және онлайн форматта

5000 тыңдаушы біліктілікті арттыру курсынан өтті.

4. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту сапасын арттыру мектепке дейінгі ұйымдарды әдістемелік сүйемелдеу және тәрбиешілерге оңтайлы көмек көрсету бойынша мақсатында өңірлердің әдістемелік кабинеттері жанынан балаларды ерте дамыту мәселелері бойынша мобильдік топтар құрылды. Сондай-ақ мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үздік тәжірибелерін тарату үшін 79 мектепке дейінгі ұйым базасында тұрақты негізде «құзыреттілік орталықтары» құрылды. Мұнда серіктес ұйымдардың ресурстары мен мүмкіндіктерін пайдалана отырып, мектепке дейінгі ұйымдарды сапалы әдістемелік сүйемелдеуді іске асыруға кеңінен мүмкіндік беріп отыр.

5. 2023 жылы «Әділетті Қазақстан: сапалы білім, адал ұрпақ, табысты ұлт» республикалық тамыз конференциясы шеңберінде «Стратегиялық міндеттер мен ұлттық құндылықтар - мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту сапасына жаңа бағдарлар» мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің панельдік сессиясы өткізілді.

Панельдік сессияда:

1-Мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің кәсіби және тұлғалық өсуі;

2-Заттық дамытушы білім беру ортасы - жеке тұлғаны қалыптастыру кепілі;

3-Білім алуға тең мүмкіндіктер;

4-Жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдар сапасы мен менеджменті;

5- Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту сапасын бағалау өлшемшарттары;

6- Отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның балаларды тәрбиелеудегі ынтымақтастығы тақырыптары бойынша 6 секция жұмысы ұйымдастырылып, өткізілді.

6. Ағымдағы жылдың тамыз-қыркүйек айларында Институт қызметкерлерімен «Жаңа оқу жылында мектепке дейінгі ұйымдарда және мектепалды сыныптарда тәрбие-білім беру процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы» өңірлік түсіндіру семинарлары өткізілді.

7. Институттың жылдық жұмыс жоспарына сәйкес педагогтерге арналған

- «Мектепке дейінгі ұйымның жыл

әдіскері»;

- «Мектепке дейінгі ұйымның үздік педагогі»;

- балаларды отбасылық және ұлттық құндылықтарға баулу мақсатында «Анам, әжем және мен», «Шымырлық пен шеберлік күні»;

- балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес түрлі ұлттық ойындар сайысы (қимылды, сюжетті-рөлдік және басқа) «Ханталапай»;

- ата-аналарды балаларды тәрбиелеу-білім беру процесіне баулу мақсатында «Әке көрген оқ жонар, ана көрген тон пішер» балалар мен ата-аналардың арасында мата, жүн, былғары, киіз, ағаш, жіп, қағаз, сазбалшық және т.б. заттардан қолөнер туындыларын әзірлеуден байқау;

- кітап бұрышын ұйымдастыру бойынша «Балаларға базарлық» байқауы;

- жазғы сауықтыру кезеңін ұйымдастыру бойынша «Қызыққа толы сәттер» байқауы;

- шығармашылық дағдыларын зерттеу әрекетін ұйымдастыру бойынша «Мен зерттеушімін» республикалық мектепке дейінгі жастағы балалар байқауы;

- Қазақстан халықтарының тілдері күніне арналған «Қазақшаң қалай, балақай?» және т.б. республикалық байқаулары ұйымдастырылып, нәтижелері әлеуметтік желілердегі Институт парақшасында және сайтта орналастырылды.

8. Жыл басынан бері мектепке дейінгі тәрбие және оқыту саласы педагогтері мен мамандарына арналған республикалық іс-шаралар конференциялар, брифингтер, семинарлар, вебинарлар және дөңгелек үстелдер және т.б. ұйымдастырылып, өткізілді.

9. Институттың сайты үнемі жаңартылып, нормативтік құқықтық құжаттармен, сондай-ақ сайтта белсенді талқыланатын қажетті ақпараттық және әдістемелік материалдармен толықтырылады.

10. Институт сайтында тоқсан сайын «Дана бала» республикалық ғылыми-ақпараттық әдістемелік журналы орналастырылады, ол педагогтердің, мамандардың, ғылыми қызметкерлердің және ата-аналар қоғамының мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту, тәрбиелеу және оқыту мәселелерін талқылау үшін қолжетімді.

Полную версию информации можете скачать по ссылке: https://www.instagram.com/doshkola_kz/

Ахаева Наталья Васильевна,
доктор педагогических наук, профессор, академик,
директор КГУ «Валеологическая специализированная
школа-комплекс для одаренных детей» УО ВКО

РАЗВИТИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В дошкольном возрасте экологическое образование только начинается, первые экологические знания, полученные в детстве, помогут ребенку ориентироваться в окружающей действительности, правильно понимать ее, бережно к ней относиться.

В КГУ «Валеологическая СШК ОД» УО ВКО создана система работы по экологическому воспитанию детей дошкольного возраста, которая состоит из взаимосвязанных между собой компонентов:

- создание условий для экологического образования дошкольников, экологизация развивающей среды;
- повышение экологической грамотности педагогов, их профессионализма в области экологического воспитания;
- обновление содержания, форм и методов работы с детьми в соответствии с используемыми программами, в том числе, авторскими по экологическому образованию;
- экологическое просвещение родителей, пропаганда экологических знаний;
- установление преемственности с начальной школой, связь с социокультурными учреждениями города в области экологического воспитания.

Такая работа в системе направлена на решение следующих задач:

Развитие положительных нравственных качеств, побуждающих детей к соблюдению норм поведения в природе, в обществе.

Воспитание этических и эстетических чувств, развитие эмоций средствами природы.

Формирование познавательных, практических и творческих умений экологического характера у детей дошкольного возраста.

Мы осуществляли свою работу поэтапно. Целью **первого этапа** стало внедрение программы экологического образования дошкольников и создание условий для ее реализации. Работа была направлена на анализ образовательной ситуации в детском саду, диагностику готовности педагогов и родителей к экологическому воспитанию дошкольников, создание эколого-развивающей среды в группах и на участке детского сада. Реализацию поставленных задач педагоги начали с построения предметно-развивающей среды, связанной с экологизацией образовательного процесса – игровой, двигательной, художественной, экспериментально-практической, познавательной деятельности детей. Главный результат на данном этапе – мотивация коллектива, определение целей и задач экологической работы с детьми.

На **втором этапе** работа была направлена на повышение компетентности педагогических кадров. Получить новые знания в области экологического образования и просвещения дошкольников педагоги смогли, участвуя в педагогических советах, конференциях, консультациях, семинарах. Полученные знания способствовали успешному овладению воспитателями методикой экологического образования детей, изучению целостных педагогических технологий.

На **третьем этапе** началось эколого-педагогическое просвещение родителей воспитанников. Такая система взаимодействия ДООУ с семьей включает определенное содержание, методы и формы работы, а также создание условий для постоянного общения детей с природными объектами. Повышению экологической культуры родителей способствовало их непосредственное участие в различных мероприятиях экологической направленности: агитационные листовки, экологическая газета ДООУ, акции, родительские собрания, семинары-практикумы. Разработанная система сотрудничества педагогического коллектива и родителей способствовала воспитанию у детей осознанного и бережного отношения к природе, людям, окружающему миру, что составляет основу экологической культуры.

На **четвертом этапе** главной целью работы по экологическому образованию и просвещению стало внедрение полного цикла экологического воспитания во все элементы образовательного процесса в дошкольном учреждении.

Для реализации программного содержания используются различные методы обучения детей: наблюдения разного вида, рассматривание картин, моделирование, беседы с воспитателем, чтение художественной литературы, опытная и трудовая деятельность, разработка экологических исследовательских проектов. Выбор методов определяется возрастными возможностями детей и характером задач, которые решает педагог.

Наиболее значимым методом экологического воспитания детей является наблюдение. С его помощью дети знакомятся с внешними признаками объектов природы и познают их связи со средой. Наблюдения лежат в основе разных видов деятельности детей (труда по уходу за растениями и животными, заполнение календаря природы и пр., как компонент их используют в ходе бесед, прогулок, экскурсий).

Особое место в работе по экологическому просвещению детей отводится беседе.

Четкая последовательность вопросов дает возможность дошкольникам понять причинно-следственные связи, сформировать выводы, сделать обобщения.

В летнее время работа с детьми ведется на свежем воздухе. Для этого на территории детского сада имеется специально оборудованный участок. Экскурсии в природу позволяют детям обратить пристальное внимание на сообщества, содружества растений и животных в естественной среде. Эта работа является наиболее эффективным способом воздействия на эмоциональную сферу ребенка. Невозможно воспитать ребенка созидателя без практических действий по уходу за растениями. Детям предоставляется возможность применять свои знания, умения и навыки на территории огорода, в цветнике, зимнем саду. Праздники – идеальный способ закрепления учебного материала.

Одно из важных направлений – разработка воспитанниками совместных с воспитателями и родителями проектов по экологическому воспитанию. Цель проектов – развитие заинтересованного, бережного эмоционального отношения дошкольников к природе, способности удивляться и удивлять, проявлять творчество в изобразительной, конструктивной и театрализованной деятельности. Успешность реализации задач экологического воспитания в проектах обеспечивается творческим взаимодействием всех участников педагогического процесса. Работа над проектом объединяет работу специалистов детского сада, воспитателей и детей, вовлекают в педагогический процесс родителей, способствует созданию творческой атмосферы в учреждении, которая побуждает к поиску новых путей экологического воспитания дошкольников.

Валеологическая СШК ОД расширяет содержательные и взаимовыгодные связи с учреждениями дополнительного образования и другими социальными партнерами, которые позволяют обогатить работу педагогического коллектива. Дети, педагоги и родители активно участвуют в

конкурсах и фестивалях различного уровня.

Важное развивающее значение для дошкольников имеют игры с правилами - подвижные, сюжетно-подвижные, дидактические, предметные.

Чтобы поддержать стремление дошкольников отражать полученные в дидактических играх экологические представления и игровые навыки в самостоятельной игровой деятельности, в группе в отдельных уголках разместили материал для организации детьми игр экологического содержания. Таким образом, удовлетворяется возрастающий интерес дошкольников к природе, конкретизируются полученные ранее представления.

Экологические игры позволяют сместить акцент с усвоения дошкольниками готовых знаний на самостоятельный поиск решений предложенных игровых задач, что способствует умственному воспитанию. Пытаюсь создать положительный эмоциональный фон для формирования эстетических чувств детей, используя в играх естественные природные объекты, их изображения.

В дидактических играх мы часто используем натуральные предметы природы, картинки с изображением растений и животных, настольные игры и всевозможные игрушки. Дидактические игры с естественным материалом природы или изображениями его являются основным способом сенсорного воспитания, развития познавательной деятельности. Игры проводим на занятиях, экскурсиях, прогулках в специально отведенное для них время.

Игры, применяемые на занятиях, помогают детям усвоить качества предметов и уточнить представления, полученные в процессе наблюдения в природе.

Обобщая все выше представленное, можно сформулировать следующие основные выводы: игры экологического содержания помогают ребенку увидеть неповторимость и целостность не только определенного живого организма, но и экосистемы. Осознать невозможность нарушения ее целостности и неповторимости.

Примеры форм работы и игр, направленных на развитие экологической культуры:

Группа «Чебурашка» (5-6 лет)

1. Дидактическая игра «Человек и природа»
2. Игра – фотоапарат «Наш Казахстан» - игра о природе родного края
3. Чтение стихов о зиме
4. Наблюдение за неживыми объектами природы
5. Наблюдение за погодой
6. Беседа о деревьях
7. Выставка «Осенняя фантазия»

Группа «Растишка» (2-3 года)

1. Дидактическая игра « Прогулка в лес»
2. Подвижная игра «Птицы в гнездышках»
3. Чтение стихов, потешек, рассматривание иллюстраций на тему «Времена года»
4. Наблюдение за погодой, знакомство с природными явлениями.
5. Беседа на тему «Покормите птиц зимой»
6. Выставка поделок на тему «Осенние фантазии»
7. Конкурс рисунков «Дары осени»
8. Акция на тему « Синичкин день» совместно с родителями изготовили кормушки.

Группа «Ягодка» (3-4 года)

1. Как мы можем помочь природе (уборка территории, беседа)
2. Выставка поделок из природного материала «Осенние фантазии»
3. Птичья столовая (изготовление кормушек)
4. Времена года (стихи, раскраска)
5. Есть ли домик у зверят (иллюстрации, беседа, дид игра)
6. Наблюдение за деревьями (иллюстрации, беседа)
7. Насекомые - часть природы (дид игра, иллюстрации, беседа, дид игра)
8. Птицы и звери зимой (беседа, дид, игра, иллюстрации)

Группа «Жұлдыз» (3-4 года):

1. « Қар ұшқындары»
2. Қайсы қайда тіршілік етеді?
3. «Ормандағы қар басқан үй»
4. «Қарлы боран»

Группа «Солнышко» (4-5 лет):

1. Беседа « Как зимуют звери в лесу «.
2. Дидактические игры: «Кто где живёт?», «Чей хвост?», «Чей след?»
3. Беседа «Зимующие птицы».
4. Дидактическая игра «Птичья столовая».

Группа «Крепыш»:

Наблюдения за сезонными изменениями, явлениями (листопад, дождь, снегопад, ветер), лиственными и хвойными деревьями, кустами, растениями по сезону, насекомыми, животными, перелетными и зимующими птицами.

Рассматривание картин и сюжетных картинок о природе.

Составление рассказов по картинкам «Осенний парк», «Зимний лес».

Уход за комнатными растениями.

Лепка, рисование, аппликация, конструирование из природного материала на тему «Насекомые», «Животные», «Птицы»,

«Растения».

Организованная деятельность по ознакомлению с окружающим миром: «Что нам осень принесла?», «Какие грибы кладут в корзину», «Чем дерево отличается от куста?», «Умеем ли мы трудиться?», «Кто живёт в нашем краю?», «Почему деревья сбрасывают листву?», «Кто летит на юг?», «Как звери готовятся к зиме?», «Чем хороши родные просторы?», «Что вырастет из семени?», «Кто живёт в уголке природы?», «Кто живёт в аквариуме?».

Организованная деятельность по художественной литературе и развитию речи: «Заучивание наизусть стихотворения С.Есенина «Береза», пересказ рассказа Е.Чарушина «Верблюд».

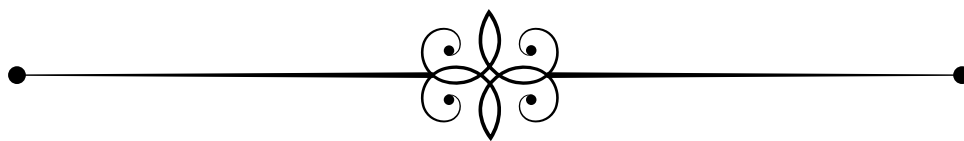
Подвижные игры «Совушка», « Сокол и голуби», «Лиса и зайцы», «Лесные тропинки», «Перелёт птиц».

Огород на подоконнике (посадка семян тыквы, укропа, петрушки, лука).

Трудовая деятельность на участке: сбор листьев, семян.

Дидактические игры «Кто живёт в аквариуме?», «Отгадай, о ком расскажу?», «Угадай рыбку по хвосту», «С какого дерева лист?», «Что происходит в природе?».

Полную версию информации можете скачать по ссылке: https://www.instagram.com/doshkola_kz/

Габдуллина Бакыт Мурзагалиевна,
заместитель директора Центра
методической работы и информационной
технологии в сфере образования СКО

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МОБИЛЬНЫХ ГРУПП: РЕЗУЛЬТАТЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В СКО с декабря 2023 года созданы 15 мобильных групп (14 групп на уровне методических кабинетов отделов образования и 1 областная группа). Цель мобильной группы – увеличение в области дошкольных организаций, предоставляющих образовательные услуги, которые соответствуют критериям оценки качества воспитания и обучения. Индикатором достижения цели является ежегодное повышение доли организаций, соответствующим критериям качества.

Ожидаемый результат в 2024 году составляет – 50% от общего количества дошкольных организаций, 2025 – 75%, а начиная с 2026 года – 100%.

Такие высокие стандарты определили вектор функционирования мобильных групп, который направлен на достижение определённых ожидаемых результатов каждой дошкольной организацией:

- обеспечены комфортные условия для детей;
- создана предметно-развивающая среда;
- деятельность осуществляют квалифицированные педагоги;
- внедрён лучший педагогический опыт;
- осуществляется эффективная практика привлечения родителей.

В состав каждой мобильной группы вошли ведущие педагоги дошкольных организаций: воспитатели, узкие специалисты, члены городской/районных ассоциаций педагогов и психологи.

Деятельность мобильных групп в регионе

началась с организационной работы, которая включала в себя этап наблюдения и сбора данных. Каждой группой был создан график посещений дошкольных организаций, изучены сайты, проведены опросы с целью определения реальных потребностей. В ходе посещения организованы рабочие встречи с педагогами, заведующими, методистами, воспитателями дошкольных организаций, на которых рассматривались вопросы, касающиеся обновленных нормативных документов, обсуждались внесенные изменения и дополнения.

Мобильные группы в течение года решали ряд задач:

1. Оказание методической помощи педагогическим работникам дошкольного воспитания и образования. Сопровождение осуществлялось не только во время посещения организаций, но и на платформе ZOOM, что позволило сделать процесс взаимодействия постоянным, точечным и эффективным. Одними из первых методическую помощь получили дошкольные организации, подлежащие государственной аттестации. Представителями мобильных групп были даны консультации по ведению документации (циклограммы, перспективное планирование, расписание и т.д.), а также рекомендации по реализации Типовых учебных планов в соответствии с требованиями ГОСО ДВО. Разработаны памятки с алгоритмами планирования циклограмм, учитывающих вариативность, интеграцию организованной деятельности,

памятки по использованию различных форм работы по разным видам детской деятельности.

2. Обеспечение сбора, анализа и систематизации опыта работы. В ходе посещения занятий, анализа, индивидуальных бесед с педагогами по вопросам организации воспитательного и образовательного процессов были выявлены существующие проблемы в системе дошкольного образования. Эти данные помогли определить необходимый объём и содержание методической работы с привлечением опытных педагогов области. Был запланирован и проведён ряд коучингов, семинаров по распространению эффективных форм методической работы.

3. Создание творческих групп по разработке содержания методической работы. Мобильные группы выступили инициаторами создания творческих групп по совершенствованию методической работы и развитию творческой инициативы педагогов. Основные идеи, которые легли в основу формирования групп, заключаются в совершенствовании процессов воспитания и обучения, во внедрении инновационных технологий, проектной работы, экспериментальной деятельности, в привлечении родителей к совместной деятельности, в создании комфортных и безопасных условий для развития детей, психологическом сопровождении. Руководители и члены творческих групп – яркие, креативные педагоги, обладающие большим практическим опытом, поставили цель – разработать методические

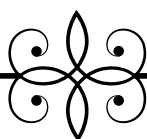
рекомендации по использованию эффективных методов в работе.

4. Предоставление педагогам возможностей повышения профессиональной компетенции через различные формы методического взаимодействия и создание условий для ознакомления с опытом работы педагогического коллектива и отдельных педагогов

В план работы мобильных групп были включены эффективные формы методического взаимодействия, что позволило создать условия для создания сетевого взаимодействия и распространения эффективного опыта работы. Проведённые семинары, методические выставки, взаимообмен методическими печатными продуктами - вот некоторые эффективные формы работы.

Первые результаты работы и положительные отзывы от организаций, которым была оказана помощь в рамках деятельности мобильных групп, говорит об эффективности работы. На следующем этапе работы каждая мобильная группа планирует организовать распространение наработок творческих групп, результатов экспериментальной деятельности, сопровождение инноваций через тьюторство, а также формирование информационного банка идей педагогов. Мобильные группы рассматривают возможности проведения совместных научно-методических советов с привлечением стейкхолдеров, а также разработку идеи экспериментальной лаборатории в рамках каждого района.

Полную версию информации можете скачать по ссылке: https://www.instagram.com/doshkola_kz/

Дәулетова Ғалия Ноғайқызы,
Қызылорда облысының Білім саласында
сапаны қамтамасыз ету департаментінің басшысы

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІК АТТЕСТАТТАУ

Мемлекеттік аттестаттау – мектепке дейінгі ұйым мен педагогикалық ұжымның қызметін мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптарына сәйкестігіне кешенді бағалау.

Мемлекеттік аттестаттаудың мақсаты мен мазмұны - мектепке дейінгі мекемедегі білім мен тәрбие мазмұнының, деңгейі мен сапасының Мемлекеттік білім стандартының талаптарына сәйкестігін белгілеу болып табылады.

1. Білім беру ұйымдарын мемлекеттік аттестаттау барысында қолданылатын нормативтік құқықтық актілер

Білім беру ұйымдарын мемлекеттік аттестаттау келесі заңнамаларға сәйкес жүзеге асырылады:

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 59-бабы «Білім беру жүйесіндегі мемлекеттік бақылау»;

- «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығы;

- «Білім беру ұйымдарын бағалау өлшемшарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 5 желтоқсандағы №486 бұйрығы.

2. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының мемлекеттік аттестаттауға дайындық жұмыстары, өткізу барысы мен

балабақша қызметін бағалау

Мемлекеттік аттестаттауға жататын білім беру ұйымдарының Тізбесі бекітіліп, Департамент сайттарына әр жылдың қараша айында орналастырылады.

Әдістемелік ұсынымдар мен тиісті жылға мемлекеттік аттестаттау тізбесіндегі білім беру ұйымдары облыстық білім басқармасына және білім беру ұйымдарына жолданады.

Сонымен қатар, балабақша тарапынан өзін-өзі бағалау құжаттары мемлекеттік аттестаттау басталғанға дейін бір ай бұрын Департаментке ұсынылады.

Бағаланатын кезең соңғы екі оқу жылы мен ағымдағы оқу жылы болып табылады. Осыған дейін 5 жылдың құжаттары сұралатын еді.

Онлайн форматта сауалнама жүргізу бойынша

Балабақшада онлайн сауалнама алынады. Атап айтқанда:

- балабақшаларда – педагогтер, мектеп-алды жастағы балалардың ата-аналары; мектепалды жастағы топтар болмаса – ересек жастағы балалардың ата-аналары;

- Сауалнамаға 90%-дан кем емес тұлғалар қатысуы міндетті болып саналады.

Осыған дейін сауалнама бару арқылы алынатын еді.

Мемлекеттік аттестаттау барысында балабақшалар ұсынатын құжаттар (балабақшаның ресми сайтында орналастырылады)

- Балабақшалар мемлекеттік аттестаттауға материалдарды ұсыну

барысында Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Білім саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті төрағасының 2022 жылғы 27 желтоқсандағы №12 бұйрығымен бекітілген «Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру және өткізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды» басшылыққа алады. Аталған Әдістемелік ұсынымдар барлық білім беру ұйымдарына жолданған.

Балабақшалар Осы әдістемелік ұсынымдағы бірінші - бесінші қосымшаға сәйкес ұсынатын құжаттарын береді.

Олар:

- Өзін-өзі бағалау қорытындысы;
- Педагог кадрлармен қамтамасыз етілуі;
- Тәрбиеленушілер контингенті;
- Жабдықтармен қамтамасыз етілуі;
- Оқу-әдістемелік кешенмен қамтамасыз етілуі.

Сонымен бірге, төмендегі мәліметтер беріледі:

- Қызметтің басталғаны туралы хабарлама;
- Педагогтардың білім туралы құжаттары мен қосымшалары;
- Педагогтардың штаттық кестесі (бағалау кезеңіне);
- Біліктілік санатын беру туралы бұйрықтар;
- Басшы және педагогтардың тиісті бейіні бойынша біліктілігін арттырғаны туралы мәлімет;
- Жұмыс оқу жоспарлары (бағалау кезеңіне);
- Жеке оқу жоспарлары (ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін, бағалау кезеңіне);
- Оқу бағдарламалары (вариативті, жеке, бейімделген, қосымша);
- Перспективті жоспар (бағалау кезеңіне);
- Циклограмма (бағалау кезеңіне);
- Жабдықтар мен жиһаздардың тізбесі;
- Мониторинг нәтижелері (бастапқы, қорытынды, бағалау кезеңіне);
- Баланың жеке даму картасы (бағалау кезеңіне).

Сонымен қатар, балабақшалар Заңды тұлғаны тіркеу туралы анықтаманы, Басшыны тағайындау туралы бұйрықты, білім беру ұйымының Жарғысын, сауалнама нәтижелерін ұсынады.

3. «Білім беру ұйымдарын бағалау өлшемшарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 5 желтоқсандағы №486 бұйрығымен бекітілген Білім беру ұйымдарын бағалау өлшемшарттары бойынша

Бағалау өлшемшарттарының:

- **бірінші** параграфы **мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту қызметін қамтиды, ол 9 өлшемшарттан** тұрады:

1. оқу жұмыс жоспарлары мен ұйымдастырылған қызметтің үлгілік оқу жоспарының талаптарына сәйкестігі;
2. білім беру қызметінің үлгілік оқу бағдарламасына және білім беру бағдарламаларына сәйкес іске асыру;
3. Мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің үлгілік қағидаларын сақтау
4. баланың даму мониторингін қамтамасыз ететін және оның жеке дамуын жоспарлаудың негізі болып табылатын мектепалды жастағы тәрбиеленушілерді оқыту нәтижелерінің болуы;
5. тәрбиеленушілердің даму мониторингісінің (бастапқы) болуы және нәтижелерін талдау;
6. үлгілік оқу бағдарламасына қосымшаға сәйкес балалардың жасын ескере отырып, тәрбиеленушілердің жетістіктерін мониторингілеу нәтижелерінің болуы және талдау;
7. МДТО ҮОЖ белгіленген тәрбиеленушілердің оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне қойылатын талаптарға сәйкестігі және сақталуы.

8. балалардың жасын ескере отырып, жас топтарын қалыптастыру кезінде талаптарды сақтау;

9. тәрбиеленушіні 1-сыныпқа қабылдағанға дейін МДТО үлгілік оқу бағдарламасын игеру бойынша талаптарды сақтау.

Бекітілген өлшемшарттардың соңындағы 1-қосымша балабақшаға арналған.

Сонымен бірге, мемлекеттік аттестаттау барысында балабақшаның қызметіне қатысты **Бағалау парағы** толтырылады.

Онда білім беру қызметтерін көрсету сапасының төрт деңгейі белгіленген:

балабақшалар үшін:

- егер балабақша қызметін бағалау барысында өлшеуіштер бойынша жалпы жиынтық бағасы 40-тан 45 балға дейін болса, балабақша қызметі «үлгілі» болып есептеледі;

-35-тен 39 бал жинақталса - **«жақсы»**,

-30 балдан 34 балға дейін жиналған жағдайда –**«жақсартуды қажет етеді»**,

- егер 30 балдан төмен бал жиналса – балабақша қызметі **«төмен»** болып есептеледі.

Осы жерде айта кету керек, егер, балабақша қызметінде Мемлекеттік білім стандартының талаптары бұзылғаны анықталған жағдайда, білім беру ұйымының

жалпы жиынтық бағасы 50 пайызға төмендейді.

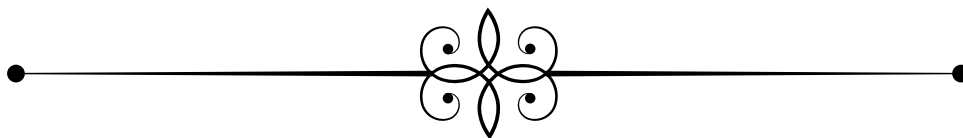
4. Қорытынды

Бүгінгі күнде 2023 жылғы мемлекеттік аттестаттаудың тізбесіне енгізілген білім беру ұйымдары әдістемелік нұсқаулармен, оның қосымшаларымен қамтамасыз етілді. Департамент өзін-өзі бағалау жұмыстары жөнінде білім беру ұйымдарының сұрақтары болған жағдайда кез-келген уақытта әдістемелік көмектер жасауға дайын.

Департамент тарапынан онлайн-семинарлар, үздік балабақшалардың тәжірибесін тарату, түсіндіру жұмыстары мен бірқатар іс-шаралар жүргізілді.

Білім беру ұйымдарына өзін-өзі бағалау жұмыстарының қорытындысын сапалы түрде жасап, қосымшаларды толтыра отырып, білім беру ұйымының сайтына мерзімінде орналастыру ұсынылады.

Ақпараттың толық нұсқасын келесі сілтеме арқылы жүктеп аласыз: <https://cloud.mail.ru/stock/3Ba1ZGjDpDeBZisaZVLdop69/>

Дихамбаева Гульнар Батырбековна,
Қызылорда облысы,
оқу орталығының орынбасары

БАЛАБАҚША ПЕДАГОГТЕРІН ӘДІСТЕМЕЛІК ҚОЛДАУДЫ ЖЕТІЛДІРУ - САПАЛЫ ҚЫЗМЕТ НЕГІЗІ

Аңдатпа. Бұл мақалада мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделін іске асырудың маңыздылығы мен әдістемелік қолдау бағытындағы жұмыс барысы баяндалады.

Түйін сөздер: модель, әдістемелік қолдау, кері байланыс, ойын арқылы оқыту, құзыреттілік орталықтары, көшбасшылық, сапалы қызмет көрсету.

Мектепке дейінгі ұйым педагогтары - дені сау, дербес, білуге құмар, көпшіл, сын тұрғысынан ойлай алатын балаларды қалыптастыру мен әлеуметтендіру міндетін жүзеге асырады. Себебі, қазіргі техника мен технологияның дамыған заманында тәрбиелеу мен оқытудың алғашқы кезеңі балабақшадан бастау алып, мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту мазмұнына түбегейлі өзгерістер үздіксіз енгізілуде. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы №137 қаулысымен бекітілген, Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделін іске асыру аясында Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті стандарты бекітіліп, соған сәйкес Үлгілік оқу жоспарлары мен Үлгілік оқу бағдарламасы қолданысқа енгізілді. Жаңа модельді жүзеге асыруға бағытталған іс-шаралар жоспары негізінде барлық өңірлерде тиісті жұмыстар қолға алына бастады [1].

Қызылорда облысының мектепке дейінгі ұйымдарының педагогтары үздік әлемдік тәжірибелерді ескере отырып жаңартылған мазмұнға енгізілген өзгерістерді сәйкес жұмыс жүргізуде. Облыста 680 мектепке дейінгі ұйым жұмыс жасайды. 160-мемлекеттік, 456 жекеменшік және 64 шағын орталықта 6160 педагог

қызмет атқарады. Меншік нысанына қарамастан балабақша педагогтарының жұмыс тәжірибелерімен танысу, оларға әдістемелік қолдау көрсету үшін Қызылорда облыстық оқу орталығы жанынан мобильді топ құрылған. Педагогтардың заманауи оқыту әдіс-тәсілдерін үйренуге бағытталған сұраныстары мен ұсыныс-пікірлері зерделеніп, қажетті қолдау жұмыстары жүйелі түрде ұсынылып отырады.

Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнына сәйкес ерте жастан бастап балаларды толыққанды дамыту үшін олардың қимыл белсенділігін арттыру маңызды. Қимыл белсенділігі - ойын түрлерін енгізу, балаларды зерттеу-эксперименттер жасауға қызықтыру, танымдық белсенділікке баулу арқылы қалыптасады. Ол үшін әрбір ұйымда баланың қызығушылықтары мен жас ерекшеліктеріне қарай құрылған заттық-кеңістіктік дамытушы аймақтар жұмыс жасауы керек. Міне, осы өзекті мәселелер, бағдарлама мазмұнын жүзеге асырудың басым бағыттары онлайн-офлайн форматта мемлекеттік-жекеменшік балабақша мамандарымен жан-жақты талқыланып, кеңес беріліп, бүгінгі таңда тиісті жұмыстар қолға алынауда.

Ұлттық мектепке дейінгі педагогиканың негізін салушы педагог, ғалым Назипа

Құлжанова өз еңбектерінде ерте жастан баланы тәрбиелеу мен өсіруде ұлттық ойындардың маңыздылығын ерекше атаған. Сонымен бірге, балалардың айналаны білуге деген құмарлығын, сөйлеуге, сұрақтар беруге бейім болатынын, сол арқылы олардың ой-өрістері өсіп жетілетінін де айтқан. Қолданыстағы жаңа модельдің 26 және 34 тармақтарында да ойынның баланың қызығып араласатын негізгі әрекеті екені нақты айтылыпты. Яғни, тәрбиеші топтағы тәрбиеленушілердің негізгі дағдыларын ойын нысандарында іске асыруы тиіс делінген. Соған сәйкес бүгінгі таңда балабақша тәрбиешілері ұйымдастырылған іс әрекеттер барысында, серуенде, күннің екінші жартысында жүргізілетін жұмыстар барысында тәрбиеленушілердің жас ерекшеліктерін ескере отырып, ойын түрлерін қолдануға басымдық беріп, ойын арқылы оқытуға балаларды тарта бастады. Балалар үшін ойынға қатысу қызықты болғанымен, педагогтар үшін қиындықтар бар. Мысалы: «ойын алаңдарын» жабдықтау кезінде қауіпсіз, қолжетімді, әртүрлі, көпатқарымды және өзгермелі болуы керек деген талаптар қойылған. Немесе белгілі бір ойын шартын жүзеге асыру кезінде ойыншықтар, көрнекі-құралдар қажет. Және олар тәрбиеленушілерге жеткілікті болуы керек, себебі балалар таласып қалады. Сондай-ақ қауіпсіз болуы керек. Дегенмен, жоқтан бар жасай алатын, «қолынан бәрі келетін» біздің тәрбиешілеріміз, педагогтарымыз бұл қиындықтарды еңсеріп, өздерінің креативті идеяларын іске асыра отырып, жұмыс жүргізіп отырғаны бізді қуантады. «Педагогикалық идеялар» жәрмеңкесі немесе «Үздік лайфхактар» фестивалі сияқты шараларды жүйелі әрі жиі ұйымдастыру нәтижесінде небір көрнекі-құралдарды жасаған, ойлап тапқан ойлары озық педагогтарымызды көріп, таңғалып жатамыз. Олардың үздік идеяларын, лайфхактарын, көрнекіліктерін облыс көлемінде үлгі етіп ұсынып, жарнамалап отырамыз.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Үлгілік оқу бағдарламасында әр баланың

қызығушылықтарын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып оларды дамыту, әлеуетін ашу мақсаты көзделеді [3,4].

Соған сәйкес, жыл көлемінде өткізілетін практикалық семинарлар, вебинарлар, шеберлік сыныптары мен тағы басқа шаралар барысында (67 шара өткізіліп, оған 4710 педагог қатысқан) Үлгілік бағдарлама мақсатының жүзеге асырылуы назарға алынып, мектепке дейінгі ұйымдармен байланыс жасалынады. Ұсынылған жұмыстарға талдау жасалынып, материалдар зерттеледі. Әдіскерлер, тәрбиешілер мен арнайы педагогтар семинарға ұсынып отырған ұйымдастырылған іс-әрекеттер жоспарына немесе басқа да жұмыстарға кері байланыс ЗУМ платформасында немесе балабақша базасындағы дайындық жұмыстары барысында беріледі. Міндетті түрде алдын-ала талқыланып, ұсыныстармен толықтырылып отырылады. Ұйымдастырылған кіріктірілген іс-әрекеттердің стандарт талаптарына сәйкес болуы, инновациялық тәсілдердің енгізілуі басты назарға алынады [2].

Мектепке дейінгі ұйымдар арасында жүйелі түрде өткізілетін түрлі кәсіби байқаулар, фестивальдар, челленджер, семинар-тренингтер мен шеберлік сыныптарының нәтижесінде туындаған мәселелерді шешуге қабілетті көшбасшылар анықталып, бастамашыл педагогтарымыздың жаңалықтары фейсбук, инстаграм, ютуб әлеуметтік желілерінде жарияланады. Мұндай жұмыстардың жүргізілуі бәсекелестік ортаның қалыптасуына ықпал етіп, мектепке дейінгі ұйым педагогтарының кәсіби құзыреттілігін арттыруға жақсы мүмкіндік туғызып отыр.

Модельдің 44 тармағында...Педагогтер белсенді зерттеуші және балалармен жұмыс істеудің жаңанысандарын жасаушы, жаңашыл және жауапты болуға тиіс делінген [1]. Бұл дегеніміз, шығармашылық ойларыңызды жүзеге асырыңыз. Балабақшада еркін күн режимін жоспарлаңыз. Балалардың танымдық қызығушылықтарына қарай ойын түрлерін енгізіп, тәрбиелеу және оқыту

тәсілдеріңізді қалауыңызбен өзгерттіңіз. Осы аталған жұмыстардың нәтижесін көру үшін ата-аналарды да белсенді әрекетке тарту жолдарын қарастырыңыз дегені. Яғни шығармашылық ізденіске жол ашық. Ең бастысы, баланың алғашқы дағдыларын қалыптастыру және оны әрі қарай дамыту мектепке дейінгі ұйым педагогтарына жүктелген маңызды міндет екенін ұмытпай, түсінуіміз керек деп ойлаймын.

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің 2023 жылғы 1 шілдедегі №192 бұйрығына сәйкес құрылған 6 құзыреттілік орталықтары: «Бегім ана», «Айналайын», «Алпамыс», «Сыр шуағы», «Сыр бөбегі», «Алтын ұя» бөбекжай бақшаларының базаларында заманауи іс-тәжірибелер мен жаңашыл бастамалар насихатталып, инновациялық технологияларды қолданудың әдіс-тәсілдері ұсынылуда. Жыл көлемінде құзыреттілік орталықтарының заманауи тәжірибесімен офлайн-онлайн форматта 1545 педагог танысқан.

Өткізілген шаралардың негізгі мақсаты оқытудың кіріктірілген тәсілдерінің енгізілуіне, ойын түрлері арқылы оқытуға балаларды тартуға бағытталып отырады. Қорытынды бөлімдерінде қатысушылармен кері байланыс орнатылады. «Бетпелет», «Онлайн кеңес», «Менің білгім келеді...» айдарлары арқылы қатысушылар сұрақтарына жауап беріліп, талдау өткізіледі. Іс-тәжірибесі насихатталған педагогтар өздері ұсынған жұмыс жоспарларын қорғап, мақсат-міндеттерін түсіндіріп, күтілетін нәтиже барысын баяндайды. Көп жағдайда балабақша тәрбиешілері балалардың жас ерекшеліктері мен қызығушылықтарын

ескере бермейді. Тәрбиеленушілердің өз бетінше таңдау жасауына мүмкіндік берілмей қалады. Себебі педагог өзінің жоспарлаған әрекеттерін ғана орындатады. Сондықтан өткізілетін жоспарлы шаралар барысында мектепке дейінгі ұйым педагогтары мен әдістемелік орталық мамандары тығыз байланыста жұмыс жасап, әдістемелік семинарларда балалардың таңдау жасауына, олардың белсенді әрекеттер арқылы үйренуіне барынша ықпал жасайды. Түзетулер енгізеді, ұсыныстар береді. Сөйтіп, педагогтардың дұрыс әдістерді таңдауына, оны тиімді қолдануына бағыт-бағдар беріледі.

Қорыта айтқанда, мектепке дейінгі білім беру қызметтерінің сапасын жақсартуға баршамыз атсалысуымыз қажет. Ол үшін алдымен бізге жүктелген жауапкершілікті сезінуіміз керек деп ойлаймын. Стандарт талаптары мен Үлгілік бағдарлама мазмұнын педагогтардың жетік меңгеруі өте маңызды.

Ойын түрлері тәрбиеленушілердің дағдыларын дамытуға бағытталуы керек. Балабақша әдіскерлері осыған назар аудары тиіс. Әрбір педагог өз тәжірибесін жетілдіріп отырса, шығармашылық ізденіс үздіксіз болса, сонда ғана сапалы білім, жақсы нәтиже болатынына сенемін. Ал енді, мемлекеттік-жекеменшік балабақша тәрбиешілерінің, музыка жетекшілері мен дене шынықтыру нұсқаушыларының, арнайы мамандарының сұраныстары мен қажеттіліктеріне сәйкес әдістемелік жұмыс түрлерін жетілдіріп, саладағы жаңалықтармен дер кезінде таныстыру, қолдап отыру жұмыстарын әдістемелік орталық мамандары дамытып отыратын болады[5].

Қолданылған әдебиеттер:

1. ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы №137 қаулысымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі;
2. ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты;
3. ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 9 қыркүйектегі №394 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Үлгілік оқу жоспарлары;
4. ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы №422 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Үлгілік оқу бағдарламасы;
5. Н.Құлжанованың «Мектептен бұрынғы тәрбие» еңбегі.

Капакова Райхан Сабыровна,
Сайрам ауданы, Қарасу ауылы,
«МК-Аяулым» бөбекжай бақшасының әдіскері

ТӘРБИЕШІЛЕРДІҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЕБЕРЛІКТЕРІН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ

«XXI ғасыр - жаһандану, жаңа технологиялар мен инновациялар ғасыры, жаңаша ойлау ғасыры және болып жатқан өзгерістерге тың көзқарас ғасыры. Болып жатқан өзгерістердің серпіні мен өзара тәуелділігі білім беру жүйесіне жаңа көзқарасты талап етеді».

Мектепке дейінгі ұйымдағы әдіскердің міндеті:

- көрсетілетін білім беру қызметтерінің сапасына мониторинг жүргізу;

- педагог практикасындағы нақты мәселелерді анықтауда көмек көрсету;

- балаға арналған дамытушы бағдарламаларды ата-аналармен бірге таңдау мүмкіндігін ұйымдастыру;

- балаларды тәрбиелеу мен оқыту процесін әдістемелік сүйемелдеу;

- инновациялық тәсілдерді енгізуді жүзеге асыру;

- Ата-аналардың білім беру қызметтеріне қанағаттануын қамтамасыз ету;

- педагогтердің практикасын тәжірибе алмасуға, біліктілігін арттыруға, өзін танытуға мүмкіндік жасау арқылы жетілдіру;

Осы міндеттердің ішінде тәрбиешілермен жүргізілетін жұмысқа тоқталғалы тұрмын. Тәрбиешілердің белсенділіктерін айқындау мақсатында қажеттіліктерді анықтау тәсілдері қолданылды.

- Тәрбиешілермен сұхбат жүргізу.
- «Инновацияны дамытудағы кедергілер», «Сіз өз педагогикалық шеберлігіңізді қалай арттырасыз?»
- Тәрбиешілерге арналған дөңгелек үстелдер.

Сауалнама, дөңгелек үстел, пікір тыңдау нәтижесінде тәрбиешілерге цифрландыру бойынша көмек қажеттілігі анықталды.

(Цифрландыру-бұл қалаған нәтижеге қол жеткізудің құралы болыптабылады. Цифрлық білім беру жүйесі: ақпараттық ресурстар, басқару жүйесі, телекоммуникация.)

Тәрбиешілермен жұмысты күшейту мақсатында мектепке дейінгі ұйымда өзгерістерді жүзеге асыру миссиясы мен басымдықтарын анықтап алдым.

МИССИЯ: Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуда баланың өмірі мен дамуына ықпал ететін барлық факторларды ескере отырып, педагогтермен жұмысты қоршаған ортамен өзара ынтымақтастықта құру. Барлық ерекшеліктерді: әлеуметтік жағдайды, отбасы тарихын, елдің мәдени ерекшеліктері мен салт-дәстүрлерін, баланың мінез-құлқы мен ерекшеліктерін ескеру. Педагогтермен үнемі тығыз қарым-қатынаста болу және оларды белсенді оқыту процестеріне тарту.

БАСЫМДЫҚТАРЫ:

- 1) педагогикалық мәдениетін арттыру;
- 2) мектепке дейінгі ұйымның қызметін дамыту;
- 3) әр тәрбиеші тәрбиеленушінің отбасымен әріптестік қарым-қатынас орнатуы;
- 4) балаларды дамыту мен тәрбиелеу үшін отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның күш-жігерін біріктіру;
- 5) өзара түсіністік атмосферасын құру, мүдделердің ортақтығын, мектепке дейінгі

ұйымның тәрбиеленушілері мен педагогтері, ата-аналар арасында қарым-қатынасқа деген оң көзқарас пен тілектестікті қолдау;

Тәрбиешінің шеберлігін жетілдірудің тиімді жолдары: менторинг, коучинг, шеберсыныптар, семинар-практикумдар жоспар бойынша өткізілді.

Дамыту моделінің 4-тарауы, 52-тармағы бойынша «Қазіргі жағдайларда жұмыс істеу үшін білікті педагогтер даярлау» арналған іс-шаралар бойынша тәрбиешілердің белсенді оқыту процесерінетартып, нәтижесінде үштік одақ жұмысы жүзеге асырылып, «Тұтас бала» бейнесі қалыптасуда. Әр тәрбиеленушінің қызығушылығымен қажеттіліктерін ескере отырып, ойын түрлерін ұйымдастыру жүзеге асырылды. Ата-аналармен оқу жылында 3 рет сауалнамалар жүргізіліп, ашық есік күндері өтті. Салауатты өмір салтын қалыптастыруда спорттық сайыстар, ұлттық құндылықтарды насихаттау үшін қазақ ұлттық ойындары апталығы, балабақша ішінен әжелер бөлмесі ашылып, әжелеріміз ертегі кітаптарымен, ертегілерімен бөлісті.

Жас мамандардың «Өрлеу» біліктілікті арттыру курстарынан өтуді қамтамасыз ету; «Білім беруде трендтерді қолдану»; «Педагогтердің зерттеу, бақылау мәдениеттерін арттыруға» арналған дөңгелек үстелдер; «Педагогтердің үздіксіз кәсіби дамуын қамтамасыз етуге арналған тренинг, кері байланыс, рефлексия»; Техникалық шығармашылық элементтерін құрастыру «Білім беру робототехникасы»; «Трендтегі педагог», «Үздік педагог», «Шығармашыл педагог» т.б. байқаулары.

Мақсаты: педагогтердің шығармашылық қабілетін дамыту, жекелеген факторлардың әсерін бағалау іс шаралар ұйымдастырылды. Педагогтермен үнемі қарым-қатынаста болу және олардың бойында өзін-өзі оқыту дағдыларын қалыптастыру, идеяларды әзірлеу және іске асыруды дамыту бойынша жұмыстар жүргізілді.

Нәтижесінде:

- Әріптестік қатынас күшейеді. Педагогикалық процес дамиды.
 - Өзара түсіністік атмосферасы құрылады.
 - Баланың игілігі үшін тілектестікті қолдайды.
 - Отбасымен ынтымақтастық нысандары кеңейеді. Бала бойында ұлттық құндылықтарымыз дариды.
- Тұтас бала бейнесі қалыптасады.

Зерделеу жұмыстарын жүргізуде негізге алынған материалдар

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделін бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137 қаулысы.

2. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, Педагогикалық шеберлік орталығының «Мектепке дейінгі ұйымды басқарудың тиімді менеджменті» мектепке дейінгі ұйым басшыларының біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы.

Ақпараттың толық нұсқасын келесі сілтеме арқылы жүктеп аласыз: <https://cloud.mail.ru/stock/3Ba1ZGjDpDeBZisaZVLdop69/>

Ауезова Айжан Абилдаевна,
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық
университетінің докторанты

ЗАТТЫҚ-ДАМУШЫ ОРТАДА БАЛАЛАР ІС-ӘРЕКЕТІН БАҚЫЛАУ САПАСЫН АРТТЫРУ - МДҰ САПАСЫН ЖАҚСАРТУДЫҢ КЕПІЛІ

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту сапасы – заттық кеңстіктік дамытушы ортасының дұрыс ұйымдастырылуымен тіркелей байланысты. МДҰ қызметінің сапасын бағалау өлшемшарттарының заттық дамытушы ортаны бағалауға бағытталуы мұның бірде бір дәлелі болып табылады.

Заттық дамытушы ортаны (бұдан әрі-ЗДО) аймақтандыруда біз басқа шетел балабақшаларының тәжірибелерін көре отырып жабдықтай аламыз. Қазіргі таңда

мемлекеттер арасында алшақтық жоқ. Бұрын шетелде шыққан зат бізге 15-20 жылдан кейін келетін. Ал қазір технологияның, туризмнің дамыған заманында ол алшақтық жойылды. Сол себепті де біз әлемдік балабақшалардың тәжірибелерін зерттеп, зерделеп, қажеттілерін өз тәжірибемізге енгізе аламыз. Мәселен, 1-кестеге назар аударайық. Бұл жерде әр мемлекеттің заттық дамытушы орталарының тізбесі берілген.

Кесте-1

Германия	Япония	Ұлыбритания	Франция	Италия
Конструкция және құрылыс аймағы	Сенсорлық аймақ	Дәстүрлер аймағы	Шығармашылық аймақ	Зерттеу аймағы
Экологиялық аймақ	Табиғат аймағы	Табиғат аймағы	Оқу аймағы	Шығармашылық аймақ
Шығармашылық аймақ	Өнер аймағы	Би және музыка аймағы	Ойын аймағы	Ғылыми жаңалықтар аймағы
Әдебиет және оқу аймағы	Конструкторлық аймақ	Ғылым аймағы	Ғылым аймағы	Дамалық ойындар аймағы
Музыка және би аймағы	Мәдени құндылық аймағы	Зерттеу аймағы	Физикалық белсенділік аймағы	Зерттеу аймағы
Ғылым және зерттеу аймағы	Музыка аймағы	Әдебиет және оқу аймағы	Табиғат аймағы	Музыка және қозғалыс аймағы
Спорт және белсенділік аймағы	Аспаздық аймақ	Аспаздық аймақ	Аспаздық аймақ	Әлеуметтік қарым қатынас аймағы
Аспаздық аймағы	Оқу аймағы	Шығармашылық аймақ	Музыкалық аймақ	Өнер аймағы
Технология аймағы	Белсенділік аймағы	Әлеуметтік дағдылар аймағы	Оқшаулану аймағы	
	Космос аймағы		Зерттеу аймағы	

(1-кесте) Шет елдік балабақшалардың ЗДО жобалау бағыттары және ондағы педагогтің рөлі

Кестеде көріп отырғанымыздай көрсетілген аймақтар біздің де балабақшаларымызда жұмыс жасауда.

Себебі, барлығымыз әлемдік тәжірибелерді зерделей келе жинақталып, әзірленген Ecers-R бағалау өлшемшарттарын қолданудамыз. МДҰ-дар педагогикалық процесті ұйымдастыруда сол құжатта көрсетілген критерийлерге сәйкес топтарын аймақтарға бөліп, жабдықтауда.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі ұйымдарда заттық дамытушы ортаны зерттеу мен құру проблемалары қандай?

Бағдарламаның мақсатында көрсетілгендей, әр баланың жеке қызығушылығы мен қажеттілігін қанағаттандыруға бағытталған орта қалыптастыруда педагогтеріміз әртүрлі қиындықтарға тап болуда. 2-кестеге назар аударайық.

2-кесте

Балалардың еркін әрекет ете білуге дайын еместігі	2%
Жиһаздардың жеткіліксіздігі	3%
Көпсалалы аймақ құру қиыншылығы	5%
Әдіскер тарапынан бағыт бағдардың төмендігі	15%
Балабақшаның материалдық техникалық базасының жеткіліксіздігі	75%

(2-кесте) ЗДО құруда кездесетін қиыншылықтар

Жүргізілген зерттеу нәтижелері бойынша педагогтердің басым көпшілігі ЗДО ұйымдастыруда басты қиыншылық ол - балабақшаның материалдық техникалық базасының жеткіліксіздігі деп санайтындығын көрсетеді.

Дегенмен, балабақша топтарын жабдықтаудың халықаралық тәжірибесіне сүйенсек,

ол балабақшаның материалдық базасына ғана емес, педагогтың кәсіби біліміне тікелей байланысты.

Бұл дегеніміз біздің педагогтер әлі де ЗДО құрудың психологиялық және педагогикалық принциптерін, оған әсер ететін базистік компоненттерін, сонымен қатар ЗДО жобалаудағы өз рөлдерін толық түсінбегендігін көрсетеді.

Кесте-2

Мемлекет	Атаулары	Бағыты	Ерекшеліктері	Педагогтің рөлі
Германия	Ашық түрдегі балабақшалар.	"Кеңістік - үшінші педагог": ашық кеңістікті заманауи және инновациялық жобалауға бағытталған.	Балабақшада болған барлық уақыт ішінде тәрбиеленушілердің балабақша бойынша еркін жүріп-тұруы; балаларды жас топтарына бөлудің болмауы; балалардың бекітілген бөлмелерде міндетті түрде болуына қойылатын талаптар жоқ.	Әр бөлмеде педагог "бекітілген", ол осы бөлмедегі пәндік даму ортасын жүйелі түрде жаңартуды қамтамасыз етіп қана қоймай, сонымен бірге балаларға осы ортамен жұмыс жасау кезінде көмек пен қолдау көрсетеді.
Япония	Бөбекжай бақша хойкуэн.	Тәжірибеге бағытталған оқыту.	Топтағы заттар ересектерге арналған заттардың көшірмелері болып табылады. Балалардың өздері ыдыс жуып, арнайы бейімделген себеттерде түстен кейінгі тағамдарды тарата алады, көкөністер мен жемістерді кеседі.	Балаға қызметті таңдау еркіндігін қамтамасыз етеді.

Ұлыбритания	Бөбекжай мектептер.	Еркін тәрбиелеу.	Әртүрлі жабдықтар мен материалдар алуан түрлі.	Тұлғаны қоғамдағы белсенді рөлге дайындау үшін даму ортасы арқылы тәрбиелеу мен білім беру процесін байыту.
Франция	Аналар мектептері.	Функционалдық педагогика.	Эксперименттер мен шығармашылыққа, бастамашылық пен тәуелсіздік көріністеріне мүмкіндік.	Дамуды бағыттайды. Балалардың алған тәжірибесіне сәйкес ортаны өзгертеді.
Италия	Реджио балабақшалары.	Реджио педагогикасы.	Табиғи және әлеуметтік құбылыстар, адам жасаған заттар балабақшаларда бірлескен зерттеу объектісіне айналады.	Педагогтің оқу көмегі әр баланың бүгінгі қызығушылықтары мен қажеттіліктерімен анықталуы керек.

Кестеде көріп отырғанымыздай, балабақшалардың ЗДО сол бақшаның жұмыс бағытына сәйкес жабдықталады. Кейбір балабақшалар балалардың жас ерекшелігіне сәйкес әр түрлі бағыт бойынша жабдықтайды. Сонымен қатар, барлық балабақшаларда ЗДО өзгермелі болуы шарт екен.

Кейбір педагогтер ЗДО құрып, оны жүзеге асырғанда өз жұмыстарының жеңілдегенін айтады. Балалар өз қызығушылығы бойынша аймақтарда жұмыс жасап, өз қажеттілігін қанағаттандырып, өздерін еркін сезінгенін, тұйықтық мінездерінің ашылғандығын айтты. Сонымен қатар, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың өзін өзі ұстаулары мен өзін өзі дамытуы жақсарғанын айтады. Әрине, ЗДО да балалардың өз бетінше әрекет етулері педагог жұмысын жеңілдетеді. Дегенмен, халықаралық тәжірибе керісінше, педагогтің жұмысының күшейетінін көрсетеді. Қалайша? Яғни, педагог топтың ЗДО сол аптада балалардың меңгеруі қажетті дағдыларға сәйкес етіп апта сайын жаңартып отырады. Сонымен бірге әр баланың әр аймақтағы әрекеттерін бақылап, оны күн сайын бақылау парағына түсіріп отыруға міндетті. Бұл әр баланың білімін тексеріп, онымен алдағы жұмыс

траекториясын құруға, ата анасымен бірлесе жұмыс жасауға мүмкіндік береді.

Мәселен, Литва мемлекетінің Вильнюс қаласындағы мемлекеттік балабақшада педагог топ аймақтарын балалардың сол аптада меңгеруі қажетті дағдыларға сәйкес жабдықтайды. Әр аймақта әртүрлі тапсырмалар, ойындар әзірлейді. Келесі аптада басқа дағыларды меңгертуге арналған мүлдем басқа тапсырмалар, басқа ойындар, басқа көрнекіліктер, басқа материалдар әзірлеп қояды. Педагогтың бақылау парағы бір аптаға арналған. Бақылау парақта балалардың аты жөні мен әр аймақтағы тапсырмалар жазылған. Яғни педагог балалардың сол аймақтарда жұмыс жасауын және ондағы тапсырмаларды меңгергенін немесе меңгермегенін белгілейді. Осы бақылаудың нәтижесінде баламен жеке жұмыс жасап, ата анасымен тікелей байланысқа шығып отырады. Педагог ата анамен байланысын аптада балаға қажетті дағдыны ынтымақтаса меңгеруге бағыттайды.

Қазіргі таңда балалар үшін дамыту аймақтары ұтымды жұмыс атқару керек керек. ЗДО-да ұсынылған міндеттердің орындалуын педагог қадағалау керек.

Бақылау парағы (3-кесте)
Кесте-3

Балалардың заттық кеңістіктік дамытушы ортадағы іс-әрекетін бақылау парағы

	Балалардың аты-жөні	Дүйсенбі					Сейсенбі					Сәрсенбі					Бейсенбі					Жұма				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Айнұр	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	v	v
2	Жансая	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	-	v
3	Айхан	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	v	v
4	Томирис	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	v	v
5	Балым	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	v	v
6	Дидар	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	v	-
7	Ансар	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	v	-
8	Нұрзия	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	v	v
9	Айару	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	v	v	v	v	v

Егер, педагогтер балалардың аймақтарда болуын белгілеп, сол аптада меңгерген дағдыларын жүйелі бақылау парақтарына түсіріп отыратын болса, және сол бойынша

жеке жұмыс ұйымдастырса, үлгілік оқу бағдарламасы мазмұнын толық жүзеге асырады. Нәтижесінде мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасы артады.

Ақпараттың толық нұсқасын келесі сілтеме арқылы жүктен аласыз: <https://cloud.mail.ru/storage/3Ba1ZGjDpDeBZisaZVLdop69/>

Ахметова Айман Жумабековна,
Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы,
Ақтау қалалық «Психологиялық-медициналық-
педагогикалық консультациясы» КММ, Сурдопедагог

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ ТІЛІ ШЫҚПАЙ ТҰРЫП ЕСТУ ҚАБІЛЕТІНЕН АЙЫРЫЛҒАН КОХЛЕАРЛЫ ИМПЛАНТЫ БАР БАЛАЛАРДЫҢ ЕСТІП СӨЙЛЕУІН ОҢАЛТУ

Аңдатпа. Кохлеарлы импланттары бар балалардың көпшілігі үшін оңалту мақсаты жалпы білім беретін мектепке дайындықты қарастыруға болады. Бұл сурдопедагог пен баланың жақындарының бірлескен күш жігерін қажет етеді. Бұл мақалада осы қызметтің басым негіздері көрсетілген.

Естіп сөйлеуді оңалтудағы сурдопедагогтың негізгі мақсаты - отбасында және білім беру ұйымдарында білім алып және тәрбиеленіп жатқан балаларға қолдау көрсетуді қамтамасыз ету. Отадан кейінгі естіп сөйлеуін оңалту – бұл кохлеарлы имплантацияның ең ұзақ және көп еңбекті қажет ететін кезеңі. Кохлеарлы имплантация отасынан кейін оңалту үрдісін дұрыс ұйымдастыру кохлеарлы имплантация қолдана отырып, баланың сөйлеу тілін түсіну қабілетін дамыту үшін және қысқа мерзімде өзінің тілінің шығуы үшін нәтижеге жетуде қажетті шарт болып табылады (1,7-бет).

Дыбыстық ақпаратты сандық өңдеуі бар қазіргі таңдағы КИ сөйлеуді жақсы қабылдауды қамтамасыз етеді және тілі шыққан соң есту қабілетінен айырылған балалардың (постлингвально) әлеуметтік оңалтуын қамтамасыз етеді. Тілі шыққанға дейін (долингвально) есту қабілетінен айырылған барлық балалар кохлеарлы имплантация көмегімен қалыпты дыбыстарды ести алады және дыбыстық ортада бағдарланады. Алайда кохлеарлы имплантациядан кейінгі тілді коммуникация құралы ретінде қолдану нәтижелілігі мұндай балаларда әртүрлі болады. Оларға отадан кейінгі естіп сөйлеуін оңалтуды ұзақ уақыт

жүргізу қажет, оның ұзақтығы және мазмұны баланың жасына, есту қабілетінен айырылу жасына (туа берілген, сөйлеуді меңгеру кезінде немесе тілі шыққан соң); есту қабілетінен айырылған және кохлеарлы имплантация арасындағы уақыт ұзақтығына, сонымен қатар баланың жекелей ерекшеліктеріне байланысты. КИ 2-3 жасқа дейін қолдану неғұрлым тиімді болып келеді (4,29 - бет).

Кохлеарлы имплантация бар балаларды оңалту – бұл аудиолог (сурдолог), сурдопедагог, логопед, дефектолог, музыкалық педагог, психолог, психоневрологтан тұратын мамандар тобының жұмысы. Неврологтың қатысуы кохлеарлы имплантация бар балалардың басым көпшілігі үшін қажет, себебі оларда перинаталды паталогия, менингит салдарынан жүйке жүйесінің бұзылулары көрініс табады. Бұл бұзылулар қосымша сөйлеу тілінің бұзылуларын туғызады (дизартрия, психомоторлық дамудағы тежелу), бұл сәйкесінше ем қабылдауды және түзеу-дамыту жұмыстарын жүргізуді талап етеді. Кохлеарлы имплантация бар ерте жастағы балаларды естіп сөйлеуін оңалтудың басты мақсаты - кохлеарлы имплантациядан кейін балаларды

айналадағы дыбыстарды қабылдауды, ажыратуды, тануды үйрету, оның мағынасын түсінуді және бұл тәжірибені өзінің тілін және коммуникациясын дамыту үшін және есту қабілеті бұзылмаған балалармен тең дәрежеде қолдана білуді үйрету (4,114-бет).

Тілі шықпай тұрып есту қабілетінен айырылған кохлеарлы импланты бар ерте жастағы балалардың естіп сөйлеуін оңалтудың міндеттері жаңа сөйлеу тілінің жүйесін қалыптастыру және дамыту.

Ерте жастағы КИ бар балалардың естіп сөйлеуді қабылдауының айырықша ерекшеліктері келесіде:

1. Естіп қабылдаудың даму ырғағы жылдам;

2. Оңалтудың ерте кезеңдерінде дұрыс артикуляциялық құрылымды дамыту үшін акустикалық кері байланысты қолдану мүмкіндігі (4-65-бет).

Дыбыс белгісінің бар немесе жоқ екендігін анықтау реакциясы тез қалыптасады. Екі әртүрлі дыбысты ажырату және кеңістікте дыбысты шығарушы дыбыс көзін анықтай алуды үйрету үшін неғұрлым ұзақ уақыт қажет болады. Бұл реакцияларды қалыптастыру балада ең алдымен ырықсыз, содан кейін имитация механизмі бойынша ырықты вокализацияны дамытумен қатар жүргізіледі. Балада вокализацияның пайда болуы – кохлеарлы имплантацияның нәтижелілігін көрсететін маңызды сәттердің бірі. Келесіде балалардың тілінің дамуы есту қабілеті қалыпты балалардың тілінің табиғи даму кезеңдеріне сай келеді – сәйкес келмейтін былдыр, дыбыс кешендер, сәйкес келетін былдыр (былдырлаған сөздер), сөздер, сөздер-сөйлемдер, қарапайым екі сөзден тұратын сөз тіркесі және т.б. Әдетте, сурдопедагог балалардың тілінің даму сипатын, яғни қалыпты дамуды жақсы меңгеруі керек. Жалпы алғанда, кохлеарлы имплантация бар ерте жастағы балалардың ауызша сөйлеуді түсіне алу және сөйлеу тілін дамыту ретіндегі естіп сөйлеуін оңалту шамамен 5-жылдан асады (4,115-бет).

Осыған байланысты, тілі шықпай тұрып есту қабілетінен айырылған кохлеарлы импланты бар ерте жастағы балалардың естіп сөйлеуін оңалту мақсатты бағытталған

жобаланған психологиялық-педагогикалық үрдістің сипатында болу керек, баланы толық құнды дамып келе жатқан тұлға ретінде қалыптастыру мақсатында бұзылған есту қабілетін нәтижелі және сәйкес келетін психологиялық-педагогикалық әдістер және құралдардың көмегімен қайта қалпына келуді қамтамасыз етуі тиіс.

Қазақстан Республикасындағы арнайы бала-бақшада және ясли-бақшада, оңалту орталықтарында, психологиялық-педагогикалық түзеу кабинеттерінде және жалпы типтегі мектепке дейінгі мекемелерде тәрбиеленіп жатқан тілі шықпай тұрып есту қабілетінен айырылған кохлеарлы импланты бар ерте жастағы балалардың естіп сөйлеуін оңалтудың (3-жасқа дейінгі) бағдарламасы бар.

Бағдарлама бір оқу жылына жасалған және кохлеарлы имплантация бар ерте жастағы балалардың естіп сөйлеуін оңалтуды (3-жасқа дейінгі) ұйымдастыру үшін қажетті материалдары бар (2,118-бет).

Тілі шықпай тұрып есту қабілетінен айырылған кохлеарлы импланты бар ерте жастағы балалардың естіп сөйлеуін оңалтудың бағдарламасы келесі бөлімдерден тұрады: бірақ келесі үрдіске тоқтауымыз керек-настройканың нақтылығын, оның нәтижелілігін жүйелі бағалау. Балаламен жүргізілетін оңалту сабақтарының негізгі сипаты – оның ойын формасында және әртүрлі іс-әрекет түрлерінде болуы. Ерте жастағы балалардың оңалту үрдісінің келесі бір ерекшелігі – ата-аналарды осы үрдіске қатыстыру. Ата-аналар баланың естіп сөйлеу дағдыларын дамытудың жалпы принциптеріне үйретіледі, оларға үйде баласымен бірге орындау үшін үй тапсырмалары беріледі.

Бұл жазбалар коммуникативті дағдылардың дамуын көрсетеді. «Көзбен көзге» байланысын, баланың және ересек адамның бірлескен көзбен қарау бір затқа қарауын (зейіні) қалыптастыру; қарым-қатынас барысында кезекті сақтай алу іскерлігін қалыптастыру; ересек адамның әрекетіне еліктей алу іскерлігін қалыптастыру, соның ішінде артикуляция; бірлескен және қоса жүргізілетін ойындарға

қатысу. Еріктік-эмоционалды еріктік сапаларын қалыптастыру (3, 35-бет).

Кохлеарлы имплантация кейінгі балаларды оқытудың көп жылғы тәжірибесін жалпылай отырып, есту және сөйлеуді ынталандыруды көріп-кеңістікте қабылдауды дамытудан бастауды ұсынамыз. Баламен эмоционалды байланыс орнатамыз, неғұрлым жиі көзіне қарауға тырысып, мүмкіндігінше уақытын созуға тырысамыз. Осы кезеңде күштенуден арылуға мүмкіндік беретін әртүрлі ойындарды ұсынуға болады. Біз баламен жұмысты бастау үшін жағымды эмоционалды күйді қалыптастырамыз (пазлы жинаймыз, алынып жиналатын ойыншықтармен ойнаймыз), яғни біздің мақсатымыз жағымды бағытталған қарым-қатынас алғышарттарын дамыту. Негізі қаланады- қарым-қатынасқа түсу тілегі және қажеттілігі.

Осыдан кейін тактильді байланыс, сенім байланысын орнатамыз. Бұл кезеңде саусақпен ойнайтын ойындар, су, саусақ бояуларымен, тактильді құммен ойнайтын ойындарды қосу жақсы нәтиже береді. Қол саусақтарының белсенді және енжар қозғалыстарын белсендендіреміз, көріп зейінді болуды оятамыз, ойынға зейін бөлуге шақырамыз. Өз қозғалыстарымызды түйсіне алуды дамытамыз, ересек адаммен қарым-қатынасқа түсу үшін жағымды күйде боламыз. Тактильді байланыстан ересек балаға деген сенім басталады.Тілі шықпай тұрып есту қабілетінен айырылған кохлеарлы импланты бар ерте жастағы балалардың естіп сөйлеуін оңалтудың өз ерекшелігі бар, көлемді ойыншықтарды қолданамыз: дыбыс шығаратын ойыншықтар, қазіргі таңда ағаштан жасалған барабандар, барабан-тумбариндер, сылдырмақтар, маракастар, пазлы бар лотолар (сөздік емес топтастыру) кеңінен тараған. Сөйлеу тілінің белсенділігі физиологиялық және тілдік тыныс алуды дамытудан басталады. Ол үшін әртүрлі айналдыратын ойыншықтар, шарлар, қауырсындар қолданылады. Дауысты дамытуды барлық сезім мүшелерін қоса отырып қысқа балалар өлеңдерін айтумен ынталандырамыз.

Келесі картотека бойынша жұмыс істеу әдісін қолданатын болсақ естіп қабылдауды дамыту үрдісі өте нәтижелі болады. Бұл бөлімдер:

1. Дыбысты дұрыс айту бойынша жұмыс.
2. Тілдік ойындар.
3. Тілдік тыныс алу бойынша жұмыс.
4. Баламен байланыс орнату үшін ойындар.
5. Жалпы еліктеуді дамыту.
6. Балаларды заттардың тұрған орындарын анықтайтын келесі сұрақтарды түсінуге үйрету (Қайда? Қайда барасың? Қайдан? Немен?). (2,100-бет).

Балалардың отадан кейінгі естіп сөйлеуін оңалтудың мазмұны имплантация уақытындағы баланың естіп және сөйлеу тілінің даму деңгейімен анықталады. Біздің тәжірибеміз көрсеткендей, бұл деңгей әртүрлі болады.Есту қызметін және тілінің даму жағдайын анықтау үшін сурдопедагогикалық зерттеу жүргізу қажет. Сурдрпедагог қорытындысы жасалады. Естіп сөйлеуді оңалтудың мақсаты және міндеттері айқындалады.

Жұмыс бірнеше ережелерді есепке ала отырып жүргізіледі, бұл:

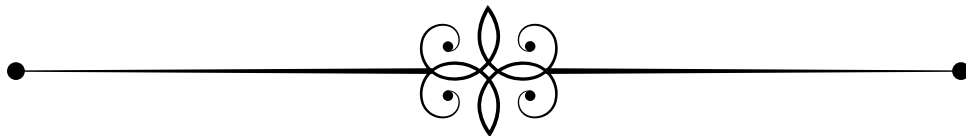
- Импланты бар жағынан немесе баланың алдында тұру;
- Қарапайым, қайталанатын сөз тіркестерімен сөйлеу;
- Баланың кез-келген дауыс реакцияларын және сөйлеуге талпынуын ынталандыру;
- Дауыс реакцияларына, сөйлеуге итермелейтін жағдайларды пайдалану;
- Балаға дұрыс қатынас көрсету, шамадан тыс қарамау.

Әрбір келген күнде балаға және ата-анаға кеңес жекелей жоспары құрылады. Бүгінгі таңда естіп сөйлеуді оңалту Қазақстан Республикасында жоғары әдістемелік деңгейде жүргізілуде.

Қорытынды. Сурдопедагог мамандардың оң жұмыс тәжірибесіне сүйене отырып, кохлеарлы импланты бар балалармен айналысатындар айта кету керек, қарқынды және жүйелі жұмыс қажет. Егер осыдан кейін бала инклюзивті және интеграцияланған білім беру жүйесіне қосылса ол тілді меңгеріп, қоғамға сәтті қосыла алады.

Қолданған әдебиеттер:

1. Специальная программа коррекционно-развивающего обучения детей с нарушениями слуха после кохлеарной имплантации / Ерсарина А.К. Шолпанкулова Г.М.- Алматы: ННПЦ РСИО, 2021.
2. Зонтова О.В. Методические рекомендации по развитию слухового восприятия детей с нарушенным слухом. - Санкт-Петербург, КАРО, 2008г.
3. Королева И.В. Развитие слуха и речи у глухих детей раннего возраста после кохлеарной имплантации. – Санкт-Петербург, КАРО, 2009г.
4. Королева И.В. Кохлеарная имплантация и дети. – Санкт-Петербург, КАРО, 2009 г.

Төлегенова Гүлдария Ержанқызы,
Атырау облысы, Атырау қаласы,
«№15 «Балбөбек» бөбекжай-бақшасының
логопед маманы

ЛОГОПЕДИЯЛЫҚ ТҮЗЕТУ ЖӘНЕ СӨЙЛЕУІН ДАМУ ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСТАРЫНДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ӘДІС-ТӘСІЛДЕР

Аңдатпа. Мақалада қазіргі уақытта сөйлеу тілі дамуының ауытқуы бар балаларға уақытылы көмек көрсету және де түзету жұмысының нәтижелі болуы үшін қолданылатын әдіс-тәсілдер туралы, осы әдіс-тәсілдер арқылы балалардың сөйлеуін дамыту мен логопедиялық түзетуге тиімді әдіс-тәсілдері ұсынылған.

Түйін сөздер: Логопедиялық массаж түрлері, тыныс алу жаттығулары, саусақ жаттығулары, құм терапиясы, мнемотехника, ертегі терапиясы, логоритмика, музыкалық терапия, изотерапия

Логопедия балалардың дамуын жетілдіріп, оңтайландырады. Ол үшін қазіргі логопедияда әр түрлі әдіс-тәсілдер қолданылады. Әдіс-тәсілдерді қолдану арқылы балаларға логопедиялық түзету және олардың сөйлеуін дамытуда жақсы нәтижелерге жетуге болады.

Аталған әдіс-тәсілдерді қолданудағы басты мақсат-сөйлеу бұзылыстарын түзету. Массаж артикуляциялық бұлшықеттерді күшейтуге және босаңсуға көмектеседі, кинестетикалық қабылдауды жақсартады, бұлшықет сезімін ынталандырады.

Логопедиялық түзетуде жасалатын массаж түрлері:

- қолмен (классикалық);
- аппараттық құралдармен (вакуум, діріл құрылғыларын пайдалану);
- нүктелі (биологиялық белсенді нүктелерге әсер ету);
- өзін-өзіне массаж (бала процедураны өз бетімен орындайды).
- қолшатырмен, тастармен, шөптен жасалған сөмкелермен массаж жасалады.

Көрсеткіштері:

- қысқа гиподы френулум (дислалияның себебі ретінде);

- риноплазия;
- еріксіз сілекей ағуы;
- дауыс бұзылыстары;
- алалия;
- дисграфия;
- артикуляцияға қатысатын бұлшықеттердің тонусының бұзылуы;
- анық айтылудың болмауы.

Процедураның орташа уақыты 5-6 минутты құрайды. Сондай-ақ балалардың сөйлеуін дамытудағы арналған тыныс алу жаттығулары: олар дененің ырғағын жақсартады, озбырлық пен өзін-өзі бақылауды дамытуға ықпал етеді. Жаттығу жақсы желдетілетін бөлмеде немесе ашық тұрған желдеткіші бар бөлмеде өтуі керек. Жаттығу түрлерін бала отырған күйде де, тұрған күйде де жасауға болады.

Саусақ жаттығуы.

Сөйлеуді дамытуға өте тиімді. Балалар айналысқанда және саусақтарын ырғақты жылжитқанда, мидың сөйлеуге қатысты бөліктері белсендіріледі және зейіні шоғырландырылады.

Құм терапиясы.

Құм терапиясы бейнелі ойлауды, байланыстырып сөйлеуді, танымдық қызметін дамытады, сөздік қорын байытады.

Құм ойындары ретінде пайдаланылады жеке жұмыс, сондай-ақ топтарда.

Мнемотехника.

Қазіргі логопедиялық технологиялар мен әдістердің ішінде мнемотехника өте танымал. Бұл ақпаратты есте сақтау процесін жеңілдететін әдістер мен ережелер жиынтығы. Жаттығу сөздер немесе шағын фразалар үшін суреттерді ойлап табу арқылы жүзеге асады. Нәтижесінде барлық мәтін сызылған диаграммалармен ұсынылады. Жаттығулар өлеңді, жұмбақтарды немесе тілдік дефектілер түзетіледі..

Ертегі терапиясы.

Әдістеме психотерапияның жеке саласы болып табылады. Ол тұлғаның сөйлеу тілін дамыту, сана- сезімін кеңейту және сөйлеу арқылы қарым-қатынасты жақсарту үшін қолданылатын әдіс.

Логоритмика.

Бұл музыкалық-сөйлеу, сөйлеу-моторлы

және музыкалық-қозғалыс жаттығуларының кешені болып табылатын заманауи логопедиялық технология.

Музыкалық терапия.

Музыка ми қыртысының тонусын арттырады, жағымды эмоциялар тудырады, қан айналымы мен тыныс алуды ынталандырады. Әуеннің дыбысын тыңдау, талдау дағдысын қалыптастыруға көмектеседі.

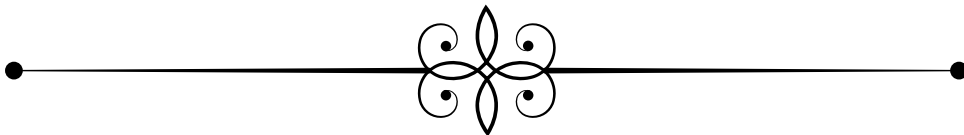
Изотерапия.

Изотерапия жаттығулары жеке тұлғаның өзін-өзі көрсетуіне және шығармашылықта өзін-өзі жүзеге асыруына көмектеседі. Әдістеменің мақсаты - үйлесімді сөйлеуді, артикуляциялық аппаратты және ұсақ моториканы дамыту.

Сонымен, жоғарыда жаттығулармен әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, балалардың сөйлеуін дамыту, сөздік қорларын дамытуда үлкен нәтиже береді. Сонымен қоса таным белсенділіктері ақыл-ойы өсіп жетіледі.

Қолданған әдебиеттер:

1. [https://kerchtt.ru/kk/innovacionnye-](https://kerchtt.ru/kk/innovacionnye)
2. [logopedicheskie-tehnologii-v-rabote-uchitelya/](#)

Сағалиева Жанар Каукербековна,

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі
Балаларды ерте дамыту институтының ғылыми-педагогикалық зерттеулер және мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту сапасының мониторинг орталығының басшысы п.ғ.к.,
доцент

ӘЛЕУМЕТТІК ОТБАСЫ ИНСТИТУТЫНЫҢ БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ РӨЛІ

Халқымыздың «Отан – отбасынан басталады» деген жақсы тәлімді сөзі бар.

Отбасы – мемлекеттің маңызды бір бөлшегі, ұлтымыздың айнасы, өркендеуінің көрсеткіші.

Әр отбасының іргесі берік, ұрпағы тәрбиелі, өнегелі болса, мемлекет те мықты.

Елдің дамуы, болашағы, елдегі хал-ахуал әрбір отбасының жағдайына тығыз байланысты.

Қазақ ағартушылары Абай Құнанбайұлы, Ахмет Байтұрсынов, Міржақып Дулатов, Мағжан Жұмабаев балаға сөз емес, ата-анасының және оның айналасындағы адамдардың іс-әрекеттері әсер етеді деп тұжырымдаған. Бала тәрбиесінде отбасындағы ахуалдың, отбасы мүшелерінің өзара қарым-қатынасының, отбасының мектепке дейінгі ұйыммен және мектепке дейінгі ұйымның отбасымен қарым-қатынасын орнатуың, бала тәрбиелеуде бірлесіп жұмыс істеуінің маңызы зор. Отбасы әлеуметтік институтының қалыптасу хронологиясы. Қазақстанның тәуелсіздік жылдарында отбасы институтын жақсарту, баршаға бірдей тең құқықты қамтамасыз ету, оның ішінде балалардың құқықтарын қорғау, тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу бағытында бірқатар жұмыс атқарылды.

Елімізде қыркүйектің екінші жексенбісі ҚР Үкіметінің 2017 жылы 31 қазандағы № 689 қаулысымен «Отбасы күні» болып бекітілген.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2006 жылғы 1 ақпандағы № 56 Жарлығына сәйкес Қазақстан Республикасы

Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия құрылған еді.

Отбасылық қатынастарды жақсартуға, гендерлік саясатқа қатысты әлемдегі маңызды конвенциялар ратификацияланды (құжаттар заңды күшіне ие болды).

Сондай-ақ, Қазақстан Республикасы Президентінің 2016 жылғы 6 желтоқсандағы № 384 Жарлығымен «Қазақстан Республикасындағы 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасы» бекітілді. Тұжырымдамада отбасы институтын және отбасы құндылықтарын нығайту, отбасыларды мемлекеттік әлеуметтік қолдау бойынша міндеттер айқындалған.

ҚР Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысымен бекітілген Білім беруді дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасында қоғамның, педагогтер мен ата-аналар қауымдастығының басты мақсаты-міндеттері (Отанға деген сүйіспеншілікті бала бойына дарыту, ата-баба дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын құрметтеуге тәрбиелеу, баланың бойында жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастыру, қоршаған қоғам туралы тұрақты әсер қалыптастыру, отбасын білім беру ұйымының әлеуметтік әріптесіне айналдыру) айқындалған.

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137 қаулысымен Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі бекітілді.

Модельде отбасының бала тәрбиелеудегі

роліне баса назар аударылған – тәрбиелеу мен дамытуды ерте балалық шақтан бастауға, балаларды тәрбиелеуде отбасында жайлы жағдай жасауға, ата-аналардың моральдық қасиеттеріне, балаларды дамыту мен тәрбиелеу үшін отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның күш-жігерін біріктіруге мән берілген.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесінің негізгі мақсаттарының бірі ретінде балаларды тәрбиелеу мен оқытуда жауапкершілікті арттыруда ата-аналарға көмек көрсете отырып, оларды педагогикалық процеске белсенді тарту үшін:

- әр тәрбиеленушінің отбасымен әріптестік қарым-қатынас орнату;
- отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның күш-жігерін біріктіру;
- тәрбиеленушілер, педагогтер, ата-аналар арасында өзара түсіністік, оң көзқарас, тілектестік атмосферасын құру қажеттігі бойынша жұмыс бағыттары белгіленген.

Еліміздің мектепке ұйымдарында жүргізілетін тәрбиелеу-білім беру жұмысы біртұтас процесс болып табылады.

Тәрбиелеу-білім беру мазмұнында. Педагогикалық процесте Мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының (ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы) талаптарына сәйкес тәрбиелеу-білім беру процесінің негізгі мақсат-міндеттері басшылыққа алынады.

Тәрбиелеу-білім беру процесінде балаларды тәрбиелеу, оқыту, дамыту, сауықтыру, дамуын қадағалау және түзету жұмыстары мынадай негізгі бағыттар бойынша жүзеге асырылады - физикалық қасиеттерді дамыту, коммуникативтік дағдыларды дамыту, танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту, балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту, әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру.

Педагогтер ата-аналармен жүргізілетін жұмыстарында басшылыққа алу бағыттары.

Ата-анамен жүргізілетін жұмыс – педагогтің күнделікті жұмысының міндетті бір бөлігі болып табылады.

Қазақ халқы – білімі жоқ ата-бабаларымыз өз баласының бойына жақсы қасиеттерді сіңіріп, ізгілікке, еңбекқорлыққа тәрбиелеуге тырысқан, баланы бесігінен тәрбиелеудің маңызын білген, өмірден көрген-білгенін, түйгенін ұрпақ санасына жеткізе білген.

Баланы тәрбиелейтін – орта – ата-анасы, отбасы, туыстары, қоғамдық орта, мектепке дейінгі ұйым. Ата-аналар балаға қарайтын, оған кітап оқып беретін немесе ойнайтын,серуендейтін уақытым жоқ деп жатады.

Алайда бала күнделікті өмірде, өмірдің барлық жағдайларында өмір сүруге қажетті біліктер мен дағдыларды өзінің жас және жеке ерекшеліктеріне қарай игереді, ары қарай дамытады.

Бесіктен басталатын тәрбие ұлттық құндылықтарға негізделуі тиіс.

Ұлттық құндылықтарға негізделген отбасында өскен баланың ұлттық сана-сезімі ерте қалыптасады, ұлт мүддесін ойлайтын, ұлтжанды азамат өседі. Балалардың ата-аналарымен жүргізілген, интернет сайттан алынған сауалнама нәтижелері қазіргі уақытта аналардың (44,5%) отбасында өз балаларымен көп уақыт өткізетінін көрсетті. Әкелердің үлесі - 25,6%. Респонденттердің 54,1%-ы «әкелер отбасын материалдық тұрғыдан қамтамасыз еткені маңызды» деп жауап берген. Сауалнамаға қатысқандардың 90%-ы бала тәрбиесіндегі ата-әжелердің рөліне оң көзқарас білдірген.

Балабақша жағдайында да осы тенденциялы байқауға болады. Баланы анасы балабақшаға алып келеді, алып қайтады, тәрбиешімен, басқа педагогтермен аналары көбірек байланыста болады. Баланың анасы бала тәрбиесіне, проблемаларына қатысты мәселе көтереді, балабақша өміріне етене аралсуға құлшыныс танытанын байқауға болады.

ПЕДАГОГТЕР АТА-АНАЛАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ЖҰМЫСТАРЫНДА БАСШЫЛЫҚҚА АЛАДЫ

Ата-анамен жүргізілетін жұмыс – педагогтің күнделікті жұмысының міндетті бағыты.

Қазақ этнопедагогикасында ата-бабаларымыз өмірлік тәжірибесі мен салт-санасын ұрпақ санасына сіңіру.

Баланы тәрбиелейтін – орта – ата-анасы, отбасы, туыстары, қоғамдық орта, мектепке дейінгі ұйымның байланысын құру.

Бала күнделікті өмір сүруге қажетті біліктер мен дағдыларды өзінің жас және жеке ерекшеліктеріне қарай игеріп дамиды

Тәрбиелеу-білім беру процесінің ұлттық құндылықтарға негізделуі .

Баланың ұлттық тілін, ділін, сана-сезімі қалыптастыру.

Балабақша мен отбасының ынтымақтастығы - педагогтердің, тәрбиеленушілер мен ата-аналардың бірлескен іс-әрекеті және қарым-қатынасы. Нәтижесінде өзара әрекет барлық жағынан дамиды. Демек, мектепке дейінгі ұйым мен отбасының өзара әрекеттесуі - балаларды тәрбиелеудің, үйретудің және дамытудың түзетудің күрделі мәселелерін шешуде өзара түсіністікте, өзара көмек көрсете отырып, отбасымен қарым-қатынастың түрін табуда маңызды.

Мектепке дейінгі ұйым мен отбасының ынтымақтастығының маңыздылығын талдасақ, мектепке дейінгі ұйымның ата-аналармен ынтымақтастықта жұмысты ұйымдастырудағы негізгі міндеттері:

- ата-ананы балабақшаға тарту үшін жағдай жасау;
- педагогтер мен ата-аналар арасында серіктес, сенімді, қайырымды қарым-қатынас орнату;
- баланы дамыту және тәрбиелеу, денсаулығын қорғау және сақтау мәселелері бойынша ата-аналарға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету.

Ата-аналармен жұмыс түрлері. Мектепке дейінгі ұйымдардың тәжірибесінде ата-аналармен қарым-қатынас жасаудың,

педагогикалық процеске, балабақша өміріне тартудың дәстүрлі қалыптасқан жұмыс түрлері бар:

- «Аналар мектебі»;
- «Әкелер мектебі»;
- «Әжелер мектебі»;
- ата-аналар жиналысы (бүгінгі күні маңыздылығын жоймады);
- мектепке дейінгі ұйымның ресми интернет сайты;
- мобильді қосымшалар;
- ойын-сауықтарды, мерекелер (оның ішінде «Отбасы күні»);
- ашық есік күндері;
- семинар-практикумдер өткізу;
- педагогикалық мазмұндағы ойындар;
- әңгімелесу (қарым-қатынасқа түсу арқылы бала жөнінде ақпарат алу, баланың ішкі жан-дүниесін, ерекшеліктерін, отбасындағы тәрбиелеу ерекшеліктерін түсінуге мүмкіндік береді);
- сауалнама (сұрақтарға жауап алу жолымен ақпарат жинақтау, ата-аналардың қалауын, үмітін зерделеу әдісі);
- мобильді кітапхана ұйымдастыру;
- ақпараттық өзара ықпалдасу (негізгі мақсаты - халықтың жалпы мәдениеті мен әлеуметтік белсенділігінің деңгейін арттыру):

- көрмелер (балалардың жұмыстары, кітаптар, фотосуреттер, т.б.);
- медиатека (аудио, бейне жазбалар);
- газеттер шығару;
- ауызша педагогикалық журналдар шығару;
- қабырға газеттері (ақпарат жеткізу құралы, балбақшаның даму болашағы, жылдық міндеттер, күн тәртібі, ас мәсірі, жедел ақпарат орналастырылады);
- жадынамалар (бала тәрбиелеу мәселелері, балабақшамен бірлескен жұмыс бойынша қысқа мәтіндер);
- буклеттер (ақпараттық, консультациялық мазмұнда әзірленеді);

- әлеуметтік желілер (ақпарат жеткізу, проблемаларды анықтау, шешу мақсатында қолданылады);

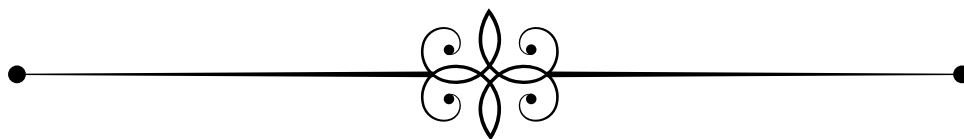
- алғыс хат (балабақшада ұйымдастырылған іс-шараларға қатысқаны, көмек көрсеткені үшін алғыс білдіру);

- ашық хат (баланың жетістіктерімен, мерекемен, т.б. құттықтау);

- «почта жәшігі» (ата-аналардың жазбаша ұсыныстары, сұрақтары, пікірлері, кеңестері) (электронды түрде де ұйымдастыруға болады).

Отбасылармен жұмыс жүргізуде әр отбасының ерекшеліктерін, әлеуметтік мәртебесін, ата-аналардың қажеттіліктерін, сұранымдарын ескеру маңызды.

<https://cloud.mail.ru/stock/3Ba1ZGjDpDeBZisaZVLdop69/>

Жубандыкова Ақгул Мурзалиевна,
Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық
университетінің педагогика ғылымдарының
кандидаты, профессор м.а.

БАЛА ПСИХИКАСЫН ДАМУДАҒЫ ОТБАСЫНЫҢ ҰҚПАЛЫ

Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделінде ата-ана баланың психикалық және физикалық денсаулығын сақтауды қамтамасыз етуге міндетті- деп көрсетілген[1, 2-б].

Қазіргі таңда Қазақстанда түрлі бағыттағы мамандардың отбасы мәселелеріне деген қызығушылықтары артуда (әлеметтанушы, экономист, психолог, педагогтер т.б.).

Ғалымдардың зерттеуі бойынша отбасын зерттеу, әлеуметтік институт ретінде айтарлықтай қиындыққа соғатыны анықталған. Қолдағы психологиялық зерттеулерге сүйенсек, мектеп жасына дейінгі баланың тұлғасын дамытуда ата-аналардың позитивті әсер етуіне назар аударады. Алайда жеке тұлғаның дамуында теріс әрекеттер – қыңырлық, мазасыздық, жалған сөйлеу, ызақорлық т.б. жағымсыз қасиеттерді кездестіруге болады, бұл ата-аналардың балаға теріс ықпалының әсерінен туындайтын процесс. Ата-аналардың мұндай ықпалдың салдарын түзету қиынға түсетінін және баланың кейінгі өмірін анықтайтынын, сонымен қатар жеке тұлғаның қалыптасуына әсерін тигізетінін ұмытпауы керек.

Соңғы зерттеу жұмыстарын зерделеуіміз бойынша педагогика және психология саласы ғылымдары тұрғысынан бала тұлғасын дамытуда отбасының теріс ықпалына байланысты зерттелген іргелі еңбектердің жоқтыңғы анықталды.

Ұқпал ету дегеніміз не? Сонымен, қазақ тілінің түсіндірмелік сөздігінде ықпал ету - біреудің біреуге ықпал ету іс-әрекеті ретінде анықталған. Әлеуметтік әсер ету дегеніміз -

бұл мінез-құлық процесі бір немесе бірнеше адам басқа адамдардың жағдайын өзгертеді: олардың мінез-құлқы, білімі, сенімдері, құндылықтары, мотивациясы немесе белгілі бір заттар мен құбылыстарға қатынасын анықтайды.

Психология жеке тұлғаның мінез-құлық, оның көзқарастарын, ниеттерін, идеяларын өзгерту процесі деп танылады. Психологиялық әсер - бұл басқа адамның айналасындағылардың психикалық күй-жайына, басқалардың сезіміне, ойларына әсер ету.[2, 52 б].

Психологиялық зерттеулерде ықпал етудің бірқатар классификациялары ұсынылған:

Бірінші бағыты бойынша:

- бағытталған ықпал ету, сендіру, ұсыныстың көмегімен жүзеге асырылады және ықпал етуші объектіден белгілі бір нәтижеге жету үшін субъект алдына міндеті қояды.

- мақсатқа бағытталмаған ықпал - еліктеу механизмдердің әсерінен пайда болады және көрінеді.

Екінші ықпал ету объектісі бойынша:

- тікелей ықпал ету - субъект объектіге ашық талап қою;

- жанама әсер-объектіге бағытталмай, оның қоршаған ортасы арқылы ықпал ету;

Үшінші саналылық дәрежесі бойынша:

- ата-аналардың тәрбиелік әсерлері осы мақсатқа бағытталуымен сипатталатын санаға әсер ету;

- бейсаналық және стихиялық әсер ету балалардың, ата-аналардың еліктеуі [3,6-бет].

Ықпал етудің жоғарыда көрсетілген барлық түрлері бір-бірімен тығыз байланысты, бір-бірін толықтырады және өзара анықтайды. Алайда, ықпал етудің толығымен жүзеге асырылуын ықпал етуші объект ықпал етуші субъектінің мақсатқа жетуімен жүзеге асатынын түсінуі қажет, ықпал етуші тараптан әсер ету оның мақсаттары дұрыс анықталған кезде ғана жүзеге асырылады және күтілетін нәтиже алынады.

Ықпал етудің қай түрі болмасын, олар келесі мақсаттарды шешуге бағытталады:

- басқа адамдардың көмегімен өзінің қажеттілігін қанағаттандыру үшін;
- өзінің өмір сүру фактісін және осы фактінің маңыздылығын растау үшін;
- өзінің болмысының кеңістіктік-уақыттық шектеулерін еңсеру үшін [4, 7 б].

Ықпал етудің үш негізгі механизмі бар олар:

- хабарлау;
- сендіру;
- ұсыныс.

Баланың мінез-құлқын түзетуге, ата-анасының берген ақпаратының өзі әсер етеді. Сендіру кезінде ересек адам ақпаратты баланың мінез-құлқы, көзқарасы, құндылықтарының өзгеруіне дәлелдемелер, талап қою, немесе беделді адамдардың пікіріне жүгінуді ұйымдастырады [5, 23-бет].

Ата-аналардың өз балаларына ықпал етудің бірнеше автономды психикалық механизмдерін талдасақ:

Біріншіден, ынталандыру арқылы баланы қолдау; әрі белгіленген ережелерді бұзғаны үшін жазалау; мұнда ата-аналар баланың санасына белгілі бір жүйе нормаларын бала үшін біртіндеп әдетке айналдырады және ол бала үшін оның әдетіне, ішкі қажеттілігіне айналады.

Екіншіден, идентификация - бала ата-анасына еліктейді, олардың үлгісі өнегесін қайталаудың, ата-аналарына ұқсағысы келеді.

Үшіншіден, түсіну – баланың ішкі әлемін білу, түсіну және оның проблемаларына жауап беру баланың санасын және коммуникативтің дағдыларын қалыптастырады.

Е.В. Сидоренко [6, 54-бет] өз еңбегінде

ықпал етудің жіктемесімен бірге, психологиялық қарсыласу түрлерін ұсынады.

Бірақ, біздің ойымызша, автордың ұсынылған жіктемесі ықпал ету механизмдерін жүзеге асырумен бірге немесе оған қарама-қайшылықпен сипаттайды. Дегенмен, бұл зерттеу үшін қызықты және отбасы ішіндегі әсер сияқты күрделі процестің жаңа қырларын ашуға мүмкіндік береді.

Психологиялық ықпал ету механизмдеріне қатысты нақтылауға мүмкіндік бере отырып, жіктеуді толығырақ қарастырайық, оларға: дәлелдеу, өзін-өзі көтеру, манипуляция, сендіру, еліктеу, ұсыныс, елемеу т.б. жатады.

Психологиялық қарсы тұру ықпалы механизмдерінің түрлері келесідей: қарсы аргументация, ақпараттық диалог, психологиялық өзін-өзі қорғау, ақпараттық диалог, сындарлы сын айту, қарама-қайшылық, шығармашылық, жалтару, бас тарту т.б.

Ықпал ету процесі келесі құралдарға негізделген:

1) белгілі бір адамға тәуелсіз тұлғаның, орнымен, рөлімен немесе ұстанымымен байланысты ықпал ету;

2) тұлғалық қасиеттеріне ықпал ету.

XX ғасырдан бастап ғалымдар «тұлғаның потологиялық дамуы» ұғымын қолдана бастады. П.Б.Ганнушкин тұлғаның потологиялық дамуын психогендік патологиялық реакциялар туындайтын тұлғаның тұрақты дамуы деп түсіндірді. Ол даму түрлерін баланың генезисінде психотравмалық жағдай жетекші рөл атқаратынын анықтады. Бала физикалық және психикалық жағынан сау туылады, алайда тәрбие әдістері, қоршаған ортасы оның әлеуметтенуін жасанды түрде тежейді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың дамуындағы мәселелерге тоқталатын болсақ:

1. Вербализм (сөзшеңдік). Вербализм айқын көрінетін балалар өз қатарластарынан ерекшеленіп тұрады. Олар таныс емес адамдармен жеңіл қатынасқа түседі, дегенмен тілдік құрылым жақсы дамығанмен ойлау қабілеті тілдік дамуына сәйкес келе бермейді, танымдық қызығушылық

үстіртін әрі тұрақсыз болады. Әңгімеге қатарластарынан гөрі ересектермен тез әрі оңай түседі.

Бұл балалардың өзіндік бағасы жоғары болады. Әңгімелесу балаларға формальды сипатта болады, оны әңгімелесуші адам соншалықты қызықтырмайды. Мұндай сөзшеңдікті жақын ересек адамдар қолдап, қолпаштап ерекше талант деп бағалайды.

2. Жалған сөйлеу. Мектеп жасына дейінгі әрбір балаланың өмірі қиялға, фантазиялар мен ойдан шығарылған әрекеттерге толы болады. Осы жастағы балалардың психологиялық ерекшеліктері, олардың шынайы өмірді қиялдағы өмірден айыра білу қабілеті 7 жасқа қарай қалыптасады. Егер, 4-5 жастағы баланың фантазиясы кіршіксіз болса, 5-6 жаста жазалаудан қашу үшін ойдан шығаруларға барады. Жағымсыз жағдайдан интуитивті түрде өзін қорғаудың оңай жолы ретінде олар- жалған сөйлеуге тоқталады.

Дегенмен, жалған айтуға итермелейтін мотивтер сан түрлі болып келеді. Балалардың лайықсыз әрекеттері- ата-аналар тәрбиесіндегі олқылықтардың нәтижесі болып табылады.

Тағы бір себеп ата-аналардың балаларына жоғары талап қою болып табылады. Көп жағдайда бұл талаптар баланың шынайы мүмкіндіктері мен ниеттеріне негізделе бермейді.

Сонымен, балаларды жалған айтуға итермелейтін не? Біріншіден, баланың қорқуы - ата-ананың сүйіспеншілігін жоғалтудан, негізсіз кінәлі болып, жазаланудан қорқуы. Жағдайдың ең қиыны – жалған сөзінің әшекерленгенінен қорқуы. Нәтижесінде ата-

анамен бала арасындағы қатынас қиындай береді.

Тағы бір көп тараған себеп - ата-аналардың өнеге үлгісі. Мектеп жасына дейінгі балалар еліктегіштігімен ерекшеленеді, әсіресе өздері жақсы көретін не бала үшін беделі күшті адамдардан өзін ұстау үлгілерін алады. Көп жағдайда бұл адамдар- ата-аналар болып табылады. Бала көпшілігінде ата-аналарының жалған сөздеріне куә бола отырып, оны біртіндеп норма ретінде қабылдай бастайды және «алдау жаман» екенін айтып түсіндіру қиынға соғады.

Кейде ата-аналар баланың түсіну қабілеті әлі жетілмеген деген пікірмен алдау орын алуы мүмкін, біртіндеп шындықты жасыра бастайды, ал бұл сенімді жоғалтудың бір салдары болып табылады.

Жоғарыда көрсетілген себептер психологиялық қолдау көрсету жұмысын отбасылық қатынас ерекшеліктерін, ата-аналардың өздерінің тұлғалық ерекшеліктерін анықтаудан бастаған жөн, содан кейін барып қана баланың мүмкіндіктері мен қабілеттеріне, отбасы қатынасына көзқарасын талдау жасауға болады. Балаларды жалған сөйлеу үстінде ұстау міндет емес, соған итермелеген себепті айқындап алып ата-аналарға түсіндіру маңызды.

Мұндай жағдайда психологиялық көмек отбасындағы атмосфераны оңтайландыру, тұлғаның үйлесімді дамыту, ата-ана, ата-ана-бала және бала-ата-ана қарым-қатынастарын үйлестіру арқылы жүзеге асырылуы керек. Сондай-ақ үстіне психологиялық көмекті ұйымдастыру кезінде отбасының типологиясын ескеру маңызды болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі//irrd.kz
2. Жұмабекова Ф.Н., Нұрғазиева Н.М., Жамалиева С.М. Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы. 0101000 «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту». – Астана, 2011
3. Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание, Куликова Т.А., 2000
4. Захаров А.И. Предупреждение отклонений в поведении ребенка. СПб., 2000.
5. Синягина М. Ю. Психолого-педагогическая коррекция детско-родительских отношений. М., 2001.
6. Сидоренко Е.В. Тренинг влияния и противостояния влиянию [Текст] / Е.В. Сидоренко. СПб.: Речь, 2004. 256 с.

Нуркабылова Алмагуль Жеткергеновна,
Астана қаласы,
«№98 «Мирас» балабақшасының меңгерушісі

ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІНДІГІ АТА-АНАЛАР ҚАУЫМДАСТЫҒЫНЫҢ ЖАҢАША ҮЛГІСІ

Негізгі нормативтік құқықтық актілер:

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі.

Мақсаты: өзара әріптестік іс-қимыл орнату арқылы ата-аналардың білім беру қызметтеріне қанағаттануын қамтамасыз ету, тәрбиелеу-білім беру процесінде инновациялық әдістемелері мен технологияларын қолдану арқылы Ата-аналармен және ата-аналар қауымдастығымен жұмысты қазіргі заманғы теорияларды ұлттық ерекшеліктермен үйлесімді ұштастыру негізінде баланы дамыту процесінің тұтастығын қамтамасыз ету.

Қазіргі әлемде білімге деген көзқарас балалар өмір сүріп, өсіп жатқан, жылдам өзгеріп отыратын болмыспен бірге өзгеруде. Тәрбие мен білімді баланың туылған сәтінен бастап өмір бойы жалғасатын процесс ретінде қарастыру дегеніміз, ол отбасылық тәрбиенің, оның ішінде ата-ананың ықпалының балаға заманауи тұрғыда жеке тұлға болып қалыптасуына беретін рөлі маңызды. Балаларды тәрбиелеуде отбасындағы жайлы жағдай, оған қоса ата-аналардың моральдық қасиеттері, қоғамдық орында өзін-өзі ұстауы, олардың әрбір әрекеті маңызға ие. Баланың білімді болуы заман талабы, сондықтан да балаларды дамыту мен тәрбиелеу үшін отбасы мен балабақшаның күш-жігерін біріктіре отырып баланы өзінің әлем жайлы жеке түсінігін қалыптастыру құқығы мен мүмкіндігі бар оқуға белсенді қатысушы ретінде

қабылдануын қалыптастыру қажет.

Балабақшада «Ата-аналар институтын» құра отырып, жоспарлы жұмыстарды жүйелі түрде сапалы жүргізу балалардың мәдени, мейірімді, әділ болып өсуіне ықпалы зор. Ата-аналарға көмек көрсету жолымен оларды педагогикалық процеске белсенді қатысушылар ретінде тарту және педагогикалық мәдениетке тәрбиелеу.

Жоспарға сай ата-аналармен жұмысты төмендегідей рубрикаларға бөлуді ұсынамын.

1. «Бейімделу рубрикасы» - «Балаларды білім беру жүйесіне бейімдеу және интеграциялау (қалпына келтіру). Шетелдік балаларды Чехияның білім беру жүйесінің шындықтарына бейімдеу және интеграциялау тәжірибесімен бөлісу. Бейімдеу картасын толтыру. Бұл картада баланың әлеуметтік жағдайын толық зерттеуіне мүмкіндік береді. Ал бұл өз кезегінде ата-анамен арадағы түсініспеушілікті болдырмауға әкеледі.

2. «Отбасы тарихы» күні - практикалық тұрғыда, балалардың түскі тынығу сәтін пайдалана отырып, топтастыру тәсілімен ата-аналарды балабақшаға шақырып, еркін түрде («гастуксыз кездесу тәсілі») әңгіме сұхбат жүргізу. Отбасы мүшелерімен фото бейне түсірілімдері арқылы танысу. Баланың отбасы жағдайында ерекше қылықтарымен, қызығушылықтарымен ой бөлісу, әр тәрбиеленушінің отбасымен әріптестік қарым-қатынас орнату.

3. Өнерлі бала отбасынан рубрикасы: «Әжелер клубын» құра отырып, балабақшадағы тәрбиеленушілердің контингентіндегі

әжелер санына мониторинг жүргізе отырып, ұйымдастырып, «Әжем және мен» атты ансамбль құру. Музыка жетекшісімен бірлесе отырып, бейнесабақтар арқылы дистанциондық байланыс жасап, іс-шараларда концерттер ұйымдастыру. Әженің тәрбиесі арқылы елдің мәдени ерекшеліктері мен салт-дәстүрлерін баланың бойына дарыту, көркем-эстетикалық талғамды дамыту, ұлттық мәдениетке баулу арқылы патриотизмді тәрбиелеу үшін жағдайлар жасау. Тәрбиеленушілердің шығармашылық дағдыларын, ғылыми-зерттеу іс-әрекетін дамыту өнер туындыларын қабылдау мен түсіну дағдыларын қалыптастыру, қоршаған әлемді эмоционалды тану, өнер түрлері туралы түсінігін, тәрбиеленушілердің өзіндік шығармашылық іс-әрекеті үшін жағдай жасау бойынша міндеттерді қамту.

4. «Ашық жүрек» акциясы - әр аптаның жұма күні өзара түсіністік атмосферасын құру, мүдделердің ортақтығын, мектепке дейінгі ұйымның тәрбиеленушілері мен педагогтері, ата-аналар арасында қарым-қатынасқа деген оң көзқарас пен тілектестікті қолдау мақсатында, арнайы бұрышта орналастырылған жүрекше стикерлерге бір-біріне жылы сөздер лебізін білдіру.

5. Ата-аналармен бейресми байланыс орнату балалардың ата-аналарымен және заңды өкілдерімен сындарлы ынтымақтастықта қарым-қатынас орнату үшін кіреберістегі арнайы орналастырылған КБЮАР код арқылы ашық пікір алаңын ұйымдастыру, әр ата-ананың көкейінде жүрген сұрақтарына кері байланыс арқылы жауап беру. Проблема бойынша пікірталастар орнату, шешу жолдарын қарастыру.

6. «Игі істер күндері» жобасы аясында волонтерлік ата-аналармен волонтерлық қызметтің қолдау шараларын белгілеу. Атап айтқанда көгалдандыру кезеңінде, «Ең үздік ойын алаңы» сайысында, қыстың күні қар күрей сияқты т.б. көмек қолын созу жұмыстарын ұйымдастыру.

7. «Педагогикалық қонақ бөлмелерін» ашу - ата-аналараға консультация беру, психологтармен кездесу, пікірлесу, проблемаларды шешу мақсатында кабинет ашу.

8. Балабақшаның сайтының жұмысын жандандыру мақсатында, тірі байланыс орнату арқылы күнделікті режимдік сәттердегі сабақтардың бейнежазбаларын сайтқа және инстаграмм желісіне жүктеу, содан кейін талқылау және басқалары ұсынылады.

9. Қабылдау бөлмесінде **«Қызықты тапсырма қоржыны» айдарын орнату** - үйге қызықты тапсырмалар беру арқылы ата-анамен бала және педагогпен арадағы мазмұнды диалог құруды қалыптастыру.

10. «Сүйікті ойыншығым сөйлейді» аймағы: Ойын – баланың негізгі әрекеті және дамытудың негізгі құралы. Баланың даралығы мен субъективтілігін қолдауға бағытталған дамытушы заттық-кеңістіктік ортаны, оның ішінде арнайы ортаны құру; баланың еркін ойнау дағдысын үй жағдайында да жетілдіру. Айына бір рет болса да ата анасының тарапынан ойыншық алып беруін қамтамасыз теу, ол ойыншықтың рөліне назар аудару. Бірге ойнау дағдыларын, еңбек әрекеті дағдыларын, тазалықты, тәртіптілікті, ұйымшылдықты, ойлауды, қабылдауды, сурет салуды және басқа дағдыларды меңгерту ойын нысанында іске асуға тиіс. Тәрбиеленушілердің эмоционалдық жайлылығын, жан-жақты және толыққанды дамуын, балалардың белсенділік түрлерін және бірге әрекет етуге қатысушыларды таңдау мүмкіндігін, ойын аймақтарының қанықтылығын, қолжетімділігін, вариативтілігін және қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін дамытушы орта құрылады. Ата ана ойыншық сатып алғанда - Мектепке дейінгі ұйымдар оқыту сапасын арттыруға, еркін, мәдени, білімді, рухани дамыған және дені сау, әлеуметтік белсенді тұлғаны қалыптастыруға ықпал ететін жайлы жағдайлар, қолжетімді кеңістіктік-білім беру ортасын құруға тиіс.

11. Астана әр аймақтан көшіп келушілердің тоғысқан мекені. **Патриоттық тәрбие беру:** әр отбасының тарихын, менталитетін зерттей отырып, жобаға сәйкес электронды картамен жұмыс жүргізі, ата-анамен байланыса отырып әр өлкені зерттеп тану, коммуникативтік дағдыларды дамыту тәрбиеленушілердің түрлі іс-әрекетінде

Қазақстан халқының мәдениетімен, салт-дәстүрлерімен, балалар көркем әдебиетімен таныстыру арқылы ауызекі байланыстырып сөйлеу, шығарманы бірге оқу мен айтып беру, талдау, сөйлеудің дыбыстық мәдениетін қалыптастыру, белсенді сөздік қорын байыту, тілдік нормаларды, қарым-қатынас мәдениетін меңгерту міндеттерін шешу. азаматтық және патриотизмге баулу, ұлттық мәдениетті құрметтеуді қарастырады.

12. «Норматив күні» - ата-аналардың қатысуымен педагогикалық кеңес, ата-аналар конференциясы, Жаңа нормативтік-мазмұндық тәсілдерді іске асыру жағдайында мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың алдына ашықтықты, ата-аналармен тығыз ынтымақтастықты және өзара іс-қимылды көздейтін нысаналы бағдарлар қойылады. Білім беру жүйесінің алдына қойылған міндеттер оқу-тәрбиелеу процесінің нәтижелі болуы үшін ата-аналардың жауапкершілігін арттыруды көздейді. Балаларды дамыту, тәрбиелеу және оқыту процесіне ата-аналарды тарту мәселесі мынадай бағыттарда шешіледі:

1) ата-аналардың педагогикалық мәдениетін арттыру;

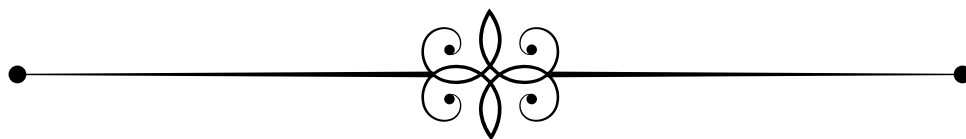
2) ата-аналарды мектепке дейінгі ұйымның қызметіне тарту.

13. «Дені саудың – жаны сау» қабылдау бөлмесінде бұрыштар ұйымдастыру «кьюар мен, немесе суретті стенд арқылы ата-ананы ас-мәзірінің ерекшеліктерімен сауаттандыру) Құнарлы тамақтану балалардың денсаулығы мен үйлесімді дамуын қамтамасыз ететін маңызды және тиімді алғышарттардың бірі болып табылады, ол баланың қалыпты өсуіне, ағзалар мен тіндердің дұрыс дамуына, қаңқа, орталық жүйке жүйесі мен ақыл-ойдың қалыптасуына ықпал етеді, ағзаның қорғаныш күштерін арттырады.

14. Кәсіптік білім беру рубрикасы - ата-анасының кәсібіне қызығушылық таныту, кішкентайынан аталған кәсіпе баланың махаббатын ояту, сол кәсіпті жетілгенде ғылыми тұрғыдан игеруіне назар аудару, тек табыс көзі деп қарамау.

Нәтижесінде: Мектепке дейінгі ұйымның және мектепалды сыныбының түлегі: физикалық дамыған; ізденімпаз; бастамашыл; табанды; бейімделуге қабілетті, көпшіл; өзіне сенімді; өзі, отбасы, қоғам (жақын қоғам), мемлекет (ел), әлем және табиғат туралы алғашқы түсініктерге ие.

<https://cloud.mail.ru/stock/3Ba1ZGjDpDeBZisaZVLdop69/>

Сасенова Наркес Армияновна,
Алматы облысы, Қонаев қаласы,
«Ақ дидар» балабақшасының меңгерушісі

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

А. Сухомлинский балалардың ата-аналармен жұмыс істеудің маңызына ерекше назар аударып: «Тек ата-аналармен бірге, жалпы күш жігерді біріктіру арқасында тәрбиешілер балаларға үлкен бақытты беруі мүмкін», – дейді. Ата-аналармен үнемі қарым-қатынаста болу және оларды бейімдеу мен оқыту процестеріне тарту мектепке дейінгі ұйым ұжымының басты міндеттерінің бірі. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда баланың өмірі мен дамуына ықпал ететін барлық факторларды ескеру қажет. Демек, баламен жұмысты ата-аналарымен, қоршаған ортамен өзара ынтымақтастықта құру аса маңызды. Балабақшамен ата-ана арасындағы қарым-қатынасты күшейте отырып, отбасында балаға ата-ананың ықпалын арттыру. Бала тәрбиесінде ата-ананың алатын орнының ерекше екенін түсіндіру, ата-ана бойына өздерін тәрбиеші ретінде қарауда қызығушылықтарын дамыту.

Алматы облысы, Қонаев қаласы, «Ақдидар» балабақшасы 16 топ 370 бала арналған балабақша.

2022-2023 оқу жылында ҚР Оқу-ағарту министрілігінің №408 бұйрығы негізінде қазан, қараша, желтоқсан аралығында, «Алматы облысы білім басқармасының Қонаев қаласы бойынша білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «Ақдидар» балабақшасы» мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорны «Өсу нүктелері» құзыреттілік орталықтары», «Мектепке дейінгі ұйымдағы топта күн бойында екі педагог» пилоттық жобаларын және

мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын бағалау өлшемшарттарының апробациясын өткізу бойынша жұмыстарын жүргізді.

Мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңартуға, балаларды тәрбиелеу мен оқытудың тәсілдерін өзгертуге қатысты ата-аналарға түсіндіру жұмыстарын жүргізу, тәрбиелеу - білім беру процесінің нәтижелі болуы үшін ата-аналардың жауапкершілігін арттыру. Балаларды дамыту, тәрбиелеу мен оқыту процесіне ата-аналарды тарту, ата-аналардың педагогикалық мәдениетін арттыру, балаларға мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту мазмұнын іске асыру үшін жайлы жағдай жасауда отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның күш-жігерін біріктіру, өзара түсіністік атмосферасын құру, мүдделердің ортақтығын, мектепке дейінгі ұйымның педагогтері мен ата-аналары арасында қарым-қатынасқа деген оң көзқарас пен тілектестікті қолдау, ата-аналар институтының жұмысын ұйымдастыру. Осы орайда заттық дамытушы ортаны ұйымдастыру бойынша бірнеше

жұмыстар атқарылды.

Ата-аналармен бірге «Балабақшаға кітап сыйла», «Кіндер ойыншықтары», «Алтын сақа», «Көңілді қақпақтар» атты акциялар ұйымдастырылды. Қазіргі таңда балабақшамызда «Робототехника», «Құм терапия», «Асық», «Шахмат», «Ұлттық құндылықтар», «Монтессорий», «Шығармашылық», «Зерттеуші» орталықтары ашылды. Орталықтар, тәрбиеленушілердің құзыреттіліктерін, физикалық және жеке қасиеттерін дамыту олардың жас ерекшеліктеріне сәйкес біліктері мен дағдыларын қалыптастыру арқылы жүзеге асырылады.

Балабақшаның ата-аналармен жүргізетін жұмысының ерекшелігі осы екі жақтың байланысы мен әрекет бірлігінің тұрақтылығынан көрінеді. Бұл тұрақтылықты ең алдымен топ тәрбиешісі қамтамасыз етеді. Топ тәрбиешісінің ата-аналармен қоян-қолтық жұмыс істеуі мақсатты түрде өте ұзақ мерзімді қажет ететін процесс.

Ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру үшін ата-аналар жиналыстарының жаңа форматының келесі түрлерін ұсынуға болады. Мысалы: ток шоу, қызықты сұрақ жауап кештері, конференциялар, «Түрлі түсті көңілді кеш», ашық алаң, дөңгелек үстел, тренингтер, «Тимбилдинг» әдісі т.б. арқылы ұйымдастыруға болады.

Балабақшамызда «Әжелер», «Аналар», «Әкелер» мектептері құрылды. «Әжелер» мектебі, 22 наурыз мерекесіне орай «Қош келдің, Әз-Наурыз» мерекесі балабақшада 1 апта бойы үлкен іс-шара өткізілді. Мереке қарсаңында «Ақ жаулықты әжеміз» әжелер байқауында әжелер өз өнерлерін көрсетсе, «Ақыл сұра үлкеннен» атты дөңгелек үстелде әжелеріміз жастарға үлгі – өнеге, ақыл-кеңестерімен бөлісті. Ертеңгіліктерде «Шашу», «Бесікке салу», «Тұсау кесер» салт-дәстүрлері сахналанып көрсетілді. Бұл ұйымдастырылған шаралар әр отбасында қазақтың салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын, рухани жаңғыруына жұмылдырылған. «Аналар» мектебі бойынша, аналарымызды «Домбыра» тартуға шақырдық. Сонымен қатар, балабақшамызда түрлі ертеңгіліктерге ата-аналар жоғары деңгейде қатысады. Сәуір айында «Ашық есік күні» өткізілді, балабақшамыздың барлық ата-аналары қатысты. «Ашық есік күнінің» мақсаты, ата-аналар балабақшаның тыныс тіршілігімен, сондай-ақ, баланың күні бойы іс әрекетін бақылайды. Мектеп жасына дейінгі мекемемен, оның дәстүрлерімен, ережелерімен тәрбиелеу - оқыту жұмыстарының ерекшеліктерімен таныстыруға, олармен қызықтыра білуге және қатысуға мүмкіндік береді. Ата-аналармен топтарға саяхат жасау, балабақша жұмысынан үзінді көрсету (ұжымдық жұмыстар, серуендеуге жинау т.с.с.) немесе әдіскер ата-аналармен әңгімелеседі, олардың алған әсерлерін анықтайды, туындаған сұрақтарға жауап береді. «Әкелер» мектебі бойынша, әкелер балабақшамыздың қоғамдық жұмыстарына қатысады. «Бір тал кессең, он тал ек» дегендей, балабақшамызды көгалдандыру бойынша ағаштар отырғызды

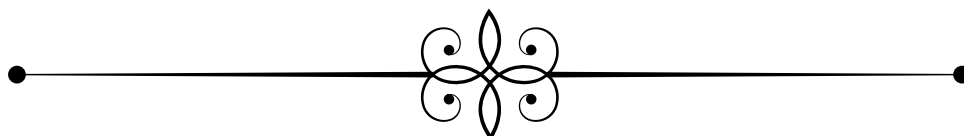
және «Құстарға қамқорлық жаса» іс-шарасы өткізілді. Әр бір іс-шараға белсенді қатысқан ата-аналарға ынталандыру мақсатында, сыйлықтар, алғыс хаттар, құттықтау хаттар, дипломдармен марапатталады.

Қорыта келгенде, болашағымыз жарқын, алғыр да білімді, мәдениетті, салауатты ұрпағымыз болуы үшін аянбай ету біздің парызымыз. Өз ұлтының болашағы үшін аянбай ету үшін бізге үнемі жетістіктерге жету, бала тәрбиесін дамытудың жаңаша

үрдістерін озық меңгере отырып, аянбай ету әрбір педагогтың Отан алдындағы абыройлы міндеті деп санаймын.

Ата-анамен балабақша арасындағы тығыз қарым-қатынас, бірлік, ынтымақ жарасым тапқан жағдайда оның бала тәрбиесіне тигізетін ықпалы да нәтижелі болмақ. Біздің мақсатымыз заман талабына сай жаңашыл, шығармашыл, мәдениетті, жан-жақты сауатты жеке тұлға тәрбиелеу.

<https://cloud.mail.ru/stock/3Ba1ZGjDpDeBZisaZVLdop69/>

Плакидова Татьяна Александровна,
воспитатель центра развития ясли-сада №1,
г. Экибастуз, Павлодарская область

РОЛЬ СЕМЬИ И ДЕТСКОГО САДА В ФОРМИРОВАНИИ ГОТОВНОСТИ РЕБЕНКА К ШКОЛЬНОМУ ОБУЧЕНИЮ

Аннотация. Статья посвящена проблеме готовности детей к школе, вопросам плавного перехода от детского сада к школе с наименьшими психологическими нагрузками для ребёнка, задачам интеллектуальной, мотивационной, волевой, социальной и физиологической готовности, а также формированию у ребенка психологической общей учебной готовности к школе, развитию у него познавательного интереса, инициативности, общительности и творческих способностей.

Ключевые слова: интеллектуальная готовность, мотивационная готовность, волевая готовность, социальная готовность, физиологическая готовность, принцип психологической комфортности, принцип деятельности.

Воспитание и обучение детей дошкольного возраста происходит в детском саду, где созданы все необходимые условия для приятного времяпровождения и развития детей. Основой целью воспитания и обучения является подготовка к школе. Комплексная подготовка включает следующие компоненты развития: интеллектуальную, мотивационную, волевую, социальную, физиологическую готовность. Каждый из этих компонентов должен быть хорошо развит [1].

Интеллектуальная готовность определяется наличием запасов конкретных знаний, умений и навыков, соответствующего речевого развития и познавательной активности.

Мотивационная готовность предполагает наличие у ребенка положительного отношения к школе и к учению. Мы должны научить ребенка выполнять не только интересные задания, но и «скучные». Такое отношение к учебе ведет к осознанию, что

у ребенка есть обязанности и он старается выполнить задание. У ребенка должна быть потребность в достижении успехов и он, не должен бояться неудач. Интерес к получению новых знаний должен быть ярко выражен.

Волевая готовность подразумевает способность ребенка контролировать себя, управлять своим поведением в целом. Это помогает ему, не отвлекаясь, доводить дело до конца, принимать самостоятельно решение.

Социальная готовность заключается в формировании у ребенка готовности к принятию новой социальной позиции - положения школьника. У него должны быть развиты те поведенческие качества, которые обеспечат установление взаимоотношений со сверстниками и с детьми старшего и младшего возраста. Ребенок должен общаться без стеснения, доброжелательно, правильно реагировать на замечания.

Физиологическая готовность определяется состоянием здоровья. Это фундамент

дальнейшей жизни, так как физически ослабленные дети, даже при наличии высокого интеллекта часто испытывают трудности при обучении. Физиологическая готовность – это значит хорошо владеть своим телом, координацией моторных навыков, ребенок демонстрирует значимую выносливость, реже жалуется на усталость. Без упоминаний по утрам умывается, чистит зубы, после улицы и перед едой моет руки, самостоятельно готовится ко сну. Ребенок, который имеет большой запас разнообразных навыков, физических качеств, легче переносит повышенные нагрузки и быстро осваивает все новое. В процессе физического воспитания важно осуществлять умственное, нравственное, эстетическое трудовое воспитание, чтобы обеспечить всестороннее развитие личности.

Формируя двигательные навыки, физические качества, следует развивать умственные способности (умение анализировать, выделять элементы и соединять в целое); нравственные качества (коллективизм, сознательная дисциплина); эстетические качества (умение понимать, чувствовать красоту). Каждый родитель хочет видеть своего ребенка здоровым, веселым, хорошо физически развитым. Наряду с совершенно естественной заботой о чистоте тела, необходимо обеспечить физическое воспитание, которое требует повседневного содружества врача, воспитателя и родителей.

Разработана новая программа по воспитанию и обучению дошкольного возраста, которая в полной мере охватывает все компоненты комплексной готовности ребенка к школе, а также уникальная система занятий, всевозможные методические рекомендации, пособия, сборники развивающих игр и игровых заданий. Все это помощники воспитателя. Очень важно не «перегрузить» ребенка информацией и не отбить интереса к учебе. Здесь, конечно, не обойтись воспитателю без активного участия и поддержки родителей, которые должны все знания и навыки, приобретенные детьми в детском саду закреплять дома. При этом учитывая советы и рекомендации

воспитателя:

- поощрять любознательность ребенка;
- слушать внимательно, сопереживая;
- никогда не заниматься, если Вы раздражены;
- не стараться быть для своего ребенка строгим учителем;
- стремиться к поддержанию дружеских отношений;
- не заставлять своего ребенка заниматься вопреки его желаниям, желания через силу могут вызвать у него стойкую нелюбовь к учению;
- не стремиться к тому, что бы ваш ребенок знал и умел больше, чем его сверстники;
- научите своего ребенка содержать свои вещи в порядке, его успехи в школе во многом зависят от того, как он умеет организовать свое рабочее место;
- не торопите малыша во время выполнения задания, старайтесь ему помогать, но в то же время не подавляйте инициативы;
- не оценивайте результаты ребенка слишком строго и по окончании работы обязательно похвалите [2].

В дошкольном возрасте ребенок обладает огромным потенциалом, активно развиваются его познавательные способности. Вот этим и надо воспользоваться воспитателям и родителям. Занятия, проводимые с детьми, формируют жизненно важные личностные качества – внимание и память, мышление и речь, аккуратность и трудолюбие, творческие навыки и способности.

У детей дошкольного возраста очень развита механическая память – можно, например вспомнить, как легко они осваивают языки, запоминают стихотворения, порядковый счет. И принято считать, что научив детей, считать и читать будет достаточно для успешного обучения в школе. Но в школе в первом классе ярко проявляются не те дети, кто запомнил больше информации, а те, у которых сформированы желания и привычка думать, стремление узнать, что-то новое, умение общаться, включаться в совместную игровую

и общественно-полезную деятельность. Главное – сформировать у ребенка психологическую общую учебную готовность к школе, развить у него познавательный интерес, инициативность, общительность и творческие деятельные способности. Именно на решение этих задач ориентирована новая программа по воспитанию и обучению детей дошкольного возраста.

Новые знания не даются детям в готовом виде, а входят в их жизнь как открытие закономерных связей и отношений окружающего мира путем анализа, сравнения, выявления существенных признаков обобщения. А воспитатель подводит детей к этим открытиям, организуя и направляя их поисковые действия. Ведущей деятельностью у дошкольников является игровая деятельность. Поэтому занятия по сути являются системой дидактических игр, в процессе которых дети исследуют проблемные ситуации, выявляют существенные признаки и отношения, соревнуются, делают открытия.

Вся система организации занятий воспринимается ребенком, как естественное продолжение его игровой деятельности. Большое внимание уделяется развитию вариативного мышления и воображения, в дошкольном возрасте эмоции играют едва ли не самую важную роль в развитии личности. Поэтому необходимым условием организации занятий является атмосфера доброжелательности, создание для каждого ребенка ситуации успеха. Это важно не только для развития познавательных процессов детей, но и для сохранения и поддержки их здоровья. Поскольку все дети обладают своими, только им свойственными качествами и уровнем развития, необходи-

мыми чтобы каждый ребенок продвигался вперед своим индивидуальным темпом. Существуют дидактические принципы в образовательном процессе, которые обеспечивают сохранение и поддержку психического здоровья детей.

Первый принцип психологической комфортности, то есть создается среда, обеспечивающая снятие всех стрессобразующих факторов учебного процесса. И это является приоритетным требованием к организации обучения.

Второй принцип – принцип деятельности, новое вводится в не готовом виде, а через самостоятельное открытие его детьми. Принцип целостного представления в мире: при введении нового знания раскрывается взаимосвязь с предметами и явлениями окружающего мира. Принцип вариативности: у детей формируется умение осуществлять собственный выбор [3].

Таким образом, чрезвычайно важной целью дошкольного образования сегодня является стимулирование развития самостоятельной игровой деятельности детей. Игра, является мощным воспитательным, обучающим, развивающим и коррекционным потенциалом. Игнорирование игры в семье в угоду так называемому «раннему обучению» приводит к тому, что ребенок, пресытившись принудительными учебными занятиями, не хочет идти в школу или быстро утрачивает к ней интерес, тем самым затягивается и становится более сложным и болезненным процесс адаптации его к «новым» условиям жизни и деятельности. Процесс воспитания и обучения в дошкольном образовании ориентирован на приобретение детьми собственного опыта.

Список литературы:

1. Айдашева А., Пичугина Н.О., Ассаулова С.В. *Дошкольная педагогика*. – М., 2012. – 178 с.
2. Ерофеева Т.И. *Изучение подходов к организации вариативного обучения детей дошкольного возраста*. – М., 2011. – 88 с.
3. Степанова О.А. *Развитие игровой деятельности ребенка*. – М., 2009. – 67 с.

Троеглазова Марина Васильевна,
воспитатель детского сада № 70,
г. Усть-Каменогорск

АКЦИЯ КАК ИНТЕРАКТИВНАЯ ФОРМА РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ

Аннотация. Изменения, происходящие сегодня в сфере дошкольного образования, направлены, прежде всего, на улучшение его качества, зависящего от согласованности действий семьи и детского сада. Особое внимание уделяется акции как нетрадиционной форме работы воспитателя с родителями, помогающей в решении проблем образования и воспитания детей. В статье предложен алгоритм подготовки акции и этапы её проведения, показаны конкретные формы организации тематических акций и практические приемы, которые позволяют достичь необходимого результата.

Ключевые слова: акция, совместная деятельность, просветительская акция, взаимодействие с родителями.

Одной из основных задач, стоящих перед детской дошкольной организацией, является взаимодействие с семьей для обеспечения полноценного развития личности ребенка и вовлечения родителей в образовательный процесс. Чтобы реализовать принцип партнерства и учета интересов семьи, требуется определенная, нестандартная форма организации общения педагогов и родителей по вопросу воспитания.

Одной из таких форм работы воспитателя с родителями является АКЦИЯ как одна из интерактивных форм работы с родителями. Акции направлены на сотрудничество семьи и детского сада в решении проблем образования и воспитания детей, повышение роли и ответственности родителей в деле гражданского образования и воспитания ребенка [1]. Акция – групповой метод работы, но он имеет сугубо индивидуальную направленность, мероприятия затрагивают непосредственно каждого человека: ребенка, родителя и педагога.

Оригинальные приемы, практическая деятельность поднимают настроение детей,

родителей и педагогов, способствуют сплочению коллектива, объединяют семью и детский сад. Участниками акций являются семьи воспитанников и педагоги. Таким образом, акции являются одной из форм совместной деятельности педагогов, детей и родителей.

Основными задачами проводимых акций являются: формирование системы педагогического взаимодействия детского сада и семьи в интересах развития личности ребенка, вовлечение родителей в активную практическую деятельность и сотрудничество семьи с детским садом. В результате проведения акций создаётся благоприятная среда для повышения количества контактов родителей с педагогами, формируются положительные отношения родителей к учреждению, вырастает потребность в общении родителей с педагогами. Данная форма работы развивает у детей положительную эмоциональную сферу и запоминание правил поведения в окружающем мире.

Тематика акций предлагается педагогами

родителям заранее. В дальнейшем идёт творческий поиск, нестандартное решение. Активное включение педагогов в создание той или иной тематической акции – это возможность стать основным разработчиком и исполнителем ряда действий для достижения цели.

Акция включает в себя три этапа: организационный (подготовительный), практический (основной), итоговый (заключительный). На первом этапе следует определить с детьми решение какой проблемы необходимо, какова цель и результат акции, для кого она, а также необходимо придумать форму проведения (что это будет) и ее продукт. На втором этапе проводится реализация акции. Это может быть одно мероприятие или несколько, следующих друг за другом. На третьем, итоговом этапе подводятся итоги акции и определение ее дальнейших перспектив: есть ли необходимость повторить, что можно усовершенствовать, целесообразно ли изменить форму проведения акции [2].

Акция, как и любая форма работы с родителями, имеет свой алгоритм подготовки и проведения:

1. Определение темы, целей и задач.
2. Составление плана акции.
3. Выбор интерактивных форм взаимодействия с родителями дошкольников (консультации, интерактивные игры, беседы, анкетирование, нетрадиционные родительские собрания, домашние задания, конкурсы и др.).
4. Различные формы работы с детьми.
5. Совместные мероприятия с родителями и детьми.
6. Реализация акции.
7. Поощрение детей и родителей за участие в проведении акций [3].

В детском саду №70 тематика проводимых акций тесно связана с комплексно-тематическим планированием. Согласно плану, проводились тематические

акции с родителями.

Просветительская акция по ПДД «Мы с зеброй неразлучные друзья»

Создан видеоролик и открытая игровая деятельность «В гостях у Светофора и Светофорика»

Цель: Привлечение внимания взрослых к проблемам безопасности дорожного движения, пропаганда соблюдения Правил дорожного движения.

Для участия в акции родителям, предлагается связать ШАРФЫ, рукавички, шапки, сумочки и. т. д, но с обязательным использованием символики «ЗЕБРА», то есть все предметы должны быть ПОЛОСАТЫМИ - черно-белые.

Рассказал Илья Володе,
Что с сестрой по зебре
ходит,
И, пока они идут,
Все авто стоят и ждут.
Но решил Володя:
«Жалко
Зебру брать из
зоопарка!»
Ну никак он не поймет,
Что та зебра-переход –
Не скакун четвероногий,
А полоски на дороге.

9

Сроки проведения:

Объявление акции – 11 февраля

Сбор информации – 12-22 февраля

Создание видеоролика – 25 февраля

Награждение участников – 28 февраля –
благодарность.

ФОТООТЧЁТ. Сделать фото своего ребёнка, или с вами вместе - с шарфиком «зебра» возле наземного пешеходного перехода или возле знака пешеходный переход. Из фотографий будет оформлена стенгазета и сделан видеоролик «Мы с зеброй неразлучные друзья»

Благотворительная акция «Подари детям книгу»

Акция, посвященная Международному дню КНИГИ – 23 апреля, организована выставка детских книг – необычные книжки-малышки, книги-пазлы, книги с музыкой, книга «Волшебный фонарь», книги-игра «Кто ты?», и т.д.

Традиционная акция помогает развить у детей устойчивый интерес к книге как к произведению искусства, источнику знания, воспитывать бережное отношение к книгам. Цель – популяризация чтения и пополнение книжного фонда группы художественной литературой.

Экологическая акция «Подари клумбе цветов»

Цель: развивать экологическую культуру: любовь к природе, всему живому, умение ухаживать за растениями, чуткость к окружающему миру. Озеленение участка создает благоприятный микроклимат – снижается запыленность, загазованность,

создаются благоприятная температура воздуха, влажность. Поэтому в этой акции заинтересованы не только педагоги, но и родители наших ребятишек. Посадка подаренных саженцев растений и цветов на клумбу, полив и уход за растениями.

Просветительская акция по защите прав ребенка «Право на отдых и досуг»

Актуальность: Соблюдение и уважение прав ребенка влияет на формирование развитого и гуманного общества.

Цель акции: укрепить детско-родительские отношения.

Задачи акции: формировать правовую культуру у детей и взрослых, сформировать позитивное и ответственное отношение родителей к воспитанию и развитию ребенка; способствовать гармонизации взаимоотношений между детьми и

родителями; укрепление отношений родитель - ребенок, родитель - воспитатель, родитель - детский сад; отмечаем День защиты детей вместе с родителями красочным флешмобом забавные рисунки-ладошки.

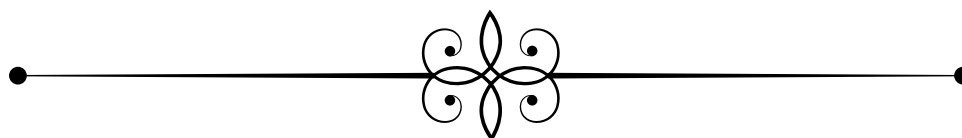
Таким образом, использование интерактивных форм работы дает определенные результаты: родители становятся активными участниками педагогического процесса и помощниками педагогов. Взаимодействуя

с воспитателями и участвуя в жизни детского сада, родители приобретают опыт педагогического сотрудничества. Совместная деятельность остается в памяти у ребёнка навсегда, а родители имеют возможность

быть причастными к образовательной деятельности и гордиться достижениями во взаимном процессе воспитания и обучения детей совместно с педагогами организации дошкольного образования.

Список литературы:

1. Шевченко О.В., Рунева И.А. Нетрадиционные формы работы с родителями // Дошкольная педагогика. – 2014. – № 1(96). – С.54-57.
2. Акции как форма работы с родителями. – 2022. – <https://nsportal.ru/detskii-sad/vospitatelnaya-rabota/2019/10/07/aksii-kak-forma-raboty-s-roditelyami>
3. Акция как форма работы ДОУ с родителями. – 2023. – <https://nsportal.ru/detskiy-sad/materialy-dlya-roditeley/2019/10/29/aksiya-kak-forma-raboty-dou-s-roditelyami>

Баядилова Вера Васильевна,
воспитатель КГКП «ясли-сада №1 Центр развития»,
Павлодарская область, город Экибастуз

СОЦИАЛИЗАЦИЯ РЕБЕНКА В ОБЩЕСТВЕ

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы оказания консультативной помощи родителям, и детям дошкольного возраста, воспитывающихся на дому.

Ключевые слова: консультационный пункт, социализация, результативность, консультирование, потенциал семьи, родители, психолого-педагогическая помощь.

Семья – первоисточник и образец формирования межличностных отношений для ребенка, а родители – образцы для подражания. Не существует другого такого института, где так точно определяются закономерности формирования будущего человека. За поведенческими проблемами, особенностями детских взаимоотношений стоят взрослые – их взгляд на мир, позиция, поведенческие стереотипы. Проблемы ребенка невозможно решать без учета того, что он зависим от ситуации и окружения, в которых находится. Искренняя заинтересованность взрослых – родителей, педагогов создает хорошую возможность для развития позитивных детско-родительских взаимоотношений.

Одна из эффективных нетрадиционных форм работы с родителями – консультационный пункт. Он обеспечивает преемственность семейного и общественного воспитания и образования, оказывает квалифицированную педагогическую помощь родителям (законным представителям) и детям дошкольного возраста, воспитывающихся на дому. Также оказывает содействие в социализации детей дошкольного возраста, не посещающих дошкольные организации [1,192-ст].

От семьи во многом зависит, каким этот мир будет восприниматься ребёнком: интересным, волнующим, несущим

открытия и позитивные эмоции или чужим и враждебным. В семье заложен огромный воспитательный потенциал. К сожалению, сегодня наблюдается неэффективное использование воспитательного потенциала семьи. У родителей отсутствует программа воспитания, в основном оно стихийно, их педагогические знания отрывочны, нет чётких представлений о возрастных и психических особенностях и потребностях ребёнка, они не умеют анализировать свои методы воспитания. И как следствие – частые ошибки, снижающие его результативность. При этом новые формы ориентированы как на семьи, чьи дети регулярно посещают дошкольные организации, так и на те, в которых дети в детские сады не ходят. Одной из таких новых форм является организация консультационных пунктов на базе дошкольной организации для семей, воспитывающих детей в возрасте от 1 года до 5 лет, не посещающих дошкольную организацию. Одной из традиционных форм взаимодействия дошкольной организации и семьи является консультирование педагогами родителей воспитанников – индивидуальное и групповое [2,71-ст].

Консультационные пункты призваны оказывать психолого-педагогическую помощь родителям, у которых нет возможности регулярно общаться с педагогами, психологами и другими

специалистами, работающими в дошкольной организации. В консультационных пунктах работают с родителями, у которых дети не посещают дошкольные организации. А в консультационных пунктах предусмотрены посещение мастер-классов, семинаров, консультации родителей вместе с детьми. Практика свидетельствует о том, что встреча родителей со специалистами и включение в живой процесс взаимодействия «ребёнок – родитель – специалист» в условиях комфортной ситуации (в отдельном небольшом помещении со специально подготовленной предметно-развивающей средой) оказываются наиболее полезными для родителей. Родители, которые неоднократно обращаются, со временем раскрываются, охотно делятся с педагогами своими проблемами, мыслями, семейным опытом и впоследствии доверяют своих детей уже знакомому детскому саду.

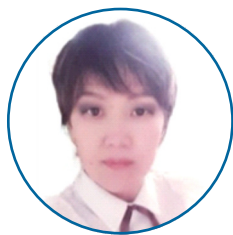
Специалисты, работающие с родителями, у которых дети не посещают дошкольные организации, способны помочь родителям грамотно оценить развитие ребёнка с учётом возрастных особенностей и норм. Так, для многих родителей характерно завышение требований к ребёнку, ориентация на раннее обучение и развитие. А если дошкольник в силу своих возрастных и индивидуальных особенностей не способен усвоить ту программу, которую составили для него взрослые, то у родителей может возникнуть тревога по поводу его развития. Другие же родители склонны считать ребёнка маленьким и несмышленным длительное время. Занижение требований также приносит отрицательные плоды. Интересуют родителей и такие темы, как использование новых информационных технологий в воспитании и обучении детей, вопросы

послушания ребёнка, организации его досуга и многое другое. В консультационном пункте родители могут получить ответы на свои вопросы, развеять тревоги и сомнения, утвердиться или, наоборот, скорректировать свои воспитательные воздействия. Дети должны научиться понимать, что проживание в мире сопряжено с выполнением целого ряда правил, с учётом мнения другого, уважением его прав [3,56-ст].

Консультационный пункт, для некоторых заочный сад создается при дошкольных организациях в целях оказания помощи родителям (законным представителям) и детям, не посещающим дошкольные организации, в том числе детям с ограниченными возможностями здоровья и воспитывающимся в условиях семьи. Непосредственную работу с семьей осуществляют специалисты дошкольной организации (учитель-логопед, педагог-психолог, воспитатели, и другие работники по запросу родителей). Консультационный пункт оказывает психолого-педагогическую помощь родителям в обеспечении эффективного отбора содержания, средств и способов психолого-педагогического взаимодействия с ребенком, поддержку всестороннего развития личности детей, не посещающих дошкольные организации в целях поддержки раннего семейного воспитания. Осуществляет индивидуальную, ориентированную на результат педагогическую и психологическую помощь детям дошкольного возраста. Привлекает родителей и детей к участию в традициях, праздниках, развлечениях. Также способствует реализации идей социального партнерства и повышению эффективности воспитательно-образовательного процесса в условиях дошкольной организации.

Использованная литература:

1. Жердева Е.В. *Дети раннего возраста в детском саду (возрастные особенности, адаптация, сценарии дня).* -2007;
2. Зубова Г., Арнаутова Е. *Психолого-педагогическая помощь родителям в подготовке малыша к посещению детского сада / Дошкольное воспитание.* – 2004;
3. Дубинин С. Н. *«Семейное воспитание как основной фактор развития личности ребенка»* -2009.

Жумагулова Улмекен Абдималиковна,
Қызылорда облысы, Қармақшы ауданы,
№23 «Балдырған» бөбекжай – бақшасының
тәрбиешісі

БАЛАБАҚШАДАҒЫ ДАМУШЫ ОРТА

Аннотация. Бұл мақалада мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында дамытушы орта құрудың маңыздылығы жазылған. Жобаны жүзеге асыру барысында атқарылуға тиіс іс – әрекеттер тізбегі баяндалып, педагогтерге жүктелетін міндеттер айқындалады. Балабақша балаларын жан – жақты дамыту барысында басшылыққа алуға тиіс міндеттер жазылып, оны іске асырудың тетіктері көрсетілген.

Түйін сөз: балабақша, дамытушы орта, тәрбиеші, ұйым, заттық – кеңістік, бүлдіршін.

Мектепке дейінгі білім беру – оқу мен тәрбиенің ең негізгі бастау көзі. Дүниені тануға деген ұмтылысы зор, қоршаған ортаға қызығушылығы басым бүлдіршіндерді дұрыс арнаға бағыттап, жол көрсетіп, ынталарын арттыру осы салада тер төгіп жүрген жандарға тікелей байланысты. Себебі, дұрыс жоспарланған жүйелі жұмыс өзінің оң нәтижесін беретіні анық.

Мен де мектепке дейінгі білім беру саласында бірнеше жыл қатарынан тер төгіп, еңбек етіп келе жатқандықтан, аталмыш саланың қаншалықты маңызды екендігін жақсы білемін. Сол себепті, өскелең ұрпақ бойына бар ізгі қасиетті сіңіру барысында барынша жан – жақтылыққа жүгінгенді дұрыс көремін. Әсіресе, олардың бойында зерттеушілік қасиеттердің көрініс табуына ат салысып, ерте кезден өзіндік жұмыстың артықшылықтарына баулығанды дұрыс деп есептеймін.

Әрине, мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде тәрбиеленетін бүлдіршіндердің жас ерекшелігіне орай оларға тым артық жүктемені ұсынбайтынымыз белгілі.

Бірақ, дәл осы кезде олардың тұлғалық қасиеттері қалыптасып, мінез – құлығында, психологиялық – физикалық дамуында, оқу

мен тәрбиені игеру жағынан да ең негізгі тіректің пайда болатын сәті екендігін ұмытпағанымыз жөн. Балабақшада бойға сіңген қасиеттердің бәрі алдағы уақытта өзінің айқын көрінісін байқатып, үлкен өмірге қадам басқанда барлық жағынан ең негізгі факторға айналмақ. Сондықтан, қоршаған ортаны тануға әуес жандардың зерттеуге деген бейімділігін одан әрі арттырып, білімге деген қызығушылықтарын барынша дамыта білгеніміз жөн. Осы орайда балабақша қызметінде дамытушы орта құру, оны сәтті жүзеге асыру аса маңызды.

Бүгінгі күні мектепке дейінгі ұйымдарда дамытушы ортаны құру арқылы балаларды тәрбиелеу мен оқытуда отандық педагогика және психологияның бай тәжірбиесі жинақталған: мектепке дейінгі және ерте жастағы балалар үшін дидактикалық құралдар және дамытушы ойыншықтар жүйесін құру; ересектер мен балалар үшін ең қолайлы ортаны құру мақсатында мектепке дейінгі ұйымның ішкі архитектуралы-жоспарлық шешімін қалыптастыру; мектепке дейінгі ұйымдарда дамытушы ортаны құру қағидаты негізінде педагогикалық үдерісті материалдық-техникалық жағынан қамтамасыз ету.

Ерте жастағы балаларды дамытуда

заттық – дамытушы орта маңызды фактор болып табылады. Бала толыққанды дамуы үшін балалар әлемді жарқын, қанық әсермен қабылдайтындай жағдай жасау қажет. Ерте жастағы балалар тобында заттық – дамытушы ортаны құру баланың толыққанды дамуы үшін, жетекші іс – әрекет түрлерін іске асыру үшін қажетті жағдай болып табылады. Танымдық және нәтижелі іс – әрекет, заттық және сюжетті-бейнелі ойындар. Ерте жастағы балалардың дамуына нормативтік құқықтық құжаттар және заттық – кеңістіктік дамытушы орта зор мәнге ие [1, 3-6].

Балабақша – тәрбиелеу мен білімнің бастауы екенін ескерсек, мектеп кезеңіне дайындық дәл осы ортада жүзеге асырылатыны мәлім. Олай болса, бүлдіршіндердің бүгінгі заман талабына сай әрекет етуін, сыни ойлауын, өзіндік пікірдің қалыптасуын ерте кезден дамытқан дұрыс. Ол үшін ақпараттық коммуникациялық технологияларды кеңінен пайдалану өз көмегін тигізбек. Қазіргі таңда кез – келген білім беру ұйымы соңғы үлгідегі заманауи құрал – жабдықтармен қамтамасыз етілгенін ескерсек, оны барынша іске асырған абзал.

Инновациялық технологиялардың артықшылықтары ұшан теңіз. Ол баланың қиялын арттырып, жылдам әрекет етуіне негіз болады. Көрнекіліктерді түрлендіріп, күнделікті әдіс – тәсілдердің сан алуан түрін қолдануға мүмкіндік береді. Кіші топтардағы бүлдіршіндер әлі ойыннан ұзап кете қоймағандығын ескерсек, дәл осы тың технологиялар көмегімен түрлі ойын түрін ұйымдастырып, мультимедияның көмегімен одан әрі қызықты ете аламыз. Сонымен қатар, жаңа тақырыппен таныстыру барысында да түрлі – түсті суреттер, анимациялық көріністерді де жасауға болады.

Білім беру жүйесінің негізгі мақсаты – тұлғаны оқыту, тәрбиелеу, дамыту. Бұл мақсаттар өзара тығыз байланыста болғанда ғана нәтижелі болады. Баланы өмірге дайындау үшін дамытудың маңызы ерекше. Даму барысы:

- Зердесін дамыту;
- Эмоциясы мен сезімдерін дамыту;

- Күрт қиыншылықтарға төтеп бере алуын дамыту;

- Өзіне – өзінің сенімділігін, өзін – өзі қабылдау, жақсы көруді дамыту;

- Танымдық үрдісін дамыту;

- Өзін-өзі алып жүре алуын, дербестігін дамыту;

- Өзін-өзі көрсете алуына, өзін-өзі жетілдіруге ынтасын дамыту [2, 33-35- б].

Балабақшада дамытушы орта құру барысында заттық – кеңістік ортаны жетілдірудің де маңызы зор.

Себебі, мектепке дейінгі ұйымда тәрбиеленетін бүлдіршіндер ойыннан әлі алыс ұзап қоймағандықтан, олардың күнделікті көз алдында кездесетін ойыншықтары, көрнекіліктер, ұстайтын заттары және назар аударатын нысандары барлығы дерлік дамытудың тетігіне айналғаны жөн. Эстетикалық, танымдық, талғамдық, моторикалық дамуға топ ішінің әрленуі, заттардың орналасуы, ойыншық түрлері, кеңістік әсер етеді. Балалар қоршаған орта туралы түсінікті дәл осы кезеңде қалыптастыратын болғандықтан, дамытушы орта құру барысында балабақша ішінде жайлы мекен жасап, тәрбиеленушілердің емін – еркін қозғалысына, сенсорлық дамуына жағдай жасалу керек.

ҚР «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған, білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық коммуникациялық желілерге шығу» деп, білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көзделеді [3].

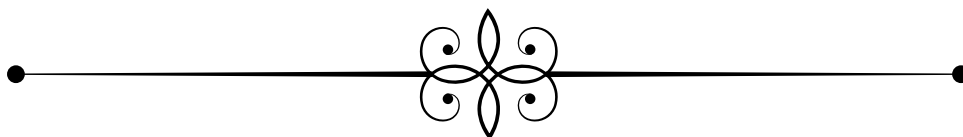
Балабақшада дамытушы орта құру барысында кез-келген жайтқа жіті мән беріп, бөлменің әрленуінен бастап, ойыншықтардың сапасы, тәрбиешілердің қолданатын әдіс-тәсілдері, ұйымдастырылған іс-әрекеті барысы, жас ерекшелігі барлық талаптар ескерілу қажет. Бүлдіршіндердің тұлғалық дамудың ең алғашқы сатысы мектепке дейінгі ұйым болғандықтан, барынша ұқыптылыққа

мән беріп, жас буын өкілдерінің жан – жақты жетілуіне жағдай жалу тиіс. Әр бала бір әлем. Біз олардың бойына қандай қасиеттерді дарытатын болсақ, сол өзінің жемісін береді.

Білімді ұрпақ – ел болашағы. Кемелдеңген келешектің іргесін одан әрі дамытатын ұрпақ бойына бар асыл қасиетті сіңіру біздің басты мақсатымыз!

Пайдаланған әдебиеттер:

- 1. Балаларды ерте жастан дамытуға арналған заттық-дамытушы ортаны ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. - Астана, 2015.-15 бет;*
- 2. Грэйс Крайг. Психология развития. -2000;*
- 3.Қазақстан Республикасының Білім Заңы. - Алматы. - 2007ж.*

Демеуова Назира Сырылбаевна,
Павлодар облысы, Екібастұз қаласы,
№ 3 санаториялық сәбилер бақшасының басшысы

БАЛАБАҚШАДА ОЙЫН АРҚЫЛЫ ІС-ӘРЕКЕТТІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Аннотация. Бұл мақалада мектепке дейінгі ұйымдарда білім беру процесінің мәні мен мазмұны туралы айтылады.

Кілтті сөздер: ұйымдастырылған іс-әрекет, үдеріс, әдіс, сабақтастық, үздіксіздік, т.б.

Балабақша – барлық тәрбие мен білімнің ең алғашқы баспалдағы. Мектепке дейінгі балалардың жан-жақты дамуы үшін үйірмелер жұмысы, жобалар сайысы, ата-аналармен тығыз байланыс, тағы басқалары жоспарлы жүзеге асуда. Біздің тәрбиешілер балаларға басшы емес, білім беру қызметінің тең қатысушысы.

Мектепке дейінгі ұйымдарда жаңа серпіліс бар, өйткені нормативтік құқықтық құжаттарға өзгерістер енгізілді. Жаңа құжаттарға сай мектепке дейінгі білім беру деңгейінде кіріктірілген бес әрекетті ойын арқылы ұйымдастыру өз тиімділігін беруде.

Л.Выготский «Мектепке дейінгі балалық шақты ерекше ұйымдастырудың» маңыздылығы туралы атап көрсетсе, Д. Эльконин тәрбиелеу білім беру процесінің ерекше сипатта болуын ұсынған. Сондықтан, баланың ойын арқылы әрекеттерін ұйымдастыра отырып, олардың өзара сабақтастығы мен үздіксіздігін қадағалау қажеттігіне басты назар аударылған [4,6].

Мектепке дейінгі ұйымдағы ұйымдастырылған іс-әрекеттің негізгі түрі ретінде ойын баланы дамыту тұрғысынан оқу қажеттіліктеріне сәйкес құрылымдалған, еркін немесе педагогтің жетекшілігімен жүзеге асады. Ойынды тек сауық-сайран ретінде қарастырып, балаларға толық еркіндік беріп, бетімен жіберу орынсыз.

Кез келген ойын балаға оқу барысында немесе балалар мекемесінен тыс өмірлік жағдайларда қажет болатын нақты дағдыларды дамытуға бағытталғаны дұрыс. Сондықтан, педагогтер ойынды таңдауға мұқият көңіл бөлгені жөн, өйткені балаға орындытаңдалған ойындар арқылы бастауыш мектепте оқуында немесе өмірінде пайдалы болатын белгілі бір білік-дағдыларды дамытуына мүмкіндігі болады. Осыған орай балаларды оқытуда ойынның сыртқы сипатын ғана ұқсату емес, ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспарға және циклограммаға сүйене отырып, жоспарланған іс-әрекетке шынайы ойынды ұйымдастыру аса маңызды. Осы ұйымдастырылған іс-әрекет арқылы мектеп жасына дейінгі балалар «өз бетінше басқару» қызметін пайдаланады. Олар өсе келе өз деңгейлеріне сәйкес келетін тапсырма түрін таңдауға, оларды тиімді пайдалануға, өздерінің әрекетін түзетуге немесе қажет болған жағдайда көмек сұрауға, сондай-ақ іс-әрекет аяқталғанша немесе мақсатқа жеткенше «үдерісті» тоқтатпауға қабілетті бола бастайды. Таңдалып алынған тапсырмалар өзін-өзі реттеу тәсілдерін жүзеге асыруға ықпал етуі қажет. Өз бетінше реттелу тапсырмаға қызығушылықтың анағұрлым жоғары деңгейінде өтуге ықпал етеді. [2,24-6].

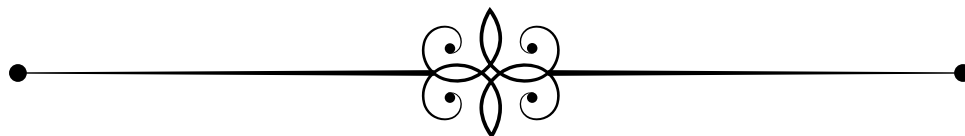
Бағдарлама өн бойында қолдануға болатын, балалардың тілін дамытуға мүмкіндік беретін тиімді педагогикалық әдіс-тәсілдерді анықтауға көмектеседі. Мектеп жасына дейінгі баланы дүниетанымын, санасы, зердесі, тілдің дұрыс дамуы, сөздік қорының молаюы, сөзге қызығушылығы жедел қалыптасатындығы тілдің грамматикасын үйретудің түп негізі – балабақшада қалыптасатыны мәлім. Біз іс-әрекетті жүзеге асыру үшін ойын арқылы әңгімелесу, күнделікті өмірге қажетті заттарды, айналадағы

дүниені бақылау, кейбір заттардың өзін немесе суретін көрсетіп сөйлесу арқылы біз баланы таза, түсінікті сөйлеуге, үйретеміз. Ұйымдастырылған іс-әрекетті іске асыру ойын әдісін қолдану арқылы өте тиімді және баланың есте сақтауына қолайлы екенін нақты айта аламыз. [3,15-б].

Біздің болашағымыз бала болғандықтан жаңа технологиялар мен әдістемелерді қолдану, арқылы мектепке дейінгі білім беру сапасын және оның нәтижелерін арттыруға ықпал етеміз.

Пайдаланған әдебиеттер:

- 1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы, ҚР Оқу-ағарту министрінің 14.10.2022 ж, № 422 бұйрығы;*
- 2. Л.С. Выготский. Обучение и развитие в дошкольном возрасте.-2004;*
- 3. Л.С. Выготский. Психология развития человека.-2003;*
- 4. Л.С. Выготский «Балалар ойыны туралы тұжырымдары».*

Матиева Жанат Усенбаевна,

*Астана қаласы, Қазақстан Республикасы
Президент Іс басқармасы Медициналық
орталығының «Қарлығаш» балабақшасының
тәрбиешісі*

БАЛАБАҚШАДАҒЫ ДИЗАЙН САБАҒЫ

Аңдатпа. «Балабақшадағы дизайн сабағы» мақаласы мектепке дейінгі ұйымдардағы білім беру процесінің маңызды аспектісіне жан-жақты шолу болып табылады. Автор қолайлы оқу кеңістігін қалыптастырудағы дизайн рөліне назар аударып отырып, баланы ынталандыратын пәндік дамытушы ортасын құрудың заманауи тәсілдерін зерттейді. Мақалада дизайн қызметінің әртүрлі аспектілері, соның ішінде кеңістікті ұйымдастыру, материалдарды таңдау және сыртқы әлеммен өзара әрекеттесудің инновациялық әдістері қарастырылады. Сондай-ақ дизайнның балалардың жан-жақты дамуына қалай әсер ететініне және шығармашылық пен оқуды қолдау үшін қандай практикалық тәсілдерді қолдануға болатынына ерекше назар аударылады.

Түйін сөздер: мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту, дизайн, білім-беру кеңістігі, балалардың шығармашылығы, балаларға арналған дизайн, педагогикалық тәсілдер.

Күнделікті өмірде, өнер туындыларында балаға табиғаттағы сұлулық туралы алғашқы ақпаратты қалай беруге болады? Оның шындыққа эстетикалық көзқарасының алғышарттарын қалай қалыптастыруға болады? Қарындашпен сурет салу, түрлі-түсті аппликация, модельдеу, және әр түрлі материалдардан жасалған дизайн - бұл баланы бейнелеу өнерімен таныстырудың қол жетімді құралдары.

Әрине, барлық балалар суретші бола бермейді, бірақ әркім өзінің көркемдік тәжірибесін «сұлулық пен тәртіп заңдарына сәйкес» өмірін жақсартуда қолдана алады. Бұл «дизайн» қызметінің негізгі міндеті мен мазмұны.

Дизайн қызметінің міндеттері:

- балалардың бойында қоршаған ортаға және өнер туындыларына деген қызығушылық пен эстетикалық көзқарасты қалыптастыру;
- өзінің ойнайтын ортасын, маңайын көркейтуге және безендіруге шақыру;
- әлем, табиғат, ересектер мен балалар-

дың бойында көркем шығармашылық туралы эстетикалық қабылдауды дамыту;

- балалардың қияли көріністерін қолдай отырып, олардың фантазиясын, өз идеяларын ұсынудағы батылдығын дамыту;

- балаларды әртүрлі материалдармен жұмыс істеуге тарту, сауатты және әдемі шығармалар жасауға үйрету.

«Дизайн» қызметі кеңістікті эстетикалық түрде ұйымдастыруға да, баланың ортасын құрайтын әдемі пайдалы заттарды жасауға да бағытталуы мүмкін. Балалар дизайнының өнімдерін бірден ойындар мен күнделікті өмірде қолдана алады.

Дизайнның үш түрі бар:

- жазықтық (аппликативті-графикалық),
- көлемді (заттық-сәндік),
- кеңістіктік (архитектуралық-көркемдік).

Әр түрі бойынша дизайн қызметтің үш бағыты жүзеге асырылады (балалар дизайнының түрлері) [1].

Бірінші бағыт – «келісімдер» - киімді безендіруге және интерьерді безендіруге бағытталған. Балалар қолөнерінің

дәстүрлерін дамытуды қамтиды. Олар: фито-дизайн композициялары, гүл шоқтары, гербарий картиналары, жасанды және табиғи материалдан жасалған зергерлік бұйымдар, ермексаздан жасалған түрлі-түсті витраждар мен мозаика, ойын бөлшектері мен сюжеттік-тақырыптық, ертегі-сиқырлы және сәндік композициялардың элементтері болуы мүмкін.

Екінші бағыт – «Киім дизайны» - балаларды киім мәдениетімен және мектеп жасына дейінгі балаларға суреттер – эскиздер, стильдер мен көйлектің сәндік безендірілуімен таныстыруды қамтиды. Бос уақытында балалар әдеби шығармалардың, мультфильмдердің, спектакльдердің кейіпкерлеріне арналған костюмдердің эскиздерін салады. Сондай-ақ, күнделікті және мерекелік киім жасау да осы бағытқа кіреді.

Үшінші бағыт – «сәндік-кеңістік дизайн» - ол балалардың назарын ғимараттар мен ландшафттың сыртқы келбетін безендіруге, мәдени-ойын кеңістігін, топтық бөлмелердің интерьерін, үй-жайларды балабақшаның мерекелік ертеңгіліктеріне эстетикалауға бағыттайды. Балалар импровизацияланған материалдарды қолдана отырып, бөлмелердің, үйлердің макеттерін жасау кезінде дизайн тәжірибесін алады [2].

Балаларды дизайнмен таныстырудың негізгі кезеңдері:

1. Дизайнның (дизайн, үйлесімділік, композиция) және композицияның (кеңістік, сызық, дақ, пішін, түс, текстура) негізгі ұғымдарымен танысу.

2. Негізгі мамандықтармен танысу. Индустрия дизайны (сәнгер, стилист, сәулетші)

3. Әр түрлі шығармашылық жұмыстарды орындау технологиясын зерттеу.

4. Дайын өнімді жобалау ережелерін қолдану.

5. Дизайн технологияларын енгізу.

6. Өз ниеті бойынша бұйымдар жасау.

7. Өз жұмысының нәтижелерін бағалау.

Мектеп жасына дейінгі балалардың бірлескен дизайн қызметін ұйымдастыру формалары:

- фронтальды ұйымдастырылған іс-әрекетте бір тақырып бойынша орындалған балалардың жеке жұмыстарының жалпы композициясын жасау үшін (көрмесіне) бірігу;

- «бір парақтағы» балалар тобының жұмысы: фриз, панель және т. б., мұнда әр бала парақтың өз бөлігін құрдастарының жұмыстарымен үйлестіре отырып орындайды;

- «эстафета», «конвейер» сияқты жұмыстардың кезеңдік сипаты.

Педагог – балалардың жетекшісі және жобалау әрекетінің тікелей қатысушысы ретінде іс-әрекеттерді ұйымдастырады:

- «суретті салып бітір», «ары қарай боя», «ғимаратты соғып бітір» деген секілді тапсырмалар арқылы бала шеберге еліктей отырып, өз «фрагментін» көрсетеді;

- бірлескен жұмыс нәтижесіне арналған тапсырмалар, егер ол өзбетінше жасалған жұмыс болса;

- шығармашылық ізденісте баланың толық тәуелсіздігін талап ететін тапсырмалар, онда ол өз іс-әрекетін өзі жоспарлайды. Бұл жағдайда тәрбиешінің тікелей басшылығы баланың іс-әрекетін жанама және әдептілікпен үйлестіруге өзгереді.

Тәрбиеші мынадай жағдайлардың мүмкін емес екенін есте ұстауы керек:

- балаларға аса күрделі және көлемді тапсырмаларды шамадан тыс жүктеп, шамадан тыс талаптар қою.

- автордың білімінсіз және келісімінсіз балалар шығармаларын «жетілдіре» алмайсыз. (Бала өзін жетілдіру бойынша ауызша ұсыныстарды ерікті түрде орындайды).

- басқа тапсырма ұсына отырып, оның жұмысын тоқтата алмайсыз немесе оның жоспарларын соңына дейін орындауына кедергі жасай алмайсыз.

- сіз баланың кемшіліктерін мақтай алмайсыз немесе баса айта алмайсыз. (тәрбиеші ізгі ниет атмосферасын сақтайды, балаларды және жалпы топты табысты жұмыс істеуге ынталандырады, мысалы, үлкен ойыншықпен, картинамен, сәндік

панномен, интерьердегі ойын кешенімен, «тәтті» сыйлықпен және т.б.)

Мектепке дейінгі жастағы балаларға дизайн элементтерін енгізу келесі талаптар орындалған жағдайда тиімді болады:

- ӘБН (әрекетті бағдарлау негізі) циклін дәйекті түрде құру және жобалау әрекеттерінің әртүрлі түрлерін қосу;

- балаларға жобалау қызметінің мәні мен маңызын және олардың практикалық бағыттылығын жеткізу;

- балалар дизайн бұйымдарын іс жүзінде қолдану – балабақшадағы іс-әрекеттер;

- балалардың дизайн өнерінің үлгілерін қабылдауын ұйымдастыру;

- мектепке дейінгі білім беру мекемесі мен отбасының өзара әрекетін ұйымдастыру;

- балалар дизайнына қажетті материалдық жабдықтардың болуы.

Балабақша тәжірибесінде ұғымдардың мазмұны жиі шатастырылады: «бейнелеу әрекеті» (қолөнермен), «шығармашылық дизайн» және «балалар дизайнның» нақты қызметі. Әрине, бұл шектеулер шартты болып табылады, бірақ сонымен бірге мыналарды атап өткен жөн: көркемдік және дидактикалық сабақтардан кейін балалар бұйымдары папкалар мен жәшіктерге салынып, содан кейін қажет болғанша – бұл әлі балалар дизайны емес. Осылайша, балалар көрмесі (интерьер, декор және мерекелер мен ойын-сауыққа арналған костюмдер, олардың қатысуымен безендірілген) балалар дизайнның объектілері болуы мүмкін (сәндік және дизайн қызметі).

Осылайша, дизайн өнері өмірге белсенді түрде енеді. Егер «балаларға арналған дизайн» суретші-дизайнерлердің кәсіби іс-әрекетінің бір саласы болса, онда «балалар дизайны» баланың өзін қоршаған объектілік-кеңістіктік ортаны жақсарту бойынша сәндік әрекеттерімен байланысты. Балалар айналадағы өздеріне ұнайтын немесе ұнатпайтын қоршаған орта объектілеріне назар аударады, түстердің, пішіндердің, өлшемдердің және пропорциялардың әртүрлілігін атап өтеді [3].

Олар өсімдіктер мен минералдарды жинап, қағазды пайдалана алады. Маталар

мен синтетикалық материалдар, олардан композициялар (букет, гербарийлер, гирляндилар) және үйіңізді безендіру үшін бейнелі композициялар жасаймыз. Көркем ойындар мен рөлдік ойындар балаларды қуыршақтарға арналған шкаф (көйлектер, бас киімдер, аяқ киімдер), спектакльдер, ойын-сауық және мерекелік ертеңгіліктер үшін декор іздеуге шақырады.

Мектеп жасына дейінгі ересек балалар өздерінің іс-әрекеттерінен білім алады, олардың киімдері мен жүріс-тұрысына қарап адамдардың жасы мен мамандығын, талғамы мен өмір салтын бағалай алады. Мектеп жасына дейінгі ересек бала қуыршақ бөлмелерінің жиһаздарын тек мақсаты бойынша ғана емес (қонақ бөлме, асхана, жатын бөлме) таңдай алады.

Бөлмелердің безендірілуін (үйде, балабақшада) бақылап, бағалай отырып, балалар эстетикалық бірлік принциптерін (қызмет көрсету, жиһаз жиынтықтары) және оларға қолжетімді безендірудің көркемдік бейнесін қуыршақ ойынының интерьерін жасау тәжірибесіне ауыстырады.

Ұйымдастырған іс-әрекетте дизайн элементтерін енгізу үшін балалардың әртүрлі материалдардың (қағаз, картон, пластикалық мата, табиғи материалдар және т.б.) қасиеттері туралы білімдерін кеңейту қажет. Балаларды әр түрлі көркемдік материалдар ментехнологиялардың (дымқылқағазға сурет салу, түрлі-түсті қағазға тіс пастасымен сурет салу, шашыратқышпен бояу, монотиптер, ермексазбен сурет салу, саусақпен сурет салу, кляксография, коллаж, соғу әдісі, бедерлеу, кескіндеме) ерекшеліктерімен және мүмкіндіктерімен таныстыру. Бұл балаларға өз идеяларын жүзеге асыру үшін ең қолайлы техниканы немесе материалды таңдауға мүмкіндік береді [4].

Дизайн қызметі «Сән театры», «Қалпақ фестивалі», «Ертегілер патшалығындағы доп» сияқты көркем және ойын жағдайында тиімді болады. Балалар өздерін нағыз сәнгер екенін дәлелдейді. Олар ойлап тапқан қалпақ, көйлек, костюм үлгілері өзіндік ерекшелігімен, даралығымен ерекшеленеді.

Табиғи және жасанды материалдардан

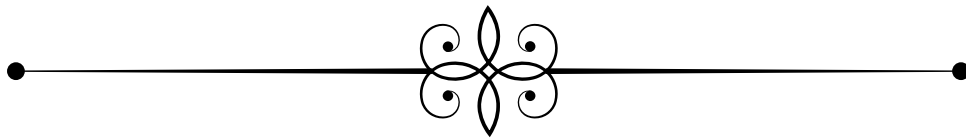
(жасыл шөп, ағаштың бұталары, минералдар, қағаз, мата, ағаш, синтетика және т.б.) жасалған композициялардың дизайны қызықты және пайдалы. Тірі және жансыз табиғат материалдарынан қолөнер бұйымдарын жасау арқылы балалар әсемдікпен танысады.

Осы бағыттағы табысты жұмыс үшін балабақшамызда ағымдағы оқу жылында

біздің мектепке дейінгі білім беру мекемесінің педагогтары үшін «Балалар дизайны мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық белсенділігін дамыту құралы ретінде» тақырыбында әдістемелік бірлестік және балалар байқауы өтті. «Эксперименттік конструкторлар» шығармашылық орталықтары ұйымдастырылды.

Пайдаланған әдебиеттер:

- 1. Сибагатова Г.Қ. «Материалдық мәдениет және дизайн тарихы» Оқу құралы 2019 жыл, 8 бет, 114 бет;*
- 2. Ералин Қ., Ералина Ф. «Дизайн негіздері» Эпигаф, 2017 жыл, 197 бет;*
- 3. Н.М.Соколков, Е.В. Сокольникова «Дизайн тарихы»;*
- 4. Майк Монтейро «Дизайн это работа».*

Хоменко Оксана Юрьевна,
логопед центра развития ясли-сада №1,
г. Экибастуз, Павлодарская область

ОСОБЕННОСТИ ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ С ДЕТЬМИ МЛАДШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ЗАДЕРЖКОЙ РЕЧЕВОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация. В статье рассматривается вопрос об особенностях речевого развития детей младшего дошкольного возраста с задержкой речевого развития. Выявлены причины возникновения задержки речевого развития, описаны особенности развития речи детей младшего дошкольного возраста, обозначены направления и этапы логопедической работы.

Ключевые слова: задержка речевого развития, речевая активность, фонематический слух, аморфные слова, речевое дыхание.

В последние годы увеличивается количество обращений детей с задержкой речевого развития в логопедические кабинеты.

Что такое «Задержка речевого развития»? Задержка речевого развития (ЗРР) – это отставание от возрастной нормы речевого развития в возрасте до 3 лет.

Основные причины возникновения задержки речевого развития:

1. Невостребованность речи. Если с ребёнком никто не разговаривает или наоборот, угадывает все его желания, и говорит с ним, не формируя потребность ребёнка выражать свои требования и эмоции словами.

2. Замедленный темп созревания нервных клеток, отвечающих за речь (чаще всего обусловлено генетически).

3. Заболевания и поражения головного мозга (гипоксия, травмы и инфекционные заболевания, перенесённые внутриутробно, в период родов и в первый год жизни).

4. Нарушение слуха. Речь формируется на основе услышанного, если у ребёнка есть проблемы со слухом, то возникают проблемы с воспроизведением слов, с речью.

В норме, при рождении, первая голосовая реакция малыша – это крик. Он «включает» работу речевого аппарата. В последующем крик изменяется: начинает принимать разные интонации. Это говорит о том, что функция общения начала развиваться [1].

В 2-3 месяца появляется гуление – это произношение серии тянущихся гласных звуков (А, У, Ы) в сочетании с согласными (Г, К, М). В 6-7 месяцев гуление перерастает в лепет. Это пары звуков, похожие на слоги (МА, ТА, ПА, БА и т.п.), с помощью них ребёнок говорит о своих потребностях. После 8-ми месяцев звуки, не нужные в родном языке, исчезают и закрепляются новые, которые похожи на родной язык [2].

Конец первого года жизни знаменуется появлением первых слов.

Общение при помощи фразы появляется обычно в возрасте от 1,5 – 2 –х лет. Предложение состоит из двух реже трёх слов, которые выражают желание («Мама иди», «Папа дай»), передают переживания малыша («Вот киса»!).

В 3 года ребёнок превращается в болтуна. В этот период значительно увеличивается словарный запас, развивается способность

к словотворчеству. После трёх лет ребёнок активно овладевает звукопроизношением, у него интенсивно развивается фонематический слух – это способность различать звуки родного языка.

После 4-х лет предложения детей становятся длиннее, а овладение нормальным звукопроизношением в норме завершается к 5 годам жизни.

Ребёнок с задержкой речевого развития не проходит все этапы нормального речевого развития. Одним из ведущих признаков у детей с тяжёлыми речевыми расстройствами является позднее начало речи: первые слова появляются к 3–4, а иногда и к 5 годам.

У детей либо полностью отсутствует речь, либо имеются лишь элементы речи. Активный словарь детей состоит из небольшого числа звукоподражаний и звуковых комплексов (лепетных слов), которые часто сопровождаются жестами («би» – машина поехала, «ли» – пол). лепетные слова либо включают фрагменты слова (петух – «угу», киска – «тита», бабушка – «де»), либо звуко сочетания, не похожие на правильное слово (воробей – «ки»).

Чтобы «запустить» речь ребёнку, проводится поэтапная работа с неговорящими детьми. Так как звуки речи формируются с помощью речевого дыхания и определённых артикуляционных укладов в зависимости от вызываемых звуков, работа начинается с формирования речевого дыхания и активизации подвижности органов артикуляции в игровой форме с использованием методики биоэнергопластики. Затем начинается работа над повторением отдельных звуков, несущих смысловую нагрузку. На данном этапе логопед организует различные

игры, например «Как малыш плачет? - Аааа», «Кораблик плывёт – Уууу» и т.д., в процессе которых происходит вызывание звуков [3].

Следующий этап – это повторение аморфных слов. Аморфные слова – это грамматически неизменяемые слова-корни, слова-звукоподражания. К таким относятся подражания голосам животных – му, гав-гав, мяу и др. подражания звукам музыкальных игрушек – бом-бом, ду-ду, динь-динь. Затем работаем над активацией повторения слов. Вначале это простые короткие слова – мама, папа, дай, на, киса, утя и т.д. На этом этапе возможно облегчённое употребление вариантов слов: не кошка, а киса, не утка, а утя. Затем ведётся работа над произношением односложных слов в закрытом слоге.

Следующий этап в логопедической работе – это активация использования простых глаголов повелительного наклонения (Оля, кати. Мама, дай). Затем ведётся работа над развитием слоговой структуры двусложных слов со стечением согласных звуков. На следующем этапе учим ребёнка использовать простые фразы, состоящие из двух-трёх простых слов.

Важно понимать родителям, чем раньше будет начата работа, тем больше шансов скомпенсировать речевое нарушение у детей с легкими или средними формами недоразвития тех или иных психо-речевых функций.

Таким образом, задача коррекционного воздействия на детей с тяжёлыми формами патологии речи заключается в поддержке и максимально возможном развитии навыков коммуникации, самообслуживания, чтобы в дальнейшем такие дети имели возможность социализироваться в обществе.

Список литературы:

1. Большакова С.Е. Преодоление нарушений слоговой структуры слова у детей: Методическое пособие. – М., 2006. – 104 с.
2. Борисова Е.А. Индивидуальные логопедические занятия с дошкольниками, имеющими общее недоразвитие речи. – М., 2008. – 97 с.
3. Боровцова Л.А. Роль методических объединений и групп профессионального общения в системе непрерывного образования учителя-логопеда // Логопед. – 2007. – №5. – С. 33–38.

Оспанова Гульзат Сагынтаевна,
Қарағанды облысы, Абай ауданы, Абай қаласы,
«Таңшолпан» мектеп-бөбекжай» кешенінің
қазақ тілі мұғалімі

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ

Аңдатпа. Бұл мақалада тірек сызбалар арқылы балаларға қазақ тілін үйрету мәселесі қарастырылған.

Түйін сөздер: Тірек сызбалалар, сөз тізбегі, ұйымдастырылған іс-әрекет.

Балабақшадағы қазақ тілі педагогінің жалпы мақсаты-өзге ұлт балаларының қазақ тілінде сөйлеуі, қарым-қатынас жасау деңгейін мемлекеттік тіл дәрежесіне жеткізу. Жаңашыл педагогика үшін қазақ тілін мектепке дейінгі мекемелерде оқыту жауапты және қиын міндет болып саналады. Сондықтан орыс тілді балаларды қазақ тіліне оқытуда олардың тілге деген қызығушылығын, жас және психологиялық ерекшеліктерін ескеру керек. Заман талабына сай, әр педагог ұйымдастырылған іс-әрекетін жаңаша ұйымдастырып, шығармашылық ізденіспен өткізеді. Осы мақсат пен міндеттерді негізге ала отырып, өзге ұлт балаларына қазақ тілін үйретуде тек қана сөздерді қайталау арқылы үйретпей, оларды ойындар мен көрнекіліктер арқылы үйреткен тиімді болып табылады. Ойын мен көрнекілік-балалардың тілді үйренуге деген қызығушылығын арттырады, сенімін оятады. Балалардың білуге деген ынтасы мен мүмкіндігін толық пайдалану және оларды оқу барысында үздіксіз дамытып отыру, сабақта алған білімдерін тәжірибеде қолдану дағдыларын қалыптастыру үшін сабақта ойын түрлерін пайдалану қажет. Бірнеше түрлі тірек сызбаларды пайдаланып, әр түрлі ойын жағдайларында балалардың өз бетінше ойларын жеткізе алуын қалыптастыру қажет [1,56-бет].

Сызбалар көрнекіліктердің бір түріне жатады. Тіл үйрету әрекеттерінің кез келген түрінде көрнекіліктердің атқаратын рөлі өте маңызды. Көрнекілік арқылы көрсетілген материал баланың жадында берік және ұзақ сақталады. Тірек сызбалар дегеніміз оқыту үдерісінде тілдік материалды балаларға әсерлі және ұтымды меңгерту мақсатында қолданылатын сызба, пиктограмма, алгоритм, графиктер немесе графикалық түрде бейнеленген ойын-тапсырмалар, жаттығулар. Тірек сызбалар балалардың тілін дамыту, өткен материалдарды бекіту үшін және де байланыстырып сөйлеу тілінің бастапқы формаларын қалыптастыру үшін қолданылатын өте ұтымды әдістердің бірі. Сызбалар, алгоритмдер тәрбиеленушілердің тілдік материалды тез және саналы түрде меңгеруін ұйымдастырумен бірге, балалардың ойлау және есте сақтау қабілеттерін дамытуға әсер етеді [2,34-бет].

Біз тірек сызбаларды енгізу арқылы орыс тілді балаларды типтік құрылымдар негізінде сөйлем, шағын әңгіме құрастыруға үйретеміз. Баланың танымын алғашқы күннен бастап дамыту құралы да, баланың бойында оқу мен білімнің, тәрбиенің негізін қалыптастыратын да ойын әрекеті болып саналады. Балабақшада қазақ тілін оқытуды алдымен сөздік жұмысынан бастағанмен, түпкілікті мақсат - қатынас тіліне үйрету,

балаларға қазақ тілінде ауызекі сөйлеудің қарапайым түрлерін меңгерту жұмысы арқылы жүзеге асырылады. Балалар өздері үйренген сөздік минимум мен жеңіл грамматикалық формаларды арнайы тудырылған ситуативті жағдайлар үстінде дұрыс қолдануға біртіндеп үйренеді, қазақ тілінде ауызекі сөйлеудің қарапайым түрлерін меңгереді [3,12-бет].

Диалог түрінде сөйлеуге үйретудің негізі алғашқы ұйымдастырылған іс-әрекеттен – ақ қаланады. Мысалы, өзі туралы әңгіме құрастыруды үйреткеннен кейін «Танысу» ойын ойналады (сұрақ-жауап түрінде). «Дүкенде», «Базарда», «Дәмханада» ойындары «Жемістер-көкөністер», «Тағам», «Киім, аяқ киім», «Ойыншықтар» тақырыптарын өткенде ойнауға тиімді болып табылады. Қай тақырып болмасын алдымен 2-3 сөйлемнен тұратын: «Мынау-қуыршақ. Қуыршақта ақ бантик, қызыл көйлек бар» деген сияқты сипаттама әңгіме құрату талаптары қойылады. Сипаттама әңгіме құрастыру үшін сын есімді сөздер меңгертілген: заттың сынын, түр-түсін білдіретін сөздер. Белгілі бір зат немесе жануар, өсімдік т.б. туралы толық және дұрыс сипаттама әңгіме құрастыру үшін түрлі тәсілдерді қолдануға болады. Мысалы, бұл жұмыстың бірінші кезеңінде сызба бойынша сөйлем құрастыру үйретіледі.

а) төрт бұрыштары бар сызбалар;

ә) суреттер бар сызбалар (етістіктерді қолдануға қажет етеді)

Екіншіден, «Сөз тізбегі» деген ойын бір зат туралы бірнеше сөйлем құрастыруды қажет етеді.

Дидактикалық ойын: «Сөз тізбегі»

Мақсаты: сурет немесе ойыншық туралы шартты белгілерді пайдаланып, сипаттама әңгіме құрастыру; заттың түр-түсін, санын, көлемін, дәмін, т.б.с.с. анықтап айтуға жаттықтыру.

Құралдар: шартты белгілермен «түймедақтың» жапырақтары, суреттер, муляждар, көкөністер мен жемістер.

Дидактикалық ойынның сипаттамасы: үстелге түймедақ гүлінің ортасын бейнелейтін қиылған шеңбер қойылады. Шеңберді айнала мынадай шартты белгілер бейнеленген жапырақтар орналастырылады:

1-түстер (ақ, қара, қызыл, сары, көк, қоңыр, жасыл)

2-өлшемдер (үлкен, орташа, кішкентай)

3-пішіндер (сопақ, дөңгелек, тік төртбұрыш, шаршы, үшбұрыш)

4-дәмділік сапасы (қышқыл, тәтті, тұзды, ащы) т.б..

Шеңбердің ортасына сурет немесе зат қойылады. Мысалы, көкөніс-пияз. Балалар оны қазақ тілінде атауы қажет, содан кейін шеңбер бойынша әрбір жапыраққа қарап, берілген көкөністі сипаттайды. Пияз сары. Пияздың пішіні дөңгелек. Пияз орташа. Пияз ащы. Пияз бақшада өседі.

Дидактикалық ойын «Түймедақ»
Тақырыбы: «Киімдер»

Мақсаты: сурет немесе ойыншық туралы шартты белгілерді пайдаланып, сипаттама әңгіме құрастыру; заттың түр-түсін, санын, көлемін, т.б.с.с. анықтап айтуға жаттықтыру.

Құралдар: шартты белгілермен «түймедақтың» жапырақтары, суреттер,

ойыншықтар.

Дидактикалық ойынның сипаттамасы: үстелге түймедақ гүлінің ортасын бейнелейтін қиылған шеңбер қойылады. Шеңберді айнала мынадай шартты белгілер бейнеленген жапырақтар орналастырылады:

1-түстер (ақ, қара, қызыл, сары, көк, қоңыр, жасыл)

2-киімнің түрі (ерлер, әйелдер)

3-бөлшектері (түйме, жаға, жең) т.б.

Шеңбердің ортасына киімнің суреті қойылады. Мысалы, шапан. Балалар оны қазақ тілінде атауы қажет, содан кейін шеңбер бойынша әрбір жапыраққа қарап, берілген киімді сипаттайды. Шапан көк. Ерлер киімі. Матадан тігіледі. т.б.

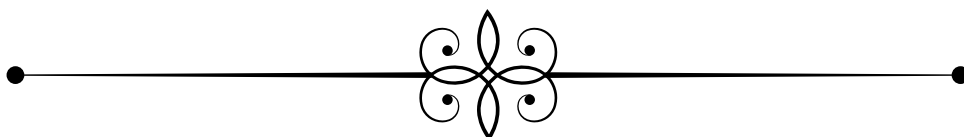
Ұйымдастырылған іс-әрекетте бір рет таңдап алған құрылыммен шектелмейміз, жаңа қызықты, қалыпсыз әдіс-тәсілдермен

мынадай ойын жаттығуларын қолданамыз: «Сөздер әлемінде», «Жыл мезгілі», «Қызықты микрофон», «Қай кезде болады?», «Қызықты түстер», «Санамақ», т.б. әңгіме және ертегі құрастыруға арналған алгоритм мен сызбалар, «Дүкенде», «Телефон», «Танысу» ойындарына арналған диалогтік алгоритмдерді де қолданамыз. Қазақ тілін оқыту бір сәттік кезең емес, ал өте созылмалы үдеріс.

Ұйымдастырыған іс-әрекет басында орындалатын жұмыстың шартты белгілермен көрсетілген тізбегін біз балалармен бірге ұйымдастырыған іс-әрекет жоспары ретінде аламыз, бұл тәсіл балалардың тілдерін дамыту мен қатар оларды өз жұмыстарын жоспарлай білуге және ұйымдастырыған іс-әрекет соңында нәтижесін көріп, бағалай білуге үйретеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Балабақшадағы ересектер тобында қазақ тілінен модульдік оқыту технологиясына негізделген әдістемелік құрал, Қарағанды-2011ж.;
2. «Бала мен балабақша», № 3-2016ж.;
3. «Мектепке дейінгі білім», №1-2015ж.

Жолбарысова Мөлдір Айткалиевна,
Астана қаласы,
№5 «Ақбота» балабақшасының меңгерушісі

БАЛАБАҚША ҚЫЗМЕТІНДЕГІ БАСЫМ БАҒЫТ - ӘР БАЛАНЫҢ ЖАН-ЖАҚТЫ ДАМУЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Аңдатпа. Мақалада мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын оындау және ата-аналармен тығыз байланысты арттыру бала тәрбиесіндегі орны ерекше екені туралы баяндалады.

Түйін сөз: балабақша, педагог, отбасы тәрбиесі, мемлекеттік тіл.

Қазіргі заман талабына сай еліміздің болашағы саналатын жан-жақты дамыған өнегелі, ізденісі мен біліктілігі мол жас ұрпақ тәрбиелеу керек болғандықтан осы мәселеге үлкен мән беріліп отыр. Бұл мемлекетіміздің алға қойған негізгі бағыттарында да көрсетілген. Қазақстан Республикасы Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты халыққа Жолдауында «Келесі маңызды мәселе – білім беру жүйесі туралы. Бұл сала ұлт сапасын жақсарту ісінде аса маңызды рөл атқарады. Қазақта «Ел боламын десең, бесігіңді түзе» деген сөз бар. Сондықтан мектепке дейінгі тәрбие жұмысы басты назарда болуы керек» деген болатын. Мемлекет басшысы жас ұрпаққа білім беру мен тәрбие ісін – ел болашағына арналған стратегиялық маңызы зор инвестиция деп бағалады [1].

Астана қаласы №5 «Ақбота» балабақшасында 12 топта үш жүзге жуық бала тәрбиеленіп, білім алады. Үлкен ұжым өз жұмысын балабақша жылдық жоспары мен міндеттеріне сәйкес және мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес жұмыс жасайды [2].

Әр баланың толық физикалық және психикалық дамуы үшін тең бастапқы мүмкіндіктерді қамтамасыз ете отырып, балабақшадағы білім сапасын арттыру, олардың мектепте табысты оқуының негізін қалау; балалардың денсаулығын сақтауға және нығайтуға бағытталған жылдық жоспарлы іс-шаралары ұйымдастыру; тәрбиеленушілердің сөйлеу дамуын қалыптастыруға ықпал ететін заттық-дамыту ортасын байыту және жетілдіру; педагогтердің жаңа технологияларды қолдана білуге, балабақша мамандарының кәсіби деңгейінің өсуін қамтамасыз ету; бірлескен тиімді қызметті ұйымдастыру және олардың өзара ұйымдастырылған іс-әрекетіне қатысуы, балабақшаның тәрбиеленушілердің ата-аналарымен тығыз қарым-қатынастар жүзеге асып, балабақша ұжымы бірізділік еңбектің арқасында біршама табыстарға жетті.

Баланы тәрбиелеу мен оқытуда оның тәрбиесіне бейжай қарауға болмайтынын баршамыз білеміз. Сондықтан бала тәрбиесінде түрлі әдіс-тәсілдер мен тәжірибені қолдануға тура келеді. Балабақшада берілетін білім мен тәрбиенің нәтижесі отбасы мен балабақша тығыз байланыста болса ғана нәтижелі болып жан-жақты дамыған ұрпақ қалыптастыра аламыз. Соның негізінде біз бала тәрбиесі ісіне ата-аналарды да жұмылдырып, тәрбие жұмысын ортақ мақсат ретінде бірлесе жүргізуге мүдделіміз. Ол үшін тәрбиеші өз қарамағындағы балалардың отбасының жағдайын жақсы білуге тиісті. Үйдегі материалдық қана емес, моральдық ахуал қандай деңгейде?

Ата-аналарының мамандығы мен қандай олардың не жұмыс істейтіндігін де назарға алған жөн. Олардың бала тәрбиесіне деген көзқарастары қандай? Ата-аналардың бала тәрбиесіне қаншалықты мән беретінін зерттеу де қажет.

Отбасындағы ата-ана мен баланың қарым-қатынасы нәтижесінде адамгершілік, эстетикалық, дене тәрбиесінің және басқа да адам бойындағы қасиеттердің алғашқы үлгілері қалыптасады. Ата-ана баласын дұрыс тәрбиелеймін десе алдымен өзінің мінез-құлқына, өміріне баға бере білуі керек. Отбасы тәрбиесіндегі кездесетін қателіктер ата-аналардың педагогикалық сауатсыздығынан және тәжірибесіздігінен болып жатады. Сондықтан да қазіргі кезде бала тәрбиесін жүзеге асыруда тәрбиелеудің дұрыс жолын табу үшін ата-аналарға кеңес түріндегі психологиялық-педагогикалық көмек қолдау жасалып отырады. Өйткені ата-аналарда педагогикалық немесе психологиялық білім жоқ.

Ата-аналарға бала тәрбиесі жайлы ағартушылық білімдерін көтеру бағытында қазір бірқатар балабақшаларда ата-аналарға арналған кеңес орталықтары жұмыс істеуде. Кеңес беру орталықтарында педагог-психолог, дәрігер, дене тәрбие нұсқаушысы, музыка жетекшісі сияқты мамандар бар. Олар бала тәрбиесіндегі көптеген сұрақтар бойынша пайдалы кеңес

алады. Баршаға мәлім, жақсыға да, жаманға да кімде болса бала кезден үйренеді. Білім баланың ақылын толықтырса, тәрбие мінезін қалыптастырады. Ал тәрбиесіз алған білімнің пайдасы шамалы екенін ғұламалар да айтып кеткен. Ата-бабаларымыз баланы жастан тәрбиелеуге үлкен мән бергені осыған нақты дәлел ретінде қоршаған ортаны қабылдау кезеңінде балаға дұрыс бағыт беруде ата-аналар мен балабақша тәрбиешілерінің атқарар рөлі зор.

Жалпы алғанда педагогика ғылыми тәжірибесінде тәрбиелеу әдістері сана-сезіміне ықпал ету, іс-әрекетін ұйымдастыру, ынталандыру болып табылады. Сол арқылы баланың психикасына әсер етеді, оның қуанышын, өзіне деген сенімін, өмірге деген құштарлығын оятады. Ол балалар үшін қалыпты жағдай, тек соны дұрыс арнаға бұра білу керек.

Балабақша жұмысы, мектепке дейінгі ұйымдар үшін әзірленген, әдістемелік орталықтың ғылыми кеңесінде бекітіліп, қолдануға ұсынылған білім беру бағдарламаларына сәйкес жүзеге асырылады [3]. Балабақшамызда педагогикалық кеңесте, ұсыныстар қаралып, шешім қабылданып ары қарай, жұмыс жоспары құрылып, жалғасын табуда. Жаңа нормативтік құжаттарға сай, тәрбиеленушілердің бес әрекеттері кіріктірілген бір-бірімен тығыз байланыста, сабақтасып жүзеге асырылады [4].

Әр баланың қызығушылықтарын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, тәрбиеленушілердің келесі сапалары дамиды: физикалық, зияткерлік, танымдық-сөйлеу, шығармашылық қабілеттері. Отанға, ана тіліне сүйіспеншілік; баланың болашақта бастауыш мектепте оқуға физикалық, психологиялық, эмоционалдық, әлеуметтік дайындығы үшін тең бастапқы мүмкіндіктер беріледі.

Педагогтер жұмысының басты мақсат – сапалы білім мен саналы тәрбие беру. Бұл жерде тәрбиеші - педагогтың оқу-тәрбие процесін қалай ұйымдастыратынына байланысты. Тәрбиеленуші мектеп табалдырығын аттауға дайын болу үшін не істеу керек? Бұл мәселені шешудің ұтымды

бір жолы – қазіргі инновациялық әдіс-тәсілдерді кеңінен пайдалану. Сонымен қатар, ұлттық тәрбиеге негізделген іс-шаралардың да маңызы ерекше.

Қазіргі таңда ұлттық ойынымызға деген қызығушылық кеңінен артуда, мектепке дейінгі ұйымдарында «Бестемше» инновациялық жобасы 2022 жылдан бастап 38 елордалық мектепке дейінгі ұйымдар арасында жүргізіліп келеді. «Бестемше» ұлттық ойыны мектепке дейінгі жастағы балалардың танымдық, логикалық және зияткерлік дағдыларының дамуына үлкен үлес қосуда. Балабақшадамызда тәжірибе барысында қазақ халқының ұлттық ойыны «Алаңдағы бестемше» қолданып келеміз. Ұлттық ойын барысында дене және қол қозғалысы арқылы миға да жаттығуларын жасайды. «Алаңдағы бестемше» - балабақшадағы ұлттық нақыштағы зияткерлік тәрбие үшін таптырмас құрал болып отыр.

Балабақшада жаңа педагогикалық технологияларды пайдаланудың басты мақсаты – оқыту мен тәрбиелеуде инновациялық ойын технологиясының элементтерін пайдалануды жалғастыру және ұйымдастырылған іс-әрекетінде жаңа технологияларды тиімді пайдалану балалардың оқуға деген қызығушылығын арттырады, шығармашылық қабілетін дамытады.

Мектепке дейінгі кезең – баланың үлкендерге ұқсап, жеке тұлға болып өзіндік дамудың алғашқы сатысы, жауапты кезеңі. Баланың мәдениетті болуы, өзгелермен қарым-қатынас жасауда дұрыс сөйлесе білуі балабақшада, отбасында алған білім мен тәрбиесіне тікелей байланысты.

Біздің басты міндетіміз – баланы жан жақты дамыта отырып, оның сөздік қорларын мүмкіндігінше байытып, есте сақтау қабілеттерін арттыру. Оны жүзеге асырудың бірден бір жолы кітап - ұлттық құндылықты жеткізу құралы. Балаға кітап оқып беру маңызды. Себебі кітап үшінші педагог қызметін атқарады. Әр жас кезеңдегі балалардың көркем шығарманы қабылдау ерекшелігі әртүрлі. Мектеп жасына дейінгі балалардың ерекшелігін ескере отырып, нәресте кезеңінен бастап тақпақтар, ертегілер айтудың, көркем шығармалардың орны ерекше. Нәресте кезінен кітап оқудың құндылығы зор, бала интонацияны және дыбыстарды түсінеді, қабылдайды.

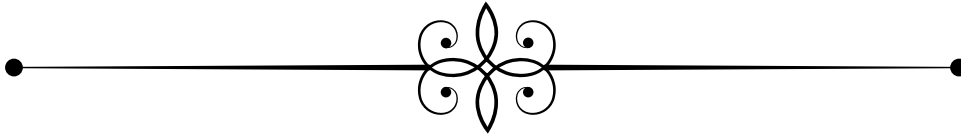

Ата - ана - бала - педагог үштігінің қарым-қатынасында кітап оқу, ана тілінің құндылығын түсіну құралы. Сондықтан, да мектепке дейінгі ұйымда кітап бұрышын ұйымдастыру өте маңызды. Кітап бұрышында балаларға кітапты дауыстап оқып беру, кітап қорын толықтыруға ата-аналарды тарту, кітапты уақытша пайдалануға үйге беру қажет. Күн сайынғы балаларға кітаптарды оқып беруде, олар оқылған, тыңдалған шығармалардан әсер алуына ықпал ету керек [4].

Кітап мазмұнын балалардың жасына сәйкес тақпақтарды, өлеңдерді жаттату, кітаптардағы иллюстрацияларды көрсету және оларға түсініктеме беру, балалардың ойларын тыңдау, қызықты аудио-кітаптарды ұсыну тиімділігін атап өткім келеді. Балаларды тәрбиелеу және оқыту процесінде мектепке дейінгі ұйымның әрбір қызметкерінің рөлі маңызды, сондықтан ұйымның әр қызметкері қажетті біліктілік деңгейіне ие болуы тиіс.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қ.К.Тоқаевтың Қазақстан халқына жолдауы, Әділетті Мемлекет. Біртұтас Ұлт. Берекелі Қоғам-2022ж, 1қыркүйек.;
2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығына 1-қосымша Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты.;
3. «Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту» әдістемелік ұсынымдар: Әдістемелік ұсынымдар. – Астана, 2023.;
4. ҚР мектепке дейінгі ұйымдары мен мектепалды сыныптарында 2022-2023 оқу жылында тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру туралы әдістемелік нұсқаулық хат.

Оразова Ұлболсын Айдарбекқызы,
Қызылорда облысы, Қармақшы ауданы,
№22 «Гаухартас» бөбекжай-бақшасының әдіскері

БАЛАБАҚШАДАҒЫ ТЕАТР ӘРЕКЕТІ

Аңдатпа. Бұл баяндамада мектеп жасына дейінгі баланың тілін дамытуда, коммуникативті дағдылары мен шығармашылық қабілеттерін қалыптастыруда театр әрекеттерінің тиімділігі баяндалады. Театрландырылған ойын арқылы балалардың сахнаға деген қызығушылықтарын арттыру, театр мәдениетімен танысу, эстетикалық талғамын қалыптастыру тәсілдері таныстырылады.

Түйін сөздер: Театрландырылған ойын, декорация, театр әрекеті-педагогикалық әрекет, ғажайып мультәлем.

Мектепке дейінгі жас – бала дамуының ең қарқынды және жарқын кезеңі. Әлеуметтік бейімделуі, өмірлік маңызды дағдылары, шығармашылық қабілеттері, қоғамда болып жатқан моральдық нормаларды түсінуі осы кезеңде қалыптасады. Сол себепті балабақшада баланы жан-жақты қалыптастыруда түрлі педагогикалық әрекеттер мен инновациялық технологияларды қолдана отырып оқыту мен тәрбиелеу маңызды. Баланы мектепке дейінгі ұйымда дамытудың тиімді жолының бірі – театр іс-әрекеті. Театр әрекеті баланың байланыстырып сөйлеуін, тілдік қарым-қатынасқа түсуін қамтамасыз ететін, эстетикалық талғамын қалыптастыратын, шығармашылығын арттыратын педагогикалық әрекет.

Мектеп жасына дейінгі бала-ойын баласы. Ал баланың өмірі ойынға толы.

Баланың әр түрлі образдар мен рөлдерге айналуына көмектесетін ойын түрлерінің бірі – театрландырылған ойын. Түрлі рөлді ойындар барысында балалар шынайы эмоциясын білдіреді, өзін –өзі басқара алады, сезімдерін еркін жеткізеді және қоршаған ортамен танысады. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасын іске асыруда театр әрекеттері арқылы балалар рөлдерде кейіпкерлердің көңіл күйі мен мінезін, бейненің қимылын, интонациясы мен мимикасын береді, көркем шығарманы рөлдерге бөліп, сахналауға қатысады [1,119-б].

Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған әрбір әдеби шығармада немесе ертегіде әрқашан адамгершілік бағыт (достық, мейірімділік, адалдық, батылдық және т.б.) болуының арқасында театрлық іс-әрекеттер әлеуметтік мінез-құлық дағдыларының тәжірибесін дамытуға мүмкіндік береді. Театр әрекеті балаға көптеген проблемалық жағдайларды кейіпкер атынан жанама түрде шешуге мүмкіндік береді. Бұл өзіне деген сенімсіздікті және ұялшақтықты жеңуге көмектеседі [2,3-б].

Театрлық ойындар мазмұнына байланысты екі үлкен топқа бөлінеді: драматизация және режиссерлік. Сонымен қатар, олардың әрқайсысы өз кезегінде бірнеше түрге бөлінеді.

Драматизациялық ойындарда бала «актер» рөлін атқара отырып, вербалды және вербалды емес экспрессивтілік құралдарының жиынтығын пайдалана отырып, өз бетінше образ жасайды. Драматизацияның түрлері жануарлардың, адамдардың, әдеби кейіпкерлердің бейнесіне еліктейтін ойындар, мәтін бойынша рөлдік диалогтар, шығармаларды сахналау, бір немесе бірнеше шығармалар бойынша қойылымдарды қою, алдын ала дайындықсыз сюжетті немесе бірнеше сюжетті орындайтын импровизациялық ойындар.

Режиссерлік ойындарда актерлер ойыншықтар немесе оларды алмастырушылар, ал бала «режиссер» ретінде әрекетті ұйымдастыра отырып, актерлерді басқарады. Кейіпкерлерді дауыстап, сюжетке түсініктеме бере отырып, сөзбен жеткізудің әртүрлі құралдарын пайдаланады. Режиссерлік ойын түрлеріне үстел үсті, қуыршақ (бибабо, саусақ) театр түрлері жатады [3,32-6].

Балалардың театр іс-әрекетіндегі шығармашылық белсенділігін табысты дамыту үшін бірқатар іс-шаралар орындалады. Олар театр іс-әрекетінде

балалардың шығармашылық белсенділігін дамытуға жағдай жасау, балаларды театр мәдениетімен таныстыру, театрлық және басқа іс-әрекеттер арасындағы байланысты қамтамасыз ету, балалар мен ересектердің бірлескен театрлық іс-әрекетіне жағдай жасау.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі ұйымдарда театр әрекеттері кеңінен дамып, түрлендіріліп келеді. Әр түрлі театр тәсілдерін қолдана отырып баланың сахнаға деген қызығушылықтарын арттырып, түрлі образдарға ене білу қабілеттерін қалыптастыруға болады. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру мақсатында Қызылорда облысы, Қармақшы ауданы, Төретам кентінде орналасқан №22 «Гаухартас» бөбекжай-бақшасында 4-5 жастағы балаларға арналған «Театр әлемі» театр үйірмесі және «Ғажайым мультәлем» мультстудио үйірме жұмысы нәтижелі жүргізіліп келеді. «Театр әлемі» театр үйірмесінде театрландырылған ойынның режиссерлік және драматизациялық әрекет түрлері жүргізіледі. Режиссерлік ойындарда қуыршақ театры, көлеңкелі театр, саусақ театры, үстел үсті театры, конус театры, марианетка театрлар түрлері қолданылады және әрбірі ойнау іс-әрекетінің сипатымен ерекшеленеді.

Драматизациялық ойындарда бала жануарлардың, әдеби шығарма немесе ертегі кейіпкерлерін мәтіні бойынша сахналайды. Үйірме жұмысында балалар ертегімен танысып, қалауларына байланысты рөлдерге бөлініп сахналауға дайындалады.

Дайындық кезеңінде рөлдік диалогтарды қайталап, кейіпкердің бейнесіне байланысты костюмдерді таңдайды. Театр үйірмесінде балалардың әр түрлі образдарды ойнап, театрға деген қызығушылықтарын арттыру мақсатында ата-аналармен бірлесе отырып балабақшада театр кабинеттері мен арнайы бұрыштарда сахналар жасақталған. «Ғажайым мультәлем» мультстудио үйірмесінде балалар ертегі желісімен танысады және рөлдерге бөлінеді. Әрбір бала өз кейіпкерінің бейнесін мультфильм анимациясына байланысты түрлі тәсілдермен дайындайды. Кейіпкерді ермексаздан, қағаздан, фетр материалдардан немесе дайын үстел үсті ойыншықтарды пайдалана отырып, мультстанок құрылғысында дыбыстап ойнатады. Үйірме жұмысы барысында балалар түрлі ертегілердің кейіпкерлерін дайындайды. Дайындаған кейіпкерлерді ертегі желісі бойынша дыбыстап, орнынан қозғалта отырып «Stop Motion Studio» қолданбасы арқылы бірнеше рет суретке түсіреді. Бірнеше суреттерден қолданбада мультфильм дайындап

шығарады. Дайын болған туындыны балалар үлкен экран арқылы өздері тамашалайды. Үйірме жұмысына деген балалардың қызығушылығы артып келеді. Балалардың шығармашылығы тек рөлдерді орындаған кезде ғана емес, сонымен қатар қуыршақтар, мультстанокка арналған декорациялар дайындағанда да көрінеді. Қуыршақтардың түр-түрін, декорация жасау кезеңде ұжымдық жұмыстар мен балалардың командада жұмыс жасау белсенділігі байқалады.

Театр балалардың көркем қабілеттіліктерінің жетілдіріп қана қоймай оларды тұлға аралық қарым-қатынасқа түсіреді, өнерге деген қызығушылықтарын арттырады. Сонымен бірге, сахнаға бейімделген балалардың бойында өзіне деген сенім артып, алғашқы қол шапалақтауларды сезіне алады.

Театр - балалар үшін мереке демалыс орны. Сондықтан да, театр қойылымдары балабақша тәрбиеленушілері үшін маңызын еш уақытта жоймақ емес. Балалардың шығармашылық қабілеттерін, сөйлеу мәдениеті мен ой-өрісін, дүниетанымын жетілдіруде театр ойындар түрі тиімді нәтиже береді. Декорацияларды, қуыршақтарды дайындау, сценарийлер жасау және талқылау - бұл балалар үшін керемет қызмет және шығармашылық үшін үлкен мүмкіндіктер. Театр балаларды қуантады, көңілін көтереді, дамытады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. ҚР Білім және ғылым министрлігі 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйрығы «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы»;
2. Қ.Қ. Қарақұлова «Мектепке дейінгі жастағы балаларға балабақшадағы театр бойынша әдістемелік ұсыным»-2022ж;
3. И.П. Кошманская И.П. «Балабақшадағы театр» - 2004ж.

Байгаширова Ботагоз Сарсенкалиевна,
воспитатель центра развития ясли-сада №1,
г. Экибастуз, Павлодарская область

НЕЙРОГИМНАСТИКА КАК СРЕДСТВО КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ

Аннотация. В статье раскрывается актуальность применения нейрогимнастики для повышения результативности обучения детей дошкольного и младшего школьного возраста, дается определение нейрогимнастики как «гимнастики для развития мозга», прописаны цели и задачи данного метода, отражены правила, способы выполнения упражнений, прописаны рекомендации и результаты от применения данного современного метода обучения детей.

Ключевые слова: нейрогимнастика, мозговая деятельность, повышение умственной активности.

В последние годы особую популярность получила нейрогимнастика – комплекс упражнений для совершенствования мозговой деятельности.

Использование нейрогимнастики в дошкольном и младшем школьном возрасте актуально, так как увеличивается количество детей с различными отклонениями в развитии:

- задержка речевого развития;
- нарушение координации движений;
- гиподинамия;
- дефицит внимания;
- гиперактивность;
- агрессия;
- общее снижение иммунитета.

Причина этих расстройств – нарушение в работе головного мозга, поэтому в период от 4 до 9 лет, когда кора больших полушарий головного мозга ещё окончательно не сформирована, важно уделить внимание развитию познавательных процессов и двигательной деятельности.

Нейрогимнастика – это универсальная система упражнений для развития мозга [1].

«Гимнастика мозга» содержит методику активации природных механизмов работы мозга с помощью физических упражнений с целью объединения движения и мысли.

Задачи нейрогимнастики:

- развитие межполушарного взаимодействия;
- синхронизация работы полушарий;
- развитие мелкой моторики;
- развитие памяти, внимания;
- развитие речи;
- развитие мышления;
- устранение дислексии и дисграфии.

Гимнастика мозга состоит из простых и доставляющих удовольствие упражнений. Этот комплекс рекомендуется использовать во время обучения детей, чтобы повысить навык целостного развития мозга.

Упражнения облегчают все виды обучения и особенно эффективны для оптимизации интеллектуальных процессов и повышения умственной работоспособности.

Упражнения улучшают мыслительную деятельность, синхронизируют работу полушарий, способствуют запоминанию, повышают устойчивость внимания, помогают восстановлению речевых функций, облегчают процессы чтения и письма. С помощью специально подобранных упражнений организм координирует работу правого и левого полушарий и развивает взаимодействие тела и интеллекта [2].

Каждое из упражнений нейрогимнастики, способствует возбуждению определенного участка мозга и включает механизм объединения мысли и движения.

В результате этого новый учебный материал воспринимается более целостно и естественно, как бы умом и телом, и поэтому лучше запоминается. Кроме этого упражнения для мозга также способствуют развитию координации движений и психофизических функций.

Приступать к выполнению гимнастики для мозга необходимо в среднем дошкольном возрасте, то есть в 4-5 лет. В 5-6 лет, 7-9 лет ребёнку можно предложить более сложные упражнения, которые учитывают специфику его возрастного развития. Это является важнейшей частью подготовки детей к школе, также дальнейшей успешной учебной

деятельности, чего и позволяет добиться нейродинамическая гимнастика. [2].

Во время выполнения упражнений должна царить доброжелательная атмосфера, заниматься нужно каждый день, не пропуская, но без принуждения. Продолжительность занятий от 5-10 до 25-30 минут.

В зависимости от индивидуальных способностей ребёнка следует постепенно усложнять задание, например, ускорить темп выполнения. Важно, чтобы каждое упражнение выполнялось точно и правильно. В одну тренировку не надо включать «всё и сразу», 5-6 качественно выполненных упражнений вполне достаточно.

Таким образом, применение нейрогимнастики повышает результативность обучения детей дошкольного и младшего школьного возраста.

Список литературы:

1. Михеева Е. В. *Здоровьесберегающие технологии в ДОУ: методические рекомендации.* – М., 2009. – 123 с.
2. Трясорукова Т.П. *Развитие межполушарного взаимодействия у детей: нейродинамическая гимнастика.* – М., 2019. – 120 с.

Болтаева Светлана Евгеньевна,
воспитатель ясли-сада № 69,
г. Костанай

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА ПРОЕКТОВ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ ДОШКОЛЬНИКОВ

Аннотация. В статье отражаются результаты инновационной деятельности ДО по теме «Использование метода проектов в экологическом воспитании дошкольников». Выделены актуальные проблемы, поставлена цель и определены задачи. Раскрывается содержание экологического проекта

Ключевые слова: экология, экологическое воспитание, проектный метод.

*Есть одна планета – сад
В этом космосе холодном.
Только здесь леса шумят,
Птиц, скликая перелетных.
Лишь на ней одной цветут
Ландыши в траве зеленой,
И стрекозы только тут
В речку смотрят удивленно.
Береги свою планету -
Ведь другой похожей нету!»
(Я. Аким).*

Экологическое воспитание – это процесс непрерывного, систематического и целенаправленного формирования эмоционально-нравственного, гуманного и бережного отношения человека к природе и морально-этических норм поведения в окружающей среде.

Экология в переводе с греческого означает «наука о доме» (oikos – дом, родина; logos - наука, учение, понятие). Мы обязаны научить детей любить и уважать природу, защищать её, но прежде мы сами должны научиться любить её.

В основе экологического воспитания – более приспособленные в дошкольном возрасте основные идеи экологии, которые рассматривают такие общие связи, как

организм и среда, сообщество организмов и среда, человек и среда.

Главная задача – заложить предпосылки гармоничной личности, чтобы в будущем детям были свойственны такие качества, как духовность, умение творить красоту, стремление делать добро, самостоятельность и познавательная активность.

Проектный метод помогает решать эту задачу. Он развивает свободную творческую личность ребёнка, развивает познавательные способности, творческое воображение и мышление. Педагогическая значимость проектов заключается в том, что в процессе проектной деятельности педагог выступает в роли организатора познавательной деятельности детей, а не просто носителем

готовых знаний. Проектный метод позволяет эффективно взаимодействовать с родителями воспитанников, вовлекая их в жизнь детского сада [1].

Большинство дошкольников очень любят гулять на природе, ходить с родителями в парк и лес, на пруд, ездить на экскурсии. У них всегда есть различные вопросы: «Почему у нас так много мусора?», «Откуда он берётся?», «Почему люди выкидывают мусор прямо на землю?» и др. Мы стали читать детям экологические сказки про мусор, и дети подвели нас к идее создания проекта «Наша планета без мусора» [2].

Наш выбор проекта

Тип проекта: познавательного-исследовательского, индивидуальный.

Продолжительность проекта: краткосрочный (месяц).

Участники проекта – ребёнок дошкольной группы, родители воспитанника и воспитатель.

Актуальность. Чем лучше живет человек, тем больше мусора на планете. Мы привыкли к лёгким и удобным одноразовым упаковкам. Нашествие одноразовой тары превратилось в настоящее мусорное бедствие для нашей страны. Первыми нашествие мусора ощутили города, сёла, в том числе и город Костанай. Люди очень часто устраивают свалки прямо около своих домов, в парке, лесу. Маленькая куча мусора кажется незначительной, но, соединяясь с другими, становится стихийным бедствием. Дело не только в том, что мусор выглядит неэстетично, он в прямом смысле слова, отравляет нашу жизнь. Накапливается огромное количество твёрдых, жидких и газообразных отходов. Жидкие отходы просачиваются через грунт, загрязняя землю и источники питьевой воды. Систематическое использование загрязненной воды приводит к резкому снижению иммунитета, люди чаще болеют.

Цель проекта: создание системы работы по повышению экологической культуры через знакомство с принципами раздельного сбора и возможностью вторичного использования бытовых отходов.

Задачи проекта:

- сформировать представления у ребёнка об утилизации мусора, о целесообразности вторичного использования бытовых отходов;
- мотивировать ребёнка и его родителей к раздельному сбору мусора;
- развивать интерес у ребёнка к исследовательской деятельности;
- совершенствовать умение оперировать имеющимися знаниями, обобщать, делать выводы;
- воспитывать бережное отношение к природе;
- укреплять позитивные детско-родительские отношения в рамках совместной деятельности.

Ожидаемые результаты

1. Сформированность у ребёнка представлений о принципах сбора и утилизации бытовых отходов.
2. У ребёнка сформирована позиция активного субъекта в обществе по рациональному использованию и минимизированию накопления отходов.
3. Ребёнок устанавливает причинно-следственные связи.
4. Осознание ребёнком и взрослыми значимости охраны природы, экологически целесообразного поведения в окружающей среде, не засорять её.

Проект осуществлялся в **3 этапа:**

I. Подготовительный этап

1. Сбор и анализ информации по теме.
2. Разработка плана мероприятий.
3. Подбор необходимого материала для реализации проекта.
4. Вовлечение родителей в процесс реализации проекта.

II. Основной (практический).

1. Наблюдение за тем, как выбрасывают мусор и куда он девается?
2. Беседа о мусоре: откуда берётся, какие виды мусора бывают, чем вреден мусор и т. д.
3. Просмотр презентации «Куда девать мусор?»
4. Чтение художественной литературы: Я. Аким «Наша планета», В. Берестов «Дерево, трава, цветок и птица не всегда умеют

защититься...», С.Ахматова «Хочу, чтоб в мире было много света...», И. Мазин «Давайте, люди...», Андрей Усачёв «Мусорная фантазия», сказка «Лесовичок и дети».

5. Просмотр мультфильмов: «Спроси у Альберта», серия «Мусор и отходы как бумеранг»; «Твой друг Бобби», серия 27 «Переработка мусора»; «Робокар», серия 41 «Суэта вокруг мусора»; «Фиксики» Серии: «Бумага», «Экотестер», «Батарейки», «Чему учит экология», «Вовсе не мусор».

6. Проведена дидактическая игра «Бережём природу, сортируем мусор»

7. Совместно с родителями ребёнок провёл исследовательскую деятельность: сравнение чистой и грязной воды, фильтрация грязной; сравнение цветущего цветка и цветка под мусором.

8. В детском саду и дома ребёнок уход за комнатными растениями – полив, рыхление почвы.

9. Проводилась трудовая деятельность по сбору мусора на участке детского сада.

10. Рисование «Выбор за нами».

11. Родители вместе с ребёнком сделали кормушку для птиц.

12. Изготовили поделки из бросового материала: «Вторая жизнь ненужных вещей» III. Заключительный. Продуктом данного проекта стала презентация в виде видеоролика «Наша планета без мусора».

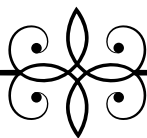
Все проведённые в ходе проекта мероприятия позволили сформировать у ребёнка элементарные экологические знания; помогли продолжить формировать бережное и ответственное отношение к миру природы; позволили вызвать постоянное желание заботиться об окружающей среде [3].

Совместная деятельность родителей и ребенка послужила сплочению членов семьи в вопросах экологического воспитания, создала благоприятную атмосферу, необходимую для развития сознательного отношения к экологическим проблемам современного мира.

Таким образом, метод проектов актуален и очень эффективен. Он даёт ребёнку возможность экспериментировать, синтезировать полученные знания, развивать творческие способности и коммуникативные навыки.

Список литературы:

1. Веракса Н.Е., Веракса А.Н. Проектная деятельность дошкольников: пособие для педагогов дошкольных учреждений. – М.: Мозаика-синтез, 2008.
2. Давыдова О.И., Майер А.А., Богославец Л.Г. Проекты в работе с детьми. – М., 2012.
3. Лопатина А.А., Скребцова М.В. Сказы матушки земли. Экологическое воспитание через сказки, стихи и творческие задания. – М., 2008. – 256 с.

Бритько Наталия Владимировна,
инструктор по физической культуре ясли-сада №2,
город Рудный, Костанайская область

РЕТРОИННОВАЦИИ. ХОББИХОРСИНГ КАК СПОСОБ ФИЗИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация. Статья посвящена физическому развитию детей дошкольного возраста посредством использования хоббихорсинга - детской забавы, превратившейся в спорт. Основной целью хоббихорсинга как способа физического развития детей дошкольного возраста, развивающего физические данные, координацию, выносливость и внимательность, сочетающего в себе бег, художественную гимнастику и легкую атлетику, способствующего здоровому образу жизни.

Ключевые слова: дошкольный возраст, спортивное движение, подвижные игры, здоровый образ жизни.

Древние тюрки говорили: «Нет чище существа на земле, чем конь, нет величественнее!». В Казахстане лошадь заслуженно считается национальным животным, поскольку ее роль в судьбе казахского народа невероятно велика.

Конь был главным кормильцем в семье, и поэтому ребенок с детства должен был учиться обращаться с конем и уметь ухаживать за ним. Поэтому самой распространенной среди детей была игрушка «деревянная лошадка».

Во всем мире дети знают лошадку-скакалку. Это удивительная игрушка, одна из самых старых, самых простых, самых архетипичных, самых трогательных. Когда появилась эта игрушка - сказать трудно. Существует легенда о том, что один из древнегреческих правителей, увидев, как сынишка «скачет» верхом на палке, придумал для него целую детскую игру. С тех пор дети скакали на палке еще очень долго. Родители не тратили ни денег, ни времени на приобретение или создание игрушечной лошадиной головы. А в 16-18 веках в Европе окончательно сложилась традиция

заказывать игрушечного коня для юного джентльмена в первые месяцы его жизни, и дарить, когда младенцу исполнился год. Существовало несколько разных видов этих потешных коней. Самым распространенным была палочка с лошадиной головой, которую можно было оседлать для всеобщего веселья. Такая лошадка у англичан носила имя «hobby-horse» [1].

Многие в детстве катаются на палках, представляя ее конем, единорогом, драконом – у кого на что хватит фантазии. Однако пару лет назад это перестало быть развлечением детей. Подростки и даже взрослые самозабвенно скачут на «хорсах» – палках с головой лошади, при этом красиво расписанных, со всем снаряжением и амуницией. Кто-то занимается этим «для себя», наслаждаясь процессом, а кто-то участвует в соревнованиях, которые организывает целая Федерация хоббихорсинга [2, с.58].

Хоббихорсинг – это спортивное движение, стремительно набирающее популярность. У спортсменов есть настоящие тренировки и соревнования. Сложность данного вида

спорта заключается в способностях человека изобразить спортивную пару всадника и лошади, при помощи игрушечного коня [3, с.14]. Хоббихорсинг – это имитация движений всадника и лошади, не просто движений, они должны быть красивыми, чёткими, повторять схемы настоящей манежной езды, а ещё в соревнованиях учитывается скорость, участник должен преодолеть препятствия так, чтобы хоббихорс оставался между ногами, причём препятствия могут быть разной высоты – от 20 до 150 сантиметров. Максимальное количество барьеров – пять, т.е. всё почти по-настоящему – за исключением лошади. Экипировкой начинающего хоббихорсера служат обычные спортивные брюки и кроссовки.

Основной целью данного спортивного течения является развитие физических данных, координации, выносливости и внимательности. Данный вид спорта сочетает в себе такие дисциплины, как бег, художественная гимнастика и легкая атлетика. А главное, что занятия хоббихорсингом способствуют здоровому образу жизни.

Хоббихорсинг появился в Финляндии в 2010 году, но изначально не смог заинтересовать людей. В 2008 году во Франции и вовсе состоялся Чемпионат мира по катанию на игрушечных лошадях. При этом программа включала в себя достаточно сложные элементы: пиаффе (рысь на одном месте), пассаж (пружинистый шаг), пируэт в галопе, движение боком и полуповороте. После этого нужно было преодолеть полосу препятствий, барьеры в которой достигали 60 см [3, с.15].

Хоббихорсинг включает в себя разнообразные дисциплины, которые позволяют участникам соревнований проявить свои навыки и креативность при имитации верховой езды. Вот некоторые из них:

Прыжки через препятствия. Участники сталкиваются с небольшими препятствиями, которые «лошадь» должна перепрыгнуть. Судьи оценивают конкурсантов по технике

прыжка, точности, высоте перепрыгивания и общему исполнению.

Дрессировка. В этой дисциплине участники демонстрируют навыки контроля над «лошадью», выполнение различных движений и поз, характерных для верховой дрессуры. Оцениваются точность, гармоничность движений и общее исполнение программы.

Скачки на скорость. Участники соревнуются в гонке на скорость, имитируя скачки на реальном скакуне. Оценивается время, за которое участник проходит определённую дистанцию, а также стиль и техника.

Конкур оверфенс. Эта дисциплина подразумевает преодоление «лошадью» определённого препятствия (например, стены или забора) путём перепрыгивания или переползания через него. Участники оцениваются по точности, высоте преодоления и общему исполнению.

Прохождение препятствий. В этой дисциплине участники проходят через сложные манежные трассы, имитируя преодоление различных препятствий. Оценивается техника прохождения, управляемость лошадью и манёвренность.

Конкурс костюмов. Здесь участники не только демонстрируют навыки хоббихорсинга, но и представляют свои модели «лошадей» в оригинальных и креативных костюмах. Оценка включает в себя как технические аспекты, так и эстетический внешний вид.

Фристайл. Это более свободная дисциплина, в которой участники имеют возможность проявить свою индивидуальность и творчество, презентуя уникальные выступления с элементами танцев, акробатики и даже драматических постановок [4].

Хоббихорсинг может стать альтернативой верховой езды для детей. Во-первых, оседлать настоящую лошадь может не каждый ребёнок. Рекомендуется начинать активные тренировки только с 5 лет. На игрушечной же лошадке можно начинать «кататься» с 3–4 лет. Во-вторых,

хоббихорсинг может подготовить тело к езде на настоящей лошадке, ведь ребёнок тренируется держать спину прямо, не сжимать плечи, контролировать своё тело, чтобы «не выпасть из седла». В-третьих, на тренировках дети не только отрабатывают бег, преодоление барьеров и т.д., они также знакомятся с особенностями настоящих лошадей – их породами, правилами ухода за ними. В-четвёртых, при правильном выполнении упражнений, у спортсменов тренируются и укрепляются мышцы живота, спины, бедер, развивается координация движения, творческие способности, даёт хороший импульс физическому развитию, как легкая атлетика с элементами конного спорта и художественной гимнастики одновременно.

Дети дошкольного возраста очень любят играть и подвижные игры с лошадками заинтересовывают их. Они чувствуют себя настоящими наездниками. Можно устраивать соревнования «Чья лошадка быстрее», «Кто дальше проскачет», «С кочки на кочку», «Бег с препятствиями» или поиграть в игру «Извозчик», где один ребенок выполняет роль ведущего. А остальные дети по ходу игры цепляются за него и как бы едут на тележке друг за другом.

Детвора получает радость от подвижных игр: «На лошадку я вскочу», «Ножки-пружинки», «Высокая и маленькая лошадка», «Слева, справа», «Быстрая лошадка». Увлекательная, подвижная игра «Лошадки» у детей младшего и среднего возраста тренирует выносливость во время длительного бега, умение управлять своим телом, правильно координировать и чередовать различные движения, слушая команды воспитателя. Дети могут под чутким руководством взрослого научиться играть в паре со сверстниками, правильно обращаться со спортивным и игровым инвентарем [1].

Конечно, игрушечного скакуна можно купить в магазине, но настоящие хоббихорсеры делают его своими руками. Хоббихорсинг переплетен не только с верховой ездой, но и с рукоделием. Не

каждый может позволить себе иметь живую лошадь, а вот лошадка на палочке может быть прекрасной игрушкой и помощником для физического развития каждого ребенка, которую можно изготовить самостоятельно всей семьей. Для участников процесса хоббихорсинг превращается в способ самовыражения. Лошадкам придумывают имена, покупают амуницию – сбрую, попонку, заказывают специальные щетки для гривы.

Используя собственную фантазию, прорабатывая образ будущей лошадки на палочке до мелочей, ребенок реализует творческий потенциал, а также развивает моторику. С помощью хоббихорсинга дети учатся общаться, выигрывать и принимать поражения, сопереживать своим друзьям и заниматься альтернативным спортом. А главное, направлять свою энергию в мирное русло.

Хоббихорс имеет разнообразную форму, размеры и стили в зависимости от предпочтений участников.

- Наиболее распространенный тип хоббихорса - классический, представляет собой лошадь с головой, изготовленной из текстильных или пластиковых материалов, прикреплённой к деревянной или металлической ручке.

- Мягкий - имеет мягкую плюшевую голову с выразительными глазами и реалистичными деталями. Мягкие лошадки обычно более пушистые и приятные на ощупь, что делает их привлекательными для маленьких детей.

- Деревянный тип хоббихорса имеет деревянную голову и может быть простым в дизайне. Он обычно более прочный и долговечный, что делает его хорошим выбором для активных игр.

- Спортивный. Эта лошадка, скорее, подойдет для профессиональных спортсменов. Она имитирует настоящих спортивных скакунов и прекрасно ведёт себя на скачках. Правда, стоит такой игрушечный конь совсем недешево [4].

Каждый из хоббихорсов ручной работы индивидуален, эксклюзивен, по-своему очарователен и оригинален, и не

оставляют равнодушными никого, поскольку несут в себе благородство и великолепие уникального животного – лошади, а также тепло ручной работы.

Хоббихорсинг также можно назвать одной из новых форм работы с родителями. Ведь этот вид деятельности:

- создает благоприятную атмосферу взаимопонимания, общности интересов;
- способствует установлению партнерских отношений с семьями;
- влияет на активизацию и обогащение воспитательных умений родителей.

Создавая лошадку дома с детьми в благоприятной обстановке, происходит включение родителей в воспитательно-образовательный процесс дошкольной организации, что способствует стимулированию познавательной активности, сближает родителей с детьми, делает их настоящими партнерами.

Заниматься хоббихорсингом можно в любое время года, на открытой площадке (в хорошую погоду) и в помещении. Ограничений по возрасту нет. Это хороший спорт для детей - развивает физически, даёт позитивные эмоции. А для взрослых – это

возможность провести время с семьей и самим побыть детьми.

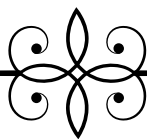
Дальнейшие занятия по хоббихорсингу будут способствовать развитию у детей общей мелкой моторики, чувства темпа и ритма, ориентировке в пространстве, эмоциональных и коммуникативных способностей, координации речи с движением, познавательной и творческой активности, воображения.

Любые групповые занятия помогают ребенку социализироваться, начать лучше общаться со своими сверстниками. Кроме того, игрушечная лошадка делается наездниками самостоятельно, а значит, это ещё и проявляет творческое начало детей, дает им возможность создать напарника для тренировок своими руками.

Таким образом, хоббихорсинг в дошкольном коллективе может занять определенное место, так как это сочетание познавательной, физкультурно-спортивной, художественно-творческой, коммуникативной, толерантно-поведенческой, многоплановой социально-ценностной деятельности.

Список литературы:

1. *Хоббихорсинг как средство координации, выносливости и внимательности у дошкольников.* – 2023. – <https://nsportal.ru/shkola/materialy-metodicheskikh-obedinenij/library/2023/11/02/hobbihorsing>
2. *Овчинников Ю.Д., Стойлов А.Ю. Хоббихорсинг: спортивное движение или новая молодежная субкультура? // Социальная педагогика в России.* – 2020. – № 1. – С. 58–61.
3. *Журкова О.В. Хоббихорсинг как средство координации, выносливости и внимательности у дошкольников // Образовательный альманах.* – 2022. – №10 (60). – С. 14–15.
4. *Детская забава или серьезный спорт: что такое хоббихорсинг.* – 2022. – <https://www.baby.ru/journal/hobbihorsing/>

Гуляренко Татьяна Владимировна,
инструктор по физической культуре детского сада
«Қарлығаш» МЦ УДП РК, г. Астана

ИГРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ФИЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ

Аннотация. В статье раскрываются возможности применения игровых технологий в физкультурно-оздоровительной работе с целью повышения интереса детей к двигательной активности, развития самостоятельности, активности, творчества, формирования умений взаимодействовать в команде. Спортивные игры укрепляют крупные группы мышц, развивают психофизические качества, умение ориентироваться в пространстве, сообразительность, быстроту мышления.

Ключевые слова: игровые технологии, развивающие игры, познавательные игры, подвижные игры, спортивные игры, двигательная активность, организованная деятельность по физкультуре, активный досуг, самостоятельная деятельность.

*«Игра не пустая забава.
Она необходима для счастья детей,
для их здоровья и правильного развития».*
Д.В. Менджеричкая

Дошкольный возраст – благоприятный период для развития и формирования двигательной активности. Дети обладают богатым творческим воображением, познавательной активностью, интересом ко всему новому и стремятся удовлетворить свою биологическую потребность в движениях.

В Государственном общеобязательном стандарте дошкольного воспитания и обучения физическое развитие детей направлено на формирование у воспитанников двигательного опыта через освоение основных видов движений; развитию физических качеств и потребности в двигательной активности; проведению различных игр, в том числе национальных, подвижных, игр соревновательного характера в командах; выполнению

спортивных упражнений; знакомству с элементами спортивных игр; развитию творческих способностей и навыков взаимодействия в команде [1].

Очень важно постоянно поддерживать у дошкольников интерес к двигательной активности, поэтому при проведении организованной деятельности, активного досуга, используются современные игровые технологии [2].

Развивающие игры Воскобовича

При закреплении навыков строевых упражнений применяются развивающие игры Воскобовича.

По тематике «Птицы – вестники весны» дети знают, что птицы возвращаются из теплых стран организованно, полетным строем, в форме клина, цепочки, дугой. И дети показывают организованную команду,

с помощью коврографа Воскобовича выстраиваются в колонну, по диагонали, в шеренгу и в круг.

В игре «Природа» дети по первому сигналу передвигаются в разных направлениях, по второму сигналу выполняют определенные действия с помощью коврографа Воскобовича (на коврографе РИВ изображены тематические картинки, участники проецируют изображение на пол):

– «Дождь» - в левом верхнем углу (на полу), строятся в колонну по 1, стучат пальчиками по спине впереди стоящего;

– «Туча» - в левом нижнем углу, двигаются по кругу, «плывут тучи»;

– «Ветер» - в центре выполняют дыхательные упражнения;

– «Дерево» - в правом нижнем углу, показывают «развесистое дерево»;

– «Солнце» - в правом верхнем углу, выполняют упражнение «Солнышко» [3].

Квест-игра

Интересно проходит физкультура в форме квест-игры, где дети, передвигаясь по заданному маршруту, развиваются, открывают новое, удивительное для себя.

Квест проходит на разную тематику:

– в «Весенних приключениях» участникам игры предстояло найти секреты весны;

– в квесте «Знатоки насекомых» дети пришли на помощь друзьям меньшим, в морском путешествии моряки отправились на корабле, которые они построили сами, выполняли разные интересные задания, во время встречи с морским пиратом показали свою силу, ловкость, смелость [4].

Игровой стретчинг - веселая и полезная гимнастика для детей.

Упражнения стретчинга – это статичные упражнения на растяжку мышц, связок, сухожилий, отличная профилактика нарушений осанки, поддержка подвижности и гибкости суставов, снятие чрезмерной нагрузки и предупреждение травм, активизации кровообращения и защитных сил организма, а это очень важно для растущего организма [5].

Упражнения игрового стретчинга выполняются под музыку и в сопровождении

интересной истории, придуманные совместно с детьми, используются на утренней гимнастике, в ОД по физической культуре (все упражнения показываются взрослым или предварительно подготовленным ребенком).

Упражнения делаются медленно и плавно; повторяются столько раз, сколько дети, в силу своего возраста, могут выполнять их с удовольствием.

Для детей трех лет – это не больше 4–5 повторений, в пять лет – до шести повторений. Упражнения выполняются симметрично для обеих сторон тела и из разных исходных положений: стоя, сидя и лежа на полу.

«Судоку». Дети с удовольствием разгадывают тематические головоломки «Судоку», например, на постерах «Казахские игры», «Спортивный инвентарь», «Разные мячи» вместо цифр использованы картинки. Это позволяет решать сразу несколько задач - закрепить вместе с детьми названия казахских игр, спортивного инвентаря, спортивных мячей, развить логику, внимание, а главное проявить двигательную активность.

В игре «На поиски казахских игр» игроки выполняют прыжки, соблюдая направление стрелок, собираются вокруг обруча, заполняют пустые клеточки на игровом поле таким образом, чтобы ни одна картинка не повторялась в строчках и столбцах большого квадрата (в каждом из четырех маленьких квадратов не должны находиться одинаковые картинки). Побеждают те участники игры, которые первыми соберут головоломку, поднимут руки вверх, вместе проговорят «Қолыңды бер» и соединят ладони друг с другом.

Спортивные игры

Большую роль в физическом развитии детей дошкольного возраста играют элементы спортивных игр (баскетбола, хоккея, футбола). Они подбираются с учетом возраста, состояния здоровья, индивидуальной склонности и интересов детей.

Спортивные игры укрепляют крупные группы мышц, развивают психофизические

качества: силу, быстроту, ловкость, выносливость. В спортивных играх у детей повышается умственная активность, ориентировка в пространстве, развивается сообразительность, быстрота мышления, происходит осознание собственных действий. Дети учатся согласовывать свои действия с действиями товарищей; у него воспитывается сдержанность, самообладание, ответственность, воля и решительность [5].

Спортивные упражнения пополняют и обогащают словарный запас детей такими словами, как «клюшка», «шайба», «футбольный мяч», «баскетболист», «хоккеист».

На первом этапе обучения в баскетбол происходит формирование чувства мяча. Бросать мяч вверх и вниз, подбросить и поймать мяч, поймать мяч после отскока от пола, перебросить с одной руки в другую. В этих упражнениях дети привыкают к мячу, учатся управлять им. Выполняют правила удержания мяча: мяч держать на уровне груди, руки согнуты, пальцы широко расставлены, локти опущены вниз. При ловле дети следят за полетом мяча, учатся встречать мяч руками, ловить, не прижимая к груди.

На втором этапе обучения дети шестилетнего возраста учатся ведению мяча с продвижением вперед, соблюдая при этом правила: не бить по мячу, а толкать его вниз, вести мяч спереди – сбоку, смотреть вперед, а не мяч. Используются подводящие упражнения: обучение постановке ладони и пальцев рук на мяч, имитация рукой, угловое зрение, отбивание мяча на месте. Игровые навыки совершенствуются в подвижных играх «Вызов номеров», «Гонка мячей по кругу», «Мяч капитану», «Успей поймать».

В спортивных игровых упражнениях с элементами хоккея дети осваивают основные понятия: клюшка, крюк клюшки, шайба. Учатся правильно держать клюшку двумя руками – правой рукой за конец клюшки, хватом сверху, другой рукой немного ниже – хватом снизу, принимать стойку хоккеиста. Клюшку держат так, чтобы крюк нижним

ребром прилегал к поверхности. Ведение шайбы (мяча) дети учатся двумя способами: плавное ведение, когда крючок клюшки непрерывно соприкасается с шайбой (мячом), второй способ – прием «рубки шайбы», когда шайба ведется легкими ударами крючка справа и слева. Выполняют разные игровые упражнения: вести шайбу (мяч) по прямой линии, между стойками, броски шайбы в цель (ворота).

Обучение элементам футбола начинается со старшей группы. Для овладения техники действий с мячом подобраны подготовительные упражнения и подвижные игры: сбивание кегли мячом, прокатывание мяча друг другу между предметами, ведение мяча в прямом направлении, змейкой, передача мяча друг другу ударом ноги.

Игры: «Подвижная цель», «Игра в футбол вдвоем», «Гонка мячей», «Забей в ворота», «Футбольный слалом».

Дошкольники, получившие начальные навыки и умения в спортивных играх, имеют возможность в дальнейшем выбрать спортивную секцию по интересу.

Игровая улица

Как оптимизировать двигательную активность и повысить интерес детей к физкультуре на свежем воздухе? Очень легко и просто. Это создать игровую улицу по периметру детского сада:

- на разноцветных дорожках, змейках дети соревнуются в быстроте и ловкости;
- совершенствовать свои навыки в прыжках детям помогают разнообразные классики «Ракета», «Разноцветные классики»;
- дружной командой находить выход из лабиринта.

Игру «Крестики и нолики» можно играть и на игровой улице, использовать геометрические фигуры – квадраты и круги, а можно предметы на любую тематику «Насекомые», «Животные», «Цветы».

Тропа здоровья

Тропа здоровья располагается в экозоне детского сада. Это площадка прямоугольной формы, на которой размещены небольшие квадраты, расположены друг за другом,

наполнены природным материалом – песком, шишками, галькой и камнями разной формы.

Дети в конце дневной прогулки, подгруппами, передвигаются босиком по разнообразным поверхностям, развивают тактильные ощущения, укрепляют стопы, получают естественный массаж ее подошвенной части. Такой массаж благотворно влияет на здоровье всего организма, повышается сопротивляемость к инфекционным заболеваниям, улучшается координация движений, эмоциональное состояние детей.

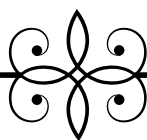
«Тропа здоровья» формирует такие полезные привычки как босохождение, стремление к здоровому образу жизни.

Для повышения интереса к тропе здоровья используются разнообразные игровые упражнения: «Слушай сигнал», «Летчики», «Цапля», «Гриб», «Шишка-камень».

Таким образом, двигательная активность в игровой форме помогает выстроить физкультурно-оздоровительную работу с дошкольниками в интересной, увлекательной форме и повысить мотивацию детей к физкультуре и спорту.

Список литературы:

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения: приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года №348. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V220002903>.
2. Рунова М. Формирование оптимальной двигательной активности // Дошкольное воспитание. – 2000. – № 6. – С. 30–37.
3. Волошина Л.Н., Гавришова Е.В., Елецкая Н.М., Курилова Т.В. Игровые технологии в системе физического воспитания дошкольников. – Волгоград: Учитель, 2012. – 169 с.
4. Горбатенко О.Ф., Кардаильская Т.И., Попова Г.П. Физкультурно-оздоровительная работа в ДОУ: планирование, занятия, упражнения, спортивно-досуговые мероприятия. – Волгоград: Учитель, 2008. – 159 с.
5. Сулим Е.В. Занятия физкультурой: игровой стретчинг для дошкольников. – М.: ТЦ «Сфера», 2016. – 112 с.

Кузнецова Светлана Викторовна,
воспитатель, ясли-сада «Солнышко»,
г. Макинск, Акмолинская область

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ИГРЫ И УПРАЖНЕНИЯ В ОБУЧЕНИИ ДЕТЕЙ ПОДГОТОВИТЕЛЬНОЙ ГРУППЫ ОСНОВАМ МАТЕМАТИКИ

Аннотация. В статье рассматривается важность дидактической игры как средства развития математических представлений у детей 4-5 лет. Также приводятся варианты игр и упражнений на формирование основных математических понятий в соответствии с основной образовательной программой.

Ключевые слова: дидактическая игра, интеллектуальное развитие, учебный материал.

«Математика – царица всех наук!» Это выражение стало крылатым, ведь оно отражает весь масштаб этой науки. Великие мыслители прошлого – Пифагор, Аристотель, Архимед – пытались разгадать тайны бытия при помощи этой точной науки. Их труды дали толчок к развитию современного мира, привели постепенно к развитию века технологий.

Изучение математики – основа обучения детей, начиная с самого раннего возраста. Трудно представить себе окружающий мир без этой науки. Окружающие нас предметы имеют сходство с геометрическими фигурами, их количество не подсчитаешь без знания цифр, а цифры не сосчитаешь без знания основ сложения.

Знание математики составляет основу интеллектуального развития ребенка, она оттачивает его ум, способствует развитию разных видов мышления, тренирует память, внимание, воображение, а также речь.

На возраст 4–5 лет приходится апогей познавательной активности. А развитие познавательной активности является одной из задач умственного воспитания. Именно поэтому педагогу важно проявить все свои творческие способности и подобрать такие

игры, которые могли бы активизировать все интеллектуальные процессы [1].

Формирование у дошкольников элементарных математических представлений – главная часть их общей подготовки к школе. Воспитанники в подготовительной группе познают способы установления количественных и пространственных отношений между предметами, их учат простым арифметическим действиям, измерять длину, ширину, высоту предметов и объём жидких и сыпучих веществ, исследовать форму предметов, ориентироваться в пространстве и во времени.

Цель педагога – помогать в усвоении знаний, расширять у детей интерес к математике, укреплять самостоятельность и гибкость мышления, сообразительность, умение делать простейшие умозаключения, обосновывать правильность суждений.

Дидактические игры, применяемые на занятиях по математике, делают процесс запоминания учебного материала захватывающим и увлекательным. Также дидактические игры и упражнения, проведённые вне занятий, помогают укреплению пройденного материала, запоминанию полученных знаний,

увеличению математических представлений [2].

Подготовка детей дошкольного возраста математике невозможна без применения дидактических игр. Их применение способствует пониманию материала.

Дидактические игры делятся на группы:

1. Игры с числами.
2. Игры на ориентировку во времени.
3. Игры на ориентировку в пространстве.
4. Игры с геометрическими фигурами.
5. Игры на развитие логического мышления.

Большое применение математических дидактических игр очень важно для появления у дошкольников интереса к математическим знаниям, развития познавательной деятельности, всестороннего интеллектуального развития. Играм удается сосредоточить направленность восприятия и увлечь интерес даже самых несобранных детей дошкольного возраста.

Сначала их привлекают только игровые действия, а затем и то, чему учит данная игра. Незаметно у детей появляется влечение к самому объекту обучения [3]. Играя, направляйте увлеченность ребёнка на то, что находится слева, справа от него, впереди, сзади. Спросите, какие предметы находятся над головой, что ниже головы. Привлекайте дошкольника к использованию слов: вчера, сегодня, завтра (что было сегодня, что было вчера и что будет завтра).

Потому что, играя в непосредственной обстановке, вы можете научить детей многим математическим понятиям, содействовать их лучшему запоминанию, удерживать и расширять любовь к математике.

В игре ребенок получает новые знания, умения, навыки. Игры, содействующие развитию восприятия, внимания, памяти, мышления, развитию творческих способностей, направлены на умственное развитие дошкольников.

Огромную роль в воспитании и в развитии интеллекта играет математика. В математике заложены огромные возможности для развития мышления детей, в процессе их обучения с самого раннего

возраста. Подготовка детей основам математики недопустимо без использования дидактических игр.

Дидактические игры способствуют усвоению материала и поэтому дети принимают активное участие в мыслительном процессе. Такие игры нуждаются в усидчивости, существенном настрои, применении мыслительного процесса [3].

В развитии у воспитанников математических представлений широко применяются интересные по форме и содержанию разные дидактические игровые упражнения.

Дидактические игры делятся на игры с предметами, словесные игры, настольно-печатные игры.

Также при формировании элементарных математических представлений у дошкольников можно использовать: игры на плоскостное моделирование (развивающие игры, игры головоломки, задачи - шутки, кроссворды, ребусы).

Дидактические игры по формированию элементарных математических представлений:

– игры с геометрическими фигурами: «Чудесный мешочек», «Кто больше увидит?», «Угадай, что спрятали», «Найди такой же», «Геометрическая мозаика», «Найди предмет такой же формы», «Посмотри вокруг», «Найди свой домик» и т.д.;

– игры путешествие во времени: «Живая неделя», «Наш день», «Когда это бывает?» и т.д.;

– игры с цифрами и числами: «Какой цифры не стало?», «Сколько?», «Что изменилось?», «Путаница», «Убираем цифру», «Исправь ошибку», «Кто первый назовет?», «Считай – не ошибись», «Которой игрушки не стало?» и т.д.;

– игры на ориентирование в пространстве: «Найди игрушку», «Путешествие по комнате», «Отгадай, кто где стоит?», «Найди похожую», «Расскажи про свой узор», «Художники» и т.д.;

– Игры на логическое мышление: «Танграм», «Палочки Кюизенера», «Блоки Дьенеша» и т.д.

Требования к дидактическим играм:

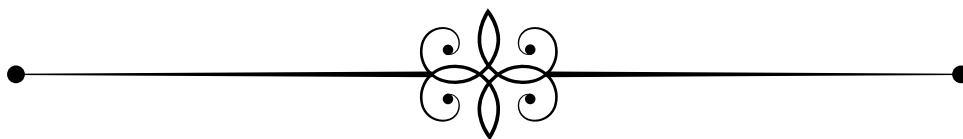
- проблемность: ребенок получает знания не в готовом виде, а добывает сам в процессе собственной деятельности;
- интегративность: взаимосвязь всех разделов программы;
- психологическая комфортность: создание спокойной, доброжелательной атмосферы, а также вера в силы ребенка;
- творчество: формирование способности находить нестандартные решения;
- индивидуализация: эффективно способствует развитию личностных качеств через решение проблем разноуровневого

обучения, которое позволяет продвигать в развитии всех детей.

Таким образом, занимательные дидактические игры и упражнения дают большой заряд положительных эмоций, помогают детям закрепить и расширить знания по математике, материал является хорошим средством воспитания у детей уже в дошкольном возрасте интереса к математике, к логике и доказательности рассуждений, желания проявлять умственное напряжение, сосредоточивать внимание на проблеме.

Список литературы:

1. Беженова М.А. *Веселая математика.* – Донецк, 2000.
2. Новикова В.П., Тихонова Л.И. *Развивающие игры и занятия с палочками Кюизенера.* – М., 2010.
3. Панова Б.Н. *Дидактические игры-занятия в ДОУ.* – Воронеж, 2007.
4. Петерсон Л.Г. Холина Н.П. *Раз – ступенька, два – ступенька.* – М., 2002.

Редикульцева Юлия Владимировна,
воспитатель ясли-сада № 69,
г. Костанай

Бекмухамбетова Жанылдык Каурбековна,
воспитатель ясли-сада № 69,
г. Костанай

«БУСОГРАД ИЛИ ВОЛШЕБНЫЕ ИГРЫ ФЕИ БУСИНКИ» ДЛЯ РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация. Одним из инструментов развития различных способностей детей является технология «Бусоград или волшебные игры Феи бусинки» – система игр и творческих упражнений с бусами для дошкольников Родиной М.И. При проведении работы с использованием бусотехники необходимо помнить о главном условии успешности этого вида деятельности – ребенку должно быть интересно. Применение технологии «Бусоград» способствует развитию у детей любознательности, познавательной мотивации и формированию представлений об объектах окружающего мира.

Ключевые слова: развитие способностей детей, творческие и интеллектуальные способности, коррекция эмоционально-волевой и двигательной сфер, технология «Бусоград», репродуктивный метод, эвристический метод, исследовательский метод.

На современном этапе развития дошкольного образования, определенного Государственным стандартом образования и воспитания [1], происходят изменения в образовательных процессах: содержание образования обогащается, усложняется, акцент внимания педагогов переходит на развитие творческих и интеллектуальных способностей детей, на коррекцию эмоционально-волевой и двигательной сфер. На смену традиционным методам приходят активные методы обучения и воспитания, направленные на активизацию познавательного, личностного, творческого, духовно-нравственного развития ребенка [2].

Одним из инструментов развития

различных способностей детей является технология «Бусоград или волшебные игры Феи бусинки» – система игр и творческих упражнений с бусами для дошкольников Родиной М.И. [3]. Методы данной технологии заключаются в создании различных линий, дорожек, фигурок, букв, геометрических фигур, картин и много другого. Эта техника кропотливая, интересная, необычная и очень приятная. Применение данной технологии возможно, как в совместной, так и в самостоятельной деятельности детей.

В работе с бусами применяются следующие методы обучения (авторы И. Я. Лернер и М.Н. Скаткин):

– информационно-рецептивный метод, который включает в себя приёмы

рассматривания и показа образца воспитателя;

- репродуктивный метод, направленный на закрепление знаний и навыков детей, метод упражнений, доводящий навыки до автоматизма, включающий в себя прием повтора, выполнение формообразующих движений рукой;

- эвристический метод, который направлен на проявление самостоятельности в каком-либо моменте работы на занятии, т.е. педагог предлагает ребёнку выполнить часть работы самостоятельно;

- исследовательский метод, развивающий у детей не только самостоятельность, но и фантазию, и творчество, педагог предлагает самостоятельно выполнить не какую-либо часть, а всю работу [4].

Но, следует заметить, что во многом результат работы ребёнка зависит от его заинтересованности, поэтому на занятии важно активизировать внимание дошкольника, побудить его к деятельности при помощи дополнительных стимулов. Такими стимулами могут быть:

- игра, которая является основным видом деятельности детей;

- сюрпризный момент – любимый герой сказки или мультфильма приходит в гости и приглашает ребенка отправиться в путешествие;

- просьба о помощи, ведь дети никогда не откажутся помочь слабому, им важно почувствовать себя значимыми;

- живая, эмоциональная речь воспитателя.

При проведении работы с использованием бусотехники необходимо помнить о главном условии успешности этого вида деятельности – ребёнку должно быть интересно. У него должна быть создана положительная мотивация для создания героев сказок, волшебных линий, домиков, замков, различных предметов, букв русского алфавита и т.д. Для создания творческой атмосферы автор методики рекомендует использовать музыкальное сопровождение со спокойной, красивой мелодией. В своей работе мы используем сказочный персонаж

девочку Бусинку.

В социально-коммуникативном развитии игры с бусами используются как средство, с помощью которого можно повысить творческую активность детей, пробудить фантазию, поднять настроение, развить собранность, внимательность, умение управлять своими эмоциями и действиями, развить навыки коллективной и слаженной деятельности. Применяются игры на сплочивание детского коллектива, дети в играх передают бусы тому, кого любят, рисуют бусами свое настроение, говорят комплименты и ласковые слова, «оживляют» то, что нарисовали. Дети придумывают свои игры, делают «домики», для себя и игрушек.

При создании персонажа города Бусоград, обыгрывании рисунков из бус дети проявляют свою фантазию. У ребенка появляется возможность создать персонаж, отразить его качества и «проиграть» его действия, что способствует развитию речи и накоплению словаря. Ребенок действует в совместной деятельности со сверстниками, что развивает его коммуникативные способности. Изображаем одного персонажа все вместе, оживляем его.

Бусами можно рассказать о своем настроении или настроении персонажа. Упражнения: «Расскажи об их настроении», «На что похоже настроение». Передавая друг другу у детей, развивается интерес к партнёру по общению. Игры: «Пожелание», «Возьми, пожалуйста!», «Комплименты», «Аплодисменты по кругу, «Ты катись, катись клубочек...». Дети строят из бус домики для себя, для игрушек, развивают сюжет.

Применение технологии «Бусоград» в рамках познавательного развития способствует: развитию интересов детей, любознательности и познавательной мотивации; формированию познавательных действий; развитию воображения и творческой активности; формированию первичных представлений о объектах окружающего мира, о свойствах и отношениях объектов окружающего мира (форме, цвете, размере, материале, звучании, ритме, темпе, количестве, числе, части и

целом, пространстве и времени, движении и покое, причинах и следствиях и др.). Дети выкладывают геометрические фигуры, как бы изнутри изучают, ощущают их, играют в игры на сравнение, используют бусы в исследовательской деятельности.

Игры на сравнение: «Что изменилось?», «Найди общее» и др.

Игры на сериацию по цвету: «Раз, два, три бусинка иди», «Нарисуй одним цветом», «Перенеси бусы».

Игры «Собери бусы». Дети собирают бусы из резиночек, из трубочек, крышечек и многого другого по схемам и самостоятельно, используют бусы в исследовательской деятельности.

Преимущества технологии «Бусоград» в работе с детьми по развитию речи:

- с бусами ребенок может играть, ощупывать их, проявляя свою выдумку и фантазию;

- у ребенка получаются красочные и привлекательные рисунки вне зависимости от имеющихся у него навыков;

- бусы не вызывают у ребенка негативного отношения, и вся работа воспринимается им как игра;

- ребенку во время занятия нет необходимости сохранять статичную сидячую позу, что особенно важно для соматически ослабленных детей;

- работа с бусами позволяет раскрыть индивидуальность каждого ребенка, разрешить его психологические затруднения, развить способность осознавать свои желания и возможность их реализации [5].

Инструкция выкладывания фигурок из бусин сопровождается стихами. Постоянно повторяя стихи, у детей развивается память. Впоследствии дети под руководством педагога начинают придумывать свои рифмовки, короткие стишки – развивается словотворчество, стихосложение. Словотворчество составляет одну из важнейших особенностей развития речи ребенка. В результате стихосложения у ребенка формируется языковое чутье, он интересуется языком и ищет интересные созвучия. Таким образом развивается речь ребенка.

Работая над выкладыванием отдельных предметов, сопровождаем упражнения стихами и речевыми упражнениями, привязываем упражнения к лексическим темам. Усложняем картинки и действия с ними: – например, на парусник надо подуть – «с-с-с», по крыше дома стучит дождик – «бум-бум-бум» и т.д. Тем самым работаем над звукопроизношением. Дети очень любят обыгрывать свои фигурки, сопровождая речевыми высказываниями: в озере плавает рыбка (удочкой можно её ловить), в домиках поселяются разные жители и ходят друг к другу в гости и т.д. Развиваются речевые и коммуникативные навыки.

Играя с бусами, дети максимально проявляют свою фантазию. У ребенка появляется возможность создать персонаж, отразить его качества и «проиграть» его действия, что способствует развитию речи и накоплению словаря. С детьми играют в игры, направленные на закрепление предлогов, на развитие ориентировки в пространстве на плоскости (лево – право – верх – низ – середина). Дети создают картинки к сказкам, обыгрывают их, придумывают свои. С бусами можно провести упражнения на развитие навыков звукового анализа слова у старших дошкольников. Здесь отрабатывается умение определять место звука в слове, навык звукового анализа, закрепление знаний о звуках речи, их характеристиках (гласный – согласный, твердый – мягкий).

Применение технологии «Бусоград» в рамках художественно-эстетического развития способствует: закреплению знаний цветов и оттенков, становлению эстетического отношения к окружающему миру; формированию элементарных представлений о видах искусства; восприятию музыки, художественной литературы, фольклора; стимулированию сопереживания персонажам художественных произведений; реализации самостоятельной творческой деятельности детей (изобразительной, конструктивно-модельной, музыкальной и др.). Дети выкладывают изображения вне зависимости от имеющихся у него навыков, закрашивают их; создают в воображении

образы предметов на основе восприятия изображений отдельных деталей этих предметов; выкладывают схемы различных узоров.

Одним из средств, для развития двигательной активности могут стать бусы. Они не занимают много места, из них можно сделать «домики» и прятаться в подвижной игре, с помощью бус можно сделать самомассаж, зарядку, динамическую паузу, гимнастику пробуждения, провести эстафеты и т.д. С детьми проводятся игры малой подвижности: на внимание, на ориентировку в пространстве; упражнения на перешагивание, перепрыгивание дорожек, луж, ручейков; упражнения на равновесие; дети поднимают пальчиками ног бусы.

Работа над выкладыванием фигурок тесно связана с тематическим планированием. Например, тема «Транспорт. Виды транспорта». Детям дается задание на ориентацию в пространстве. Сначала мы учимся по отдельности изображать с помощью бус: колесо, кабину, кузов. Затем детям предоставляется возможность самим сконструировать свою машину. Усвоить деление транспорта на грузовой и пассажирский, морской, речной, сухопутный, воздушный объяснить принцип движения машины. Стихи, загадки о транспорте. Иллюстративный материал на тему

«Транспорт». Музыкально - ритмическое упражнение «Поезд». Д/И с бусами: «Лодка», «Парусник». Коллаж из бус на тему «Машины будущего». Д/И «Наш транспорт». Д/И с бусами: «Нагрузи машину».

Выкладывать фигурки из бус детям предлагают по схеме и придумать самим. Затем дети с помощью педагога, потом сами изображают бусами сюжетные картинки. Тем самым у детей развиваются сенсорные способности, конструктивные навыки, координация движений, развивается творческое воображение, фантазия. У детей развиваются навыки работы по памяти, когда они вспоминают и выкладывают фигурки, которые делали ранее (месяц назад, несколько дней назад и т.д.). Работая по словесной инструкции, наглядной схеме у ребенка развиваются навыки успешного планирования. При выполнении самостоятельных творческих заданий дети сами определяют последовательность работы и терпеливо ждут своей очереди, уступая друг другу.

Таким образом, совместная работа всех взрослых, окружающих дошкольника, через выбор методов, средств и форм обучения, а также контроля за изменениями, создает фундамент эффективной работы, включающий в себя положительную мотивацию и знания, умения, навыки, приобретенные в ходе работы.

Список литературы:

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения: приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года №348. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V220002903>
2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения: приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 августа 2016 года № 499. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600014235>
3. Родина М.И. «Бусоград», «Музыкальная палитра». – С-П., 2014.
4. Алексеева М.М., Яшина В.И. Речевое развитие дошкольников. – М.: Академия, 2018. – 159 с.
5. Вахитова Г.Х., Поздеева С.И. Приемы активизации речетворческой деятельности старших дошкольников // Детский сад: теория и практика. – № 3. – 2012. – С. 75–81.

Федорова Наталья Николаевна,
воспитатель ясли-детского сада «Солнышко»,
г. Макинск, Акмолинская область

ТЕХНОЛОГИЯ «СТОРИСЕК» ИЛИ «КАК ПОТРОГАТЬ СКАЗКУ» В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация. В данной статье рассказывается, как с помощью технологии «Сторисек» можно привлечь пассивных слушателей и рассказчиков к активной деятельности, активизировать познавательный интерес детей, формировать информационную культуру у детей, сделать образовательную деятельность более наглядной и интенсивной.

Ключевые слова: технология «Сторисек», интерактивные пособия, художественная литература.

Одной из ведущих особенностей образования на современном этапе является стремление обеспечить условия качественного обновления его содержания. Последнее должно включать не только новейшую научно-техническую информацию, но и гуманитарные, личностно развивающие знания и умения. Именно поэтому приобщение детей к литературе является одним из приоритетных направлений современного образования.

Реализация образовательной области «Развитие коммуникативных навыков» включает такое направление работы, как пробуждение интереса к книгам:

- рассматривать с детьми рисунки из знакомых книг;
- эмоционально рассказывать им о содержании рисунков, слушать мнения детей;
- воспитывать умение слушать новые сказки, рассказы, стихи;
- контролировать развитие действий в их содержании, сопереживать героям произведения;
- обсуждать с детьми действия героев и последствия их действий;
- повторять наиболее интересные,

выразительные отрывки из прочитанного произведения;

- дать детям возможность повторять слова и простые фразы;
- способствовать участию в совместной игре со взрослыми;
- обыгрывать простейшие сказки, передавать в них отдельные реплики и эмоциональный образ героев [1].

Обучать умению заучивать стихотворения и потешки.

Регулярное чтение с дошкольником художественной литературы является залогом того, что ребенок будет иметь большой словарный запас, грамотно строить предложения, выразительно и красиво говорить. Чтение развивает интеллект, дает новые знания, вырабатывает привычку к познанию, формирует усидчивость. Обращение к книге играет очень важную роль в психофизиологическом развитии дошкольника: развиваются фонематический слух, память, внимание, воображение.

Одним из интереснейших способов привлечения дошкольников к художественной литературе, является метод «Сторисек» или «Как потрогать сказку». В переводе с английского «сторисек» означает

«мешок историй». Эта форма была придумана в Великобритании, и разработчики идеи считают, что взрослые должны много читать детям вслух, а «сторисек» («мешок историй») поможет сделать чтение интересными увлекательным. Его формат предполагает выбор какой-либо художественной книги для громкого чтения и подготовку комплекта методических материалов к этой книге. Идея заключается в продвижении детского чтения и обеспечения всем необходимым для получения удовольствия от совместного громкого чтения [2].

Основные цели «Сторисек»: разноразностный и разносторонний подход к книге в рамках общеобразовательных целей и задач, получение удовольствия от самой книги и от совместного чтения. «Сторисек» – средство приобщения детей дошкольного возраста к чтению. Формирование интереса к книге в дошкольном возрасте напрямую связано с желанием читать книги в старшем возрасте [3].

Задачи «Сторисек» для реализации технологии: прослушивание во время чтения взрослыми хороших книг; расширение кругозора; пополнение и расширение словарного запаса; развитие навыков осмысленного пересказа; навыков обсуждения художественного произведения; социальных навыков; стимулирование интереса к книге; развитие коммуникативных навыков; актуализация чувств.

Внедрение данной технологии включает в себя несколько этапов.

Подготовительный этап:

1) Подбор произведения художественной литературы.

Критерии отбора:

- зарекомендованное произведение;
- качественные иллюстрации;
- подходит для чтения вслух;
- доступна и интересна возрасту детей;
- любимая книга детей или рекомендуемая родителями.

2) Подготовка мешка для комплекта материалов.

Возможно проведение мастер-классов

для родителей по созданию мешка, его украшение в совместной деятельности с детьми (приклеивание бусин, элементов, роспись, пришивание пуговиц).

3) Подбор компонентов для комплекта:

- игрушки, куклы, бибабо, маски, перчатки, резиновые фигурки – все, что может послужить прообразами героев выбранного литературного произведения;
- научно-популярная книга по теме, близкой к произведению, например, по сказке В. Сутеева «Под грибом», подойдет энциклопедия о растительном и животном мире;
- аудиокнига, прочитанная известными актерами и записанная на носитель;
- флеш-накопитель с мультфильмом по произведению.

Также можно включить в комплект декорации для театрализации произведения.

4) Разработка развивающих игр.

Данные игры должны помогать детям в осмыслении прочитанного, развитии лексикона, связной речи, подготовке к самостоятельному чтению, в развитии мыслительной деятельности, а также расширению кругозора.

Примеры игр:

- «Режиссерская версия»: детям предлагается устно составить краткий сценарий фильма по книге, незначительно изменив ее содержание;
- «Допиши рассказ»: необходимо сочинить продолжение к книге;
- «Крокодил»: с помощью мимики и пантомимики изобразить героев произведения;
- «Найди пословицу»: подбор пословиц, иллюстрирующих мораль произведения;
- «История слов»: работа со словарями по объяснению новых слов;
- «Два приятеля»: помогают в развитии словаря синонимов;
- «Скажи наоборот»: расширение словаря антонимов.

Возможна организация сюжетно-ролевых игр по мотивам произведения, викторины, использование настольных игр по мотивам книги.

В итоге в каждом мешке должно содержаться не менее 3 разнотипных литературных игр. Все игры необходимо соотнести с книгой.

5) «Шпаргалки для взрослых» (родителей, педагогов).

Это могут быть памятки, буклеты, варианты художественной книги различных изданий, примеры вопросов для беседы по произведению, биографические данные писателя.

6) В завершении подготовительного этапа оформляется опись готового «Мешка историй».

Этап продвижения:

Подготавливаются анонсы мероприятий, мастер-классы, буклеты, раздаются рекламные листовки.

Основной этап:

- чтение художественного произведения;
- рассматривание иллюстраций;
- рассказывание книги;
- обсуждение;
- работа с реквизитами;
- игры с элементами театрализации и обыгрывания сюжетов книги.

Во время знакомства детей с научно-популярной книгой необходимо будет обратить внимание детей на содержание, алфавитный порядок, возможность легкого ориентирования в книге с помощью указателей.

Попросить детей поделиться своими впечатлениями о книге, ее иллюстрациях. Возможно составление интересующих детей

вопросов по теме. А интересные факты можно совместно красочно оформить и раздать детям.

Прослушивание аудиокниги организуется в комплексе с продуктивной деятельностью. Оно может быть в начале, одновременно с деятельностью или в завершении.

Продуктивная деятельность может включать в себя рисование иллюстраций, раскрашивание готовых распечаток, изготовление закладок для книги, оформление новой обложки или рекламы книги.

Завершающий этап

На завершающем этапе «Мешок» остается в группе или передается для реализации в другие группы детского сада, возможна передача в библиотеки и школы, для продвижения и распространения технологии. В дальнейшем собирается и обрабатывается информация для сбора последующих «Сторисек», с учетом читательского интереса детей.

Таким образом, использование данной технологии позволяет реализовывать принципы и задачи дошкольного образования, так как в процессе работы у детей формируется позитивная социализация, посредством совместной деятельности, развивается кругозор, пополняется и расширяется словарный запас детей, повышается культура и нравственность, стимулируется интерес не только к чтению произведения, но и его осмыслению и обсуждению.

Список литературы:

1. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения: приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 августа 2016 года № 499. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600014235>
2. Пешкова С.А. «Технология «Сторисек» в детском саду» или «Возможно ли потрогать сказку?». – <https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fmcoip.ru%2Fwp-content%2Fuploads%2F2022%2F03%2Fstorisek-peshkova-s.a.-statya.docx&embedded=true>
3. Комарова Л.А. «Технология «сторисек» в детском саду». – <http://tmndetsady.ru/metodicheskij-kabinet/news13032.html>

Чибирева Ольга Викторовна,
воспитатель ясли-сада «Арайлым»,
г. Акколь, Акмолинская область

ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКА ЧЕРЕЗ ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПРАКТИЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА В СИСТЕМУ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. На сегодняшний день проблема экологического воспитания и образования остается одной из актуальнейших проблем. Поэтому формирование экологического воспитания следует начинать с дошкольного возраста. Но при этом процесс приобретения детьми новых знаний должен быть интересным, впечатляющим и отвечать познавательным потребностям ребенка в применении информационных технологий. Соединив интересы, познавательные потребности детей и воспитательно-образовательные задачи в ДО, а также возможности информационных технологий, педагогами разработан удобный в использовании инновационный электронный практический материал «Экологическое путешествие по «живой» книге».

Ключевые слова: экологическое воспитание, информационные технологии, инновационный материал, «живая» книга.

В Послании народу Казахстана от 1 сентября 2021 года Глава государства Касым-Жомарт Токаев отметил один из важных вопросов казахстанской повестки дня – охрана окружающей среды и экологическое развитие [1].

Актуальным вопросом современности является экологическое воспитание, бережное отношение к окружающему миру, привитие предпринимательских и финансовых будет осуществляться через комплекс воспитательных мероприятий. Поэтому начинать экологическое воспитание надо с дошкольного возраста, так как на этом этапе дошкольного детства ребенок получает эмоциональные впечатления о природе, накапливает представления о разных формах жизни, то есть у него формируются первоосновы экологического сознания, мышления, закладываются

начальные элементы экологической культуры. Следовательно, в наши дни экологическое воспитание дошкольников приобретает растущую актуальность.

Детский сад является первым звеном системы непрерывного экологического образования. Задача педагогов дошкольной организации заключается в том, что на основе эмоционально-эстетического восприятия [2] детей направлять к познанию окружающей природы, формировать правильные представления, воспитывать бережное отношение ко всему живому.

На основе вышесказанного можно использовать инновационный электронный практический материал «Экологическое путешествие по «живой» книге», который направлен на реализацию задач экологического воспитания детей 4–6 лет.

Данный материал работает через

приложение DEVAR – сервис для создания оживляющих фото, который включает в себя не только познавательный материал, но и элементы инновационных компьютерных технологий. Овладение способами создания оживляющих фото через приложение DEVAR позволило повысить уровень готовности участников образовательного процесса работать в инновационном режиме в условиях ограничительных мер.

Целью работы является формирование основ экологической культуры, развитие познавательных процессов и представлений об окружающем мире, ценностного отношения к природе.

Задачи данной работы имеют триединую цель обучения:

Воспитательные:

- развитие умений видеть природную красоту мира, разнообразия его красок, привлечение внимания к окружающим природным объектам и явлениям;
- воспитание чувства ответственности за состояние окружающей среды, эмоционального отношения к природным объектам;
- воспитание желания, умений сохранять окружающий мир природы.

Развивающие:

- развитие умений наблюдать за явлениями природы, за изменениями, происходящими в мире;
- развитие системы навыков и умений взаимодействия с природой;
- развитие чувства видения прекрасного в окружающем мире;
- формирование навыков рационального природоиспользования;

Обучающие:

- формирование основ экологической культуры в процессе ознакомления детей через работу с дидактическим материалом инновационного содержания;

- осознание детьми знаний о том, что растения и животные – это живые организмы;
- формирование умений детьми называть явления природы и их особенности;
- формирование знаний о назывании времен года, перечислении их в нужной последовательности, знания характерных признаков каждого времени года;
- формирование знания у дошкольников о природных катаклизмах, и умение самостоятельно описать их;
- формирование социально-личностных качеств, направленных на развитие критического мышления [3].

Соединив интересы, познавательные потребности ребенка и воспитательно-образовательные задачи в ДО, а также возможности информационных технологий педагоги используют электронный практический материал.

Электронный материал представляет собой книги, с яркими иллюстрациями, к каждой иллюстрации имеется описание. Видеоматериал в пособии сопровождается музыкой, соответствует реальным событиям жизни.

Каждая иллюстрация «оживает», ребенок просматривает как бы минутный «фильм», все это дает возможность ребенку «наяву» почувствовать себя «героем событий», и более ярко описать увиденное и рассказанное воспитателем.

Электронный практический материал «Экологическое путешествие по «живой» книге» педагоги детских садов смогут применять в образовательных областях «Познание» предмет Естествознание, «Социум» – ознакомление с окружающим миром, «Коммуникация» – развитие речи.

Таким образом, практическая значимость инновационного практического материала заключается в том, что «живую» книгу могут применять воспитатели и педагоги в индивидуальной работе с детьми.

Список литературы:

1. Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана. 1 сентября 2020 г. – https://www.akorda.kz/ru/addresses/addresses_of_president/poslanie-glavy-gosudarstva-kasym-zhomarta-tokaeva-narodu-kazahstana-1-sentyabrya-2020-g
2. Жиенбаева С.Н., Исаева Ж.К., Адамова М.Е. Социально-эмоциональное дошкольное воспитание и интеллектуальное развитие ребенка // Обществознание и социальная психология. – 2023. – № 5 (49). – С. 806–810. – https://drive.google.com/file/d/1q4P6Kmg9Opx_xtCfjZ97lQ79A_rZ40nR/view?usp=share_link
3. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения: приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 августа 2016 года № 499. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600014235>

Бексеитова Бибигуль Жаксылыковна,

Павлодар облысы, Екібастұз қаласы,
№ 22 сәбилер бақшасының басшысы

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРМЕН ҰЙЫМДАСТЫРЫЛАТЫН ЖҰМЫСТАР

Аннотация. Мақалада мектепке дейінгі ұйым педагогтеріне дарынды балалармен ұйымдастырылатын жұмыс бағыттары ұсынылған.

Түйін сөздер: дарынды, ойын, дарындылық, шығармашыл тұлға.

Баланы дамытуда алғашқы іс-әрекетінің түрі ойын екені сөзсіз. Ойын іс-әрекет ретінде тұлғаның қоршаған шындыққа қатынасын көрсету болып табылады.

Дарынды балалар – қоғамымыздың ең құнды және нәзік бөлігі. Мектеп жасына дейінгі дарынды балаларды мектепке дейінгі ұйымнан қолдау, дамыту жұмыстарын дұрыс ұйымдастыру маңызды. Педагогтер мен ата-аналардың негізгі мақсаты бала бойындағы дарынды ерте дамытуға және оны баланың өзі түсінуіне ықпал ету қажет.

Ежелгі Қытайда дарынды балаларды «Шэнь тон», яғни киелі бала деп атаған. Расында дарынды балаларды киелі бала деп атауға болады. Бірақ бала дарындылығын дер кезінде байқап, оларды дұрыс бағыттау өте маңызды.

Дарынды бала өздігінен болжамдар жасап, оны зерттеуге жаны құмар болады. Дарындылықты дамыту жұмысы күрделі, әрі жауапты.

Дарынды балалар ерекше, бір-біріне ұқсамайды. Оларды байқамау мүмкін емес, көпшіліктің ортасында ол өзінің іс-әрекетімен, бейімділігімен, қабілеттілігімен бірден көзге түседі.

И.С. Лейтес қабілетті балалардың үш санатын көрсеткен:

1. Ақыл-ой деңгейінің жоғарлығы ерте

кезден байқалатын балалар;

2. Әртүрлі іс-әрекетке қабілетті балалар;

3. Қабілеттері айқындалмаған жоғары потенциалды балалар.

Дарындылық – тума нышан, ал дарындылық ортада арнайы ықпал арқылы дамиды. адам баласының даму барысында тәрбиеге байланысты болады. Интеллектуалды және ақыл-ой белсенділігі бар бала сөйлеу белсенділігінің жоғарылығымен, байқағыштығымен, есте сақтау беріктігімен т.с.с қасиеттерімен ерекшеленеді [2, 31-6].

Бейнелеу өнеріне жақын бала – сурет салуға көп уақыт бөлуінен, көргенін есте сақтауымен, шығармашылық дағдыларын жақсы көретіндігімен ерекшеленеді.

Әнге қабілеті бар балалар – ритмикалық бөліктерді оңай қайталайды, таныс әуендерді бірінші дыбыстан таниды.

Қозғалыс белсенділігі жоғары бала физикалық жаттығуларды орындауда тепе-теңдікті сақтау, қозғалысы мығым, өзімен жастыларға қарағанда дене күші едәуір күшті болып келеді [3, 25-6].

Тәрбиеленушілердің дарындылығын диагностикалауда өте мұқият әдістер таңдау қажет. Бала дарынын бірнеше әдістермен және мамандармен анықтайды.

Балабақшада балалар дарындылығын дамыту үшін педагогтер түрлі әдістер

қолданады, оның бірі – ойын әдістері.

Ойын әдісі арқылы тәрбиеленушілердің жан-жақты ойлауын дамытып, дәл әрекет етуін, ептіліктерін, есте сақтау қабілеттерін дамыта алады. Баланы әр қырынан таниды.

Сонымен қатар, дарындылықтың дамуында отбасының рөлі өте маңызды. Себебі, отбасы бала дамуына жағдайлар жасайды, мысалы:

- отбасындағы эмоционалды жағдай;
- бала мен ата-ана арасындағы дұрыс қарым-қатынас стильдері;
- ата-аналардың бала дарындылығын қолдауы [4, 14-б].

Дарынды бала санаға қысым тигізуді көтермейді. Баланы мектепке дейінгі кезеңнен бастап шығармашылық жұмыстарға қатыстырып, оған қолайлы жағдай туғызу қажет.

Бала ересектер жағынан назар аудару мен жеке қолдау көрсетуді сезінуі қажет. Дарынды баланы анықтап, әрқайсысына жеке тұлға ретінде қарап, олардың өздеріне деген сенімін арттырып, өзге балаларға қарым-қатынасты жақсартып, «ата-ана – тәрбиеші – бала» байланысын күшейту, бірігіп жұмыс істеуі қажет.

Тәрбие мен білім беру негізгі балабақша табалдырығынан басталады десек

ешқашан қателеспейміз. Сол себепті дарынды балалардың жан-жақты дамуы үшін үйірмелер жұмысы, жобалар сайысы, ата-аналармен тығыз байланыс, тағы басқа жоспарлы жұмыстар жүзеге асу керек. Балабақшада 8 топта 185 бала тәрбиеленеді, 21 педагог қызмет атқарады. Біздің тәрбиешілер тәрбиелеу-білім беру қызметінің тең қатысушысы.

Балабақшамызда үздіксіз тәрбиелеу мен білім беру үшін барлық жағдай қарастырылған. Балалардың жеке басының қалыптасуы мен дамуына педагогтердің педагогикалық технологиялар мен әдістерді қолдана білуі өте жоғары деңгейде.

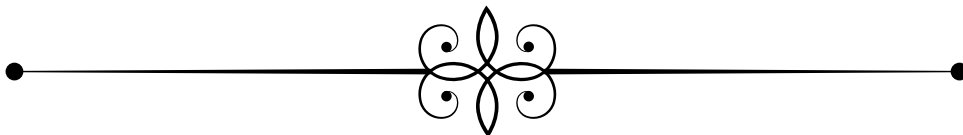
Өскелең ұрпаққа саналы тәрбие беру біздің міндет болғандықтан, оны абыроймен орындау әр – педагогтердің міндеті. Тәрбиеленушілеріміз облыстық, республикалық, халықаралық байқауларда жүлделі орындар иеленіп жүр.

Дарындылықты дамыту құралы – ойын, оны тиімді пайдалануда.

Балабақшада баланың бойындағы табиғи дарындылығын жан-жақты дамытып, оның қабілетін анағұрлым жан-жақты дамыту жұмыстары жүйелі жүргізілсе, жұмыс соншалықты нәтижелі болады деген ойдамын.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. *Бала мен балабақша, №№ 9, 10.-2013ж;*
2. *Отбасы және балабақша, №№ 1, 5. -2012ж;*
3. *Ж.Қ. Дүйсенова, Қ.Н. Нығметова «Балалар психологиясы» Алматы, 2012ж;*
4. *«Қазақстандағы мектепке дейінгі білім» №3 (47) қыркүйек/қазан 2013ж.*

Рысбаева Назкен Рыстыбаевна,
Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі,
«Балаларды ерте дамыту институты»,
Ғылыми педагогикалық зерттеулер және мектепке дейінгі
тәрбие мен оқыту сапасының мониторинг орталығының
ғылыми қызметкері

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ МАЗМҰНЫ МЕН КӘСІПТІК МІНДЕТТЕРІ

Аңдатпа. Бұл мақалада мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелейтін педагог қызметінің ерекшелігі, педагог мәртебесі, тәрбиешіге қойылатын талаптары туралы баяндалады.

Түйін сөз: тұлға, көзқарас, кәсіптік қызмет, жауапкершілік.

Педагог қандай салада педагогикалық қызметін атқарса да - мектепке дейінгі ұйымдарда, мектепте, колледжде, университетте әлеуметтік маңызды адамтану мамандықтарының өкілі болып табылады. Оның қызметі адамды дамыту және қалыптастыруға бағытталған. Тәрбиеленушіні рухани ашу, тұлғаны қалыптастыру - педагогтің қоғамдағы міндеті. Мектепке дейінгі ұйым педагогінің кәсіби қызметтері туралы Е.А. Паныко, Л.Г. Семушина, В.И. Логинова, Р.С. Буре психологтар мен педагогтердің зерттеулерінде атап көрсетті [1].

Кәсіптік қызметін жүзеге асыру кезінде педагог:

- тиісті білім беру деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптары сақталған кезде кәсіптік қызметті ұйымдастырудың тәсілдері мен нысандарын еркін таңдауға;

- білім алушылар, тәрбиеленушілер және олардың ата-анасы немесе өзге де заңды өкілдері тарапынан кәсібіне құрметпен қаралуына және тиісінше мінез-құлық көрсетілуіне;

- шығармашылық бастамаға, оқыту мен тәрбиелеудің авторлық бағдарламалары мен әдістерін әзірлеуге және қолдануға, оқыту мен тәрбиелеудің жаңа, неғұрлым

жетілдірілген әдістерін дамытуға және таратуға;

- үш жылда бір рет біліктілігін арттыруға;

- біліктілік санатының мерзімінен көтеруге;

- кәсіптік қызметіндегі табыстары үшін көтермеленуге;

- Қазақстан Республикасының заңнама-сында көзделген өзге де құқықтарды орындауға міндетті.

Педагогикалық әдептің кейбір мәселелері туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 11 мамырдағы № 190 бұйрығында педагог өз жұмысында келесі принциптерді сақтау міндеті айқындалады:

- адалдық: педагогтің адалдығы олардың оқыту мен тәрбиелеу нәтижесіне, өз қызметіндегі түзетулерді жүзеге асыра білуіне, сынға және рефлексияға қабілетін дамытуға, тәрбиеленушілердің, олардың ата-аналарының, әріптестерінің кез келген пікірі үшін ашықтығына жауапкершілігін, білдіреді;

- әділдік: педагогтің әділдігі оның бағалау қызметінің ашықтығын, олардың құрған білім беру ортасының айқындылығын; әділдік педагогке тәрбиеленушілердің, олардың ата-аналарының, әріптестерінің құқығын бұзуға тыйым салады;

- жеке тұлғаның абыройын және қадір-

қасиетін құрметтеу: педагог өзінің кәсіби назарындағы тәрбиеленушілердің, олардың ата-аналарының, адамдардың абыройы мен қадір-қасиетін құрметтеу, олармен қарым-қатынас жасауда әдеп нормаларын сақтау; баланың дамуын, оған әрқашан көмектесуге дайын екендігін білдіріп, білім алушы мен тәрбиеленушінің жеке басының өсуіне ықпал ету мақсатында білім алушының жетістіктерін бағалауда сыпайылықты қамтамасыз етеді. Білім беру процесінің қатысушыларына қатысты күш көрсету, моральдық және психикалық қысым жасау әдістерін қолдануға жол бермейтінін анықтайды [2].

Ерте және мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелейтін педагог қызметінің ерекшелігі, өмірдің алғашқы жылдарында балалардың дамуына қолайлы жағдайлар жасау олардың жас ерекшеліктеріне назар аударуды талап етеді. Туғаннан бастап мектепке барғанға дейінгі кезең барлық кейінгі өмір кезеңдерінен бұл болашақта кез-келген арнайы білім мен дағдыларды игеру және әртүрлі қызметті меңгеру үшін негіз болып табылатын ортақ дамуды қамтамасыз етуімен ерекшеленеді [3].

Мектепке дейінгі тәрбиеленушілерді «басты тұлға ретінде қабылдап алу» олардың физикалық және психикалық сапалық қасиеттерінің дамуына ықпал ету. Бұл сапалар арқылы, қоршаған ортаны тану, өзіндік көзқарастарының қалыптастыру процесіндегі дамудың мектепке дейінгі кезеңінің негізгі рөлі тәрбиешіге қойылатын тиісті талаптарды анықтайды.

Ең алдымен, ол - баланың бақытты балалық шағы, оның тағдыры үшін ең үлкен жауапкершілікті сезіну; баланың психикалық, физикалық дамуының қоршаған ортаға тәуелділігін ескеру; ересектерсіз өмірінің болмауы; балаларды табысты тәрбиелеу үшін педагогикалық жағдай жасау; балалардың өмірі мен денсаулығын қорғауды, нығайтуды қамтамасыз ету.

Сонымен бірге педагогтердің келесі функционалдық міндеттері анықталады:

Бірінші өзгермелі, қолжетімді, көпатқарымды дамушы ортаға байланысты. Балалардың денсаулығын нығайту,

физикалық, коммуникативтік қабілетін; танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту; баланың дамуы оның жағдай жасау, көңіл-күйіне, эмоционалдық көріністеріне өте тәуелді.

Педагог балалардың өмірі мен денсаулығына қауіпті болуы мүмкін кез-келген нәрсені алдын-ала болжау қажет, қоршаған ортаға (балабақша ғимаратында, аулада) мұқият болу керек. Осылайша, балабақша алаңындағы ғимараттардың жай-күйін, ойын жабдықтарын, жиһаздың балалардың өсуіне сәйкестігін тексеру қажет; құю үшін дайындалған судың температурасын өлшеу; тәрбиеленушілер үшін, қызығушылық тудыратын танымдық шағын ютуб каналынан сюжеттер көрсету; диафильмдерді көруге қажет етілетін уақытты алдын ала анықтау қажет.

Педагог жұмысындағы абайсыздық, немқұрайдылық, оның кәсіби жарамсыздығының белгілері болып табылады.

Балалармен тәрбие-білім беру жұмысын жүзеге асыру - мектепке дейінгі тәрбие беру педагогінің негізгі функциясы. Ол алдағы жұмысты бағдарламалық-әдістемелік құжаттаманың негізінде, осы жұмысты тікелей жүргізе отырып, оның нәтижелерін талдау кезінде жоспарлауда жүзеге асырады.

Психология - педагогикалық, әлеуметтанулық зерттеулердің деректеріне сүйене отырып, заманауи педагог адам тұлғасының негіздері отбасында қалыптасатынын саналы түрде түсінеді, отбасының баланың дамуына әсер етуіне ешқандай қоғам да, білім беру ұйымдары да, ешбірі де алмастыра алмайды. Тәрбиеленушілер мүддесі үшін педагог ата-аналардың педагогикалық мәдениетін көтеруге, баланы тәрбиелеудегі келісімдікті қамтамасыз етуге және осы процесте жеке отбасыларға көмектесуге тиіс.

Сонымен бірге келесі жұмыс бағыттарын анықтайды:

- ата-аналармен ағарту жұмыстарын өткізіу;

- отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның бірлескен жұмыстарын үйлестіру [4].

Осыған байланысты, педагогтің

кәсіби қызметінің тағы бір бағыты өзін-өзі тәрбиелеу мен өзін-өзі тану болып табылады. Өзін-өзі тәрбиелеудің формалары әртүрлі: әдебиеттерді оқу, семинар, конференцияларға, байқауларға қатысу. Өзін-өзі танудың мақсаты - жеке тұлғаның прогрессивті дамуы, кәсіби шеберліктің өсуі болады.

Педагогикалық қызметтің шығармашылық сипаты педагог әріптестерінің озық тәжірибесін зерделеуге және өзіне тиімді тұстарын алуға түрткі болады, оны білім саласындағы инновацияларға жаңа өзгерістерге талап етеді.

Мектепке дейінгі ұйымның педагогтер ұжымы ғалымның жетекшілігімен жүргізетін тәжірибелік жұмыстарға да ат салысады.

Соңғы жылдарда мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру және тәрбиелік жұмысын жаңарту, байыту процесі айқын байқалады. Бұл педагогтің қызметінде тәжірибелі, зерттеу жұмыстарына қатысу сынды тағы бір кәсіби бағыттын дамыту қажеттілігінің арқасы. Осылайша, мектепке дейінгі ұйым педагогінің кәсіби қызметі өз мазмұны бойынша көпқырлы және шартты түрде бірқатар бағытқа жүйеленеді. Педагогикалық қызмет саласымен балалар, олардың ата-аналары, әріптестері, өз шеберлігін де, өз тұлғасын да саналы жетілдіріп отыратын тәрбиешінің өзі де қамтылады [8].

Педагогикалық қызметтің мазмұны оған кәсіптік маңызды және міндетті түрде белгілі жеке қасиеттерді дамытуды қажет ететін бірқатар нақты талаптарды ұсынады. Педагог тұлғасының жинақтаушы қасиеті кәсіби бағдарлық болып табылады. Бұл балалармен жұмыс істеудің психологиялық нұсқаулар, кәсіби бағдарланған мотивтер мен қабілеттер, кәсіби мүдделер мен жеке қасиеттер кешені, сондай-ақ кәсіби өзін-өзі тануында. Кәсіби бағытталғандық қоғамға, табиғатқа, айналадағы адамдарға, педагогикалық жұмысқа деген белгілі қарым-қатынасты, педагогикалық қарым-қатынастың стилін сипаттайды. Бұл бағытта балаларға деген көзқарас, оларға деген сүйіспеншілік және қызығушылық басымдылығы ерекше орын алады. Ш.А.

Амонашвили сөзі: педагогтерге «Баланы жақсы көріңіз. Егер сіз бойыңызға педагог деген Құдайдың сыйын дарытқыңыз келсе – баланы жақсы көріңіз!» деген кәсіби қызметтің ұстанымын игеру деп атап көрсетті.

Ерте және мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істеуде махаббат пен сезімталдық әсіресе қажет. Өйткені педагог анасының қасында болмаған кезінде оның орнын басады. Сондықтан да назарын, мейірімді сөздерін, сүйіспеншілігін, жылуын, мейірімділігін, көмек көрсетуге дайын болуын, эмоционалдық қолдау көрсетуін, яғни сүйіспеншіліктің тиімді көрінісін аямай, өзін ана сияқты ұстауы тиіс. Қазіргі заманғы педагог үшін жоғары жалпы және кәсіби мәдениет, зияткерлік, моральдық тазалық, азаматтық жауапкершілік белгілі дәрежеде қолдануы өте маңызды.

Педагогтің қызметінде табысқа жету көбінесе педагогикалық рефлексияға деген қабілетімен байланысты. Педагогикалық рефлексия – жасалған қадамдардың өзін-өзі талдауы, алынған нәтижелерді бағалау және олардың қойылған мақсаттармен арақатынасын белгілеу.

Педагог кейінгі іс-әрекеттерге өзгерістер енгізу, жақсы нәтижелерге қол жеткізу үшін балаларды тәрбиелеу мен оқытудағы қателіктер мен қиындықтардың, жетістіктер мен сәтсіздіктердің себептері туралы ойланады. Сонымен қатар, келесі ережеге сүйену керек: сәтсіздіктердің себептерін, ең алдымен, өз бойынан іздеу керек, оларды сыртқы факторлармен ақтау үшін асығыс жасамау қажет [5].

Сондай-ақ, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мектепалды топтары, білім беру ұйымдарының мектепалды сыныптары педагогтерінің міндеттерінің ерекшеліктерін нақтылайық:

- өз қызметінде тиісті кәсіптік құзыреттерді меңгеру;

- оқыту мен тәрбиелеудің педагогтік қағидаттарын сақтауға, оқыту мен тәрбиелеудің сапасын мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарында көзделген талаптардан төмен емес деңгейде қамтамасыз ету;

- өзінің кәсіптік шеберлігін, зерттеу, зияткерлік және шығармашылық деңгейін үздіксіз жетілдіруге, оның ішінде біліктілік санаты деңгейін бес жылда бір рет арттыру немесе растау;

- педагогтік әдепті сақтау;

- Қазақстан Республикасының заңнама-сында белгіленген тәртіппен міндетті мерзімдік медициналық қарап-тексерулерден өту;

- тәрбиеленушілердің және олардың ата-анасының немесе өзге де заңды өкілдерінің ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеу;

- балаларды ата-анасына, үлкендерге, отбасылық, тарихи және мәдени құндылықтарға, мемлекеттік рәміздерге құрмет көрсету, патриоттық, қоршаған ортаға ұқыпты қарау рухында тәрбиелеу;

- тәрбиеленушілердің өмірлік дағдыларын, құзыреттерін, өздігінен жұмыс істеуін, шығармашылық қабілеттерін дамыт және салауатты өмір салты мәдениетін қалыптастыру;

- білім алушылар мен тәрбиеленушілерді оқыту және тәрбиелеу мәселелері бойынша ата-анасына немесе өзге де заңды өкілдеріне консультация беру [2].

Қорытындылай келе, кәсіби қасиеттерді қалыптастыруда өз-өзінің білімін жетілдіру өте маңызды екенін еске түсіну керек. Егер жас педагог белгілі бір кәсіби сапаның төмендігін сезінсе, өзін-өзі жетілдіру, өзін-өзі тәрбиелеуі ғана табысқа жеткізетінін есте ұстау керек. Сонда ғана педагогке қойылған қоғамдық міндеттерді абройлы атқаруда деп толық айтуға болады.

Қолданған әдебиеттер:

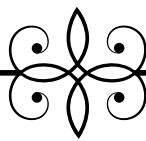
1. Ағзам.А.А «Қазіргі кездегі мектепке дейінгі ұйым педагогі»;

2. «Педагог мәртебесі туралы» 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI Қазақстан Республикасының Заңы;

3. Туғаннан мектепке дейінгі: «Мектепке дейінгі білім берудің шамамен жалпы білім беру бағдарламасы» авт: Т.С.Комарова, М.А. Васильева. - 2010ж.

4. «Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту» әдістемелік ұсынымдар -Астана, 2023;

5. Педагогика, С.Әбенбаев, -2 бас. - Астана: Фолиант-2015ж.

Дәулетияр Әлия Серікқызы,
Атырау облысы, Индер ауданы, Индербор кенті
«Айналайын» бөбекжай-бақшасының
тәрбиешісі

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ АСПАЗШЫЛЫҚҚА БАУЛУ АРҚЫЛЫ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ БЕЛСЕНДІЛІК ПЕН ДЕРБЕСТІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ

Аңдатпа. Балаларды еңбекке тәрбиелеу, баулу және кәсіптік бағдар мектеп жасына дейінгі балалардың болашақ қоғамдық пайдалы өнімді еңбекке тікелей қатысуы және оған деген саналы көзқарасты тәрбиелеудің адамзат болып өсуіне, жеке адамды адамгершілік және зиялы көзі болып табылуға дағдыландыру.

Түйін сөздер. Балаларды аспазшылық мамандығына қызықтырып, әрбір баланың қабілетін анықтау, тамақ дайындауға қызығушылықты арттыру және болашақ өмірге бейімдеу.

Мектеп жасына дейінгі балаларда өзіне – өзі қызмет көрсетуі ерте жастан басталады. Сонымен бірге әлеуметтік ортадағы мінез-құлқы мен қарым-қатынастарын қанағаттандыру бойынша өзіне-өзі қызмет ету дағдыларына үйретуге мән берілу қажет. Ерте жастан балалардың өзіне-өзі қызмет көрсетуге – өз киімін жинау, ойыншықтарды орнына орналастыру, кезекшілік қызметін атқару, гүлдерге су құю, шаңын сүрту, орындықтарды орнына қою сынды тұрмыстық еңбек түрімен қатар мәдени-гигиеналық талаптарды орындай білуді атап көрсетуге болады.

Егерде балалар қарапайым еңбектің міндеттерін орындаса, олар өздерін ересектер қатарында екенін сезінеді және сол еңбек түрі арқылы балалар өздеріне деген үлкендердің көзқарасын түсінеді. Балалар күнделікті дене күтімі, киімін ретке келтіріп ұстау, гигиеналық талаптардың міндеттерін білу үшін балабақша мен отбасының үлкен еңбек жұмысын қажет етеді. Өзіне қызмет көрсете отырып бала дене және ақылы жағынан дамығанын байқатады. Баланың ойы жіті дамымағандықтан анасына дастархан жасауға немесе

жинауға көмектесуді көбіне ойын ретінде қабылдайды. Осыған қарамастан баланың денесі еңбекке икемделе бастауы үшін үш жасынан бастап – ақ балабақшада, үйде кішігірім істерді жасауға рұқсат етіледі.

Жалпы балалар ересектердің еңбегіне қызығушылықпен қарайды. Қыз балалар анасының асханадағы жұмысына қызығушылық танытса, ұлдар әкелердің еңбегіне еліктеп өседі. Осы орайда, мен өзімнің балалық шағыма саяхат жасағым келіп отыр. Барлығымыз кішкене кезімізде ас үйде анамыздың нан илеуде, бауырсақ пісіруде, тәтті тоқаштар пісірген кезінде тамсана қарап, бірге көмектескіміз келетін. Мұндай ас үй тағамдарын әзірлеуде аналарының еңбегіне қызықпаған балалар кемде кем шығар. Кейбір отбасыларда бала тәрбиесіне жіті мән беріп, ересектер өзінің еңбегіне балалар бүлдірседе, дұрыс емес орындаса да баланы мадақтап оның еркін қызмет жасауына көмектесіп жатады, ал кейбір отбасыларда өкінішке орай баланың қолынан қағып «жағаласпа», «әрі тұр», «үстіңді бүлдірме», «лас қыласың» деген сияқты тиым сөздермен баланың еркін қызмет жасауына тиым салып тастап

жатамыз.

Осы екі тәрбиенің сіз қайсысын құп көресіз? Менің пікірімше балаларды еңбексүйгіш етіп өсіру үшін ерте жастан-ақ психологиялық жағынан дайындау қажет. Бұл не үшін қажет? Бала үлкейіп мектеп табалдырығын бітіріп, ата - анасынан жырақ басқа қалаға оқуға кетеді, сол кезде өзіне – өзі қызмет көрсетуі үшін қажет. Айналасын жинап, тамағын өзі пісіріп жей алатындай тәрбие алу қажет. Кішкентай кезінде балаға көп тиым салудың салдарынан қазіргі таңда анасының қамқорында қалып, тығылып, тамағын жөндеп іше алмай, ыдысты жуа алмай, үйді жинай алмай жалпы айтқанда өзіне -өзі қызмет ете алмайтын балаларымыз өте көп.

Мақсат балаларды еңбекке тәрбиелеу, баулу және кәсіптік бағдар мектеп жасына дейінгі балалардың болашақ қоғамдық пайдалы өнімді еңбекке тікелей қатысуы және оған деген саналы көзқарасты тәрбиелеудің адамзат болып өсуіне, жеке адамды адамгершілік және зиялы көзі болып табылуға дағдыландыру. Үйірме тек аспаздық шеберлікке, асханада баланың үлкендерге «жағаласпауына» үйрету ғана емес, олардың ұжымда жұмыс жасауына, бірлесіп мәселені шешуге, топтық шеберлікке, танымын кеңейтуге т.б септігін тигізеді.

Үйірмені ұйымдастыруда балаларға қуаныш силап, тамақ дайындаудың алғашқы сатыларын үйренетінімізді түсіндік [2]. Біздің міндетіміз - балаларды қызықтыру, әрбір баланың қабілетін анықтау, тамақ дайындауға қызығушылықты арттыру және болашақ өмірге бейімделу.

Жұмысты ұсынған кезде қауіпсіздік шараларын міндетті түрде алдын алу жұмыстары жүргізіледі, бұл жерде бала бойында жауапкершілік, жасаған жұмысты аяқтау, орнын жинау т.с.с қызметтерге үйренеді.

- тоқ;
- өткір пышақ;

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. *Учимся по сказка Т.В. Большева;*
2. *«Маленький поваренок» рассказ Татьяна Любарская;*
3. *Бочкова И.А «Кулинария для детей» Кухни народов мира -2011.*

- үшкір, өткір заттар;
- ыстық пеш;
- сулы қолмен тоқ ұстамау
- ыстық су т.б.

Жұмыс барысында қажетті құрал – жабдықтар:

- алжапқыш
- аспазшы киімі
- бас киім
- тақтайша
- оқтау
- түрлі печеньелер дайындауда қажет

ететін құралдар

- тоқ пеш
- сулық
- қолғаптар
- ыдыс – аяқтар
- шырын сыққыш
- миксер

- көрнекі материалдар: картиналар, суреттер, фото – материалдар, видеоматериалдар, қимылдық сергіту жаттығулары жинағы т.б [1].

Қорыта келе, балалардың өз әрекеттерін үйлестіре білуде, еңбек әрекетінде, шығармашылық әрекетінде әр тапсырмаларды орындау барысында олардың жұмысына талдау жасап отырдым.

Талдау нәтижесі бойынша:

- балалар қарапайым пісіруді талап ететін тағамдар мен аспаздық өнімдерді дайындай біледі;

- қамырды, ұнды, сүзгілеу, илеу, ұнтақтау, пішіндей біледі;

- ас дастарханын дайындай біледі;

- бағдарламаны игеру барысында топтық, командада жұмыс істей біледі;

- технологиялық жабдықтарды, ыдыстарды және оларды күтіп-баптау ережелерін, пайдалану мақсатын біледі;

- тазалық сақтау жұмыстары мен өз-өзіне қызмет ете біледі;

- техникалық қауіпсіздік ережелері мен санитарлық-гигиеналық талаптарды түсінеді [3].

Жолтай Ернар Мейранбекұлы,
Атырау қаласы,
№16 «Дюймовочка» бөбекжай-бақшасының
дене шынықтыру нұсқаушысы

ТОҒЫЗҚҰМАЛАҚ ОЙЫНЫ АРҚЫЛЫ, МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУ ҚАБІЛЕТІН ДАМУЫ

Аңдатпа. Бұл мақалада мектеп жасына дейінгі балалардың логикалық ойлауларын дамытуда тоғызқұмалақ ойындарын қолдану болып табылады.

Түйін сөздер: Дене шынықтыру ұйымдастырылған іс-әрекетінде қазақтың ұлттық ойындарын қолдану.

Балабақша балалары болашақ иесі болғандықтан дүниежүзілік мәдениетті танитын, өзінің төл мәдениетін білетін, сыйлайтын, рухани дүниесі бай, саналы ойлайтын деңгейі жоғары білікті болуы міндетті. Ата-бабаларымыздың ғасырлар бойы жинақтаған тәжірибесін, мәдениетін балалар бойында саналы сіңіріп, қоршаған ортадағы қарым-қатынасын, мінез-құлқын, өмірге деген көзқарасын, бағытын дұрыс қалыптастыру тәрбиеге байланысты. Мектепке дейінгі ұйымдарда адамгершілік тәрбиесі тәрбиелеу және білім беру процесінде әр түрлі іс-әрекеттер арқылы жүзеге асырылады. Олармен ойынның әр түрін ұйымдастыра отырып, бір-біріне деген қайырымдылық, мейірімділік, жанашырлық, достық, жолдастық сезімдерді тәрбиелеуге болады.

Ойын – балалар өмірінің нәрі, яғни оның рухани жетілуі мен табиғи өсуінің қажетті алғы шарты және халықтың салтын үйренуде, табиғат құбылысын тануда олардың көру, есту, сезу қабілеттерін, зейінділік пен тапқырлықтарын дамытады. «Адам өркениетке бейім болуы үшін балалық шақты бастан кешуі міндетті, егер ойын мен қызыққа толы балалық шақ болмаса, ол

мәңгілік жабайы болып қалған болар еді» деп К.Чуковский бала денесінің дамуы мен ой-дүниесінің өркен жаюы ойынға тікелей тәуелді екендігін атап көрсеткен.

Қазақ халқының жылдар бойы атадан балаға жалғасып, қалыптасқан ұлттық дәстүрі, әдет-ғұрпы, тәрбие мектебі бар. Баршамызға белгілі, ойын арқылы баланың дене құрылысы жетіліп, өзі жасаған қимылына сенімі артады. Баланың бойында ойлау, тапқырлық, ұйымдастырушылық, шыдамдылық, белсенділік қасиеттер қалыптасады. Жалпы ойынның қандай түрі болмасын, атадан балаға, ұрпақтан – ұрпаққа ауысып отырады. Халық ойындары өмірлік қажеттіліктен туады да, психологиялық жағынан денсаулық сақтауға негізделеді. Осы орайда мен шығармашылық жұмысымды «Тоғызқұмалақ ойыны арқылы мектепке дейінгі жастағы балалардың логикалық ойлау қабілетін дамыту» деп алуға негіз болды. Осы жұмыстың негізі келесі оқыту факторларын жүзеге асырудан құралады: балалардың ұлттық ойындарды саналы меңгеруі; ойын және оқу, тәрбие әрекеттері тең қамтамасыз етілген тоғызқұмалақ ойындарын қолдану арқылы баланың жеке мүмкіндіктерін ашу [1,63-б].

Шығармашылық жұмыс нысаны: мектеп жасына дейінгі балалардың логикалық ойлауларын дамытуда тоғызқұмалақ ойындарын қолдану болып табылады.

Шығармашылық жұмыс мақсаты: тоғызқұмалақтың негізгі шарттарын түсіндіру арқылы логикалық ойлау қабілетін дамыту, математикалық амалдарды тез санау, ұлттық рухты, сананы қалыптастыруға бейімдеуден тұрады.

Шығармашылық жұмысымының өзектілігі: халық жасаған мұралар сан алуан. Аға ұрпақ өз білгенін, өз көкейіне тоқығанын кейінгі буынға мирас етіп, іс-әрекет үстінде көзін қанықтыра беруден бастаған. Ұлттық мұраның бай қазынасының бірі – халықтың ұлттық ойындары көп салалы, көп қырлы құбылыс, ол тек ойындық сала емес, мәні жағынан да балабақша тәрбиеленушілерінің рухани өресі кең өсіп – жетілуіне, эстетикалық мәдениетін қалыптастыруға тәрбиелейтін негізгі құралдардың бірі. Халқымыз ұлттық ойындарында ұрпақ қамын ойлаған, бір жүйеге келтіріліп өрнектелген ой мен әрекеттің, құпия философияны түсінуге жетелейтін адамгершілік үлгі-өнегенің желісі бар. Кейінгі кезде ұлттық ойындарға дұрыс көңіл бөлмеу нәтижесінде, көбі ұмыт болып, мүлде жоғалуға жуық. Ұлттық ойындарды жанұя тәрбиесінен бастап, балабақшада түрлі тәрбиелік шараларда қосымша материал ретінде пайдалануымыз қажет [1,36-6].

Жұмыстың негізгі кезеңдері:

1-кезең – тәжірибелік-ізденіс жұмыстары: ұлттық ойындарды зерттеу, тоғызқұмалақ ойынының ережелерімен танысу.

2-кезең – теориялық-әдістемелік жұмыстар: мектепке дейінгі мекемеде тоғызқұмалақ ойынының ерекшелігін талдау. Ойындардың теориялық негізін анықтап, жүйеге түсіру.

3-кезең – тәжірибелік жұмыстар: шығармашылық жұмысты талдау және қорыту, үйірме ұйымдастыру, тәжірибе кезіндегі нәтижелерді өңдеп дайындау. Осы жұмыста тоғызқұмалақ ойыны туралы түсінік берілді, ойынды қолданудың тиімділігі дәлелденді.

Қазақ халқының ұлттық ойындарының зерттелуі барысында қай халықтың болмасын, оның ұлттық ойындарының белгілі бір мақсаты мен әлеуметтік-психологиялық тұрғыдан ерекше қасиеттері болады. Сондықтан халық арасында қалыптасқан ойындар туралы сипаттамалық жинақтар, деректер және құжаттар дұрыс зерттеу мен талдауды қажет етеді. Ұлттық дәстүрлі халық ойындарының ел арасындағы беделі, тарихи қоғамдағы алатын орны және болашақ ұрпақты өсірудегі қажеттілігі, оның шығу тарихы туралы ғылыми тұрғыдан бізге дейінгі ғалымдар да көп ізденді. Ә.Диваев алғашқы топтағы ойын түріне рулық-қауымдық құрылыс кезеңінде өмірге келген ойындарды, екінші топтамадағы дәстүрлі ойындарға қозғалыс ойындарын, үшінші топқа – спорттық ойын түрлерін жатқызады. Ізденуші этнографтың дәлелдеуінше, халық ойындары балалардың іс-әрекетін, қимыл-қозғалысын дамытумен қатар денсаулығын шыңдауда тездетуші үрдіс әрекетін атқарады.

Қазақ балаларының ұлттық ойынына тоқталғандардың бірі – орыс ғалымы А.Алекторов. Автор бұл еңбегінде көшпенді қазақ халқының өмір сүру салтындағы баланың дүниеге келген сәтінен бастап өсу динамикасына дейін ұлттық ойын мен қимыл-қозғалыс әрекетінің алатын орны және балғындардың денсаулығы мен дене мүшесінің қалыптасып дамуындағы жеке халық ойындарының қажетті жақтарын ашып көрсетеді. Қазақтың белгілі ғалым ағартушылары А.Құнанбаев, Ш.Уәлиханов, Ы.Алтынсарин халық ойындарының балаларға білім берудегі тәрбиелік мәнін жоғары бағалап, өткен ұрпақтың дәстүрі мен алтын құрметтеп, адамдардың ойы мен іс-әрекетін танып түсінуде жастардың эстетикалық, адамгершілік ой талабының өсуіне оның атқаратын қызметін жоғары бағаласа, М.Жұмабаев ойындарды халық мәдениетінің бастау алар қайнар көзі, ойлау қабілетінің өсу қажеттілігі, тілдің, дене шынықтыру тәрбиесінің негізгі элементі деп тұжырымдайды. Ұлттық ойындар халық тәрбиесінің дәстүрлі табиғатының жалғасы.

Ежелден дәстүрлі ойындарда халықтың өмір сүру әдісі, тұрмыс-тіршілік еңбегі, ұлттық дәстүрлері, батырлық-батылдық туралы түсінігі, адалдыққа, күштілікке ұмтылуы, шыдамдылық, т.б. құндылықтарға мән берілуі – халық данышпандығының белгісі. М.Тәнекеевтің қазақтың ұлттық және дәстүрлі ойындарын зерттеген деректерінің өзі жеке мәселе. Оның негізгі еңбектері Қазақстандағы спорт пен дене тәрбиесі саласына арналған. Ең бастысы, ол дене тәрбиесінің халықтық педагогикасы сияқты көкейтесті мәселесінің негізін қалаған М.Тәнекеевтің авторлығымен шыққан алғашқы туынды «Казахские национальные виды спорта и игры» (Алматы, 1957). Бұл зерттеуінде ізденуші қазақтың «Тоғызқұмалақ» ойынының ереже тәртіптерін таразылап, халық ойынының қажетті жақтарын ашып, сонымен қатар басқа да ұлттық қозғалмалы, спорттық ойын түрлеріне тоқталып, анықтама беріп жіктеп, құнды мұрағат деректеріне сүйене отырып, ғылыми сараланған пікірлер айтады. Аталған автор қаламынан халықтың этнопедагогика мен ұлттық ойындар арасындағы байланыс және ойындардың ертеңгі болашаққа керекті қасиеттілігін зерттеген басқа да қомақты ізденістер дүниеге келеді [3,1-42б].

Тоғызқұмалақтың шығу тарихы соңғы деректерге қарағанда, оның шығу тарихы 4 мың жылдық кезеңді қамтиды. Ал кейбір мамандардың айтуынша, оның пайда болған кезі бұдан да көп уақыт болуы әбден мүмкін. Тоғызқұмалақ өткен ғасырларда қазақ даласындағы ең кең тараған ойын болатын. Қазақи аңыздарға сенетін болсақ, тоғызқұмалақ ойынын қарапайым қойшылар ойлап тапқан. Тоғызқұмалақ тақтасы ретінде олар жерді қазып, арнайы шұңқырлар жасаған. Ал, құмалақтарды дайындау үшін қойлардың құмалағын кептіріп, дәл сондай 162-сін қолданған. Ауызба-ауыз таралып келген аңыздарда тоғызқұмалақ ойыны қойшылар үшін керемет ермек болды. Соңғы деректерге қарағанда, тоғыз-құмалақ сынды ойындар ертеректе арифметикалық есептер үшін пайдаланылып, кейін келе есептеу әдістері ұмытылғанға ұқсайды.

Тоғыз-құмалақ тақтасы тек 18 отаудан емес, 14, 10 отаудан да тұруы мүмкін. Мұнда тек ойынның басында бір ұяшық отауға 9-дан артық құмалақ салуға болмайтыны маңызды.

Бүгінде Қазақстанда осы жұмыстардың ұйытқысы болып отырған танымал бірнеше азаматтар бар. Солардың ішінде тоғызқұмалақ федерациясының президенті Әлихан Байменов, вице-президенті Сардар Шәріпов пен «Таңғажайып тоғызқұмалақ» кітабының авторы, тоғызқұмалақтан мемлекеттік жаттықтырушы Мақсат Шотаев деген азаматтардың есімін атау тұрарлық. Қазақстан тәуелсіздік алған жылдан бері тоғыз-құмалақ жылдан-жылға дамып келеді. Бұл жерде жаңа құрылған тоғыз-құмалақ федерациясының ықпалы зор болып отыр. Бүгінгітаңда осы қауымдастықтың арқасында елдің түкпір-түкпірінде үйірмелер ашылып, тоғыз-құмалақтан жарыстар жиі өткізіліп келеді. Тоғызқұмалақ ойыны арнайы тақтада екі адам арасында ойналады. Ойын тақтасы – 2 қазан, 18 отау, 162 құмалақтан тұрады. Ойын басында әр ойыншыға бір қазан, тоғыз отауға тоғыз-тоғыздан салынған сексен бір құмалақ тиесілі [4,82-б].

Тоғызқұмалақ адам бойында 9 түрлі әдет-ғұрып қасиеттерін қалыптастырады:

1. Ақыл-ой өрісін дамытып, терең ойлануға;
2. Тәртіптілікке, мәдениеттілікке;
3. Әдептілікке, ізеттілікке;
4. Төзімділікке, сабырлыққа;
5. Еңбекқорлыққа, мақсатқа қол жеткізуге;
6. Саяхат және туған өлкені қастерлеуге;
7. Батырлыққа, тез арада дұрыс шешім қабылдауға;
8. Жігер-намысты шыңдауға;
9. Достық пен отансүйгіштікке тәрбиелейді [5,8-б].

Күтілетін нәтиже:

Оқу жылының аяғына қарай оқушы біледі, үйренеді:

Тоғызқұмалақ ойынының жалпы ережесі туралы;

Интеллектуалды ойлауды;

Ойын барысында жүрістерді санауды;

Комбинация жасауды;

Уақытқа ойнауды.

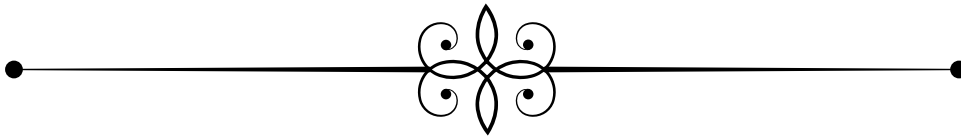
Қорыта айтқанда: Ұлттық ойындар бала тәрбиесінде негізгі екі жауапты рөл атқарады: біріншіден, жаттығулар жасап, ұлт ойындарын ойнаған кезде дене дамуы жақсарса, екіншіден, ұлт ойындарының мазмұнын, ойлау тәртібін түсіндірген кезде ұлттық әдет – ғұрпымыздан, өткен өмірімізден хабар алады. Егер балабақшада жұмыс стилі ұлттық дәстүр, салт – санаға бағытталған болса, мысалы, барлық топ бөлмелері, залдар қабырғаларындағы тұскиіз, ою, сырмақ, домбыра, қамшы, ер сияқты заттардың өзі күнделікті

баланың көз алдында болғандықтан осы бұйымдарға көздері қанық болып өседі. Дене шынықтыру пәнінде қазақтың ұлттық ойындарын қолдану, тарихынан мағлұмат беру, оқушылар бойында патриоттық сезім қалдырары сөзсіз.

Ойнаған Абай, Мұхтар, Шәкәрім,
Сыпырып тастап, талайдың шапанын
Осындай асқар алыптар барда,
Үзілсін ізі қалайша атаның?
Замандарынан Фарабилердің,
Дәуірлерінен дана билердің
Жалғасқан жақсы өнер деп білсең,
Тоғызқұмалақ санап үйренгін.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Сағындықов Е. «Қазақтың ұлттық ойындары» - Алматы;
2. Төтенаев Б. «Қазақтың ұлттық ойындары» - Алматы;
3. Нұрғалиев Р.Н. «Қазақтың ұлттық ойындары» - Алматы;
4. Әбдіқадіров Д.Р., Чныбаев М.М. «Тоғызқұмалақ ұлттық ойыны», Алматы-2011;
5. «Дене тәрбие жүйесінің мазмұны мен негіздері», «Ұлт тағылымы», Алматы-2005.

Мамбеткулова Индира Айтбаевна,
Астана қаласы, Қазақстан Республикасы
Президент Іс басқармасы Медициналық
орталығының «Қарлығаш» балабақшасының
тәрбиешісі

МОДЕЛЬДЕУ ӘДІСІНІҢ БІРІ - ЭЙЛЕР ШЕҢБЕРЛЕРІ КӨМЕГІМЕН БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН ДАМУ

Аңдатпа. Бұл жұмыстың өзектілігі оның білім берудің дамушы функциясын жүзеге асыруға бағытталуымен анықталады, бұл жалпы және мектепке дейінгі білім берудегі қазіргі білім беру жағдайының негізгі міндеті болып табылады. Баяндама мектеп жасына дейінгі балалардың логикалық ойлауын дамыту үшін графикалық модельдеу әдісінің мазмұны, қолдану салалары және білім беру әсерлері туралы идеяларды кеңейтуге арналған.

Түйін сөздер: Эйлер шеңберлері, модельдеу әдісі, визуалды модельдеу әдісі, графикалық модельдер.

Модельдеу әдістері әсіресе мектеп жасына дейінгі балалар үшін тиімді, өйткені оларда визуалды-тиімді ойлау дамыған, есте сақтау еріксіз, ал ойлау міндеттері сыртқы құралдардың басым рөлімен шешіледі, көрнекі материал ауызша материалға қарағанда жақсы сіңеді. Көрнекі модельдеу әдісі балаға дерексіз ұғымдарды көрнекі түрде ұсынуға, олармен жұмыс істеуді үйренуге көмектеседі. Жұмыста визуалды модельдеу тез шаршаудың алдын алуға, сабаққа қызығушылық тудыруға, балаларды ең бастысы көруге, алған білімдерін жүйелеуге үйретуге мүмкіндік береді. Балалар әртүрлі схемалық кескіндерді өте оңай және тез түсінеді және оларды сәтті пайдаланады. Логикалық есептерді шешудің бір практикалық және ыңғайлы моделін көрнекті ғалым Леонард Эйлер ұсынады.

Эйлер шеңберлері - бұл ұғымдар немесе объектілер жиынтығы арасындағы қатынастарды көрнекі түрде көрсетуге болатын графикалық модель. Ал халық даналығы: «жүз рет естігеннен гөрі бір рет көрген жақсы» дейді. Эйлер шеңбер моделінің қарапайымдылығы мен көрнекілігін ескере отырып, ол балабақшаларда сәтті

қолданылады. Эйлер шеңберлерін қолдана отырып, бала логикалық әрекеттердің келесі элементтерін игереді:

- белгілерді анықтау мақсатында объектілерді талдау;
- синтез - бөлшектердің тұтастығын құрастыру;
- объектілерді салыстыру, жіктеу критерийлерін таңдау;
- салдарларды жою;
- себеп-салдарлық байланыстарды орнату;
- пайымдаудың логикалық тізбегін құру [1].

Эйлер шеңберлерінің көмегімен визуалды модельдеу әдісі көбінесе мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық дамуы үшін қолданылады.

4-5 жастан бастап балаларға қарапайым мәселелерді Эйлер шеңберлерімен, алдымен ересектердің түсіндірмелерімен, содан кейін өз бетінше шешуге болады. Осы жастағы балалармен қарапайым ойындар мен жаттығулар орынды, олардың мақсаты заттар мен геометриялық фигуралардың қасиеттері туралы идеяларды бекіту, заттарды түсі, пішіні, өлшемі бойынша

салыстыруға үйрету.

Қарапайым математикалық көріністерді қалыптастыру үшін Эйлер шеңберлерінің көмегімен визуалды модельдеу әрекетін игеруді бір жалпы белгісі бар заттарды (мысалы, пішіні, түсі, өлшемі, қалыңдығы) салыстырудан бастаған дұрыс, кейінірек баланың жеке ерекшеліктеріне байланысты екі немесе одан да көп белгілерді алуға болады.

Бастау үшін Сіз балаларға «шеңбер ішінде» және «шеңберден тыс» кеңістіктік ұғымдарды түсіндіресіз. Баланы шеңберден тыс заттардың белгісін білдіру үшін емес, бөлшекті қолдануға үйрету маңызды.

Тәрбиеші құрсауды еденге қояды, құрсаудың ішіндегі орынды белгілейді және еденнің қалған бөлігі құрсаудың сыртында екенін айтады. Бір шеңбермен жұмыс істеудің мақсаты-заттарды бір белгі бойынша жіктеуге үйрету, логикалық теріске шығару операциясын оны атамай-ақ түсінуге және қолдануға үйрету. Әр баланың қолында бір зат бар. Балалар кезек-кезек тәрбиешінің тапсырмасына сәйкес заттарды орналастырады. Құрсаудың ішіне барлық ойыншықтарды, ал құрсаудың сыртына барлық басқа заттарды орналастырыңыз. Содан кейін келесі мәселелер бойынша әңгіме жүргізіледі:

- Құрсаудың ішінде қандай заттар жатыр? (ойыншықтар)

- Құрсаудан қандай заттар шықты?

Егер балалар құрсаудан тыс барлық заттарды тізімдей бастаса, бұл дұрыс емес. Шеңберден тыс жатқан барлық фигуралардың қасиетін бір сөзбен білдіріңіз. (Ойыншықтар емес)

Ең бастысы, құрсаудың ішінде ойыншықтар бар және басқа заттар жоқ.

Содан кейін біз заттарды екі шеңберге бөлуді бастаймыз. Біз «шеңбер ішінде» және «шеңберден тыс» ұғымдарын екі белгіні қолдана отырып түсіндіреміз.

Балалар осы қарапайым тапсырмаларды орындайды:

- Қызыл шеңбердің ішіне үшбұрышты пішіндер салыңыз.

- Көк шеңбердің ішіне қызыл фигуралар-

ды салыңыз.

Барлық фигуралар орналастырылғаннан кейін тәрбиеші екі жаңа сұрақ қояды:

- Қызыл шеңбердің ішінде қандай геометриялық фигуралар жатыр? (Шеңбердің ішінде үшбұрышты фигуралар бар).

- Көк шеңбердің ішінде қандай геометриялық фигуралар жатыр? (Шеңбердің ішінде қызыл фигуралар жатыр).

Бұл жауап жаңа ғана шешілген тапсырманың шартында қамтылған және әдетте көп қиындықсыз тұжырымдалған. Екінші сұрақтың дұрыс жауабын ұзағырақ күту керек. Шеңберден тыс қандай геометриялық фигуралар жатыр? Шеңберден тыс жатқан барлық фигуралардың қасиетін бір сөзбен білдіріңіз. (Шеңбердің сыртында үшбұрышты емес, қызыл фигуралар емес).

Бұл жағдайда біздің мақсатымыз-шеңбердің ішіндегі фигуралардың қасиеті арқылы шеңберден тыс жатқан фигуралардың қасиетін сипаттау.

Мектеп жасына дейінгі балалармен бірнеше шеңбер модельдерін қолдануға болады:

а) қиылыспайтын шеңберлер;

б) қиылысатын шеңберлер;

в) бір шеңбер екіншісіне салынған.

Екі шеңбермен жұмыс істеудің мақсаты-заттарды екі қасиетке қарай жіктеу, конъюнкцияның логикалық жұмысын түсіну және қолдану қабілетін дамыту. Енді балалар қиылысатын аймақтары бар екі шеңбермен немесе түрлі түсті (көк, қызыл) шеңберлермен жұмыс істейді. Тапсырмаларды шешпес бұрын бірқатар жаттығуларды орындау керек. Мұндай жаттығуларды құрсауларды қолдана отырып, топтық сабақтарда жасаған дұрыс.

- Көк шеңбердің ішіндегі, бірақ қызыл шеңбердің сыртындағы аймақтың шекарасын сызыңыз.

- Аймақтың шекарасын қызыл, бірақ көк шеңберден тыс сызыңыз.

- Көк және қызыл шеңберлердің ішіндегі аймақтың шекарасын сызыңыз.

- Көк және қызыл шеңберлерден тыс аймақтың шекарасын сызыңыз.

Дайындық жаттығуларын сәтті

орындағаннан кейін сіз тапсырмаларды шешуге кірісе аласыз. Фигуралардың орналасуымен тапсырмадан кейін балалар төрт сұраққа жауап береді:

Қандай фигуралар жатыр:

- екі шеңбердің ішінде;
- көктүстің ішінде, бірақ қызыл шеңберден

тыс;

- қызыл, бірақ көк шеңберден тыс;
- екі шеңберден тыс?

Фигураларды екі қасиетке - түс пен пішінге сүйене отырып атау керек. Логикалық есептермен қатар фигураларды санау міндеттерін де қоюға болады.

Қанша фигура жатыр:

- екі шеңбердің ішінде;
- көктүстің ішінде, бірақ қызыл шеңберден

тыс;

- қызыл, бірақ көк шеңберден тыс;
- екі шеңберден тыс?

Фигураларды санауға олардың белгісін қосу арқылы мәселені қиындатуға болады:

- Екі шеңбердің сыртында қанша жасыл фигура жатыр?

Балалар екі шеңбермен немесе түрлі түсті шеңберлермен жұмыс істейді (көк, қызыл), және өлшемі (үлкен, кішкентай) кішкентай шеңберді үлкен шеңберге қоюға болатын кезде екі шеңберді кесіп өтудің орнына. Шеңберлердің біріне балалар тірі емес заттармен суреттер салады, шеңберлердің қиылысында көлігі бар карталар бар. Балалардың назарын көлік тірі бола алмайтындығына аударамын, ол әрқашан жансыз заттармен шеңберде болады. Сондықтан екі шеңберді кесіп өтудің орнына үлкен шеңберге кішкене шеңбер қоюға болады. Жаттығуды орындау кезінде балалар ойланады: егер бірінші жиынның барлық объектілері екінші жиынға енсе, онда модель кірістірілген шеңберлер болады.

Эйлер шеңберлерінің көмегімен визуалды модельдеу әдісін мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу дамуында да қолдануға болады.

Мектеп жасына дейінгі балаларда синонимдерге, толықтыруларға және сипаттамаларға бай бейнелі сөйлеу өте сирек кездесетін құбылыс. Балалардың сөйлеуінде

көптеген проблемалар бар. Сондықтан мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуін дамытудағы педагогикалық әсер өте күрделі мәселе. Балаларды өз ойларын дәйекті, грамматикалық тұрғыдан дұрыс айтуға, қоршаған өмірдегі әртүрлі оқиғалар туралы айтуға үйрету керек.

Әр түрлі сөйлеу қабілеті бұзылған мектеп жасына дейінгі балалар мектепке дейінгі білім беру бағдарламасын да, одан әрі жалпы білім беретін мектептің оқу бағдарламасын да игеруде айтарлықтай қиындықтарға тап болады. Балалармен жұмыс жасай отырып, тәрбиеші балалардың жаңа материалды игеру процесін жеңілдететін, жүйелейтін және бағыттайтын көмекші құралдарды іздеуі керек.

Мұндай құралдар - Эйлер шеңберлерін қолданатын графикалық модельдер. Сипаттамалық әңгіменің элементтері объектінің сапалық сипаттамалары болып табылады: жалпы ұғымға жату; шамасы; түс; пішін; құрамдас бөліктер; бетінің сапасы; объект жасалған материал (тірі емес заттар үшін); ол қалай қолданылады (қандай пайда әкеледі), не үшін ұнайды (ұнамайды).

Біріншіден, бала жоспар бойынша заттарды сипаттау моделін жасайды. Бұл жағдайда сипаттаманың (пиктограмманың) таңбалары құрсауларға салынады. Содан кейін шеңберлердің қиылысында заттардың бірдей белгілері ерекшеленеді. Енді сіз алдымен объектілердің ұқсастықтарын, содан кейін айырмашылықтарын анықтай аласыз.

Мысалы, ит пен мысықтың салыстырмалы сипаттамасы. Бастау үшін біз бірдей белгілерді бөліп көрсетеміз: «мысық пен ит – үй жануарлары. Оларға адам қамқорлық жасайды. Ол оларды тамақтандырады, күтеді. Мысық пен иттің денесі шашпен жабылған. Бұл жануарлардың басы, денесі, құлағы, құйрығы, табандары бар». Содан кейін біз айырмашылықтарды бөліп көрсетеміз: «Мысық ақ-қара, ал ит қызыл. Мысық мияулайды, ал ит үреді. Мысық сүт ішкенді, балық жегенді және ит сүйектерін тістегенді ұнатады. Мысық пен ит адамға пайдалы. Ит үйді күзетеді, ал мысық тышқандарды

ұстайды» [2].

Эйлер шеңберлерінің көмегімен визуалды модельдеу әдісін мектеп жасына дейінгі балаларды қоршаған әлеммен таныстыру кезінде қолдануға болады. Балаларға мәселелерді шешуге арналған карталар жиынтығы ұсынылады. Мысалы:

1. Карточкаларды бір шеңберде жеуге болатын барлық нәрсе, ал екіншісінде жемістер болатындай етіп орналастырыңыз (бір шеңбер екіншісіне салынған). Балалар шеңберлердің сипаттамаларына сәйкес келетін заттарды анықтайды. Баланың назарын әрқашан объектіге тән қасиеттерге аудару маңызды.

2. Карточкаларды бір шеңберде жемістер, ал екіншісінде көкөністер (қиылыспайтын шеңберлер) болатындай етіп орналастырыңыз. Балалар шеңберлердің сипаттамаларына сәйкес келетін заттарды анықтайды.

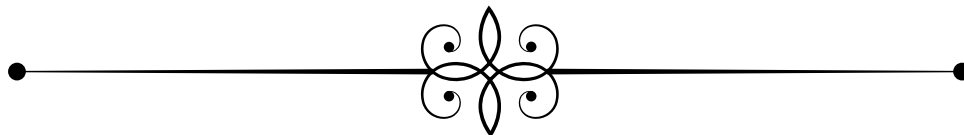
3. Карточкаларды бір шеңберде барлық жемістер, ал екіншісінде барлық қызыл заттар болатындай етіп орналастырыңыз (қиылысатын шеңберлер, қиылыста алма бар карта). Алдымен балалар шеңберлердің сипаттамаларына сәйкес келетін затты анықтайды. Қиылысатын шеңберлердің әрқайсысына қандай да бір сапа беріледі. Содан кейін ортақ қиылысы бар шеңберлердің сипаттамасына сәйкес келетін нысанды табу керек.

Балалармен жұмыс жасауда осы технологияны қолдана отырып, біз олардың ерекшеліктерін анықтау, талдау және синтездеу мақсатында объектілерді талдау қабілеттерін дамытуға ықпал етеміз, яғни көптеген жетіспейтін компоненттерді өз бетінше аяқтай отырып, бөлшектердің тұтастығын құрамыз, салыстыру және жіктеу, жалпылау, қорытынды жасау және қорытынды жасау, логикалық тізбектер құру, пайымдау.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. *Historian Круги Эйлера и примеры задач на логику. Как решать круги эйлера / Historian [Электронный ресурс] // Uhistoru.ru : [сайт]. – URL: <https://uhistory.ru/education/matematika/krugi-ejlera-i-primery-zadach-na-logiku-kak-reshat-krugi-ejlera.html>*

2. *Косова О. Н. Использование приема графического моделирования с помощью кругов Эйлера в различных видах деятельности с дошкольниками / Косова О.Н. [Электронный ресурс] // Педагогическое сообщество Урок.РФ: [сайт]. – URL: https://xn--j1ahfl.xn--p1ai/library/ispolzovanie_priema_graficheskogo_modelirovaniya_s_192735.html?ysclid=lpf2mjtesg263056193*

Сайдалинова Данагуль Айткалиевна,
Астана қаласы, Қазақстан Республикасы
Президент іс Басқармасы Медицина орталығының
«Қарлығаш» балабақшасының
қазақ тілі мұғалімі

МНЕМОТЕХНИКА – БАЛАЛАРҒА ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУДЕГІ БАЙЛАНЫСТЫРЫП СӨЙЛЕУ DAҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ

Аңдатпа. Мақалада мектеп жасына дейінгі балаларға қазақ тілін меңгерудің маңызды шарттарының бірі ол - байланыстырып сөйлеу дағдыларын қалыптастыру, мнемотехнологияны қолдану арқылы, қазақ тілін оқытудың әдістері ұсынылған.

Түйін сөздер: тілді үйрету, мнемотехнология, мнемотехника, байланыстырып сөйлеу, коммуникативтік дағдылар, мектеп жасына дейінгі балалар, дамыту, қалыптастыру.

Мектеп жасына дейінгі балаларға мемлекеттік тілді үйрету өте күрделі процесс болып табылады. Ерте жастан тілге үйрету баланың коммуникативтік дағдыларын дамытуға, сонымен қатар мемлекеттік тілге және өз елінің мәдениетіне баулуға мүмкіндік береді. Балаларды қазақ тіліне үйретудің негізгі міндеттерінің бірі – байланыстырып сөйлеу дағдыларын қалыптастыру.

Психологияда мектепке дейінгі кезең тіл үйренуге ең қолайлы шақ деп есептеледі. Дәл осы жаста балаларға табиғи қызығушылық, бейімділік және дыбыстарды қабылдауға қажетті сезімталдық тән. Тілді меңгеру баланың жалпы дамуының тиімді әдісі болып табылады.

Балалардың тілді игеру- сөйлеу әрекеті, сөйлеуді қабылдау және ауызекі сөйлеу арқылы жүзеге асады. Сондықтан, балалардың байланыстырып сөйлеу әрекетіне, қарым-қатынас жасауларына, өз ойларын білдіре білу қабілетінің дамуына жағдай жасау өте маңызды.

Алайда, тәжірибе көрсеткендей, мәселеге деген қызығушылықтың артуына қарамастан, мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу дамуының деңгейі жеткіліксіз.

Коммуникативті дағдыларды дамыту, қалыптастыру проблемасы тек үйретілетін тілде ғана емес, өз ана тілінде де туындайды. Балалардың көпшілігінде байланыстырып сөйлеу дағдылары жеткіліксіз дамыған. Оларға тақпақтарды, ертегілер мен шағын шығармалардың мазмұнын есте сақтау, мазмұнын өз бетінше қайталап айту қиындыққа соғады.

Негізінен мектеп жасына дейінгі балаларда визуалды есте сақтау қабілеті көбірек дамығаны белгілі. Сондықтан, жалпы балалардың есте сақтау қабілетінің дамуына ықпал ететін әдістерді, көрнекіліктерді кеңінен қолданған жөн. Соңғы кезде мектеп жасына дейінгі балалардың байланыстырып сөйлеу дағдыларын дамыту мақсатымен мнемотехника әдістері педагогикалық тәжірибеде кеңінен қолданылады.

Мнемотехника грек тілінен аударғанда – «есте сақтау өнері» - бұл тиімді есте сақтауды қамтамасыз ететін әдістер мен тәсілдер жүйесі. Мнемотехника балалардың табиғат объектілерінің ерекшеліктері туралы, қоршаған әлем туралы білімдерді игеруге, айтылған шағын әңгіменің, ертегінің мазмұнын еске сақтап әңгімелей білуге,

тақпақты жаттауға, тіл дамытуға, жалпы тіл үйрену процесін жеңілдетуге үлкен септігін тигізеді. Сондай-ақ, тәрбиеленушілердің жас ерекшеліктеріне сай бағдарламалық мазмұнды меңгеруді қамтамасыз етуге көмектеседі [1].

Жасыратыны жоқ, қазіргі уақытта балалардың сөздік қорының аздығы, сөйлемдегі сөздерді дұрыс байланыстыра алмауы, дыбыстық айтылымның бұзылуы, логикалық ойлау қабілетінің жеткіліксіздігі сияқты кемшіліктер көп кездеседі. Сондықтан да, тәрбиеленушілерге қазақ тілін үйренуде бағдарламалық мазмұнды игеру қиындыққа соғады. Бұл баланың танымдық қабілетінің жеткіліксіздігіне де байланысты болады, кейіннен бұл кемшілік оның мектептегі үлгеріміне үлкен әсерін тигізуі мүмкін.

Сөйтіп, жоғарыда аталған коммуника- тивтік дағдыларын дамыту мәселесін шешу үшін балалардың визуалды есте сақтау қабілетін қолдана отырып, тілді меңгеру процесін қызықты әрі тиімді ету үшін, тәжірибелерімізде әртүрлі әдістер мен технологияларды қолданамыз, солардың ішінде тиімді әдістерінің бірі-мнемотехника.

Мнемотехниканы балаларға сипаттама- лық әңгіме құратуда, ертегі немесе шағын әңгіме мазмұнын айтқызу барысында және тақпақ жаттату кезінде қолданылады [2].

Мнемокесте балалардың өз бетінше, заттың негізгі қасиеттері мен ерекшеліктерін анықтауға, белгілі бір ақпаратты есте сақтауға көмектеседі, сөздік қорын кеңейтеді, ассоциацияларды елестету арқылы еске сақтау көлемін арттырады.

Мнемокесте бойынша жұмысты бірнеше кезеңге бөленеді.

1-кезең: мнемокестені қарастыру және әр ұяшықта не бейнеленгенін анықтап, айту;

2-кезең: «ақпаратты қайта кодтау» яғни белгіні (символды) бір бейнемен сәйкестендіру;

3-кезең: белгілерге (символдарға) сүйене отырып балалар берілген тақырыпқа әңгіме құрастырады немесе ертегі мазмұнын айтады. Ортанғы топта мұндай тапсырманы ересек адамның көмегімен орындаса, ал

ересек тобының балалары оқу жылдың екінші жарты жылдығында өздігінен оңай орындайды [3].

Мнемотехника - оңай жолдан қиынына қарай құру әдісі, яғни жұмысты ең оңай мнемоквадраттан бастап, жай ғана мнеможолдарға өтіп, сосын мнемокестеге құруға көшеміз. Мнемокестелер жасау үшін жоғары көркемдік, шығармашылық қабілеттер қажет емес, өйткені кез-келген педагог таңдалған әңгімеге, ертегіге қатысты заттар мен объектілердің символдық бейнелерін сала алады. Ең бастысы – көрнекілік, тірек-сызба, бейнелеген суретіміз балаға түсінікті болуы тиіс.

Мнемокестелер өлең, тақпақтар жаттау кезінде әсіресе тиімді. Өлеңді үйрену кезінде өлеңнің бүкіл мәтінін схемалық түрде бейнелейді. Осыдан кейін бала графикалық бейнелерді қолдана отырып, өлеңді толығымен айтып береді. Айту барысында балалар суретті оңай еске түсіреді, содан кейін сөздерді еске түсіреді. Соның нәтижесінде мнемотехниканың көмегімен өлеңдерді жаттау, мектеп жасына дейінгі балалар үшін көңілді және эмоционалды іс болады [2].

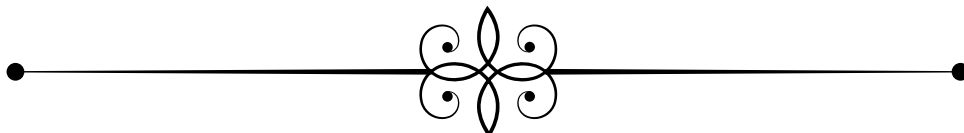
Сонымен, тіл үйренуде мнемотехника әдістерін қолдану сөйлем сипаттамалық әңгімелер құрастыруға үйрету жұмысын едәуір жеңілдетеді. Сондай-ақ, визуалды жоспардың болуы - әңгімелерді байланысқан, анық, толық етеді. Балалар тақпақ-өлең жаттауға қызығушылық танытады және бүлдіршіндердің сөздік қоры толықтырылады.

Қорытындылай келе, мнемотехниканы қазақ тілін үйрету жұмысында қолдану тиімді құрал деп есептеуге болады. Өйткені тәрбиеленушілердің тілді түсінуді мен қабылдау қабілеттері, монологтық және диалогтық сөйлеу дағдылары, ұжыммен іс-әрекет ете білу біліктері дамиды және есте сақтау, зейін мен ойлау қабілеттері жақсарады. Сонымен бірге интонациялық-дыбыстау дағдылары, түрлі әңгімелер құра білу қабілеті жетіледі.

Бала қазақ халқының мәдениетімен танысады да, қазақ тілін үйренуге деген қызығушылығы артады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Омельченко Л.В. «Использование приёмов мнемотехники в развитии связной речи» -Омельченко Л.В. Логопед. 2008. №4. - с.102 -115;
2. Чохонелидзе, Н. «Учим стихи по картинкам», 2006;
3. Полянская, Т. Б. «Использование метода мнемотехники в обучении рассказыванию детей дошкольного возраста», 2009.

Касенова Ая Мендешовна,
заведующая ясли-садом «Солнышко»,
г. Макинск, Акмолинская область

ДОШКОЛЬНЫЙ ВОЗРАСТ: ВЫЯВЛЕНИЕ ОДАРЕННОСТИ

Аннотация. В данной статье представлены методики выявления одаренности у детей, раскрыты особенности личности одаренного ребенка, описана процедура диагностического исследования.

Ключевые слова: одаренный ребенок, дети дошкольного возраста, логическое мышление.

«Одаренный», «способный», «талантливый» – эти слова в последнее время часто произносятся педагогами, психологами, родителями. И это закономерно, потому что талантливый, одаренный человек – это особая ценность для общества в целом.

Качественный скачок в развитии новых технологий повлек за собой и резкое возрастание потребности общества в людях, обладающих нестандартным мышлением, вносящих новое содержание в производственную и социальную жизнь, умеющих ставить и решать новые задачи [1].

Виды одаренности:

- лидерская (проявляется в социально-коммуникативном развитии);
- интеллектуальная (проявляется в познавательном развитии ребенка);
- сценическая, литературно-поэтическая (проявляется в речевом развитии);
- музыкальная, хореографическая, изобразительная (проявляется в художественно-эстетическом развитии);
- спортивно-организационная (проявляется в физическом развитии).

Признаки одаренности – это те способности одаренного ребенка, которые проявляются в его реальной деятельности и могут быть оценены на уровне наблюдения

за характером его действия.

Признаки выявления одаренных детей:

- 1) комплексный характер оценивания разных поведений и деятельности ребенка, что позволит использовать различные источники информации и охватить как можно больше широкий спектр его способностей;
- 2) длительность идентификации (развернутое во времени наблюдение за поведением данного ребенка в разных ситуациях);
- 3) анализ поведения ребенка в тех сферах деятельности, которые в максимальной соответствуют его склонностям и его интересам (включение в специально организованные предметно-игровые занятия, вовлечение в различные формы соответствующей предметной деятельности и т.д.);
- 4) использование тренинговых методов, в рамках которых можно организовывать определенные развивающие влияния, снимать типичные для данного ребенка психологические «преграды»;
- 5) подключение к оценке одаренного ребенка специалистов соответствующей предметной области деятельности (музыкантов, художников и т.д.);
- 6) оценка признаков одаренности ребенка не только по отношению к актуальному уровню его психического развития, но и

с учетом зоны его ближайшего развития (в частности, на основе организации определенной образовательной среды с выстраиванием для индивидуальной траектории обучения);

7) преимущественная опора на экологически валидные методы психодиагностики, имеющие дело с оценкой реального поведения ребенка в реальной ситуации [2].

Методики выявления детской одаренности

Для выявления особенностей основных компонентов детской одаренности использует следующие методики. Эти методики используют для предварительной оценки детской одаренности, что имеет смысл при отборе детей в группу одаренных [3].

Метод «Учебная деятельность» ориентирована на оценку возможностей ребенка в области образного мышления. Предлагаемое дошкольнику поручение выявляет осознание им смысла модели и умение применить обычную модель для проигрывания вида.

Метод «Последовательность картинок» обычно используется для оценки возможностей ребенка в области закономерного мышления. Ребенку для заключения предлагаются 3 задачи (первая – вводная), в коих потребуется выложить очередность из 5 иллюстраций с соблюдением причинно-следственных связей эпизодов, изображенных на данных иллюстрациях.

Метод «Дорисуйте фигуру» (модификация способа Е. Торренса, созданная О.М. Дьяченко) ориентирована на оценку возможностей дошкольника

в области продуктивного фантазии [4]. Ребенку предлагается поочередно 10 карточек, на которых изображена фигура неопределенной формы. Ребенок обязан дорисовать любую фигурку так, чтобы вышла иллюстрация.

Метод «Вопросы к картинкам» (модифицированный вариант способа Е. Торренса) ориентирована на выявление познавательной энергичности. Ребятам поочередно демонстрируют сюжетные рисунки и требуют их выдумать вопросы, которые возможно задать о том, что нарисовано на данных иллюстрациях. Метод разрешает обнаружить творческую инициативу, которая отображается в содержании вопросов.

После того как группа умственно одаренных детей сформирована, умственно одаренным дошкольникам предлагается несколько другой набор методик. Это связано с тем, что выполнение заданий, предлагаемых обычным детям, является слишком легким для детей с высоким уровнем умственного развития, что не позволяет дифференцированно проанализировать уровни развития способностей умственно одаренных дошкольников. При этом задания охватывают те же области познавательного развития, что и задания, предлагаемые обычным детям.

Методика «Учебная деятельность», направленная на определение уровня развития способностей в области образного мышления, проводится так же, как с детьми обычной группы детского сада.

Методика «Куб Линка» направлена на выявление уровня развития способностей в области образного мышления у дошкольников, способности строить внутреннюю пространственную схему размещения элементов в трехмерной фигуре. Ребенку даются кубики, стороны которых окрашены в три разных цвета (красный, желтый, зеленый). Каждый кубик имеет три грани одного цвета, две грани – другого и одну – третьего цвета. Из этих кубиков ребенок должен построить четыре фигуры, вся видимая поверхность которых

имеет одинаковый цвет. Общая форма и количество элементов каждой из таких фигур задаются ему в виде плоскостных образцов, вычерченных на листе бумаги.

Методика «Самое непохожее» (разработана Л.А.Венгером) направлена на выявление уровня развития способностей в области логического мышления и определяет способность ребенка выделять признаки объектов и сравнивать по этим признакам их между собой [5].

Методика «Выбор стратегии поиска» – упрощенный вариант методики, разработанной Дж.Брунером. Направлена на определение уровня развития способностей в области логического мышления, выявляет способность ребенка решать логическую задачу наиболее целесообразным путем, используя понятийные обобщения как средства решения. Ребенку предлагается угадать с помощью вопросов одну из нескольких картинок, задуманную взрослым.

Методика «Сочинение сказки» направлена на определение уровня развития творческих способностей (на словесном материале). Ребенку предлагается сочинить свою собственную сказку, «какую раньше никто не читал и не слышал». Тема сказки задается взрослым (например, про зайчика).

Методика «Вопросы к картинкам», направленная на выявление познавательной активности, проводится так же, как с детьми

обычной группы детского сада.

Методика «Перцептивное моделирование» направлена на определение степени овладения моделирующими перцептивными действиями. Для выполнения задания дети должны зрительно расчленить фигуру (круг или квадрат) на заданные элементы. Для этого необходимо объединить в плане представления эти элементы, изменив их пространственное положение, соотношение и ракурс.

Методика «Схематизации» направлена на определение степени овладения действиями образного мышления. Задания этой методики выявляют умение детей ориентироваться в пространстве, используя разные формы схематического изображения пути (включающие ориентиры и направления движения).

Методика «Систематизация» выявляет уровень развития способностей в области логического мышления, уровень овладения сложными формами систематизации: классификацией, сериацией и их сочетанием. Для решения задач ребенок должен при размещении фигур в таблице учитывать принцип построения такой таблицы: сочетание классификации фигур по форме и сериации по величине.

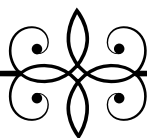
«Мультипликативная классификация» – методика Ж. Пиаже, направленная на определение возможности проведения ребенком классификации материала с учетом одновременно двух оснований классификации.

Таким образом, для обычных детей характерно наиболее высокое развитие способностей в области воображения и образного мышления при некотором «западании» уровней развития способностей в области логического мышления и познавательной активности. Для одаренных детей характерно иное соотношение основных умственных

способностей и познавательной активности. Это выражается в опережающем развитии способностей в области логического мышления и высокой познавательной активности на фоне достаточно высокого уровня развития способностей в области образного мышления и воображения. При этом выявляются качественные различия в выполнении обычными и одаренными детьми заданий методики «Вопросы к картинкам». У одаренных детей, по сравнению с обычными, преобладают вопросы, направленные на выявление отношений действительности и позволяющие расширить собственные познавательные возможности.

Список литературы:

1. Жиенбаева С.Н., Исаева Ж.К., Адамова М.Е., Смакова А.Д. К проблеме раннего выявления потенциально одаренных детей в дошкольном образовании // *Научный аспект*. – 2023. – № 8. – С. 426–431. - <https://na-journal.ru/arhiv/6290-zhurnal-nauchnyj-aspekt-8-2023-tom4>
2. Кадиева Ф.У. *Детская одарённость: признаки, виды, особенности личности одарённого ребёнка*. – <https://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2012/04/15/detskaya-odaryonnost-priznakividyosobennosti-lichnosti-odaryonnogo>
3. Осипова М.Б. *Одаренные дети: проблемы выявления, развития и психолого-педагогического сопровождения в системе общего образования: методические рекомендации*. – Нижний Тагил: НТФ ГАОУ ДПО СО «ИРО», 2019. – 62 с. – http://mcdo.edurevda.ru/images/imaging/Odare_deni/Osipova.pdf
4. Дьяченко О.М. *Развитие воображения дошкольника. Методическое пособие для воспитателей и родителей*. – М., 2013. – 160 с.
5. Венгер Л.А. *Генезис сенсорных способностей: монография*. – М., «Педагогика», 1976. – 256 с.

Королёва Надежда Викторовна,
психолог центра развития ясли-сада №1,
г. Экибастуз, Павлодарская область

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕЙРОПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ В КОРРЕКЦИОННОЙ РАБОТЕ С ДЕТЬМИ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ

Аннотация. В статье освещаются особенности развития дошкольников с различными познавательными особенностями развития, вопросы помощи дошкольникам с особыми образовательными потребностями (ООП) на основе применения нейропсихологических технологий, а также рассматриваются принципы и условия их эффективного применения.

Ключевые слова: познавательные действия, познавательные психические процессы, нейропсихологические игры, полушария головного мозга, здоровьесберегающая технология, особые образовательные потребности.

С каждым годом увеличивается число детей с особыми образовательными потребностями (ООП). Возникают трудности при освоении программного материала из-за особенностей развития коры головного мозга и процессов активного внутреннего торможения, нарушение взаимодействий первой и второй сигнальной систем. У детей отмечается незрелость в развитии познавательной деятельности и в эмоционально-волевой сфере. Наряду с этим наблюдаются отклонения в развитии двигательной сферы: нарушение произвольной регуляции движений, недостаточная координированность, и наиболее часто страдает моторика кистей и пальцев рук.

При умственных нагрузках у таких детей отмечается повышенная утомляемость и истощаемость центральной нервной системы, которая приводит не только к неустойчивости внимания, но и к раздражительности, беспокойству и негативному поведению. У большинства детей отмечается несформированность межполушарного взаимодействия от глубинных уровней

и до мозолистого тела. Наличие данных характеристик способствует возникновению трудностей в воспитании и обучении детей с проблемами в развитии.

Перед педагогами дошкольных образовательных организаций, работающих с детьми со статусом ООП, встаёт много непростых задач по выработке и выбору приемлемых средств и способов активизации и стимулирования познавательной сферы детей с нарушениями в развитии. Порой применение в работе с детьми общепринятых методов и приемов невозможно в силу особенностей таких детей. Но активизировать и мотивировать их на работу просто необходимо. В этом случае очень успешным становится применение в психолого-педагогической практике *нейропсихологических игр и упражнений*. Один из главных принципов в работе здесь – «от простого к сложному».

Эффективность нейропсихологического (психомоторного) подхода, являющегося здоровьесберегающей и игровой технологией, доказана наукой и практикой. Нейропсихологический подход

предполагает коррекцию нарушенных психических процессов (внимания, памяти, мышления, речи и др.), эмоционально-волевой сферы ребёнка через движение.

Многие исследователи указывают на взаимосвязь психического и моторного развития ребенка. А.Р. Лурия отмечал, что высшие психические функции возникают на основе относительно элементарных моторных и сенсорных процессов [1]. Например, развивая телесную моторику в подвижных играх, танцах, на занятиях ритмики, при игре на музыкальных инструментах, создаются предпосылки для становления таких процессов, как речь и мышление. Отечественная нейропсихология базируется на принципах, разработанных классиками психологии [2].

Нейропсихологические технологии состоят из следующих игр и упражнений:

1. Кинезиологические упражнения.
2. Глазодвигательные упражнения.
3. Нейроигры с мячом.
4. Нейроигры с карточками.
5. Дыхательные упражнения.
6. Растяжки.
7. Функциональные упражнения.
8. Релаксационные упражнения.
9. Когнитивные упражнения.
10. Компьютерные игры.
11. Нейроигры с балансировочной доской.

Коррекция с применением нейропсихологических методов всегда должна начинаться с двигательных методов, так как закрепление телесных навыков предполагает и развитие извне таких психических функций, как эмоции, восприятие, память, процессы саморегуляции.

Применение педагогами системы упражнений с нейрокоррекционным воздействием может оказать положительное воздействие на сформированность мозговых процессов детей при условии правильной организации этой технологии. Такой подход способствует достижению возрастных нормативов в общем развитии и, в частности, речевом.

Знакомство с теоретическим и

практическим опытом в области нейропсихологии началось с курсовой переподготовки «Нейропсихология в инклюзивном образовании». Изучение новой информации предполагало саморазвитие: чтение публикаций, книг, просмотр обучающих видео и вебинаров с целью повышения профессиональных навыков.

При работе психологом с детьми с особыми образовательными потребностями полученные знания в профессиональной деятельности нашли широкое применение в:

- повышении компетентности в вопросах нейрокоррекционного воздействия по методике А.В. Семенович «Нейропсихологическая коррекция в детском возрасте» [2];
- разработке проекта «Умные движения» и проекта нейропсихологической коррекции с детьми ООП;
- подборе системы упражнений с нейрокоррекционным воздействием;
- поддержке взаимосвязи с учителем-логопедом, также применявшей с детьми упражнения в своей практике;
- вовлечении родителей (качественное выполнение упражнений с ребенком дома по рекомендациям педагога) [3].

Коррекционно-развивающая программа состоит из цикла занятий. Занятия можно проводить как в микрогруппе, так и индивидуально. Каждое занятие может дублироваться с заменой некоторых упражнений и отрабатываться до тех пор, пока не будут достигнуты результаты [4].

Занятия могут проводиться один раз в неделю, время проведения – 20–30 минут. Оптимальное число участников группы – 1–6 человек.

Возраст – 4–6 лет.

Структура занятия:

- дыхательное упражнение - 2 минуты;
- массаж и самомассаж 3 минуты;
- глазодвигательное упражнение - 2–5 минуты;
- упражнения на развитие соматогностических, тактильных,
- кинестетических, динамических,

пространственных функций – 3–5 минут;
– упражнения на развитие внимания, памяти, функций программирования и контроля, коммуникативные и эмоциональные упражнения – 10–15 минут.

Методы и приемы реализации проекта:

1. Самообразование.
2. Работа с детьми.
3. Работа с родителями.
4. Методический инструментарий.

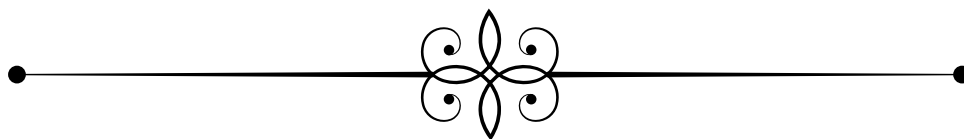
Ожидаемый результат

Разработка картотеки нейропсихологических игр и упражнений, которые могут использоваться как педагогами при работе в общеразвивающих группах, так и в работе в группах с детьми с ООП.

Таким образом, эффективность использования психологом нейропсихологических занятий будет значительно выше, если воспитатели и учителя-логопеды также будут использовать в работе некоторые из этих методов.

Список литературы:

1. Лурия А.Р. Основы нейропсихологии. – М., 2013. – 29 с.
2. Семенович А.В. Нейропсихологическая диагностика и коррекция в детском возрасте. – М., 2000. – 102 с.
3. Визель Т.Г. Основы нейропсихологии. – М., 2005. – 97 с.
4. Трясорукова Т.П. Развитие межполушарного взаимодействия у детей: нейропсихологические игры: рабочая тетрадь. – М., 2002.

Федоренко Виталия Валерьевна,
педагог детского сада №45 «Болашақ»,
г. Усть-Каменогорск

STEM-ОБРАЗОВАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация. Статья посвящена значимости STEM-образования в современном мире. В условиях технологической революции и постоянных инноваций, образование должно не только давать знания, но и делать процесс обучения интересным и прикладным. STEM-образование предлагает эффективный подход к пониманию и применению знаний, основанный на проектном методе и взаимодействии различных областей знаний. Это способствует разноплановому развитию ребенка и повышает его шансы на успех в будущем.

Ключевые слова: STEM-образование, современный мир, технологическая революция, проектный метод, познавательная и творческая деятельность, техническое творчество, критическое мышление.

В настоящее время наблюдается технологическая революция: стремительные потоки информации, высокотехнологичные инновации и разработки преобразовывают все сферы нашей жизни. Меняются и запросы общества, интересы личности. Современный мир ставит перед образованием непростые задачи: учиться должно быть интересно, знание должно быть применимо на практике, обучение должно проходить в занимательной форме, и все это, непременно, должно принести хорошие плоды в будущем ребенка – высокооплачиваемую работу, самореализацию, высокие показатели интеллекта.

Одной из эффективных технологий обучения пониманию знаний детей является технология STEM-образования. STEM-образование одно из приоритетных направлений формирования инновационного мышления. STEM-образование базируется на проектном методе, в основе которого всегда лежит ситуация познавательного и художественного поиска, как в получении знаний на основе собственного опыта практической деятельности, так и

последующего применения полученных знаний в приоритетных видах детской деятельности: игре, конструировании, познавательно-исследовательской деятельности с элементами технического творчества [1].

Взаимосвязь и тесное взаимодействие областей знаний, объединенных в понятие «STEM-образование», делает процесс развития разноплановым и многопрофильным и позволяет детям понять непростой и очень интересный окружающий нас мир во всем его многообразии.

Внедрение STEM-образования в дошкольное образование помогает детям научиться быстро ориентироваться в потоке информации и реализовывать полученные знания на практике. Дошкольники приобретают дополнительные практические навыки и умения, которые достаточно востребованы в современной жизни. Увлекательные занятия в виде игр позволяют раскрыть творческий потенциал ребенка.

Преимущества STEM-образования:

– Интегрированное обучение по темам, а не по предметам.

- Применение научно-технических знаний в реальной жизни.
- Развитие навыков критического мышления и разрешения проблем.
- Формирование уверенности в своих силах.
- Активная коммуникация и командная работа.
- Развитие интереса к техническим дисциплинам.
- Креативные и инновационные подходы к проектам.
- Развитие мотивации к техническому творчеству через детские виды деятельности с учётом возрастных и индивидуальных особенностей каждого ребёнка.
- Содействие умению анализировать результаты проделанных мероприятий.
- Способствует наилучшей познавательной активности дошкольников.
- Ранняя профессиональная ориентация.
- Подготовка детей к технологическим инновациям жизни [2].

Как можно внедрить STEM-технологии в детском саду?

Организовать конструктивные занятия. Для этого можно использовать робототехнические устройства. Разнообразные задания в игровой форме помогут детям развить логику и алгоритмическое мышление. Дошкольники смогут научиться быстро решать практические задачи и приобрести для себя базовые знания программирования;

Провести экскурсионные мероприятия. Изучение окружающей среды при помощи проведения полевых работ вместе с дошкольниками даст возможность детям изучить структуру листьев, провести анализ воды, понаблюдать за насекомыми. Это поможет им проникнуться особой любовью к восхитительным творениям и осознать свою ответственность перед ними;

Подготовить игровые занятия. В этом случае можно организовать увлекательные мероприятия в форме подвижных игр, танцев и развлечений. Это позволит детям лучше развить коммуникативные навыки, пополнить словарный запас, освоить

грамматические особенности построения речи, научиться проектировать новые уникальные модели [3].

Сегодня можно встретить множество разнообразных учебных модулей, которые входят в STEM-образование в ДОО.

Образовательный модуль «Дидактическая система Ф. Фребеля» включает:

- экспериментирование с предметами окружающего мира;
- освоение математической действительности путем действий с геометрическими телами и фигурами;
- освоение пространственных отношений;
- конструирование в различных ракурсах и проекциях.

Образовательный модуль «Экспериментирование с живой и неживой природой» позволяет организовать знакомство детей со свойствами воды, воздуха, объектов неживой и живой природы, оптическими явлениями:

- формирование представлений об окружающем мире в опытно-экспериментальной деятельности;
- осознание единства всего живого в процессе наглядно-чувственного восприятия;
- формирование экологического сознания.

«LEGO - конструирование» включает:

- способность к практическому и умственному экспериментированию, обобщению, установлению причинно-следственных связей, речевому планированию и речевому комментированию процесса и результата собственной деятельности;
- умение группировать предметы;
- умение проявлять осведомленность в разных сферах жизни;
- свободное владение родным языком (словарный состав, грамматический строй речи, фонетическая система, элементарные представления о семантической структуре);
- умение создавать новые образы, фантазировать, использовать аналогию и синтез.

Образовательный модуль «Математичес-

кое развитие» включает настольные развивающие игры, пособия для сенсорного развития, наборы геометрических тел и фигур, демонстрационный и раздаточный материал по разделам математики, логические головоломки, сортировщики, рамки-вкладыши и объемные вкладыши, счеты, математические конструкторы, шнуровки, круги Луллия и др., комплексное решение задач математического развития с учетом возрастных и индивидуальных особенностей детей по направлениям: величина, форма, пространство, время, количество и счет.

Образовательный модуль «Мультстудия «Я творю мир» включает:

- освоение ИКТ (информационно-коммуникационных технологий) и цифровых технологий;
- освоение медийных технологий;
- организация продуктивной деятельности на основе синтеза художественного и технического творчества.

Каждый модуль направлен на решение специфичных задач, которые при комплексном их решении обеспечивают реализацию целей STEM-образования: содействуют наилучшему уровню развития мыслительных навыков и интеллектуальных способностей в процессе познавательно-исследовательской деятельности. Современная методика непринужденно и легко вовлекает детей в научно-творческую деятельность. Это способствует планомерному развитию интеллектуальных

способностей, которые необходимы во взрослой жизни [4].

При организации работы с использованием STEM-технологий необходимо учитывать основные педагогические принципы:

- интегративность;
- сознательность и активность;
- наглядность обучения;
- системность;
- доступность и последовательность;
- природосообразность;
- сотрудничество и единство

взаимодействия семьи и учреждения образования в воспитании и образовании ребенка.

В ходе работы над проектом обучающиеся ДО взаимодействуют, принимают решения, используют различные инструменты оценивания, то есть овладевают универсальными учебными действиями. Здесь не педагог показывает, что он знает и умеет, как он работает, а сами воспитанники. Такой же принцип обучения применяется в реализации обновленных подходов дошкольного образования с использованием модели 4К.

Таким образом, STEM-технологии могут успешно использоваться в свободное время от организованной учебной деятельности в рамках основной образовательной программы дошкольного образования, а каждый её раздел – образовательный модуль – самостоятельно применяться в уголке юного исследователя.

Список литературы:

1. Алиева Л.В. Тенденции и проблемы воспитания // *Вопросы воспитания*. – 2022. – № 2. – С. 23–28.
2. Годунова Е.А., Рождественская Л.В. Многомерный взгляд на мир, или STEM, STEAM, STREAM подходы в образовательной практике. – М., 2017.
3. Исаев Е.И. Возрастно-нормативная модель развития в дошкольном детстве // *Психологическая наука и образование*. – 2017. – № 4. – С. 14–22.
4. Шилина И.Б. Интегративные тенденции как основа интеграции естественнонаучного и гуманитарного образования // *Психологическая наука и образование*. – 2017. – № 2. – С. 24–32.

Дулепина Оксана Николаевна,
воспитатель КГКП «ясли-сада №1 Центр развития»,
г.Экибастуз, Павлодарская область

ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОШКОЛЬНИКОВ

Аннотация. Экспериментальная работа играет большую роль в жизни дошкольников, так как помогают развитию логического, творческого мышления, умению делать свои умозаключения, выводы. Дети наглядно распознают связь между живой и неживой природой, формируют свой опыт в распознавании окружающего мира.

Ключевые слова: деятельность, экспериментальная работа, самостоятельная поисковая деятельность, исследовательские способности.

Современные дети живут в эпоху информатизации и компьютеризации. В условиях быстро меняющейся жизни от человека требуется не только владение знаниями, но и в первую очередь умение добывать эти знания самому и оперировать ими, мыслить самостоятельно и творчески. Ученые выделяют экспериментальную работу как ведущую деятельность дошкольного возраста: «Детская экспериментальная работа претендует на роль ведущей деятельности в период дошкольного развития ребенка». Экспериментальная работа пронизывает все сферы детской деятельности: прием пищи, игру, занятия, прогулку, сон.

Ребенок-дошкольник сам по себе уже является исследователем, проявляя живой интерес различного рода исследовательской деятельности - к экспериментальной работе. Опыт помогают развивать мышление, логику, творчество ребенка, позволяют наглядно показать связи между живым и неживым в природе. [1. 15].

Исследования предоставляют ребенку самому найти ответы на вопросы «как?», «зачем?» и «почему?». Элементарные опыты и эксперименты помогают ребенку приобрести новые знания о том или ином

предмете. Эта деятельность направлена на реальное преобразование вещей, в ходе которого дошкольник познает их свойства и связи, недоступные при непосредственном восприятии. Знания, полученные во время проведения опытов, запоминаются.

Практика показала, что дети с удовольствием «превращаются» в ученых и проводят разнообразные исследования, нужно лишь создать условия для самостоятельного нахождения ответов на интересующие вопросы. Дети с удовольствием рассказывают о своих открытиях родителям, ставят такие же (или более сложные) опыты дома, учатся выдвигать новые задачи и самостоятельно решать их. [2. 48].

Актуальность исследовательской деятельности в том, чтобы именно исследовать, открывать, изучать – значит сделать шаг в неизведанное и непознанное, а потому деятельность исследования классифицируется как деятельность творчества. И сам исследователь, безусловно, творец. Стремление к исследовательскому поведению и исследовательские способности - универсальная характеристика творца. Это стремление важнейший симптом и одновременно залог развития и

саморазвития личности.

Природа – уникальный феномен, воспитательное воздействие которого на духовный мир ребенка-дошкольника трудно переоценить.

Природа является источником первых конкретных экспериментальных знаний и радостных переживаний, часто запоминающихся на всю жизнь. Во время эксперимента детская душа раскрывается в общении с природой, пробуждая интерес к окружающему миру, формируется умение делать открытия и удивляться им. [2. 36].

Цель экспериментальной работы дошкольников:

- развитие познавательных интересов, потребности и способности; научение самостоятельной поисковой деятельности.

Задачи:

1. Вызвать интерес к экспериментальной работе.
2. Учить детей видеть и выделять проблему эксперимента.
3. Принимать и ставить перед собой цель эксперимента.
4. Отбирать средства и материалы для экспериментального опыта.
5. Развивать личностные свойства: целеустремленность, настойчивость, решительность.

Исследовательская деятельность детей дошкольного возраста реализуется преимущественно в рамках раздела программы «Ознакомление с явлениями живой и неживой природы» с помощью экспериментальной работы.

Исследовательская деятельность должна давать принципиально иной результат – навык работы с информацией, получаемой в результате взаимодействия с реальным миром. Ребенок должен научиться, заметить явления, вычленять его составляющие, описывать их свойства (признаки и их значения), определять, что повлияло на изменение этих свойств и способов их проявления, выводить закономерности на основе замеченных проявлений.

Экспериментальная работа с детьми при проведении опытов, экспериментов

показала, что дошкольники в силу возрастных особенностей еще не могут систематически следить за своими действиями и предвидеть результаты своих поступков.

Увлекаясь своей работой, они забывают об этом, и поэтому обязанность педагога следить за соблюдением правил безопасности. [4. 53].

Примерный алгоритм подготовки и проведения организованной деятельности – экспериментальной работы:

- Предварительная работа.
- Выбор цели, задач.
- Игровой тренинг.
- Выбор и подготовка материалов и оборудования с учетом сезона.

Обобщение результатов наблюдений в различных формах (дневник наблюдения, коллаж, таблица, пиктограмма, рисунки, рассказы)

Структура организованной деятельности – экспериментальной работы:

1. Постановка исследовательской задачи в виде того или иного варианта проблемной ситуации.
2. Тренинг внимания, памяти, логики, мышления
3. Уточнение правил безопасности жизнедеятельности в ходе осуществления.
4. Уточнение плана исследования.
5. Выбор оборудования, самостоятельное его размещение детьми в зоне исследования.
6. Распределение детей на подгруппы, выбор ведущих, капитанов (лидеров группы).
7. Анализ и обобщение полученных детьми результатов экспериментальной работы.

Экспериментальную работу можно включать в разные формы работы с детьми: экскурсии, прогулки, трудовую деятельность, наблюдения, проведение опытов, как самостоятельная или совместная деятельность.

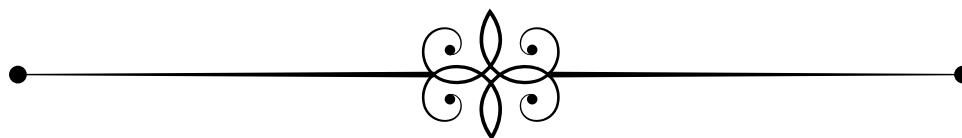
Таким образом, целенаправленная систематическая исследовательская работа с дошкольниками позволяет выявить и сформировать у детей потребность в постоянной познавательной деятельности, поддерживает интерес и способствует

всестороннему развитию. И, конечно же, не запрещать ребёнку заниматься исследовательской деятельностью, делать для себя новые открытия и познавать окружающий его мир.

Задача педагога помочь ребёнку идти в правильном направлении, раскрыть его способности и таланты. Пусть ребёнок открывает для себя и исследует окружающий его мир.

Литература:

1. Дыбина О. В. «Занятия по ознакомлению с окружающим миром во второй младшей группе детского сада» Методическое пособие.-2007;
2. Николаева С. Н. «Методика экологического воспитания в детском саду»;
3. Одинцова Л. Экспериментальная деятельность в ДОУ. Методическое пособие.-2012;
4. Вераксы Н.Е., Галимов О.Р. «Познавательная-исследовательская деятельность дошкольников» Методическое пособие. -2012;
5. Материалы интернет-сайтов.

Билибаева Фарида Аманбаевна,
Астана қаласы,
ҚР Оқу-ағарту министрлігі,
«Ұлттық ғылыми-практикалық дене тәрбиесі»
орталығының әдіскері

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФИЗИКАЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Аңдатпа. Мақалада мектеп жасына дейінгі балалардың физикалық дағдыларын қалыптастыру, дене шынықтыру нұсқаушылары мен педагогтердің атқаратын маңызды әрекеттері туралы баяндалады.

Түйін сөз: Күн тәртібі, мәдени-гигиеналық дағдылар, физикалық дағды, қимыл-қозғалыстарын қалыптастыру, денсаулығын нығайту.

Физикалық және психикалық денсаулық негіздерін қалыптастыруда мектеп жасына дейінгі кезең шешуші рөл атқаратыны белгілі. Өйткені, алты жасқа дейін бала өзінің кейінгі өмірінде қайталанбайтын үлкен даму жолынан өтеді. Дәл осы кезеңде организмдерінің қарқынды дамуы және дене жүйелерінің жұмыс істеуі қалыптасады. Тұлғаның негізгі қасиеттері қалыптасады, мінезі, өзіне және басқаларға деген көзқарасы қалыптасады. Бұл кезеңде балаларда салауатты өмір салтының білім қорын және практикалық дағдыларын, жүйелі дене тәрбиесі мен спортқа саналы қажеттілігін қалыптастыру маңызды.

Физикалық дамыту балалардың дене мүшелерін шынықтырып, бала психикасының дамуына әсер ететін, адам ағзасының барлық жағынан жетілуіне, қимыл әрекеті мен дағдысының, білімнің қалыптасуын қамтамасыз етеді. Дененің дамуы тәрбиенің және біздің қоршаған ішкі, сыртқы ортаның әсерінен ағзаның биологиялық функцияларының және адам денесіндегі бұлшық ет тарамдары мен түрлерінің өзгеруі мен өсуі.

Дененің жетілуі - еңбекке қабілеттілігі, дене дамуының ең жоғары дәрежесіне жетуі. Ағзаның өсуі оның құрылысы мен

функциясының өзгерумен байланысты. Ағзада сандық және сапалық өзгерістердің жинақталуы жас шамасына қарай дамудың бір баспалдағынан екінші баспалдағына ауысуы болып табылады. Физикалық дамыту балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде және дене шынықтыру ұйымдастырылған іс-әрекеті арқылы жүзеге асырылады [1].

Дене шынықтыру ата-аналардың балаларға ерте жастан күтім жасауы мен оларды дамыту дағдыларына ие болуына жәрдемдесу, тәрбиеленушілердің негізгі қимыл түрлерін меңгеруі арқылы мәдени-гигиеналық дағдылар, қимыл-қозғалыс тәжірибесін қалыптастыру, дене сапаларын және қимыл белсенділігіне қажеттілікті дамыту, әртүрлі ойындарды, оның ішінде ұлттық, қимылды ойындарды, командамен жарыс сипатындағы ойындарды өткізу, спорттық жаттығуларды орындау, спорттық ойындардың элементтерімен таныстыру, шығармашылық қабілеттер мен командамен бірге әрекет ету дағдыларын дамыту бойынша міндеттерді қамтиды [1].

Физикалық даму, балалардың коммуникативтік, танымдық, зияткерлік, шығармашылық дағдыларын, зерттеушілік қабілеттерін дамыту, әлеуметтік-

эмоционалдық дағдыларын қалыптастыру ұйымдастырылған іс- әрекеттерді кіріктіру арқылы жүзеге асырылады. Дене шынықтыру ұйымдастырылған іс-әрекеті аптасына үш сағат білім беру ұйымының кестесіне сәйкес жүргізіледі. Балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, күні бойы балалардың физикалық белсенділігіне уақыт бөлінеді, ол қимыл белсенділігі, денешынықтыру-сауықтыру шаралары, таңертеңгі жаттығу, сергіту сәті, шынықтыру шаралары, мәдени-гигиеналық дағдылар, ойын әрекеті, дербес белсенді және т.б. әрекеттер арқылы күн тәртібіне сәйкес ұйымдастырылады [3].

Балалардың дене белсенділігін арттыру үшін қимылды ойындарға соның ішінде ұлттық қимылды ойындарға басымдық беру және балалардың дербес қимылды әрекетін таңертең, таңғы астан соң, серуен кездерінде, ұйқыдан соң өткізу ұсынылады.

Дене шынықтыру қажетті жағдайлар: балалардың күтімі мен өсіуіне қолайлы мәдени – гигиеналық жағдай жасау, дұрыс жасалған күн тәртібі, тамақтандыру, дененің тазалығы, баланың жасына және ауа райына жылы-жайлы киіну, гимнастика және қимылды ойындар ойнату, ұйқысын ұйымдастыру, серуенге шығау, күнді, ауаны, суды тиімді пайдалану болып табылады. Шынықтыру құралдары: ауа, су, күн. Күнделікті өмірде тәрбиеші бұларды сауықтыратын процедура түрінде, ауа және күн ваннасын, шомылу, сулы шүберекпен ысқылану, үстіне суық су құйыну түрінде пайдаланады [6].

Меңгеруші мен тәрбиеші балалармен жұмысты медбикемен тығыз байланыста жүргізеді. Тәрбиеші үнемі балалар арасында болып, оларды бақылайды, іс-әрекет барысында басшылық жасайды, байқағандары жайында дәрігермен кеңесе отырып, сауықтыру шараларын жасайды. Олар келісе отырып күн тәртібін түзеді.

Күн тәртібі дегеніміз - балаың күнделікті қайталанып отыратын іс-әрекетінің, тынығатын кезеңдерінің нақты, белгілі бір жүйемен ауысып келуін көздейдейтін, тиімділігі ғылыми негізделген, үйреншікті өмір тәртібі. Бұл баланың дұрыс өсуіне жағдай жасау үшін жас шамасына, психикалық-

физиологиялық ерекшеліктеріне, денсаулығына, ата-аналардың жұмыс істеу уақытына байланысты құрылады. Мектеп жасына дейінгі балалардың күн тәртібін ұйымдастыруда үлкендердің рөлі ерекше. Балалар күн тәртібін үлкендердің басшылығымен орындайды. Оны ұйымдастыратын тәрбиеші. Ол алғашқы күннен бастап жүйелі түрде балалардың күн тәртібін орындауға үйренетеді, қадағалайды, әр баланың өзі орындайтындай деңгейге жеткізеді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың дене шынықтыру іс-әректін ұйымдастыру ерекшеліктерін атап өтетін болсақ: өмірді қорғау мен денсаулықты нығайту, бала организмінің қызметін жетілдіру, оның денені дұрыс жетілдірудегі ықпалы, жұмыс қабілетін арттыру дене жағынан тәрбиелеудегі ең басты міндеттер болып табылады. Бұл міндеттердің маңыздылығы мынада: ағзаның тез өсуіне және дамуына қарамастан, олардың қызметі жетілмеген, организмнің қорғаныс қабілеті нашар қалыптасқан кішкентай балалар сыртқы ортаның қолайсыз әсерлеріне тез ұшырайды. Сондықтан сүйек жүйелері мен байланыс буын аппаратының дұрыс әрі мерзімімен жетілуіне, бел омыртқаның физиологиялық иіндерінің қалыптасуына, табан дөңестерінің дұрыс жетілуіне ықпал жасау қажет. Барлық бұлшық ет топтарын, әсіресе, жиырмалы бұлшық еттерді қатайту, жүрек пен тамыр жүйесінің жетілуіне, оның әртүрлі және тез өзгеріп тұратын ауыртпалықтарға бейімделу мүмкіндіктерін арттыру, тыныс алу мускулатурасын қатайту, тыныс алуды тереңдігі мен ырғақтылығына, тыныс алуды қозғалыспен үйлестіру шеберлігін дамытуға мүмкіндік жасау, нерв жүйелері мен сезім органдарының дамуына көмектесу қажет.

Басты міндет, балалардың қозғалыстарын жетілдіру, қимылдық дағдыларын және дененің икемділік, шапшаңдық, күштілік, төзімділік сияқты қасиеттерін қалыптастыру болып табылады. Баланың қозғалыс дағдысы 6 жасқа дейін қалыптасып, әрі қарай даму, шыңдалу қызметі атқарыла бастайды. Бала ағзасының даму мен өсу үдерісінде бұлшық

еттің күші қозғалыс факторлары арқылы артады. Сондықтан да мектепке дейінгі шақта балалардың дене шынықтыруына ерекше мән берілу керек [5,7].

Мектеп жасына дейінгі балаларға дене шынықтырудың мақсаты - денсаулық сақтау технологиясын қолданып, балалардың негізгі қимыл түрлерін меңгеруі арқылы мәдени-гигиеналық дағдылар, қимыл-қозғалыс тәжірибесін қалыптастыру, дене сапаларын және қимыл белсенділігіне қажеттілікті дамыту болып табылады.

Мектепке дейінгі шақта бала ағзасы әлсіз, әр түрлі жұқпалы ауруларға қарсы тұра алмайды, сондықтан оны аурудан сақтап, денсаулығын нығайтуда, қимыл әрекетін дамытуда, мәдени-гигиеналық дағдысын, әдетін қалыптастыруда физикалық қасиеттерді дамыту мәні ерекше.

Міне, осындай мақсат көздейтін дене шынықтырудың міндеттері:

- балалардың денсаулығын сақтау және қорғау, физикалық үйлесімді дамыту;
- спортқа деген қызығушылықты арттыру, салауатты өмір салты дағдыларын дамыту;
- дене шынықтыруға баулу, дененің физикалық сапаларын: күш, жылдамдық, шыдамдылық, икемділікті дамыту;
- дене шынықтырудың әртүрлі нысандарында шығармашылық, танымдық және сөйлеу қабілеттерін дамыту;
- балалардың дене қалыптарының дұрыс дамуына, қимылдарының үйлесімді қалыптасуына, жалпақ табандылықтың алдын алуға медициналық педагогикалық бақылау жүргізу және ұлттық қимылды ойындар өткізу ұсынылады [1].

Мектеп жасына дейінгі баланың денесін шынықтыруды зерттеген белгілі ғалымдардың бірі Т.И. Осокина «...дене шынықтыруды педагогикалық ықпалмен мақсатты жүргізгенде нақты нәтижеге жетіп, бала денсаулығы нығайып, жалпы шыдамдылығы, жұмыс жасау қабілеті артып, жеке тұлға болып қалыптасып, жан-жақты дамуына әсерін тигізеді деп көрсетеді [2].

Мектеп жасына дейінгі балалардың физикалық дамуы.

- Дене шынықтыру.

- Қимылды ойындар.
 - Спорттық жаттығулар.
 - Мәдени-гигиеналық дағдыларды жетілдіру.
 - Өзіне-өзі қызмет көрсету дағдылары.
 - Салауатты өмір салтын қалыптастыру.
 - Сауықтыру-шынықтыру шаралары.
 - Дербес қимыл белсенділігі [4].
- Жалпы дамытушы жаттығуларға мыналар жатады:

- жеке қимыл-қозғалыс қасиеттері мен қабілеттерін дамыту бойынша-күш, икемділік, ептілік, жылдамдық, үйлестіру, тепе-теңдік, ырғақ, пластикалық және т.б.;
- психиканың қасиеттерін дамыту бойынша – зейін, тапқырлық, кеңістікке, уақытқа бағдарлану және т.б.;
- дене жүйелерінің функционалдық деңгейін арттыру; тыныс алу, жүрек-тамыр жүйелерін жаттықтыруға, зат алмасу процестерін белсендіруге арналған жаттығулар қолданылады.

Дене шынықтыру ұйымдастырылған оқу іс-әрекет - балаларға дене тәрбиесі жаттығуларын жүйелі түрде үйретудің негізгі формасы.

Мектеп жасына дейінгі балалардың физикалық дамуы бойынша жұмысты ұйымдастырудың негізгі формалары:

- ұйымдастырылған іс-әрекет;
- таңертеңгі жаттығу;
- дербес қимыл белсенділігі;
- дене шынықтыру мерекелері және ойын-сауықтар;
- физикалық минуттар.

Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінің арнаулы міндеті барлық жастағы топтардың балаларын дұрыс қимыл-қозғалысқа үйрету мен физикалық дене қасиетін тәрбиелеу болып табылады.

Мектепке дейінгі ұйымдарда балаға келесі қимыл қозғалыстың негізгі қимыл түрлері үйретіледі:

- жүру;
- жүгіру;
- еңбектеу, өрмелеу;
- сырғанау, лақтыру;
- секіру жатады [4].

Балаларды мақсатқа бағытталған қимыл

жасауға, қажет кезінде қимылды тежеу әрекеттеріне үйрету керек.

Қимылдың тәрбиелік әсері де зор: ойын, гимнастикалық жаттығулар мен еңбек үстінде балалардың кеңістікті бағдарлау, шапшаңдық, дәлдік, ептілік қасиеттері, ұжымдық қарым-қатынастары тәрбиеленеді.

Қимылды дамытуды жоспарлағанда мынадай жалпы талаптарды ескеру керек:

- жаттығуларды, ойындарды, еңбек тапсырмаларын таңдағанда баланың қолынан келетін, оларды қызықтыратын, бүкіл ағзасының дамуына түгел ықпал жасайтын, бұлшық еттердің қимыл әрекетіне әсері барын сұрыптап алу;

- ойындар мен жаттығулар еңбек тапсырмаларын орындауға, жүру, жүгіру, лақтыру, секіру, өрмелеу сияқты қимылдардың дамуына ықпал ететін, дұрыс дағдыны қалыптастыратын болуы керек;

- физиологиялық жағынан әлсіз бұлшық еттерді нығайту, баланың тұлғасын дұрыс қалыптастыруға себепкер болуы керек;

- ұжымда жұмыс істей білуге жетілуін қамтамасыз етуге тиіс.

Қорыта келе айтарымыз, бала ағзасын қалыпты өсіру үшін мектепке дейінгі ұйымда дене шынықтыруды ұйымдастыруда педагогтер ерекше мән берсе, баланың физикалық дағдыларының дамуына ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығына 1-қосымша «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты»;

2. Осокина Т.И. «Балабақшадағы дене тәрбиесі»;

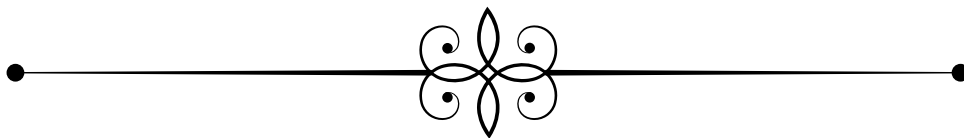
3. ҚР Мектепке дейінгі ұйымдары мен мектепалды сыныптарында 2022-2023 Оқу жылында тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру туралы әдістемелік нұсқау хат- Нұр-Сұлтан 2022жыл;

4. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы № 422 бұйрығына қосымша Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығына 1-қосымша

5. Аммарин Б.А. «Дене тәрбиесінің ілімі мен әдістемесі»;

6. Хухлева Д.В. «Мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесі»;

7. Ашмарин Б.А. «Дене тәрбиесіндегі педагогикалық ізденістің ілімі мен әдістемесі».

Байболова Вероника Евгеньевна,
воспитатель центра развития ясли-сада №1,
г. Экибастуз, Павлодарская область

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАММАТИЧЕСКОГО СТРОЯ РЕЧИ ДОШКОЛЬНИКОВ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР

Аннотация. В данной статье рассматриваются понятие грамматического строя речи, общие задачи, факторы, методы, условия по формированию грамматического строя речи на основе применения дидактических игр, формирование грамматического строя речи как важнейшего условия совершенствования мышления детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: дидактическая игра, грамматический строй речи, морфология, синтаксис.

Дошкольный возраст – яркая неповторимая страница в жизни каждого ребенка. Важнейшее условие полноценного развития ребенка – это его речь. Чем правильнее и богаче речь ребенка, тем легче ему высказывать свои мысли, тем шире его возможности в познании окружающей действительности, содержательнее и полноценнее его отношения со сверстниками и взрослыми, тем активнее осуществляется его психическое развитие.

Проблема речевого развития детей дошкольного возраста на сегодняшний день очень актуальна. В возрасте 3–7 лет начинают проявляться индивидуальные особенности и недостатки речевого развития детей. Поэтому важно заботиться о формировании речи детей, её чистоте и правильности, предупреждая и исправляя различные нарушения в детской речи, как в детском саду, так и в семье [1].

Методика развития речи предполагает усвоение детьми именно грамматического строя языка. Формирование грамматического строя речи – важнейшее условие совершенствования мышления детей дошкольного возраста, так как именно грамматические формы родного языка

являются «материальной основой мышления».

Грамматический строй речи – это правильное построение речи, система взаимодействия слов между собой в словосочетаниях, предложениях.

Существует грамматические уровни системы речи: морфологический и синтаксический.

Морфологический уровень предполагает умение владеть приемами словоизменения и словообразования, синтаксический – умение составлять предложения, грамматически правильно сочетать слова в предложении.

Разные стороны грамматического строя языка – синтаксис, морфологию, словообразование – ребенок усваивает по-разному, поэтому каждый возрастной этап выдвигает на передний план что-то одно [2].

Так, системой словоизменения – правилами склонения и спряжения, многообразием грамматических форм слов – дети овладевают главным образом в младшем и среднем дошкольном возрасте.

В старших группах на передний план выдвигается задача усвоения традиционных, «нерегулярных» форм изменения всех слов, входящих в активный словарь ребенка.

Способы словообразования усваиваются детьми позже по сравнению со словоизменением. Наиболее интенсивное формирование словообразовательных умений и навыков происходит в средней и старшей группах. А критическое отношение к своим действиям, точное знание норм словообразования у детей только начинает складываться в группе дошкольной подготовки. Овладение грамматическим строем языка осуществляется на основе познавательного развития, в связи с освоением предметных действий, в ходе игры, труда, конструирования и других видов детской деятельности, опосредованных словом, в общении со взрослыми и детьми.

Общими задачами по формированию грамматического строя речи являются:

- помочь детям освоить морфологическую систему родного языка;
- помочь детям в овладении синтаксической стороной речи;
- сообщить знания о некоторых нормах образования форм слов – словообразования.

На развитие грамматического строя речи могут влиять разные факторы [3]:

- врожденное языковое чутье;
- речевая среда;
- форма общения взрослых;
- стиль общения педагога с детьми;
- целенаправленное педагогическое воздействие (наличие четкой продуманной системы в формировании речевых навыков детей, в том числе и грамматического строя речи).

Методами формирования грамматической стороны речи дошкольников являются:

- дидактические игры;
- игры-драматизации;
- словесные упражнения;
- рассматривание картин;
- пересказ коротких рассказов и сказок.

Формирование грамматического строя речи – важнейшее условие совершенствования для:

- успешного развития монологической речи;
- мышления дошкольников, так как именно грамматические формы родного

языка являются «материальной основой мышления»;

- интеллектуального развития ребенка,
- полноценной подготовки к школе,
- общеречевой подготовки, обеспечивающей практическое владение фонетическим, морфологическим и лексическим уровнями языковой системы.

Педагогу необходимо использовать в работе следующие приемы обучения:

- образец;
- объяснение;
- сравнение;
- повторение.

Без закрепления материала не будет эффективности в работе, значительно удлинится период обучения. Взрослому необходимо исправлять ошибки ребенка. При этом внимание ребенка должно быть сосредоточено на правильной грамматической форме. Взрослому не следует повторять допущенную ребенком ошибку, лучше несколько раз произнести правильную форму. Исправление ошибки будет более эффективным, если взрослый даст ребенку несколько аналогичных примеров, очень важно также помогать детям на практике овладеть правилами согласования, управления и примыкания слов в предложении, воспитывать критическое отношение к своей и чужой речи, желание говорить правильно.

Этой цели служат разнообразные грамматические игры. Регулярное выполнение языковых упражнений, специальные дидактические игры, очень важны для выработки и закрепления грамматических навыков и умений, помогает детям усваивать грамматические нормы языка [4].

Дидактические игры для формирования грамматического строя речи:

- дидактическая игра «Найди себе пару» (цель: образование множественного числа существительного);
- дидактическая игра «Кто живёт в деревне?» (цель: употребление существительных в винительном падеже);
- дидактическая игра «Кого не стало?» (цель: употребление существительных в

родительном падеже);

- дидактическая игра «Накорми животное» (цель: употребление существительных единственного и множественного числа в дательном падеже);

- дидактическая игра «Кто к кому идёт в гости?» (цель: употребление существительных в дательном падеже);

- дидактическая игра «Кто с кем?» (цель: употребление существительных в творительном падеже);

- дидактическая игра «У кого кто?» (цель: образование существительных с помощью уменьшительно-ласкательных суффиксов);

- дидактическая игра «Какое что бывает?» (цель: активизация словаря, развитие памяти, внимания);

- дидактическая игра «Кузовок» (цель: образование уменьшительно-ласкательной

формы слов);

- дидактическая «Один – много» (цель: закрепление формы множественного числа имён существительных);

- дидактическая «Что без чего?» (цель: формирование навыка образования существительных родительного падежа);

- дидактическая «Скажи какой, какая, какое?» (цель: формирование навыка словообразования относительных прилагательных);

- дидактическая «Весёлый счёт» (цель: Формирование умения согласования числительных с существительными) и др. [5].

Таким образом, различные факторы и методы по формированию грамматики и речи на основе применения дидактических игр формируют грамматический строй речи как важнейшее условие совершенствования мышления детей дошкольного возраста.

Список литературы:

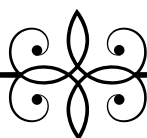
1. Алексеева М.М., Яшина В.И. *Методика развития речи и обучения родному языку дошкольников.* – М., 2000.

2. Алексеева М.М., Яшина В.И. *Речевое развитие дошкольников.* – М., 2000.

3. Бородич А.М. *Методика развития речи детей.* – М., 2012.

4. Гербова В.В. *Развитие речи в детском саду.* – М., 2020.

5. Жукова Н.С., Мастюкова Е.М., Филочева Т.Б. *Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников.* – М., 2020.

Мирманова Майра Есламбековна,
Астана қаласы,
№ 46 «Самал» санаториялық балабақшасының
әдіскері

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫ ДАМУЫ МОДЕЛІН ІСКЕ АСЫРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ПЕДАГОГТИҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ

ҚР мемлекеттік жалпыға міндетті мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандартында мектепке дейінгі ұйымдарда тәрбиеленушілердің физикалық, коммуникативтік, танымдық және зияткерлік, шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту, әлеуметтік-эмоционалды дағдыларын дамуымен басты міндеттер ретінде белгіленген[1].

Мектепке дейінгі ұйымда (бұдан әрі-МДҰ) тәрбиелеу мен оқыту процесін жүзеге асырушы педагогтерге әдістемелік қолдау көрсетіп, бағыт беріп, жаңашыл әдістерді таныстырып, білім сапасын арттыруда әдіскердің алатын орны ерекше.

Әдіскер – кәсіби маман ретінде МДҰ-да әдістемелік келесі жұмысты үйлестіреді: диагностикалық, зерттеушілік, құрылымдық, инновациялық, және озық тәжірибе мен жаңашыл идеялардың жүзеге асырушы.

Республикамызда мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру саласында жүріп жатқан парадигмалық өзгерістер, осы саланың дәстүрлі модельден, гуманистік модельге ауысуы кезеңінде әдістемелік жұмысқа «инновациялық» серпіліс беруді, жаңаны меңгеруі, оны қолдануымен жаңа тәжірибені таратуға байланысты жұмыс бағыттарымен түсіндіріледі.

Қазіргі инновациялық мектепке дейінгі педагогикада іргелі реформалар – тәрбиелеу мен білім беру процесін физикалық, коммуникативтік, танымдық және зияткерлік, шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-

әрекетін дамыту, әлеуметтік-эмоционалды дағдыларын кіріктіріп, ойын әдістері арқылы ұйымдастыру, балалардың игеруі тиіс тәрбие мен білімді геймификациялау [3].

«Инновация» термині ағылшын тілінің «innovation» сөзінен шыққан, аударғанда «жаңалық, жаңашылдықты енгізу» деген мағынада қолданады. Ал жаңа парадигмадағы инновация ойын әрі әдіс, әрі құрал ретінде бұрынғыны жаңаша ұсыну, ендіру жұмыстарын көздейді. Ойын баланың кез-келген әрекетін ойынға айналдыра отырып (геймификациялау), бала тұлғасының дамуын қамтамасыз ету.

Тәрбиелеу – білім беру процесін ұйымдастыру барысында алға қойылған міндеттердің кіріктірілген, жүйелі болуы маңызды. Оң нәтиже алу үшін келесі шарттарды жүзеге асу жөн:

Біріншісі – инновацияны (баланың кез-келген әрекетін ойынға айналдыруда немесе геймификациялауда) енгізуге деген мотивациялық жағдай, яғни жаңа іс-әрекетті қабылдауға, әрі қарай меңгеруге деген себеп-салдардың туындауы. Жаңашылдықтың негізгі кілті инновацияның педагогтың қызығушылығымен үйлесімділігі болып табылады. Ең алдымен «инновация қажет пе?» деген пікір арқылы нақты ұсыныс қабылдауға болады. Инновациялық іс-әрекет жоспарын қарастыра отырып, әр педагог нақты мәселені шешу, оның жалпы нәтижесі үшін жауапкершілікті сезінуі тиіс.

Екінші-инновациялық іс-әрекетке

дайындық - бұл құзыреттілікті қалыптастыру деген сөз. Осы құзыреттілік ақпаратты қабылдау, жеткізу және оны шынайы бағалаудан тұрады [2].

Әдістемелік жұмыстың мақсаты ұтымды баланың кез-келген әрекетін ойынға айналдыра отырып, геймификациялау әдіс-тәсілдерді игеру, балаларды тәрбиелеу-білім беру үрдісін ұйымдастыруда педагогтардың әдістемелік дайындығын көтеру, тәжірибе алмасу, педагогикалық озық тәжірибені насихаттау.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі ұйымдарда білім беру процесін нәтижелі ұйымдастыру басты міндеттердің бір, ал жалпы педагогикалық қызмет әдістемелік жұмыспен тікелей байланысты.

Әдістемелік жұмыстың өз алдына нақтыланған формалары, әдіс-тәсілдері бар. Әдістемелік жұмыстың формаларына тоқталар болсақ, ол жүйелі және эпизодтық, топтық және жеке деп жітеледі. Барлық әдістемелік жұмыс формасы педагог қызметкерлердің кәсіби дайындық деңгейін,

теориялық білімін, тәжірибесін, еңбек тілін, санатын ескере отырып ұйымдастырылады. Біздің алдымыздағы мәселе балабақшадағы дәстүрлі әдістемелік жұмысты инновациялық бағытта жаңарту, педагог мамандардың, тәрибешілердің педагогикалық кәсіби құзыреттілігін жетілдіру (семинар, байқаулар, курстардан өткізу).

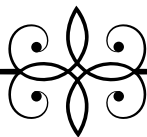
Инновациялық тәжірибені ендіру – жаңа нормативтік құқықтық актілердің талабы. Әдістемелік жұмыстарды заман талабына сай ұйымдастыру, мектепке дейінгі ұйым педагогтерін сауатты әдістемелік қолдау – әр әдіскердің қоғам алдындағы міндеті.

Жаңа заман, жаңа көзқарас әр ғасырға тән нәрсе, жаңа нәрсені зерттеп, ұждағатты түрде айқындап алға қарай даму үстінде жұмыс істеуді жалғастыру менің кәсіби міндетім деп білемін.

Бала біздің болашағымыз оны өз қабілеті мен қызығушылығына сай тәрбиелеу жаңа парадигманың мақсаты, ал қызметін адал атқару әр маманның Еліміздің генетикалық фондын қалыптастырудағы абройлы міндеті.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығына 1-қосымша «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты»;
2. Айтмамбетова.Б.Р.«Оқыту процесін ұйымдастыру»;
3. Ф.Н.Жұмабекова. «Мектепке дейінгі педагогика»;
4. Жұмағұлова.Қ.Шәріпбаева.Г.«Мектеп жасына дейінгі тәрбие теориясы және әдістемесі».

Мухамеджанова Айжан Бадылхановна,
Павлодар облысы, Екібастұз қаласы,
«№1 сәбилер бақшасы» даму орталығының
қазақ тілі мұғалімі

АСЫҚ ОЙЫНЫНЫҢ ТӘРБИЕЛІК МӘНІ

Аңдатпа. Мақалада көнеден келе жатқан ұлттық асық ойынының бүгінгі таңда мектеп жасына дейінгі балаларды жан-жақты дамытуы қарастырылған.

Түйін сөздер: асық ойыны, асық әдісі, тәрбиелік мәні.

Асық ойыны – қазақ халқының ұлттық ойындарының бірі. Қазіргі күні асық ойыны – ұлттық спорттық ойындарының бір түрі. Асықты далада, алаңда ойнайды. Асық ойнап өскен бала мерген, өзгелерден ептілеу, зеректеу, табандырақ, шыдамды болып келеді.

Асық қойдың, ешкінің жілігінен алынады. Оны шикідей де, піскен күйінде де сіңірінен тазалап, пайдалана береді. Халқымыз асықты қастерлеген. Өйткені әрбір көшпенді өмір сүрген халықтың өмір салты, әдет-ғұрпы төрт түлік малға мейлінше байланысты. Осыған байланысты қаншама атау, ұғым-түсінік, танымдар пайда болды. Қазақтың мақал-мәтелі де, аталы сөзі де асыққа байланысты құрылып, күнделікті байланысқа түсті. Одан өрбитін сөз де, мақал-мәтел де жеткілікті. Мысалы, қазақта «Асығың алшысынан түссін» деген ізгі тілек бар. Ол сәті түсіп, жол болып тұрғандығын білдіреді. Асық ұлттық ойыны соңғы уақытта мемлекеттік қолдауына ие болып, өзінің мәртебесін ала бастады [1].

Асықты ойыннан бөлек балаларды жан-жақты дамыту мақсатында ұйымдастырылған іс-әрекетінде пайдаланылады. Балалардың саусақ буындарына өте пайдалы, ұсақ моторикасы дамиды. Саусақтармен жұмыс жасау арқылы саусақтары иілгіш болып жаттығады. Мұның бәрі баланың қиялы мен ойын ұшқырлығын, зейінін жан-жақты дамытады.

Асық әдісі балалардың қимыл-қозғалысын реттеуге, кеңістікті бағдарлай білуге, сөздік-логикалық ойлауды сатылай қалыптастыруға, шығармашылық ойлауға, сабырға тәрбиелейді. Сондықтан мазмұнды ойындар, жаттығулар құрастырып, оқыту барысында қолданып келеміз. Мысалы, қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінде бала қызығушылығын арттыру мақсатында ойын ретінде асық иіріп лақтырып, сөйлеуге үйрену әдісін қолданылады. Асықтың өзінің 4 жағының атаулары бар. Олар:

Алшы (көгілдір) - асықтың иірілгенде табаны жерге тиіп, тұрық түсуі. Ол - бірінші дәрежелі асық.

Тәйке (сары) - асықтың иірілгенде табаны үстіне қарап, тұрық түсуі. Ол - екінші дәрежелі асық.

Бүге (Бүк) (қызыл) - асықтың иірілгенде дөңес жоны үстіне қарап, етпетінен жатық түсуі. Ол үшінші дәрежелі мәнге ие.

Шіре (жасыл) - асықтың иірілгенде шұңқыр құрсақ жағы үстіне қарап, шалқасынан жатық түсуі. Ол төртінші дәрежелі мәнге ие.

Асықты қолдану әдісінің мақсаты: балалардың қимыл-қозғалыстарын реттеу, кеңістікті бағдарлай білу, көрнекі іс-әрекеттік, көрнекі - бейнелік және сөздік-логикалық ойлауды бірлескен әрекетті қолдана білуге тәрбиелейді [6]. Сондықтан да мен ортаңғы, ересектер мен мектепалды топ балаларына балабақшаның бағытына қарай, дамыту мақсатында асық әдістерінің жаңа мазмұнды жаттығуларын құрастырып, оларды оқыту және дамыту үшін ұйымдастырылған іс-әрекетінде жиі қолдануды ұсынамын. Сондай-ақ асықпен бірге педагог нені бейнелегендерін айтып беру үшін түрлі мазмұнды суреттер дайындайды. Айталық, бұлдіршіндерге белгілі бір тақырыпта суреттер беріледі. Суреттерді боялған асықтарды лақтыру арқылы атап, сөз тіркестері мен сөйлемдер құрастырып береді. Бұл тапсырма балалардан ұқыптылық пен мұқияттылықты талап етеді. Тапсырманы орындау барысында балалар асықтың әр түсі арқылы оның атауларын жаңылмай атап, меңгеруге мүмкіндік алады. Мектепке дейінгі балалар үшін тапсырма қызықты әрі пайдалы. Баланың логикалық ойлауы, көзбен көру арқылы есте сақтау қабілеті артады, эстетикалық талғамы дамиды және бір-бірімен бәсекелесіп орындау барысында шапшаңдыққа, достыққа үйренеді.

Асықты пайдалана отырып санау, сөйлем құрастыру, логикалық тапсырмаларды шешу сияқты, қызықтырып өмірлік тәжірибе арқылы, қоршаған әлемнің заңдылықтары мен оқиғаларын көрсете аламыз. Балаларды асықпен ойнау барысында, ептілікке, бір-бірін сыйлауға, өз ойын еркін жеткізе алуға баулимыз. Асық ойнату арқылы көздеуге, мергендікке, ұстамдылық пен шыдамдылыққа тәрбиелейміз, әрі әр ұйымдастырылған іс-әрекетте асық әдісін қолдану арқылы асық атауларын жетік меңгерулеріне жағдай жасай аламыз.

Балабақшадағы асық ойнай бастаған баланың бойындағы өзгерістерді педагогтер мен ата-аналар күн сайын байқауға болады. Яғни, бала еңкейеді, тұрады, үздіксіз қозғалыс дене сымбатына көмектеседі. Сонымен қатар, кәсіпкерлік қабілеті дамиды,

ұтып алған асығы көбейген сайын қуанады. Жанындағы өзі қатарлы балалармен бірге ұйымшылдығы мен тіл байлығын дамытады. «Асықпен тігіп ойнау», «Алшы ойыны», «Хан талапай» ойындары арқылы баланың қиялы мен ойын, ұшқырлығын, зейінін жан-жақты дамытады. Балабақша тәрбиешілері асық арқылы санау, құрастыру, асық үстінен жүру, математикалық логикалық тапсырмаларды шешу, түрлі оқиғаларды ойлап тауып, бала танымына қоршаған әлем заңдылықтары мен оқиғаларын қызықты түрде жеткізуге тырысады [2,3].

Асық ату ойыны арқылы балалардың мергендігін дамытуға [4] асықпен ойнайтын сан алуан ойындар арқылы бала денсаулығын шыңдауға болады. Ересек топтар үшін тапсырма қызықты әрі пайдалы болады. Баланың логикалық ойлауы, көзбен көру арқылы есте сақтау қабілеті артады, эстетикалық талғамы дамиды және бір-бірімен бәсекелесіп орындау барысында шапшаңдыққа үйренеді. Асықтан құралған тақтайшалармен жүру, шынықтыру арқылы балалардың аяқ, қол еті қатаяды, қабілеті артады. Табаңдағы жүйке нүктелері арқылы ойлау қабілетінің дамуына, жалпақтабанның алдын алуға болады. Қорыта айтсам, кейінгі кездері жастар мен жасөспірімдер ойын автоматтары, интернет сынды зиянды ойындарға әуес болып барады. Кез келген ойын автоматтарына бас сұқсаң көбіне көп қазақтың баласын кездестіресің. Ойын автоматтарының зиянын атап өтсем, оларды төмендегіше жіктеуге болады:

- бұл ойындардың адам денсаулығына тигізер залалы көп.

- баланың ойлау қабілеті, ойлау шеңбері белгілі бір жүйеде шектеліп қалады.

Ал, ата-бабамыздан ұзақ ғасырлық көшкеруен арқылы үзілмей жалғасып келе жатқан асық ойыны күш-жігерді жетілдіріп, дәлдікке, мергендікке үйретеді. Бір байқағаным, бүгінгі балалар ата-анасынан оқу құралға емес, осындай компьютер ойынына ақша сұрап жатады. Мұның соңы неге апарып соғатынын кім білсін?.. Сосын ол балалардың тәбеті бірте-бірте құмар ойындарына да шабуы ғажап емес. Ал,

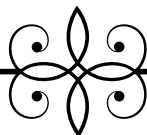
асық ойынның кез келген жерде, қалаған уақытында ақша төлемей-ақ ойнай бересің.

Бірақ қазір түр-түрімен жаңарып, санамызды улап жатқан құмар ойындарының көптігінен құмарпаздар асық ойынына аса мән бермей жүр. Уақыт өте келе асық

ойының денсаулыққа пайдалы екеніне көзім жетті. Бір жағынан адам денесі қимыл-қозғалыс арқылы шынығып, шымыр болады. Екіншіден, жан тазалығы таза болады. Сондықтан тек тазалықтың ойыны асық дер едім [5].

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Б.Қайратұлы «Асық ойыны», Алматы, 2011;
2. Б. Сансызбаева «Ұлттық ойындардың маңызы», Ақиқат, 2011ж;
3. Г. Ерғожина «Ұлттық ойындардың білімділік, тәрбиелік рөлі мен мәні», Алматы: Заман, 2012ж;
4. Т. Асқартегі «Асық – мергендікке тәрбиелейді», Азия транзит, 2004;
5. С.К. Құрманбаева «Ұлттық ойындардың бүгіні мен келешегі» 2004ж.

Сұлтамұрат Жадыра Алматқызы,
Қызылорда облысы, Қармақшы ауданы,
№23 «Балдырған» бөбекжай-бақшасының
тәрбиешісі

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҰРПАҚ САНАСЫНА СІҢІРУ ҰЛЫ ІС

Аннотация. Бұл мақалада ұлттық құндылықтарды жас ұрпақ бойына сіңіру арқылы тәрбиелеудің тетіктері жөнінде сөз қозғалған. Халықтық педагогиканы заманауи білім беру жүйесіне кіріктіре оқытудың маңыздылығы дәріптеліп, атқарылуға тиіс жұмыстар тізбегі көрсетіледі. Оған қоса, отбасы институтының жұмысын жандандыру, бірлескен іс – әрекетті дамытудың жолдары, «Әкелер, аналар, әжелер мектебін» құру идеясын жүзеге асырудың тиімділігі де тілге тиек етілген.

Түйін сөз: балабақша, ұрпақ, ұлт, құндылықтар, халықтық педагогика, педагог, тәрбиеші.

Мектепке дейін білім беру ұйымы – өте мол жауапкершілік, қырағылық пен тиянақтылықты талап етеді. Себебі, қоршаған ортаны енді танып келе жатқан бүлдіршіндерге дұрыс жол сілтеу, тәрбиенің тамаша үлгісін көрсете алу тәрбиешілердің еншісінде. Отбасы құндылықтарын одан әрі өрбітіп, ұлттық құндылықтарды ұрпақ бойына терең сіңіру ұстаздардың басты міндеті. Себебі, халықтық педагогика ешқашан өзінің маңызын жоймайтын, ізеттілікке бастап, жақсылықты дәріптейтін, жамандықтан бойды ада ұстауға үйрететін тамаша құрал.

Дүние жаһанданып жатқанымен, ғасырлар бойы қалыптасқан тілімізге сай бұл тақырыпта біздің халықтың өзіндік ерекшеліктері назарға алынады. Олардың ішінде ұл мен қызды ата – баба салтын ұстануға, отбасылық құндылықтарды сақтауға, ана тілді дамытуға, ұлт мәдениетін өркендетуге тәрбиелеу сияқты тақырыптар әрдайым өзекті, алар орны ерекше. Осыған байланысты алдыңғы толқын өкілдерінің бір парызы – өмірден түйген тәжірибелері негізінде жас ұрпаққа айтар аталы сөзін, нұсқар бағытын, берер ақылы мен кеңесін

түрлі форматтарда, әдебиет пен өнер әлеуетін пайдалану арқылы, жеткізіп отыру [1, 3-б.].

Әрине, халқымыздың өзіне тән болмысының қанық бояуын барынша кеңінен насихаттау барысында жан – жақты әдіс – тәсілдерге сүйенген абзал. Балабақша бүлдіршіндері ойын баласы болғандықтан, көбіне ойын элементтерін пайдалану арқылы ұлттық болмысты, халықтық тәрбиені терең сіңіруге болады. Оқу – тәрбие жұмысына халық педагогикасының идеяларын енгізу әр педагогтың шығармашылық қабілетіне байланысты. Тәрбиенің ежелден келе жатқан халықтың әдістерінің бірі – балаға ақыл – өсиет айту, сөз арқылы баланың сезімін оятып, сенімін арттыру. Бұл әдістер мақал – мәтелдерде, шешендік, нақыл сөздерде, ырымдар мен тыйым сөздерде көрініс тапқан. Халқымыздың «ағадан – ақыл, атадан – нақыл», «көп жасағаннан сұрама, көпті көргеннен сұра», т.б. мақал – мәтелдері халықтың тәрбиешілдік өнегесінің айғағы. Ырымдар мен тыйым сөздер халқымыздың айнала қоршаған орта, табиғат, өзара қарым – қатынас туралы өмірдің өзінен түйіндеген пайымдаулары мен қағидалары, әлеуметтік

және мәдени тұрмысының көрсеткіші. Ежелгі халықтардың туған топырақ, ата – мекен, табиғат, жан – жануарлар туралы ұғым – түсініктері, ырымдар мен тыйым сөздері ерекше орын алған [2, 45-б].

Тілдік машықты арттыру арқылы кішкентай бүлдіршіндерді сөз өнеріне баулып, оқыта отыра тәрбиелеп, тәрбиелей отыра халық ауыз әдебиетінің тамаша үлгілерін жан – жақты сіңіре аламыз. Әр халықтың ұрпақ тәрбиелеудегі сан ғасырларға созылған өзіндік тарихи тағылымы, ой – пікірі, қорытынды түйінділері баршылық. Сол мәдени мұраның асылдарын келер ұрпаққа мұра ете отырып, одан әрі жалғастыру аға буынның, қоғамдық, азаматтық борышы [3, 3-б].

Ұлттық құндылықтар – ұрпақтан ұрпаққа берілетін, іскерлік пен дағдылардың, дәстүр мен салт, әдет – ғұрыптар идеяларының жиынтығы, тарихи тәжірибе жемісі. Олай болса дәстүрлі педагогикалық мәдениет немесе халықтық педагогика – бұл халықтың ауыз әдебиетіне, салтына, дәстүріне, талғам түсінігіне негізделген, ғасырлар бойы жасалып, қалыптасып барып ұмытылмай жеткен тәлімдік мұралар мен тарихи тәрбиелік үлкен міндет. Халқымыз тәрбие негізін ауыз әдебиеті дидактикасын бала жанына сіңіруден бастаған. Әрине, еліміздің кішкентай тұрғындарының тәрбиесінің негізгі түп қазығы отбасында қағылатыны белгілі. Сондықтан, ата – ана мен мектепке дейінгі білім беру ұйымының ұйымдасқан іс – әрекеті үлкен маңызға ие. Осы орайда, қазіргі таңда кең қолданысқа ие болған, өзінің тиімділігі мен нәтижесін көрсетіп келе жатқан «Әкелер, аналар, әжелер мектебін» құру идеясы тамаша бастама деп білемін.

Балаларды әлеуметтендірудегі әкенің рөлін арттыру және отбасы институтын нығайту, рухани – адамгершілік дәстүрлер мен отбасылық қатынастарды жаңғырту және сақтау, ата – аналар қоғамдастығының кәметке томағандар арасындағы құқық бұзушылықтың алдын алу бойынша тиімді жұмыстарды ұйымдастыруға қатысуын жандандыру, отбасымен түрлі іс – шараларды жүзеге асыру мақсатында қолға алынған

игілікті іс тәрбиенің тамаша үлгісі екені анық.

Бірлескен іс – әрекет баланың бір жақты дамуына әсер етіп, өзін толыққанды тұлға санауына көмегін тигізеді. Көбіне бала тәрбиесімен аналар айналысып, әкелер жырақ қалып жататыны жасырын емес. Осы тұста «Әкелер мектебі» арқылы өскелең ұрпақ ер – азамат бойындағы асыл қасиеттерін жақыннан танып, өздеріне үлгі ететіні айдан анық.

Ал, мейірімі мен шуағы бір бойына төгілген, қашан да жайдары мінезі, жайсаң көңілі арқылы баланың балаң бойында арман – қиялын дамытатын, «Аналар мен әжелердің» бүлдіршіндердің өмірінде алар орыны ерекше екені анық. Олардың өз тәжірибесінің арнайы білім беру ұйымында жалғасын тауып, одан әрі жандануы жас ұрпақ бойына жақсылықтың дәнен себетіні рас. Бұл білім беру ошағы қызметкерлері мен отбасы мүшелерінің де қарым – қатынасын бекіте түсіп, ұлт ұлдарын ұлылыққа бастауға ықпал ететіні сөзсіз.

Қазақ халқы қашан да отбасылық құндылықтарды жоғары қойып, жақсы сөйлеуге, біреудің ала жібін аттамауға, ешкімге қастық қылмауға осы сипаттағы игі қасиеттерді назарға ала отыра тағылымды тәрбиені тамаша меңгерте білген. Олай болса, жас жеткіншектерді әлеуметтеніру барысында да бұл тәсіл өзінің тиімділігін байқататыны анық.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымы қызметкерлері жоғарыдағы жұмыстардың жемісті жүзеге асырылуына басшылық жасап, қашан да ұлттың өзіне тән болмысын дәріптеп, жанұяның жылуын жеткізуге тырысып, отбасы мен білім беру ұйым арасында алтын көпір бола алуы, екі жақтап ел перзенттерін дұрыс арнаға бастай алуы ұлтжанды ұрпақ қатарын арттырары сөзсіз.

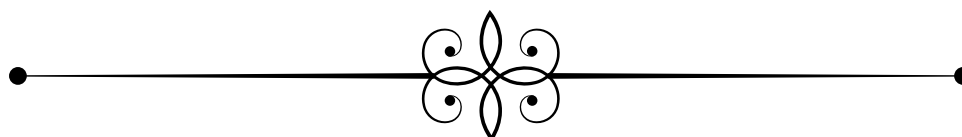
Әл-Фараби: тәрбие мен тәлім, білім беру мәселелері өзара тығыз байланыста қосарлана, бір – бірін толықтыра жүргізілуі тиіс дейді. Шынында ұстаз мұраты – білім беру негізінде оқушының бойына адамилық қасиеттерді бойлату. Тәлім негізінде тәрбиелеп ізгіліктің нұрында жақсы адамды өмір ұясына ұшыру [4].

Болашақ-бүгінгі бүлдіршіндердің еншісінде. Олай болса, ұлттық құндылықтарға сүйіспеншілікпен қарап, келешекке аманаттайтын, отбасылық қағидаларды ұрпақтан-ұрпаққа тасымалдайтын, бойларында білім

мен тәрбиенің тамаша үлгісі көрініс тапқан жас буын өкілдерін жан – жақты жетілдіру қоғам алдында тұрған үлкен міндет. Ұлтын сүйген, тәрбиесі бір бойына тоғысқан бүлдіршіндеріміз көп болсын.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. К. Әлпейісова «Қайтсек ұрпақ өседі өрелі боп»- Алматы, 2022;
2. Р.Өміртаева «Халықтық педагогика идеяларын тәрбие жүйесінде пайдаланудың маңызы» -1997ж;
3. Р.Өміртаева «Тұтас педагогикалық процесті халықтық педагогика негізінде ұйымдастыру»-2002ж;
4. Қ.Т.Айтжанова «Педагогика – тәрбие қайнары»-2019.

Жанузакова Жанна Константиновна,
воспитатель центра развития ясли-сада №1,
г. Экибастуз, Павлодарская область

ВОЛШЕБНЫЙ МИР ДЕТСТВА

Аннотация. В данной статье рассматривается вопрос о детстве, каким оно должно быть, что нам нужно сделать, чтобы детство было самым счастливым, каким должно быть решение будущего, о важности эффективного взаимодействия с ребёнком, об умении понять, почему ребёнок хочет или не хочет совершать те или иные действия.

Ключевые слова: золотое детство, любовь к ребенку, мир детства, чуткость к детям, заботливое отношение к ребенку.

Есть мир, в котором взрослые и дети на равных – это мир Детства. Каков он? Это совершенно особый, живущий по иным законам, самостоятельный мир, не похожий на наш. В нём возможно всё. Здесь слабый и незащищенный может стать сильным, всемогущим, а скучное и неинтересное показаться весёлым и забавным. Каждый человек приходит в свою взрослую жизнь из детства. От того, каким оно было, зависит наша жизнь в настоящем. Детство должно быть радостным, безоблачным, таким, в котором воспитываются свободные и смелые люди. Об этом необходимо постоянно помнить. Сохранить мир детства возможно, помня, какой это хрупкий, нежный и одновременно податливый механизм – живая детская душа [1].

Мир Детства – это уникальная реальность, где каждый ребёнок и детское общество в целом создают свой мир. Он создан из считалок, страшилок, розыгрышей, потешек, «секретиков».

Мир Детства заявляет о своём отличии от мира взрослых и в то же время – это скрытое диалогическое обращение к миру взрослых, самобытный способ его освоения и самоутверждения в нём.

Как бы ни казалась нам избитой и банальной фраза, что дети – это наше будущее, она имеет глубокий смысл. От того, какими мы воспитаем наших детей, зависит будущее страны и мира. В современных условиях главной проблемой и задачей является воспитание моральной устойчивости, нравственности и внутренней духовности в наших детях. Решение будущего детей в них самих, в их талантах, способностях, желаниях.

Любовь к ближнему, милосердие, чистота мыслей, ответственность за свои слова и поступки – как воспитывать? В попытке обеспечить материальную платформу детям, а иногда просто выжить, мы перестаём разговаривать с детьми, объяснять элементарные истины жизни – как исправить это?

Главная задача педагогов и родителей состоит в том, чтобы сохранить мир Детства в целостности и неприкосновенности и помочь ребёнку прожить его в радости и полноте устремлений. Очень важно считать другом своего ребёнка, быть искренним и

откровенным с ним. Необходимо находить и развивать в наших детях таланты и способности – им интересней будет жить. Они сами начнут ставить перед собой цели и искать пути их достижения. Ведь именно от нас, взрослых, зависит, как сложится судьба каждого маленького человека, а значит, и нового поколения целого мира. Теперь возникает вопрос, что мы, взрослые, должны сделать для улучшения и сохранения мира Детства?

Важно помнить, что когда-то этот мир принадлежал и нам, но мы ушли из него, и чтобы снова оказаться в этом мире Детства, нужно жить, говорить, любить, чувствовать в унисон с его посланниками – детьми. Важно эффективно взаимодействовать с ребёнком, знать, что для него важно и интересно, а что оставляет его равнодушным. Понимать, почему ребёнок хочет или не хочет совершать те или иные действия, почему он в одних случаях слушается нас, в других – нет.

«... Маленький ребенок, контактируя с другими детьми, всегда руководствуется собственным волеизъявлением, не учитывая намерений других. Эмоциональный инструмент эмпатии возникнет позднее, в возрасте дошкольного детства... дети познают эмоциональные обстоятельства, высказывают свои ощущения, знакомятся с переживаниями сверстников, а также с литературой, изобразительным искусством, музыкой...» [2, с. 806].

Важно чувствовать, ЧТО ребёнок в состоянии понять, а ЧТО для него пока ещё недоступно, как бы мы ни старались ему это объяснить. И надо заранее предугадывать, какие выводы он сделает из наших слов, как впишет их в свою картину мира. Важно уметь

устанавливать детский контакт, разговаривать на понятном для них языке. Тогда удастся прочувствовать их переживания, изложить информацию доступным для них образом. Важно проявить мудрое терпение. Терпение не означает благодушие или неразумное упорство в требованиях к детям. Оно ставит перед необходимостью проявлять к ним исключительную чуткость, постоянную заботу, оказывать незамедлительную помощь, сопереживать в неудачах. Важно принять ребёнка таким, каков он есть, не подавляя его личности, самостоятельности, активности; уважать право ребёнка быть самим собой; прислушиваться к мнению ребёнка, ценить его. А понимание и откровенность укрепят наше взаимное доверие, нашу душевную близость.

«... И воспитатели, и учителя дошкольного образования, и другие взрослые, которые занимаются обучением и воспитанием детей, не имея надлежащей подготовки в этой области могут препятствовать развитию интересов и потенциала детей...» [3, с. 428].

Таким образом, если мы, взрослые, научимся понимать детей, значит, научимся смотреть на мир их глазами. Как всё живое тянется к доброму, светлому, ласковому, так и наши дети любят тех, кто проявляет к ним искреннюю заботу, чьи руки согревают их своим теплом. В наших силах создать для детей атмосферу любви и радости, сделать их жизнь интересной и содержательной. От нашего чуткого, заботливого отношения зависит, каким будет ребёнок. Какому же взрослому позволено войти в мир Детства и пройти его вместе с детьми? Конечно же, умному, доброму, помнящему своё детство, любящему, искреннему, внимательному, терпеливому.

Список литературы:

1. Фельдштейн Д.И. Мир Детства в современном мире (проблемы и задачи исследования). – М.: МПСУ; Воронеж: Модек, 2013. – 335 с.
2. Жиенбаева С.Н., Исаева Ж.К., Адамова М.Е. Социально-эмоциональное дошкольное воспитание и интеллектуальное развитие ребенка // *Обществознание и социальная психология*. – 2023. – № 5 (49). – С. 806–810. – https://drive.google.com/file/d/1q4P6Kmg9Opx_xtCfjZ97lQ79A_rZ40nR/view?usp=share_link
3. Жиенбаева С.Н., Исаева Ж.К., Адамова М.Е., Смакова А.Д. К проблеме раннего выявления потенциально одаренных детей в дошкольном образовании // *Научный аспект*. – 2023. – № 8. – С. 426-431. – <https://na-journal.ru/arhiv/6290-zhurnal-nauchnyj-aspekt-8-2023-tom4>

25 қазан

Республика
күні құтты болсын!

«Менің елім – Қазақстан»
патриоттық әндер
байқауының
ҚОРЫТЫНДЫСЫ

ЖҮЛДЕЛІ ОРЫНДАР

4 жас
ОРТАҢҒЫ ТОП

I ОРЫН

Жамбыл облысы, Тараз қаласы
№8 бөбекжай-бақшасы

Педагог - Тажибаева Салтанат Сайрамбаевна

II ОРЫН

БҚО, Казталов ауданы
«Балапан» бөбекжайы

Педагог - Иманалиева Құралай Самигуллина

II ОРЫН

Жетісу облысы, Алакөл ауданы
№1 «Арай» балабақшасы

Педагогтер - Устьянцева Светлана Юрьевна,
Райханова Шынар

III ОРЫН

Абай облысы, Семей қаласы
ЖШС «Айналайын» шағын орталығы

Педагогтер - Торбаева Гульзана Даулетказиевна,
Жумабаева Санира Ерболатқызы,
Касенова Арайлым Қайдарқызы

ІІІ ОРЫН

Қарағанды облысы, Ақтоғай ауданы
«Аққыз» бөбекжайы

Педагог - Адилбекова Ботажан

ІІІ ОРЫН

СҚО, Тимирязев ауданы
«Радуга» бөбекжай-бақшасы

Педагог - Пикула Марина Михайловна

ЖҮЛДЕЛІ ОРЫНДАР

5 жас
ЕРЕСЕК ТОП

I ОРЫН

Шымкент қаласы
№122 «Ақ көгершін» балабақшасы

Педагог - Жанадилова Мереке Ержигитовна

II ОРЫН

Батыс Қазақстан облысы, Жаңақала ауданы
М.Мирманов атындағы жалпы орта
білім беретін мектебі

Педагог - Тойлыбаева Әйгерім Берікқалиқызы

II ОРЫН

Жамбыл облысы, Тараз қаласы
№9 бөбекжай-бақшасы

Педагог - Жақанова Бақтыгул Құлжанқызы

II ОРЫН

Алматы қаласы
№ 7 бөбекжай-балабақшасы

Педагогтер - Карлығаш Абдинуровна,
Тетеева Мадина Белгибаевна,
Ақаш Айдана Алпамысқызы

III ОРЫН

Маңғыстау облысы
«Бауырсақ» жекеменшік балабақшасы

Педагог - Омирзакова Бакыт Жумабаевна

ІІІ ОРЫН

Павлодар облысы, Екібастұз қаласы
№22 сәбилер бақшасы

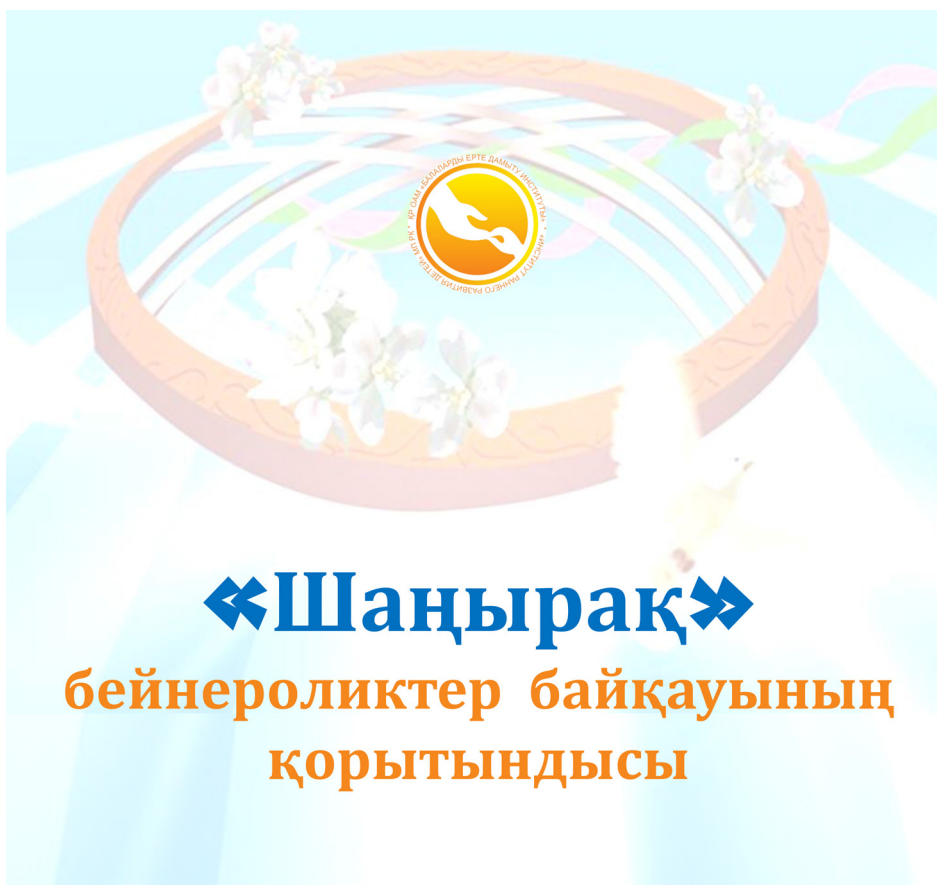
Педагог - Сармурзинова Даметкен Николаевна

ІІІ ОРЫН

Түркістан облысы, Отырар ауданы
«Алпамыс» бөбекжай-бақшасы

Педагог - Турежанова Назира Калдарбековна

«Шаңырақ» бейнероликтер байқауының қорытындысы

1 орын

**СҚО Петропавл қаласы
«Айгөлек» бөбекжай-бақшасы**

**Педагогтер
Королева Анна Евгеньевна,
Калиева Асель Амангельдиновна**

2 орын

Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы
№31 «Алтын кілт» бөбекжай-бақшасы

Педагогтер
Пірназар Гүлмайра Ертілеуқызы,
Жанбырова Нургуль Темирбековна

3 орын

Қостанай облысы, Рудный қаласы
№ 2 гимназия

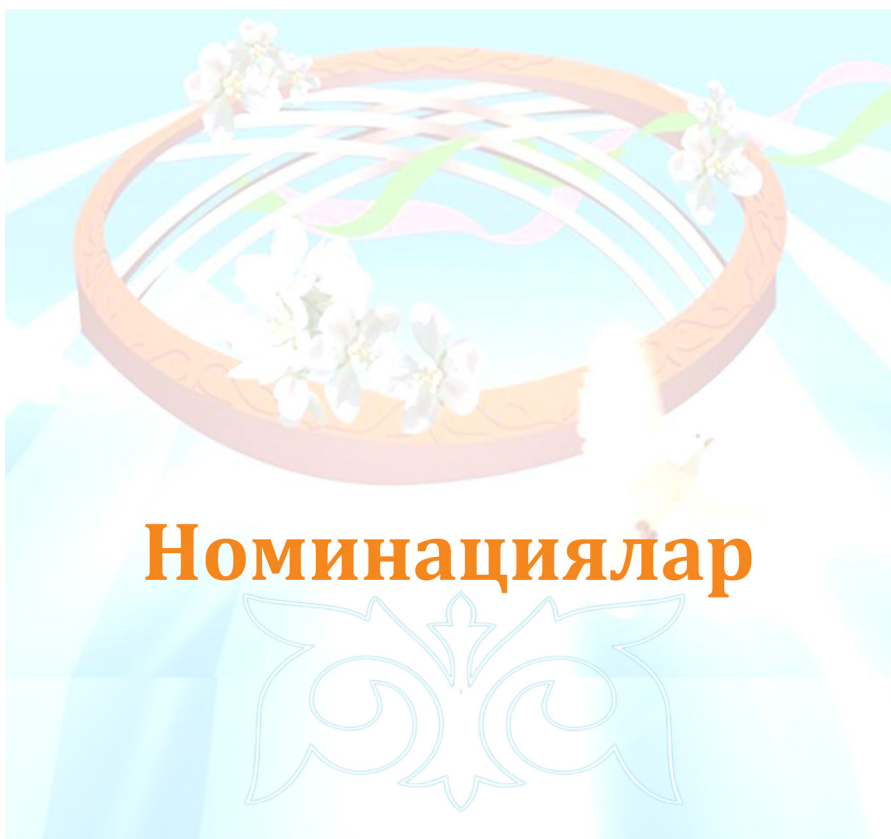
Педагог
Молдағалиева Карлығаш Умрбековна

3 орын

Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы
№49 «Думан» бобекжай-бақшасы

Педагогтер
Назарова Индира Насыроллаевна,
Джанаисова Жанар Куатовна

**Дәстүрін дәріптеген
отбасы**

**Атырау облысы, Махамбет ауданы
«Балдырған» бөбекжай-бақшасы**

**Педагог
Лекерова Бибігүл Николайқызы**

**Дәстүрін дәріптеген
отбасы**

**Алматы облысы, ЖШС «El Darasy»
«Ақбота» бөбекжай -балабақшасы**

**Педагог
Сейтова Шолпан Марекқызы**

Мейірімді отбасы

Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы
№21 «Росинка» бөбекжай-бақшасы

Педагог
Файзуллина Гүлмира Еркиновна

Мейірімді отбасы

Алматы облысы,
ЖШС «Ақнұр» бөбекжай бақшасы

Педагог
Бектурғанова Динара Еркековна

Үлгілі отбасы

**Маңғыстау облысы,
№43 «Батыр» балабақшасы**

**Педагог
Токсабаева Жадра Шавкаровна**

Үлгілі отбасы

**Шығыс Қазақстан облысы, Тарбағатай ауданы,
Ақжар ауылы «Балауса-балғын» бөбекжайы**

**Педагогтер
Қабыл Айдана,
Ляшова Акерке Ермековна**

**«Әкем – асқар тауым»
байқауының қорытындысы**

1 орын

Батыс Қазақстан облысы,

Қаратөбе ауданы «Балбулак» бөбекжайы

**Педагог
Үмбетова Гүлсая Тәттібайқызы**

2 орын

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№8 «Күншуақ» бөбекжай-балабақшасы

Педагогтер
Аманжол Гүлназ Елдосқызы,
Калыкова Асима Нурсайиновна

2 орын

Қызылорда облысы, Қазалы ауданы
№7 «Балдырған» санаториялық бөбекжай-балабақшасы

Педагог
Үмертаева Мирамқул Алдамжарқызы

3 орын

Абай облысы, Аягөз ауданы, Аягөз қаласы
№1 бөбекжай-балабақшасы

Педагог
Нургазина Данара Нурлановна

3 орын

Түркістан облысы, Түркістан қаласы
«Керемет» бастауыш мектеп-балабақша кешені ЖШС

Педагог
Артикова Гулдана Ташпулатовна

3 орын

Алматы қаласы
№85 бөбекжай- балабақшасы

Педагог
Канлибаева Халима Абилкаировна

www.irrd.kz
«Балаларды ерте дамыту институты» РММ
Астана қаласы, Мәңгілік Ел даңғ. 8/2
e-mail: rcdd_info@mail.ru